

Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete toimimise tagamine: 71 näidet headest tavadest

Mai 2020

#WeBuySocialEU

Europe Direct on teenus, mis aitab leida vastuseid küsimustele Euroopa Liidu kohta.

Tasuta infotelefon (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Antav teave on tasuta, nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne telefonioperaatori, telefonikabiini või hotelli puhul).

ÕIGUSTEAVE

Käesolevas väljaandes esitatud teave ja arvamused on üksnes autori(te) omad ega pruugi kajastada EASME või komisjoni ametlikku arvamust. EASME ega komisjon ei saa tagada uuringus kasutatud andmete täpsust. EASME, komisjon ega ükski nende nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas dokumendis sisalduva teabe kasutamise eest.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta leiate internetist (<http://www.europa.eu>).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2020

ISBN 978-92-9202-958-6

doi: 10.2826/844552

© Euroopa Liit, 2020

AUTORID

Philipp Tepper (vastutav koostaja), Ashleigh McLennan, Rafael Hirt, Peter Defranceschi, ICLEI – Jätkusuutlikud Kohalikud Omavalitsused ning Valentina Caimi, Alexander Elu, AEIDL. Käesolev kogumik valmis organisatsioonide Public Procurement Analysis, Dialog Makarna ja Social Economy Europe toel.

EUROOPA KOMISJON

Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtjate Rakendusamet (EASME)

Osakond A – COSME, Horisont 2020, VKEd ja EMKF

Üksus A.1 – COSME

E-post: EASME-COSME-ENQUIRIES@ec.europa.eu

Euroopa Komisjon

B-1049 Bruxelles/Brussel

Sisukord

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
MIS ON SOTSIAALSELT VASTUTUSTUNDLIK RIIGIHANGE?	4
MIDA SISALDAB KÄESOLEV KOGUMIK?	5
PEAMISED TULEMUSED	5
JUHTUMIUURINGUD	9
1. SEKTOR. Puhastus- ja hoonehaldusteenused.....	10
2. SEKTOR. Ehitus	47
3. SEKTOR. Toit ja toitlustusteenused.....	70
4. SEKTOR. Mööbel	90

SISSEJUHATUS

Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete eesmärk on saavutada riigihankelepingutega positiivsed sotsiaalsed tulemused. Hanked mõjutavad suurt hulka inimesi, olgu tegemist avalike kasutajatega, tootmis- ja teenuste osutamise kaasatud isikutega või ostu sooritava organisatsiooni töötajatega. Lisaks otseselt mõjutatud isikutele võivad sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked mõjutada laiemat turgu nii nõudluse kui ka pakkumise poolel.

Arukalt ostes saavad avaliku sektori hankijad edendada töövõimalusi, inimväärset tööd, sotsiaalset kaasamist, ligipääsetavust, universaalsisaini ja eetilist kaubandust ning püüelda sotsiaalsete standardite laiem järgimise poole. Mõne toote, ehitustöö või teenuse puhul võib mõju olla eriti märkimisväärne, kuna sellistes sektorites nagu ehitus, tervishoid ja transport mõjutavad avaliku sektori hankijad suurt osa turust.

Avaliku sektori hankijad on Euroopas olulised investorid, kuna läbi riigihangete tehtud kulutused moodustavad 14% ELi sisemajanduse koguproduktist. Otsustades oma ostujõudu kasutades selliste kaupade ja teenuste kasuks, mis toovad positiivseid sotsiaalseid tulemusi, saavad nad anda suure panuse kestlikusse arengusse. Vajadust pöörata hangetes tähelepanu kõigile kolmele kestliku arengu sambale (sotsiaalne, keskkonnaalne ja majanduslik) tunnustatakse üha enam nii avalikus kui ka erasektoris.

2014. aasta riigihankedirektiivides¹ antakse selgelt mõista, et sotsiaalseid aspekte saab arvesse võtta kogu hanketsüklis alates esialgsetest turu-uuringutest kuni reservatsioonide ja lihtsustatud korra kasutamiseni ning sotsiaalsete hindamiskriteeriumide ja lepingu täitmise tingimusteni.

Avaliku sektori hankijad kõikjal Euroopas on hakanud neid võimalusi ära kasutama ja näitama oma ostutegevuse tõelist sotsiaalset mõju. Sellest hoolimata ei kasuta liikmesriigid veel täielikult riigihangete kui strateegilise vahendi potentsiaali toetada sotsiaalpoliitiliste eesmärkide saavutamist.

Käesoleva juhtumiuuringute kogumiku eesmärk on parandada teadlikkust ja arusaamist sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete pakutavatest võimalustest, tutvustades 71 näidet sellest, kuidas avaliku sektori hankijad on saavutanud praktikas sotsiaalse kasu. Juhtumiuuringud näitavad, millised on nõuetekohased pakkumismenetlused ja tõhusad poliitikameetmed, ning annavad inspiratsiooni nii hankijatele kui ka sotsiaalmajanduse valdkonnas tegutsevatele ettevõtjatele, et edendada kõikjal Euroopas jälgendamist.

Lisateavet selle kohta, kuidas on ELi riigihankedirektiivide sotsiaalsed aspektid üle võetud liikmesriikide tasandil, ning rohkem sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega seotud häid tavasid, mis puudutavad eeskätt sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu avalikele turgudele, leiab aruandest [„Ostmine sotsiaalse mõju saavutamiseks“](#). Peale selle ajakohastab Euroopa Komisjon praegu juhendit *Sotsiaalne ostmine*, milles antakse praktilist nõu sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamiseks (ajakohastamine peaks lõppema 2020. aastal).

MIS ON SOTSIAALSELT VASTUTUSTUNDLIK RIIGIHANGE?

Sotsiaalselt vastutustundliku riigihanke korraldamisel võetakse arvesse avaliku sektori hangitavate kaupade, teenuste ja ehitustööde mõju ühiskonnale. Selline hange võib aidata

- edendada töövõimalusi ja sotsiaalset kaasamist,
- pakkuda võimalusi sotsiaalsetele ettevõtetele,

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (edaspidi „kontsessioonilepingute direktiiv“); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (avaliku sektori direktiiv) ning direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (kommunaalteenuste direktiiv). Käesolevas juhendis viidatakse peamiselt direktiivile 2014/24/EL, kuid enamik samadest sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamise võimalustest on olemas ka kahe teise direktiivi alusel.

- soodustada inimväärsed tööd,
- toetada sotsiaal- ja töötajate õiguste järgimist,
- tagada ligipääsetavuse ja universaalsaini,
- austada inimõigusi ja tegeleda eetilise kaubandusega seotud küsimustega ning
- osutada kvaliteetseid sotsiaal-, tervishoiu-, haridus- ja kultuuriteenuseid.

MIDA SISALDAB KÄESOLEV KOGUMIK?

Käesolev heade tavade juhtumiuuringute kogumik koostati ajavahemikus 2019. aasta septembrist 2020. aasta märtsini. Kogumik põhineb varasemal ja praegusel Euroopa, riikide ja kohalike omavalitsuste tasandi tegevusel, mis on seotud sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega.

Näiteid heade tavade kohta küsiti avaliku sektori hankijatelt kogu Euroopast ja kaugemaltki ning selle tulemusel tutvustatakse käesolevas kogumikus 71 head tava 27 riigist (22 liikmesriiki ja 5 kolmandat riiki). Kuna sotsiaalselt vastutustundlike riigihankeid kasutatakse liikmesriikides erinevalt, on kogumikus nii algtaseme kui ka kesk- ja kõrgtaseme näiteid. Need hõlmavad kõikvõimalikke tooteid ja teenuseid, samuti riigihangete kõiki aspekte ja etappe (sh hankemenetluse eelne ja järgne etapp) ning mitmesuguseid avaliku sektori hankijaid alates kohalikest omavalitsustest kuni kesksete hankijate ja haiglateni.

Kogumik on liigendatud sektorite kaupa, et lugejal oleks seda mugavam kasutada. Heade tavade näited, mis hõlmavad rohkem kui üht sektorit või on seotud poliitika või protsessidega, on koondatud kogumiku lõppu. Kogumikus vaadeldavate sektorite hulka kuuluvad puhastusteenused, ehitus, toit ja tootlusteenused, mööbel, aiandusteenused, tervishoid, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, sotsiaalteenused, tekstiiltooted ning transport, liikuvus ja jäätmed.

PEAMISED TULEMUSED

Käesolevast sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega seotud tavade kogumikust on näha erinevused sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete praegusel rakendamisel ning avaliku sektori hankijate erinevad võimalused kasutada oma hankeid strateegiliselt tõeliste sotsiaalsete tulemuste saavutamiseks, et parandada inimeste elukvaliteeti nii Euroopas kui ka sellest väljaspool.

Nende juhtumiuuringute kogumisel oli võimalik vaadelda, mil määral kohaldatakse Euroopa hankedirektiivide alusel lubatud eri mehhanisme praktikas.

Näiteks tööhõiveklauslite kasutamine artikli 70 alusel on väga levinud, kuid need klauslid erinevad põhjalikkuse ja keerukuse poolest. Põhitasandil võivad klauslid aidata tagada paremad töövõimalused tööturust eemale jäänud inimestele (inimesed, keda takistavad töö saamisel teatavad tegurid, nagu puue, madalam haridus- või oskuste tase, kogemuste puudumine, pikaajaline töötus või muud avaliku sektori hankija määratletud takistused). Keerulisemad lähenemisviisid – sealhulgas kasutajatoe pakkumine hankijatele ja tarnijatele, töötute ja töökohtade pakujate kokkuviiamise teenused ning kaudne tugi töötajatele, et aidata neil naasta tööturule – on lõimitud laiematesse sotsiaalpoliitika algatustesse. Mõnes tööhõiveklauslis määratakse kindlaks ka tingimused, mille alusel värvatud töötajatel või praktikantidel peaks olema võimalik riigihankelepingu elluviimise käigus areneda, või kehtestatakse konkreetsed koolitust käsitlevad nõuded. On olemas ka hulk näiteid reserveeritud riigihankelepingute sõlmimisest kaitstud töö keskuste/sotsiaalsete ettevõtete, kes pakuvad tööd puudega ja ebasoodsas olukorras olevatele töötajatele, eriti hooldus-, aiandus- ja sotsiaalteenuste valdkonnas.

Uuringutest on samas näha ka seda, et mõnda sotsiaalsätet, mida saaks direktiivi 2014/24/EL alusel kasutada, kasutatakse liiga vähe. See puudutab lihtsustatud korra puhul võimaldatud paindlikkuse kasutamist ning artikli 57 lõikes 4 sätestatud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse mittejärgimisest tulenevate kõrvalejätmise aluste aktiivset kasutamist. On siiski võimalik, et avaliku sektori asutused kohaldavad selliseid kriteeriume, nimetamata sealjuures oma hankeid selgesõnaliselt sotsiaalselt vastutustundlikeks riigihangeteks.

Riigihanke võimalikud sotsiaalsed riskid ja kasutegurid sõltuvad teatud määral ostetavast tootest või teenusest. Mõnes sektoris on näiteks suurem haavatavate töötajate osakaal või suuremad võimalused luua töökohti. Mõni toode võib sisaldada toorainet, mis on hangitud konfliktipiirkonnast või piirkonnast, kus on madalad tööstandardid, kuid see võidakse tunnistada kvaliteedimärgise omistamisega sotsiaalselt kestlikuks. Allpool on esitatud ülevaade igast käesolevas kogumikus käsitletud sektorist ja mõned põhijäreldused igaühe kohta neist.

Puhastusteenused

Kogumik sisaldab kümmet puhastusteenuseid ja hoonehaldust käsitlevat juhtumiuuringut üheksast Euroopa riigist, sealhulgas juhtum Euroopa Komisjonist, millele lisanduvad juhtumid piirkondlikest valitsustest, riigiettevõtetest ja mitmest väikesest või keskmise suurusega linnast. Puhastusteenuste sektoris hõlmavad sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega seotud kaalutlused tavaliselt häid töötingimusi käsitlevaid nõudeid (sh töötervishoid ja tööohutus, sooline võrdõiguslikkus, töö- ja eraelu tasakaalu edendamise meetmed), pakkumuste hindamise kriteeriume ja lepingu täitmise klausleid, mis edendavad töökohtade loomist ja koolituse pakkumist, ning vaid sotsiaalsetele ettevõtetele mõeldud hanke osi.

Juhtumiuuringutest on näha, et kõigile sobilikku lähenemisviisi ei ole ning et kohalike võimaluste hindamisel on hea esimene samm pidada dialoogi turuosalistega. Mõnes Euroopa osas on see dialoog oluline selle tagamiseks, et sotsiaalsed kriteeriumid on saavutatavad ja et nad ei takistaks konkurentsi. Mujal, kus konkurentsi tase on kõrge ja pakkumuste hinnad erinevad vähe, võidakse pakkumuste hindamise kriteeriumidega edastada jõuline sõnum ja need kriteeriumid on olulised, et teha pakkumuste vahel vahet.

Avaliku sektori hankijad on osutanud oma kogemusi jagades muu hulgas sellele, et on tähtis viia omavahel kokku töötud ja sobiva töö pakkujad, mille puhul võivad olla oluliseks partneriks sihtrühmadega töötavad kolmandast isikust organisatsioonid. Tähtis on ka lepingu elluviimise ajal toimuv järelevalve ning leping peaks sisaldama asjakohaseid karistusi lepingu täitmata jätmise eest.

Ehitus

Kogumikus on seitse ehitussektorist pärit juhtumiuuringut viiest Euroopa riigist ja Kanadast. Ehitussektoris keskendutakse sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega seotud kaalutlustes tavaliselt töötingimustele ja sihtrühmadele töövõimaluste tekitamisele. Ühel juhul pööratakse tähelepanu ka inimõiguste ja töötajate õiguste rasketele rikkumisele, mida tuleb ette loodusliku kivi kaevandamisel ja töötlemisel, ning sõltumatute audiitorite toel välja antud kvaliteedimärgiste kasutamisele ehitusmaterjali sotsiaalselt vastutustundliku hankimise tagamiseks.

Ehitussektoris esineb seoses tööhõivega spetsiifilisi raskusi, mida põhjustavad muu hulgas erinevused projektide mahus ja eriline turutsükkel. Samuti võib ehitusplatsi geograafiline asukoht muuta selle raskesti ligipääsetavaks ning pakutav töö ei ole kõigile võimete kohane. Nii nagu puhastusteenuste sektoris, hõlbustaks sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamist talitus, mis annab hankijatele ja tarnijatele nõu sotsiaalklauslite kohta, või asjakohased meetmed, mis määratakse kindlaks koos tarnijatega turu-uuringute raames.

Toit ja toidlusteenused

Kogumik sisaldab kuut toitu ja toidlustusteenuseid käsitlevat näidet kuuest Euroopa riigist. Mitu neist näidetest on reserveeritud hangete kohta, mille eesmärk on toetada sotsiaalseid ettevõtteid ning edendada puudega inimeste või muude selliste elanikkonnarühmade tööhõivet, mille liikmete osalemine tööturul on takistatud. Peale selle käsitlevad mitu juhtumiuuringut kauba (sh kohv, tee, suhkur, šokolaad ja banaanid) hankimist üleilmsetes tarneahelates õiglastest allikatest.

Üks oluline õppetund, millest reserveeritud hankelepinguid kasutavad avaliku sektori hankijad on teatanud, on vajadus arvesse võtta sotsiaalsete ettevõtete võimet ja suutlikkust esitada riigihankelepingute jaoks pakkumusi. Seega on turu-uuringud oluline vahend selle tagamiseks, et avaliku sektori hankijad saavad konkurentsivõimelisi pakkumusi, mille esitajad on suutelised tarnima tooteid või osutama teenuseid, mida sooviti.

Mööbel

Kogumik hõlmab kahte mööblihanke juhtumit kahest ELi liikmesriigist (Itaalia ja Rumeenia). Hangitav mööbel peaks sobima kõikidele kasutajatele, et tagada töökohtade ja avaliku ruumi ligipääsetavus. Seda on võimalik saavutada tehniliste kirjelduste kasutamise abil. Uue mööbli jaoks on olemas ka standardid, mis tõendavad tööalaste ning tervishoidu ja ohutust käsitlevate õigusaktide järgimist, vana mööblit saab aga annetada heategevusorganisatsioonidele. Standarditega seoses rõhutati vajadust kasutada neid riigihangetes laialdaselt, et suurendada nende järgimist tootjate seas.

Aiandusteenused

Kahest ELi liikmesriigist (Itaalia ja Rumeenia) pärit kolmes juhtumiuuringus keskendutakse reserveeritud hankelepingute kasutamisele aiandusteenuste puhul. Selles sektoris kasutatakse reserveeritud hankelepinguid tulenevalt sektoris vajamineva tööjõu liikidest ja asjaolust, et selles sektoris on võimalik luua töökohti inimestele, kelle osalemine tööturul on takistatud või keda ohustab tõrjutus. Neist juhtumiuuringutest selgub, et on tähtis investeerida aega hanke-eelsesse tegevusse, nagu turu-uuringud, kandmaks hoolt selle eest, et kohalikud sotsiaalsed ettevõtted on suutlikud reserveeritud hankelepinguid täitma. Samuti on neist juhtumitest näha, et hankelepingute reserveerimisega on võimalik tugevdada sotsiaalmajanduse sektorit ja suurendada tõrjutuse ohus olevate inimeste töövõimaluste stabiilsust.

Tervishoid

Kolmes juhtumiuuringus, mis on seotud Soome, Norra ja Ukrainaga, vaadeldakse sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid tervishoiusektoris. Neist kahe keskmes on riigihankelepingute kättesaadavamaks tegemine mittetulundusühingutele, pidades silmas selliste ühingute pakutavat sotsiaalset lisaväärtust. Peale selle vaadeldakse ühes neist juhtumiuuringutest kaitsekinnaste hankimist (toode, mille tootmisprotsessis esineb teadaolevalt probleeme), sealhulgas töötajate õigusi, töötingimusi ja tervisemõju. Tervishoiusektoris saadud kogemused näitavad, et on tähtis mõista turgu ja teenuseosutajate suutlikkust. Tõhusate tervishoiuteenuste hankimisel on oluline ka keskenduda soovitud tervishoiutulemustele, selle asemel et näha ette konkreetsed protsessid, mida järgida.

Sotsiaalteenused

Kogumik sisaldab tosinat juhtumit kuuest liikmesriigist ja üht juhtumit Lõuna-Koreast. Juhtumiuuringutes vaadeldakse, kuidas hankeprotsessi saab kasutada selleks, et osutada koos teenuseosutajate ja kasutajatega kavandatud tõhusaid teenuseid, mis toovad sotsiaalset lisaväärtust. Juhtumite põhjal on näha, et tähtsad on integreeritud teenused, millel on terviklik ülesehitus ning millega tagatakse juurdepääs eri teenuseosutajatele, sealhulgas sotsiaalsetele ettevõtetele ja mittetulunduslikele üksustele. Ehkki ühine kavandamine ja tulemuskesksete hangete korraldamine pikendab menetluse keskmist kestust, võivad tulemuseks olla tõhusamad ja kaasavamad teenused, mis on loodud vastavalt kasutajate vajadustele.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia

Kogumikus on neli juhtumit kolmest ELi liikmesriigist. Juhtumiuuringud on seotud IKT-seadmete hankimisega ja ühel juhul veebisaitide kõikidele kodanikele kättesaadavaks tegemisega. IKT-seadmete puhul on eriline probleem pikad ja keerulised tarneahelad, mis valmistavad nõuetelevastavuse ja kontrolli tagamisel raskusi nii avaliku sektori hankijatele kui ka tarnijatele. Juhtumitest on näha, et on olemas hulk meetmeid, sealhulgas käitumisjuhendid, tehnilised kirjeldused, pakkumiste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise klauslid, mille kõigi eesmärk on suurendada läbipaistvust ja teha nõuetekohasest hoolsusest üldine tava.

Tekstiilitooted

Kogumikus on viis näidet tekstiilitoodete hankimise kohta viiest ELi liikmesriigist. Neist kolmes vaadeldakse eri lähenemisviise Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonide järgimise suurendamiseks tekstiilitoodete tarneahelas, sealhulgas valikukriteeriume, pakkumuste hindamise kriteeriume ja lepingu täitmise klausleid. Kahe juhtumi puhul keskendutakse ka võimalustele luua kas tarnelepingu või tekstiilijäätmete kogumise lepingu raames töökohti. Kuigi juhtumiuuringutest on näha, et tarnijad suudavad kontrollida nõuetelevastavust ning olemas on hulk märgiseid, mis aitavad kontrollida töötingimusi, on neid tingimusi lepingu elluviimise ajal endiselt keeruline jälgida. Et mõista tarneahelat ning võimalikke riske ja võimalusi, millele tuleks riigihangete korraldamisel tähelepanu pöörata, on olulised dialoog ja partnerlus.

Muud sektorid

Ühes juhtumiuuringus keskendutakse transporditeenuste hankimisele Varssavis, Poolas. Selle juhtumi puhul oli teenuste osutamine seotud tööhõivetingimustega, mille kohaselt loodi 120 töökohta inimestele, kellel ei olnud tööd või kes olid tööturult eemale jäänud. Tunnistati, et kuigi töökohti luuakse kõigi riigihankelepingutega, suurendavad sellealased eriklauslid lepingu mõju.

Kogumik sisaldab ka üht juhtumiuuringut jäätmekäitlussektorist, mis on samuti seotud Poolaga. Selle juhtumi puhul keskendutakse samamoodi töövõimaluste loomisele inimestele, keda takistavad töö saamisel teatavad tegurid, kasutades selleks reserveeritud hankelepinguid.

Lõpetuseks sisaldab kogumik innovatsioonipartnerluse teemalist juhtumiuuringut Prantsusmaalt Lille'ist. Selle juhtumiuuringu puhul sõlmis ostja lepingu kohaliku sotsiaalse ettevõttega, et see teeks uurimistööd ja töötaks välja uue meetodi vanaõli kogumiseks linnas ja selle muutmiseks ühissõidukites kasutatavateks biokütusteks.

Poliitika

Kogumiku lõpus on 17 juhtumiuuringut 11 ELi liikmesriigist ja kahest kolmandast riigist, milles vaadeldakse sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid toetavaid valdkonnaüleseid või poliitikatasandi algatusi. Need hõlmavad poliitikameetmeid, mille alusel tuleb kasutada teatud elanikkonnarühmade tööhõive edendamiseks sotsiaalklausleid (üheksa juhtumit), poliitikameetmeid, mille keskmes on riigihankelepingute kättesaadavamaks muutmise sotsiaalsetele ettevõtetele ja mittetulundusühendustele (kuus juhtumit), ning kahte Madalmaade juhtumit, mis käsitlevad investeringute sotsiaalse tasuvuse poliitikat.

JUHTUMIUURINGUD

1. SEKTOR. Puhastus- ja hoonehaldusteenused

1. Sotsiaalselt vastutustundlik puhastusteenuste raamleping

Staatust: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Kataloonia valitsus, Hispaania

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2018. aastal teatas Kataloonia valitsus uuest raamlepingust sotsiaalselt vastutustundlike ja keskkonnahoidlike puhastusteenuste hankimiseks oma haldushoonete jaoks kuues piirkonnas (Barcelona linn, ülejäänud osa Barcelona provintsist, Girona, Lleida ja Tarragona provints ning Madridis asuvad Kataloonia valitsuse bürood). Raamlepingu üheksast osast üks (maksumusega 5 miljonit eurot) oli mõeldud üksnes spetsiaalsetele tööhõivekeskustele ja taasintegreerumist toetavatele ettevõtjatele, kes pakuvad puudega töötajatele tasustatud tööd ja hõlbustavad nende juurdepääsu tööturule. Hanke sotsiaalsete kaalutluste hulka kuulusid ka

- sotsiaalsed pakkumuste hindamise kriteeriumid (mis hõlmasid töötervishoiu ja tööohutuse aspekte, soolise võrdõiguslikkuse meetmeid, töö- ja eraelu tasakaalu edendamise meetmeid, töötajate koolitamist ning piiranguid vormiriiete valmistamisel kasutatavates kangastes leiduvatele ohtlikele ainetele);
- sotsiaalsed lepingu täitmise klauslid, mille alusel pidid ettevõtjad järgima puhastusteenuste kollektiivlepingus sätestatud töötingimusi, ning
- kriteerium põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste olemasolu hindamiseks.

Hange hõlmas ka kohustuslikke keskkonnanõudeid. Peale selle tagas avaliku sektori hankija audititega sotsiaalsete ja keskkonnaalaste lepingutingimuste täitmise.

Hankes osales 48 ettevõtjat ja välja valiti 39 ettevõtjat kui potentsiaalsed teenuseosutajad raamlepingu ühe või mitme osa alusel. 2019. aasta oktoobriks oli sõlmitud 187 lepingut kogusummas üle 51 miljoni euro.

Sisu

Puhastusteenuste raamleping

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise etapis anti punkte pakujatele, kes suutsid kvaliteedikava abil tõendada pühendumist sotsiaalselt vastutustundlike tööhõivetavade rakendamisele. See kvaliteedikava, mille eest oli võimalik saada kokku 49 punkti, hõlmas järgmist:

- töötervishoiu ja tööohutuse meetmed (kuni 10 punkti),
- naiste ja meeste võrdset kohtlemist ja võrseid võimalusi edendavad meetmed (kuni 10 punkti),
- töö- ja eraelu tasakaalu edendavad meetmed (kuni 5 punkti),
- probleemide lahendamise kord (kuni 12 punkti),
- teenuse kvaliteedi hindamise metoodika (kuni 12 punkti).

Esimese kolme aspekti hindamiseks paluti pakkujatel täita lisad, märkides neisse iga kriteeriumi täitmiseks kavandatud tegevus, tegevuse eesmärgid, võetavad meetmed, tegevuse elluviimise ajakava ning näitajad, mille alusel on võimalik mõõta edusamme.

Töötervishoiu ja tööohutuse ning võrdse kohtlemise edendamise jaoks võis esitada kuni kaks tegevust, mille mõlema eest oli võimalik saada kuni 5 punkti (kokku 10 punkti). Töö- ja eraelu tasakaalu puhul võis samuti esitada kuni kaks tegevust, mõlema eest oli võimalik saada kuni 2,5 punkti (kokku 5 punkti).

Probleemide lahendamise korra hindamiseks paluti pakkujatel esitada aruanne (kuni 6 lehekülge) koos kavandatud korra kirjeldusega. Võimalik oli saada kuni 12 punkti, mis jagunesid järgmiselt:

- kord selliste probleemide lahendamiseks, mis on seostatavad töövõtjaga, näiteks personaliküsimused või vajalike materjalide või tööriistade kättesaadavus (6 punkti);
- kord selliste probleemide lahendamiseks, mis ei ole seostatavad töövõtjaga, näiteks lekked või vandalismijuhtumid (6 punkti).

Punktide andmisel kasutati järgmist skaalat:

- meetmete võtmise korda on põhjalikult kirjeldatud ja see vastab täielikult vajadustele (6 punkti),
- meetmete võtmise korda ei ole kirjeldatud piisavalt üksikasjalikult või see ei vasta täielikult vajadustele (3 punkti),
- meetmete võtmise korda ei ole kirjeldatud või kirjeldus sisaldab ilmseid vigu (0 punkti).

Hankeleping sõlmiti majanduslikult kõige soodsama pakkumuse esitajaga. Kui kaks pakkumust said sama punktisumma, eelistati pakkujat, kelle värvatavate töötajate seas oli puudega inimeste osakaal suurem.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Parandada avaliku sektori hoonetes töötavate teenusesektori töötajate töötingimusi, edendada soolist võrdõiguslikkust ning parandada töö- ja eraelu tasakaalu.

Kontrollimine

Loodi järelevalvekomisjon, et tagada raamlepingu nõuetekohane elluviimine ja kontrollida, kas ettevõtjad täidavad võetud kohustusi. Komisjonis on esindatud järgmised valitsusasutused:

- tarnete ja teenuste osakond,
- riigihankelepingute järelevalve ja hindamise amet,
- keskne haldusasutuste allüksuste komisjon (neli esindajat) ning
- puhastusteenuste sektori peamised ametiühingud ja ettevõtjate ühendused.

Järelevalvekomisjon auditeerib teenuseosutajaid, kontrollides nende palga ja tööaja arvestust ning töölepinguid. Kui avastatakse puudusi (nt lahknevused tööaja registreerimisel, ületunnitöö kasutamine, palga või asjakohaste sotsiaalkindlustusmaksete osaline tasumata jätmine), annab järelevalvekomisjon teenuseosutajale võimaluse vastata ja probleemid lahendada. Kui asjakohast põhjendust või lahendust ei esitata, võidakse määrata karistus.

Tõsise rikkumise korral (st kohustusliku tehnilise kirjelduse mis tahes punkti mittejärgimine) võib avaliku sektori hankija määrata karistuse, mille suurus on kuni 10% lepingu eelarvest, või lepingu lõpetada. Väiksema rikkumise korral (st nende vabatahtlike meetmete rakendamata jätmisel, mida pakkuja lubas võtta lepingu saamisel) võidakse kohaldada karistust, mis moodustab kuni 2% lepingu eelarvest.

Lepingu maksumus

Raamlepingu hinnanguline maksumus kogu selle kestuse ajal (sh võimaliku pikendamise korral) on veidi alla 76 miljoni euro. Lepingu kestus on esialgu kaks aastat ja see ei tohi ületada nelja aastat.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta
- Hispaania avaliku sektori lepinguõigus, mis kiideti heaks kuninga seadusandliku dekreediga 3/2011 14. novembril 2011

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: territooriumi ja kestliku arengu ministeerium ning majandusministeeriumi kesksete tarnete komisjon
- Raamlepingus osalejad: 39 puhastusteenuste osutajat
- Järelevalve ja hindamine: järelevalvekomisjon (kirjeldatud eespool)

Sotsiaalne mõju

- Kõnealune raamistik põhineb aastatel 2014–2018 kohaldatud varasemal raamistikul, mille esimene audit tehti 2016. aasta detsembris. Tänu sellele auditile avastati mõni nõuete rikkumise juhtum ning Kataloonia valitsus sai teha koos teenuseosutajatega tööd selle nimel, et parandada teenuste sotsiaalset tulemuslikkust.
- Kesksete tarnete komisjon jätkas seda järelevalvet ning järelevalvekomisjon koostas uue nõuetelevastavuse auditeerimise programmi aastaks 2019. Auditeeriti kõiki ettevõtjaid, kellega oli sõlmitud raamlepingul põhinev leping, mida viidi ellu 2019. aastal.

Muu kasu

- Kõnealune raamistik hõlmas ka keskkonnasäästlike puhastustoodete tehnilisi kirjeldusi. Need aitavad ära hoida kahjulike kemikaalide kasutamist, tänu millele vähenevad terviseriskid nii puhastustöötajate kui ka hoonete kasutajate jaoks. Lisateavet kirjeldatud juhtumiga kaasneva keskkonnakasu kohta leiab [siit](#).

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Järelevalve on oluline, kuid selle jaoks on vaja töötajaid ja majandusressursse, mille avaliku sektori hankija peab ette ära planeerima.
- Leping peaks sisaldama asjakohaseid karistusi lepingu täitmata jätmise eest.

Kontaktisikud

Anna Esteve Traveset, territooriumi ja säästva arengu ministeeriumi tehnik, aesteve@gencat.cat

Pilar Baldellou García, kesksete tarnete komisjoni tehniline ja uuringute juht, pbaldellou@gencat.cat

2. Turu-uuringud tööhõive suurendamiseks puhastusteenuste sektoris

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Helsingborgi linn, Rootsi

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Helsingborgi linn kutsus mitu potentsiaalset teenuseosutajat osalema turu-uuringu raames kohtumisel, et teavitada neid mitmest sotsiaalsest nõudest, mida linn kavatses kasutada puhastusteenuste hankimisel, ja seda teemat arutada. Üks turu-uuringu eesmärk oli kaaluda erinevaid variante, kuidas luua töötutele töövõimalusi. Helsingborgi linn soovis teada saada, mida arvavad turuosalised sotsiaalsetest kriteeriumidest, ning kuulda nende mõtteid selle kohta, kuidas saaks riigihangete puhul täita töö- ja praktikavõimalusi käsitlevaid nõudeid. Linn leidis, et see lähenemisviis on edasiviivam sellest, kui lihtsalt kindlaks määrata hanke raames loodavate praktika- ja töökohtade miinimumarv.

Sisu

Puhastusteenuste hankimine Helsingborgis raamlepingu kaudu

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke-eelne etapp

Linn pani rõhku hanke-eelsele dialoogile turuosalistega. Kutse osaleda selles dialoogis saadeti kahekümnele potentsiaalsele pakkujale. Kuus neist ettevõtjatest vastas, esitades teavet ja küsimusi. Nende pakkujate suhtumine oli väga positiivne. Dialoogi käigus seati sisse linna ja nende ettevõtjate vahelised suhted. Dialoogis osales neli neist kuuest ettevõtjast, kes hakkasid lõpuks linnale teenuseid osutama.

Linna töösakond on välja töötanud puhastusteenuste alase kutseõppeprogrammi, mille läbinud töötud saavad vajaliku tunnistuse, mida turuosalised nõuavad töölevõtmisel. Kui linn kutsus potentsiaalseid pakkujaid osalema turu-uuringus, tutvustas ta seda töötutele kodanikele mõeldud kutseõppeprogrammi. Linna tööturuamet märkis, et nad saaksid ettevõtjaid aidata, sobitades nõudluse ja pakkumise, nii et töötud kodanikud saaksid lepingu sõlmimisel praktikavõimaluse või toetatud töökoha. Tööturuamet jagas ka koolituse läbinute elulookirjeldusi, et teenuseosutajad saaksid potentsiaalseid töötajaid paremini tundma õppida.

Dialoogi raames hankis Helsingborgi linn lisaks potentsiaalsetelt pakkujatelt teadmisi, selle asemel et võtta aluseks kogemused, mis on saadud turul seoses muude puhastusteenustega seotud hangete nõuetega.

Lepingu täitmise etapp

Linn kehtestas dialooginõude ka seoses lepingu täitmisega. Teenuseosutaja ja linn pidid arutama võimalusi pakkuda praktika- või töökohti.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Helsingborgi linn on võtnud oma hankepoliitikas eesmärgi teha teenuseosutajatega koostööd selle tagamiseks, et kodanikel, kes on töötud ja tööturult eemale jäänud, on suuremad töövõimalused. Selle eesmärgi saavutamiseks on hankepoliitikas peetud oluliseks dialoogi turuosalistega. Selles poliitikas on öeldud, et turuosalistega peetav dialoog peab olema läbipaistev ja avatud. Tööturuamet vastutab sisu ja teabe eest, mida jagatakse potentsiaalsete teenuseosutajatega dialoogi käigus.

Kontrollimine

Helsingborgi linn arutab raamlepingu alusel teenuseid osutavate ettevõtjatega pidevalt võimalusi luua praktika- ja töökohti. Sel teemal peetakse korrapäraselt dialoogi. Lisaks korraldati hanke võitnud ettevõtjatele õpikodasid. Linn korraldas õpikodasid ka teistele puhastusteenuseid osutavatele ettevõtjatele, et nad oleksid teadlikud tulevaste hangete tööhõivealastest nõuetest ja saaksid teha nende täitmiseks ettevalmistusi.

Lepingu maksumus

Raamleping kehtib neli aastat, lepingu aastane maksumus on 35 miljonit Rootsi krooni ehk 3,3 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Rootsi 2016. aasta riigihankeseaduse 17. peatüki 1. jagu

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Helsingborgi linn
- Raamlepingu jaoks välja valitud teenuseosutajad:
  - Förenade Service
  - Lassila & Tikanoja
  - Samhall
  - Sydsvenska städ
  - Sodexo
  - MIAB

Sotsiaalne mõju

Helsingborgi linnal on õnnestunud ettevõtjaid turuosalistega peetud dialoogi kaudu mõjutada. Ettevõtjad suhtuvad praktika- ja töövõimalustega seotud nõuetesse positiivsemalt ning teevad tööturuametiga meelsamini koostööd töötajate värbamisel ning pakkumise ja nõudluse sobitamisel. Esimesel raamlepingu elluviimise aastal said tänu kõnealustele nõuetele töö- või praktikakoha viis kodanikku.

Linn on kindlaks teinud järgmise sotsiaalse kasu:

- rohkem töötuid saab endale töökoha ja tuleb endaga ise toime;
- makstavate töötushüvitiste vähenemisel kahanevad avaliku sektori kulutused nendele hüvitistele, tulumaks samas suureneb;
- puhastusteenuste osutajate seas suureneb pädevus ja teadlikkus kultuuride paljususe küsimustest töötajate värbamisel.

Muu kasu

- Turuosaliste hanke-eelse kaasamise tulemuseks on põhjalik ettevalmistusetapp ja kvaliteetsemad hankedokumendid, samas luuakse ikkagi juurde töökohti.
- Helsingborgi linn on leidnud, et turuosalistega peetud dialoogil on olnud töökohtade loomisele hea mõju.
- Ettevõtjad eelistavad dialoogi konkreetsetele töö- või praktikakohti käsitlevatele nõuetele.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Mõte korraldada turuosalistele õpikoda ei olnud kahjuks edukas, kuna osales väga vähe ettevõtjaid. Seepärast peab avaliku sektori hankija varakult hankima paremaid teadmisi eri turgude kohta ja selle kohta, milline dialoog pakub turuosalistele huvi.
- Lepingutesse tuleks kirja panna, et dialoog peaks toimuma võimalikult kiiresti. Kui lepingut on juba mõnda aega ellu viidud, ilma et teenuseosutaja ja linn oleksid omavahel suhelnud, võib olla keerulisem saavutada tööhõivealaseid tulemusi.
- Töötute ja sobivate töökohtade pakkujate kokkuviiimine ning järelevalve lepingu elluviimise ajal on olulised edutegurid.
- Tööturuamet soovib võimaluse korral kasutada koos dialoogiga konkreetsemaid tööhõivenõudeid.

Kontaktisik

Magnus Nilvér, Helsingborgi tööturuamet, Magnus.nilver@helsingborg.se

3. Romade värbamine puhastusteenuste osutamiseks Budapesti riikliku korstnapühkimisettevõtte jaoks

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Kft., Ungari

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Budapesti riiklik korstnapühkimisettevõtte FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Kft., mis kuulub täielikult Budapesti linnale, korraldab hanke, et leida oma peakorteri ja muude ruumide jaoks puhastusteenuse osutaja. FŐKÉTÜSZ otsustas anda lepingu sõlmimise võimaluse ettevõtjatele, kes pakuvad tööd romadele, kuna selles elanikkonnarühmas on suur tööpuudus. Selle menetluse valimine oli avaliku sektori hankija esimene katse kasutada lisaks hinnale muid hindamiskriteeriume. Leiti, et menetlust on lihtne kontrollida ja et see on tõhus viis integreerida romad tööturule.

Budapestis on 2019. aasta seisuga 1 752 286 elanikku, kellest 20 151 on romad (enda kinnitusel). Hinnangute kohaselt võib Budapesti roma elanikkonna suurus siiski ulatuda 100 000 inimeseni või isegi ületada seda. Andmeid romade olukorra kohta Ungari tööturul on vähe, ent tõenditest on näha, et romade seas on 15–64aastaste töötavate inimeste osakaal väiksem (39%) kui ülejäänud elanikkonna seas (65%; 2015. aasta andmed). Ehkki selle näitaja puhul mängivad rolli madalam haridustase ja koondumine piirkondadesse, kus tööhõivetingimused on vähem soodsad, on romade madal tööhõive määr seotud ka tööturul toimuva diskrimineerimisega. Riiklikud tööhõiveprogrammid ja ühiskondliku töö programmid on olnud romade jaoks tavapäraselt töö allikaks².

Sisu

Raamleping puhastusteenuste osutamiseks Budapesti riikliku korstnapühkimisettevõtte peakorteri ja muude ruumide jaoks, mille sõlmimisel on üks hindamiskriteeriume töövõimaluste pakkumine romadele.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kõnealuse menetluse puhul hõlmasid hindamiskriteeriumid sotsiaalseid kaalutlusi. See on üks esimesi juhtumeid (kui mitte kõige esimene) Ungaris, kus madalaima hinna asemel on võetud pakkumuste hindamisel kriteeriumiks parim hinna ja kvaliteedi suhe.

Sotsiaalsete kaalutluste osatähtsus oli 20% ja need hõlmasid järgmist kolme allkriteeriumi:

- pakkuja pidi tõendama, et tal on koostööleping romade avalikes huvides tegutseva sihtasutusega,³ mis on olnud registreeritud vähemalt kolm aastat;

---

² 2018., aasta septembris avaldatud Euroopa Komisjoni aruanne „Civil society monitoring report on implementation of the national Roma integration strategy in Hungary“ (kodanikuühiskonna järelevalvearuanne romasid käsitleva riikliku integratsioonistrateegia rakendamise kohta).

³ Vastavalt 2011. aasta seadusele CLXXV ühinemisvabaduse, mittetulundusliku organisatsiooni staatuse ning kodanikuühenduste tegevuse ja toetamise kohta (tsiviilseadus) saab sihtasutuse registreerida avalikes huvides tegutseva sihtasutusena, kui selline asutus tegutseb üldsuse hüvanguks ning omab piisavaid vahendeid

- pakkuja pidi võtma endale kohustuse anda lepinguperioodil tööd romadele, kes on registreeritud ebasoodsas olukorras olevate isikutena;
- pakkujal tuli tagada, et romad moodustavad vähemalt 8% kogu tema töötajaskonnast.

Hinna osatähtsus oli 80%.

Pakkuja ja romade avalikes huvides tegutseva sihtasutuse vaheline leping pidi olema sõlmitud pakkumuse esitamise ajaks.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Sotsiaalpoliitiline eesmärk oli integreerida romad tööturule. Hankelepingu täitmiseks on vaja lihttöölisi ja seetõttu peeti seda sobilikuks tööalase integratsiooni klauslite jaoks.

Kontrollimine

Avaliku sektori hankija kontrollis koostöölepingutes nimetatud avalikes huvides tegutsevaid organisatsioone, kasutades Ungari kohtu ametlikku veebisaiti (www.birosag.hu). Pakkujad pidid esitama tõendid nende organisatsioonide riikliku registreerimise kohta. Neljast pakkujast kaks teatasid, et neil on koostööleping romade avalikes huvides tegutseva sihtasutusega, kuid tõendada õnnestus seda vaid ühe puhul. Edukaks pakkujaks osutus ettevõtja (Fort Facility Ltd.), kellel oli koostööleping roma kodanikeühendusega.

Lepingu maksumus

Lepingu maksumus jäi allapoole ELi piirmäära: raamlepingu maksimaalne maksumus oli 42 000 000 Ungari forintit (135 641,15 eurot) ja minimaalne maksumus 30 000 000 Ungari forintit (96 886,53 eurot). Leping allkirjastati 2017. aasta detsembris ja selle kehtivus oli kaks aastat.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta
- Ungari 2014. aasta riiklik sotsiaalse kaasamise strateegia. Ungari oli esimene liikmesriik, kes esitas riikliku sotsiaalse kaasamise strateegia (2011. aasta detsembris), mille koostamisel oli lähtunud komisjoni teatisest romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiade ELi raamistiku kohta. 2014. aastal vaatas valitsus selle strateegia läbi ja ajakohastas seda. Strateegiat viiakse ellu kolmeaastaste tegevuskavade kaudu ja valitsus esitab selle rakendamise kohta igal aastal aruande, tuginedes strateegia järelevalvesüsteemile. Strateegiaga on võimalik tutvuda siin.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: riigile kuuluv ettevõtte FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Ltd.
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Fort Facility Ltd.
- Poliitikakujundaja: Budapesti linn on kehtestanud riigihankestrateegia ja jälgib oma avaliku sektori ettevõtteid
- Tugi kontrollimisel: roma kodanikeühendus (avalikes huvides tegutsev sihtasutus) aitas kontrollida töövõtja värvatavate romade identiteeti

---

ühiskonna ja üksikisikute ühiste vajaduste rahuldamiseks ning kui on võimalik tõendada ühiskonna toetust sihtasutusele.

Sotsiaalne mõju

- Kõnealune menetlus oli esimene omataoline menetlus Ungaris, kus võeti pakkumuste hindamise kriteeriumide seas arvesse sotsiaalseid kaalutlusi, millega aidati kaasa romade sotsiaalsele ja kutsealasele integreerumisele. Avaliku sektori hankija on puhastusteenuste osutamisega igati rahul.
- Koostöö töövõtjaga ja romade avalikes huvides tegutseva sihtasutusega oli väga hea. Eduka pakkuja ja nimetatud sihtasutuse vahel sõlmitud lepingu punkti 3 alapunkti f kohaselt oli edukas pakkuja nõus tagama, et romadest töötajad moodustavad vähemalt 8–10% tema keskmisest töötajate arvust.
- Koostöö avaliku sektori hankija ja roma kodanikeühenduse vahel jätkub. 2019. aastal ajakohastati roma kodanikeühenduse abil FŐKÉTÜSZi võrdsete võimaluste kava.

Muu kasu

- 2019. aastal kasutas FŐKÉTÜSZ sarnaseid sotsiaalseid kaalutlusi kõnekeskuse teenuste hankimiseks korraldatud riigihankemenetluse hindamiskriteeriumides. Menetluse tulemusel sõlmitud lepingus kohustus edukas pakkuja võtma lepingu kehtivusajal tööle vähemalt ühe (väga) ebasoodsas olukorras oleva roma.
- Budapesti linn töötab välja keskkonnahoidlike, kestlike, innovaatiliste ja vastutustundlike riigihangete strateegiat, mis võetakse eeldatavasti vastu 2020. aasta esimeses kvartalis. Kuigi see strateegia ja kõnealune menetlus ei ole otseselt omavahel seotud, loodi menetlusega pretsedent sotsiaalsete kaalutluste kasutamiseks Budapesti ja kogu Ungari riigihangetes.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamisel on väga olulised ettevalmistustööd ja järelkontroll. On tähtis, et avaliku sektori hankijad kontrolliksid menetluse ettevalmistamise ajal pidevalt, et kohaldatavad sotsiaalsed kriteeriumid oleksid täidetavad ega takistaks konkurentsi. Avaliku sektori hankijatel oleks soovitatav ka jälgida lepingute elluviimist ja registreerida kasulikud õppetunnid, mis võivad olla asjakohased sarnaste tulevaste hankemenetluste ettevalmistamisel.
- Sotsiaalsete kriteeriumide kohaldamine ei ole Ungaris veel tavaline, seepärast võib see vähendada konkurentsi. Eelnev turuosaliste kaasamine on hea võimalus saada ülevaade turust ja potentsiaalsete pakkujate arvust ning määrata kindlaks hanke hinnanguline maksumus.

Kontaktisik

Dalma Kittka, Budapesti riigihankeameti juhataja, KittkaD@budapest.hu

---

4. Töölane väljaõpe ja praktikavõimalused kui otsustav hindamiskriteerium

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Århusi kommuun, Taani

Toote- või teenusesektor: reoveekäitlus (teenused ja hooldus)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Århusi kommuun on pööranud ühe suuremat tähelepanu hangete sotsiaalsele ja majanduslikule mõjule, mida on võimalik saavutada pikka aega töötanud kodanikele töövõimaluste loomisega. Seda silmas pidades soovis hankeosakond uurida võimalusi lisada hanke eesmärkide hulka koolitus- ja töövõimalused. 2019. aastal valiti katsetamiseks välja reoveeteenuste raamleping, mille puhul Århusi kommuun otsustas keskenduda praktika- ning koolitus- ja töövõimalustele. Varasemate reoveeteenuseid käsitlevate lepingute hindamisel oli lähtutud vaid hinnast.

Taanis on tehtud avaliku sektori hankijatele kohustuslikuks kaaluda praktikavõimalusi kui tingimust, mis on seotud teatud lepingute täitmisega. Antud juhul otsustas hankeosakond keskenduda selle asemel pakkumuste hindamise kriteeriumidele.

Vahendi valik tehti pärast turuosalistega peetud dialoogi, mille käigus hankeosakonnale sai selgeks, et pakkumuste hinnaerinevus saab eeldatavasti olema tühine, kuna tarnijate materjali- ja palgakulud tundusid olevat sarnased. Hankeosakond sai teada ka seda, et mitmel potentsiaalsel pakkujal oli olnud raskusi töötajate värbamisel.

Raamleping kehtib kuus aastat (2019–2025). Hanketeates esitati järgmised põhjendused:

- võimaldada konkurentsi materjaliga seotud suurte investeerimiskulude tõttu (selleks, et materjali tehtud investeeringud hakkaksid tulu tooma, kulub üle nelja aasta);
- täita keskkonna- ja tööhõivetingimusi, sealhulgas transpordiseadmete jaoks kehtestatud konkreetseid keskkonnanõudeid.

Sisu

Reoveeteenuste raamleping

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Võttes aluseks hinna ja kvaliteedi suhte, tehti kindlaks majanduslikult kõige soodsam pakkumus, lähtudes järgmistest kriteeriumidest ja osatähtsustest:

- hind (80%),
- kvaliteet (20%), mis jagunes kaheks allkriteeriumiks: keskkonnatoime (10%) ja tööhõivemeetmed (10%).

Lepingu täitmise etapp

Leping sisaldab lepingu täitmise klausleid, mis käsitlevad järgmist:

- palgad ja töötingimused kooskõlas ILO konventsiooniga nr 94,

- praktika ja töökoha säilimine,
- sotsiaalne vastutus (ILO konventsioonid nr 29 ja 105; 100 ja 111; 138 ja 182; 87, 98 ja 135 ning 155).

Palgad ja töötingimused peavad olema vastavuses ILO konventsiooniga nr 94. Töövõtja peab hoolt kandma selle eest, et isikutele, kelle ta värbab Taanis tööülesannete täitmiseks, on tagatud palk ja üldised töötingimused, mis on vähemalt samaväärsed palga ja tingimustega, mida pakutakse sama liiki töö puhul asjaomasel valdkonnas üldiselt siduva kollektiivlepingu (nt representatiivse tööturuliidu lepingu) alusel. See tingimus, mis hõlmab hüvitisi ja töötunde, kehtib ka kõikidele alltöövõtjatele.

Seoses praktika ja töökoha säilitamisega pidi töövõtjal olema kirjalikult vormistatud personalipoliitika, mis sisaldab lepingu alusel tööle võetud isikute harimise ja nende töökoha säilimise põhimõtteid.

Seoses sotsiaalse vastutusega on töövõtja, nagu ka alltöövõtja, kohustatud kinni pidama direktiivi 2014/24/EL X lisas loetletud rahvusvahelistest konventsioonidest (mille Taani on ratifitseerinud), mis käsitlevad järgmist:

- sunniviisiline töö (ILO konventsioonid nr 29 ja 105),
- diskrimineerimise keeld (ILO konventsioonid nr 100 ja 111),
- lapstööjõud (ILO konventsioonid nr 138 ja 182),
- organiseerumisvabadus (ILO konventsioonid nr 87, 98 ja 135) ning
- töökeskkond (ILO konventsioon nr 155).

Töövõtja peab austama põhilisi inimõigusi, sealhulgas järgima ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartat.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Luaa oskustöötajate kõrval praktika läbimise võimalusi ning töötutele kodanikele koolitus- ja töövõimalusi.

Kontrollimine

- Tööhõivemeetmete allkriteeriumi kontrollimiseks paluti pakkujal teatada nende isikute arv, kellele on kavas pakkuda lepingu alusel tööalast väljaõpet või praktikavõimalust.
- Tööhõivekriteeriumide puhul, mille osatähtsus hindamiskriteeriumides oli 10%, anti erinevate koolituse ja praktika vormide eest eri arv punkte, mis seejärel liideti:
  - praktikakohad täiskasvanutele: 10,
  - õpipoisiõpe: 8,
  - palgatoetuste süsteem töötutele: 3,
  - praktikavõimalused töötutele: 3.

Lepingu maksumus

Raamlepingu hinnanguline koguväärtus oli 15 miljonit Taani krooni (ligikaudu 2 miljonit eurot).

Õiguslik alus

Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Projekti juht ja avaliku sektori hankija: Århusi linna hankeosakond
- Osakondadevaheline töörühm, kes esindab omavalitsuse struktuuriüksustes reoveeteenuste lõppkasutajaid
- Tööhõiveosakond tööhõivemeetmete kriteeriumi teemal peetud kirjavahetuse kaudu

Sotsiaalne mõju

- Kuna hinnakonkurents oli väga karm, osutus lõpuks otsustavaks teguriks tööhõivemeetmete kriteerium. Hilisemal vestlemisel pakkujatega, kelle pakkumus tagasi lükati, oli selge, et selle kriteeriumi kasutamisega anti tugev sõnum. Seega seisnes hanke peamine sotsiaalne mõju selles, et sellega näidati turuosalistele, et kommuun on valmis sotsiaalse vastutuse võtmise eest tasu maksma. On oodata, et hanke tulemus motiveerib potentsiaalseid teenuseosutajaid, kes ei ole varem seda varianti kaalunud, looma praktika- või koolitusvõimalusi.
- Isikud, kes saavad selle raamlepingu kaudu või tänu rakendatud lähenemisviisi hilisemale jälgendamisele praktikakoha, saavad otsest kasu omandatud erialase töökogemuse näol. Paremini koolitatud töötajad tuleb kasuks ka kogukonnale tervikuna.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Pakkumuste hindamise kriteeriumide kombineerimine miinimumnõuetega on kasulik potentsiaalsetele pakkujatele, kes on võimelised enamaks kui miinimumnõuete täitmine.
- Leping ei sisalda vahe-eesmärke selle jälgimiseks, mil määral töövõtja täidab kogu lepinguperioodi jooksul tööhõivekriteeriume. Sarnase hanke korraldamisel oleks soovitatav lisada lepingusse konkreetsete sätteid, mis kohustavad töövõtjat neid kriteeriume pidevalt täitma. Need sätteid võivad hõlmata iga-aastaseid vahe-eesmärke ja trahve lepingu täitmata jätmise korral.
- Sotsiaalsed hindamiskriteeriumid võivad olla kasulikud hangete korraldamisel uutel või tundmatutel turgudel, kui avaliku sektori hankija leiab, et miinimumnõudeid ja/või lepingu täitmisega seotud tingimusi on keeruline sõnastada. Liiga leebed nõuded võivad tähendada seda, et avaliku sektori hankijal jääb saavutamata võimalik mõju, samal ajal kui liiga ranged nõuded võivad kaasa tuua selle, et pakkumusi ei laeku või neid laekub väga vähe.

Kontaktisik

Jakob Laursen, Århusi kommuuni hankekonsultant, Jaklau@aarhus.dk

5. Töötingimuste parandamine Tšehhi Televisioonile osutatavate puhastusteenuste kvaliteedi parandamiseks

Staatust: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Tšehhi Televisioon (Česká televize), Tšehhi Vabariik

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Puhastusteenuste hankimisel on pikka aega lähtunud üksnes madalaimast hinnast, mis on kaasa aidanud töötingimuste ja kaudselt ka teenuste kvaliteedi halvenemisele. Puhastusteenuste valdkonda iseloomustavad madalalpalgalised töötajad, suur tööjõu volavus jms. Tšehhi Televisioon kui avaliku sektori hankija kasutas mitut vahendit üldise eesmärgiga saada kvaliteetne puhastusteenus, sealhulgas asjaomastele töötajatele inimväärsete tingimuste tagamise kaudu. Tšehhi Televisioon lõi mõistiku seose meeskonna stabiilsuse ja osutatava teenuse kvaliteedi vahel.

Sisu

Puhastusteenuste hankimine Tšehhi Vabariigis Prahast asuva avalik-õigusliku teleringhäälinguettevõtte, Tšehhi Televisiooni (TTV) ruumide jaoks

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke-eelne etapp

Esialgsete turu-uuringute tegemisel keskenduti töötajate töötingimustele (sh tasustamine ja töökorraldus) ning osutatavate teenuste kvaliteedi tagamisele. Turu-uuringu tulemuste põhjal otsustas TTV lisada lepingusse läbivaatamis- või optiooniklauslid, et teha miinimumpalka käsitlevate eeskirjade võimaliku muutmise korral kohandusi, ning pööras erilist tähelepanu sellistele elementidele nagu töötingimused, stabiilsus ja meeskonna pidev arendamine. Samuti nõudis TTV, et pakkuja kirjeldaks üksikasjalikult lepingu kavandatud elluviimist (puhastustegevuse kava), ning innustas panema konkreetseid töötajad pikaks ajaks vastutama neile määratud ala eest.

Leping oli jagatud viieks osaks. 1.–4. osa puhul oli ette nähtud, et pakumust ei sa esitada korraga rohkem kui kahe osa kohta.

Tehniline kirjeldus

Kasutatavatel puhastustoodetel pidi olema märgis, mis tõendas vastavust tehnilistele kirjeldustele ja osutas toote keskkonnanäitajatele.

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Pakkumiskutses oli kirjeldatud järgmisi pakkumuste hindamise kriteeriume:

- kvaliteet (osatähtsus 45%) hõlmas järgmist:

- meeskonna korraldus (mis peaks tagama kvaliteedi ning töö stabiilse juhtimise. Näiteks kui töötajale määratakse kindel töökoht ja -aeg, on tal võimalik oma tööülesannetega harjuda ja oma töövõtteid aja jooksul täiustada. Hindamiskriteeriumid hõlmasid ka järelevalve ja kvaliteedikontrolli tegemise kohustuse selget kirjeldust, mis võib samuti parandada seda, kuidas meeskonnaliikmed täidavad oma tööülesandeid) – 9%;
  - töö korraldus – 9%;
  - meetod, vahendid, puhastustooted ja töövõtted, et tagada kvaliteetsed puhastusteenused (sh mitu kindlaksmääratud töövõtet, millel on väike mõju keskkonnale) – 9%;
  - pakkumuse ja lepingu haldamine ning teenuse kvaliteedi juhtimine – 9%, ning
  - meeskonna pidev täiustamine (sh meeskonna stabiilsuse suurendamine meetmete abil, millega vähendatakse tööjõu volavust, pidev suutlikkuse suurendamine jne) – 9%;
- hind (osatähtsus 55%).

Lepingu täitmise etapp

Kasutati järgmisi lepingu täitmise klausleid:

- kvaliteedikontrolli tagamiseks pidi pakkuja võimaldama TTV töötajal kontrollida puhastusteenuste osutamist ja sellest aru anda;
- kasutatavad puhastustooted pidid olema keskkonnasäästlikud (nt pakkujal oli võimalik tugineda ökomärgistele).

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Teenuse üldine hea juhtimine, sh personalijuhtimine, lõppeesmärgiga parandada lepingu täitmise eest vastutavate töötajate töötingimusi. TTV leiab, et see eesmärk (asjaomaste töötajate töötingimuste üldine kvaliteet) on seotud osutatavate teenuste kvaliteediga. Töötajad, keda juhitakse korralikult, kes on läbinud koolituse ja on asjakohaselt varustatud ning kellele on tagatud inimväärsed töötingimused, on suurema tõenäosusega stabiilsed, osutavad pidevat ja kvaliteetset teenust ning võivad täita oma tööülesandeid paremini.
- Puhastusteenuseid tuleks osutada keskkonnasäästlikult.

Kontrollimine

- Pakkujad pidid esitama puhastustegevuse kava, mis sisaldas teenuse kvaliteediga seotud teavet. Selles kavas pidi olema kirjeldatud ka meeskonda ning töötajate oskuste kujundamist ja suutlikkuse suurendamist.
- Meeskonna stabiilsuse hindamisel lähtuti järgmistest eelneva aasta andmetest:
  - nende töötajate osakaal töötajate koguarvus, kelle leping lõpetati;
  - tähtajalise lepinguga töötajate osakaal töötajate koguarvus;
  - rendiagentuuri töötajate⁴ osakaal töötajate koguarvus.
- Avaliku sektori hankijal on õigus nõuda dokumente puhastustoodete keskkonnanäitajate kohta.

Lepingu maksumus

Lepingu hinnanguline kogumaksumus nelja aasta jooksul on 2 400 000 eurot (60 125 000 Tšehhi krooni):

- 1. osa: ligikaudu 130 000 eurot (3 430 000 Tšehhi krooni),

---

⁴ Rendiagentuuri töötaja töötab agentuuri heaks, kes rendib teda tööandjatele ajutiselt välja (<https://www.citizensadvice.org.uk/work/rights-at-work/agency-workers/agency-workers-what-you-need-to-know/>).

- 2. osa: ligikaudu 1 500 000 eurot (37 570 000 Tšehhi krooni),
- 3. osa: ligikaudu 250 000 eurot (6 165 000 Tšehhi krooni),
- 4. osa: ligikaudu 440 000 eurot (10 960 000 Tšehhi krooni),
- 5. osa: ligikaudu 80 000 eurot (2 000 000 Tšehhi krooni).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 ning artiklid 40, 46, 67 ja 70

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Tšehhi Televisioon
- Esialgses turu-uuringus osalenud ettevõtjad:
  - ZENOVA Services, s.r.o.
  - HONDL Global Services, a.s.
  - European Cleaning Services, s.r.o.
  - 111UKLID.CZ Trade, s.r.o.
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping:
  - OCS Trading, s.r.o. (1. ja 3. osa)
  - INEX Česká republika, s.r.o. (2. ja 4. osa)
  - 5. osa kohta ei laekunud ühtki pakkumust

Sotsiaalne mõju

- Hanke jagamine osadeks muudab riigihankes osalemise lihtsamaks väiksematele teenuseosutajatele.
- Märkimisväärne osa hindamiskriteeriumide punktidest antakse selle põhjal, millist lähenemisviisi kasutab pakkuja oma töötajate puhul ning teenuse üldisel haldamisel ja teenuse kvaliteedi juhtimisel. Töö ja töötajate hea juhtimine on oluline meeskonna stabiilsuse, töötajate oskuste arengu ja töö üldise kvaliteedi tagamiseks. Töötajate tööalaste oskuste arengule kaasaaitamise kõrval mõjutab see ka teenuse üldist kvaliteeti.
- Tööhõive kvaliteedi (sh töötingimuste ja meeskonna stabiilsuse) hindamisega suurendatakse lisaks töötajate heaolu parandamisele ka töötajate rahulolu, millel on positiivne mõju tööjõu volavuse näitajale ja mis lõppkokkuvõttes viib kvaliteetsemate teenusteni.

Muu kasu

- Teenuse eripära eeldab ruumide ja teenuse kasutaja tundmist. Pidevad muudatused meeskonnas võivad põhjustada raskusi ja kulusid, näiteks seoses uue töötaja toomisega objektile. Seepärast tundub meeskonna stabiilsus olevat tähtis tingimus puhastusteenuse kvaliteedi tagamisel.
- Suundumus sõlmida lepinguid vaid madalaima hinna põhjal võib kergesti kahjustada teenuste kvaliteeti, millega kaasneb suur töötajate rahulolematuse ja tööjõu volavuse oht.
- Muud avaliku sektori hankijad saavad lähenemisviisi, mille puhul võetakse arvesse töötajate töötingimusi, hõlpsasti üle võtta ja rakendada seda madalapalgaliste töötajate osutatavate muude teenuste puhul.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Et tagada teenuste kvaliteet, peab avaliku sektori hankija nägema rohkem vaeva hanke ettevalmistamise, lepingu haldamise ja teenuse kvaliteedi juhtimisega.
- Järgmise sarnase hanke puhul kasutab avaliku sektori hankija tõenäoliselt taas esialgset turu-uuringut.
- Tulevikus soovib TTV leida võimaluse kehtestada puhastusteenuste jaoks peamised tulemusnäitajad ning tunnustada teenuseosutajat silmapaistvate töötulemuste eest, näiteks preemiaga.

Kontaktisik

Martin Rajman, Tšehhi Televisiooni keskse hankeüksuse juhataja, Martin.Rajman@ceskatelevize.cz

6. Sotsiaalne vastutus kui hindamiskriteerium puhastusteenuste lepingu puhul (Taani)⁵

Staatust: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Ballerupi kommuun, Taani

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2019. aasta veebruaris võttis Ballerupi kommuun vastu uue hankepoliitika, milles peetakse väga oluliseks sotsiaalset vastutust.

Sellel poliitikal⁶ on kuus põhieesmärki:

1. kohaldada õigusraamistikku kodanike ja ettevõtjate hüvanguks;
2. keskenduda muudele teguritele kui hinnale:
  - teenuseosutajad peavad kinnitama, et nad järgivad inimõigusi ja töötajate õigusi ning keskkonna- ja korrupsioonivastaseid nõudeid;
  - kommuun peab hankemenetlustes võimaluse korral arvesse võtma sotsiaalseid kaalutlusi (ja lisama teenuste ja ehitustööde lepingutesse tööhõiveklauslid) ning selgitama põhjuseid, kui ta leiab, et seda ei ole võimalik teha;
  - kui on kahtlus, et teenuseosutaja ei täida oma sotsiaalse vastutusega seotud kohustusi, teeb kommuun järelkontrolli ja tal on võimalus leping tühistada;
3. pidada dialoogi turuosalistega ja teha koostööd ettevõtjatega;
4. algatada ja teha ühishankeid;
5. kasutada digihankeid ja e-kaubandust;
6. tagada kõrgetasemeline nõuete järgimine.

Selle lähenemisviisi esmakordseks katsetamiseks peeti sobivaks puhastusteenuste lepingut.

Leping kestab 1. aprillist 2020 kuni 31. detsembrini 2023. Lepingut on võimalik kuni kaks korda pikendada, mõlemal korral 12 kuuks.

Sisu

Igapäevased puhastusteenused ja regulaarsed aknapesuteenused kommuunile kuuluvas 157 hoones, sealhulgas riigikoolides, päevakeskustes, raamatukogudes, ujulates ja spordihallides.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Lepingu sõlmimise protsessis tehti hinna ja kvaliteedi suhte põhjal kindlaks majanduslikult kõige soodsam pakkumus, lähtudes järgmistest osatähtsustest:

---

⁵ <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:440930-2019:TEXT:DA:HTML>.

⁶ https://ballerup.dk/sites/default/files/udbuds- og_indkoebspolitik_2019_0.pdf.

- hind – 60%,
- kvaliteedi tagamine – 20%,
- sotsiaalne vastutus – 20%. Sotsiaalne vastutus tähendas selle hanke puhul töövõimaluste loomist töötutule, kes saavad sotsiaaltoetust, ja isikutele, kes on olnud pikalt haiguspuhkusel.

Lepingu täitmise etapp

Hankedokumendid hõlmasid ka järgmist:

- tööalane klausel, mis kohustas pakkujat järgima palga ja töötingimuste puhul üldiseid tööturu standardeid;
- sotsiaalse vastutuse klausel, mis sisaldas hulka konkreetseid nõudeid inimõiguste, töötajate õiguste, keskkonna ja korrupsioonivastase võitluse kohta, mille aluseks oli ÜRO üleilmne kokkulepe. Eelkõige kohustus töövõtja tagama kinnipidamise põhilistest inimõigustest ja ILO konventsioonidega kaitstud peamistest töötajate õigustest.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Kommuuni sotsiaalne eesmärk oli luua töövõimalusi kahele sihtrühmale:

- tegutsemisvalmis töötud sotsiaaltoetuse saajad, kes seisavad tööpuuduse kõrval silmitsi ka muude raskustega ja vajavad töö saamiseks spetsiaalselt kavandatud koolitust, sealhulgas toetusmeetmeid⁷;
- pikalt haiguspuhkusel olnud isikud, kellest paljud suudavad töötamist jätkata, kui nad on taas töövõimelised. Sellised isikud vajavad tööturule naasmiseks koolitust ning võimalik et ka toetusmeetmeid.

Kontrollimine

- Sotsiaalse vastutuse allkriteeriumi kontrollimiseks paluti pakkujatel esitada ettepanek, milles pidi olema
  - kirjeldatud meetodikat, mille abil pakkuja kavatses aidata eespool nimetatud sihtrühmal jõuda lähemale töö saamisele. Näiteks võis kirjeldada koolituskava ja selles sisalduvaid meetmeid;
  - nimetatud kummalegi sihtrühmale pakutavate kursuste/kavade arv.
- Hinnates pakkujate ettepanekuid – pakutavate kursuste/kavade arvu ning kavandatud meetodikat ja selle soodsa mõju tõenäosust – kasutati skaalat 0 (kriteeriumide võimalikult hea täitmine) kuni 8 (kriteeriumide võimalikult halb täitmine).
- Punktisumma teisendati seejärel vastavaks hinnaekvivalendiks. Selle arvutuse tegemisel jagati kõikide pakkujate keskmine pakutud hind sotsiaalse vastutuse eest saadud punktisummaga. Nii sõlmiti leping pakkujaga, kes sai hindamise käigus kõige väiksema punktisumma, mis arvutati järgmiselt:
  - (pakutud hind x 0,6) +
  - ((keskmine pakkujate pakutud hind / 8 x kvaliteedi tagamise punktisumma) x 0,2) +
  - ((keskmine pakkujate pakutud hind / 8 x sotsiaalse vastutuse punktisumma) x 0,2).

---

⁷ Taani aktiivses tööturupoliitikas tehakse vahet sellel, kas töötu isik on „valmis tööks“ või „valmis tegutsemiseks“ (viimati nimetatut võib vajada töö saamiseks koolitust ja/või toetusmeetmeid).

Lepingu maksumus

Lepingu hinnanguline maksumus on 187 000 000 Taani krooni, ilma käibemaksuta (ligikaudu 25 miljonit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Taani konkurents- ja tarbijakaitseameti juhend sotsiaalklauslite kohta, milles nõutakse, et riigi, piirkondade ja omavalitsusüksuste hankijad peavad kaaluma sotsiaalklauslite kasutamist haridust ja praktikat käsitlevate lepingute puhul ning esitama selgitused, kui neid klausleid ei kasutata
- Ballerupi kommuuni uus hankepoliitika sotsiaalse vastutuse suurendamiseks⁸

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Ballerupi kommuuni hankeosakond
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Coor Service Management A/S
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: Ballerupi kommuuni tööhõivekeskus, kes on hanke võitnud pakkuja eelistatud värbamispartner

Sotsiaalne mõju

- Turuosalised võtsid hanke, sealhulgas selle sotsiaalse vastutuse kriteeriumid, väga hästi vastu.
- Hanke võitnud pakkuja Coor Service Management A/S lähtub kestlikkuse taotlemisel kolmekordse tulemi põhimõttest. Ettevõtjal on palju kogemusi ja ta on teinud edukalt koostööd mitme Taani töökeskusega, sealhulgas murrangulise OPI-projekti raames.
- Hanke võitnud pakkuja esitatud lahendus sisaldas meetodit, mille puhul leiti, et see toetab sihtrühmale (kandidaadid, kellel on lisaks tööpuudusele ka muid probleeme) hästi mõjuvate protsesside toimumist. Esitatud lahendus on järgmine:
  - koolituskursust pakutakse neljas väljavalitud paigas Ballerupis; olemas on alaline teenusehaldur ja töövõtja kava raames tegutsevad tugiisikud ning kandidaatidele pakutakse täielikke koolitus- ja värbamiskursuseid;
  - korruga koolitatakse nelja kandidaati. Kui mõni kandidaat saab töö, saab koolitust alustada uus kandidaat. Töövõtja eeldab, et igal aastal osaleb kaheksa kandidaati;
  - kandidaadid on töökohal osa meeskonnast ja pakutav koolitus on järkjärguline, alates sobivast arvust tundidest nädalas. Eesmärk on, et praktikandid saaksid püsiva töökoha, võimaluse korral paindliku või koos palgatoetusega;
  - koolitust kohandatakse vastavalt kandidaadi individuaalsetele vajadustele;
  - töövõtja seab sisse tiheda koostöö töökeskusega, mis hõlmab külaskäike, koolituskursusi, keelekoolitust ja toetusmeetmeid.

Muu kasu

- Sotsiaalsed hindamiskriteeriumid võivad olla tõhus vahend vähendamaks pakkuja ja avaliku sektori hankija vahelises teabevahetuses ebaselgust küsimuses, millisel tasandil sotsiaalset vastutust saab teatud turul konkureerivatelt ettevõtjatelt nõuda. Kasutades sotsiaalseid hindamiskriteeriume, innustab avaliku sektori hankija – selle asemel et kehtestada põhjendatud oletuste põhjal nõudeid – turuosalisi konkureerima nende kriteeriumide alusel.

---

⁸ Ametlik hankepoliitika on Taani kümnest kommuunist umbes seitsmel.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Teenuseosutajad ja turg tunduvad olevat igati valmis võtma sotsiaalset vastutust, eriti praegu, mil Taanis on keeruline leida teatud sektorites tööjõudu.
- Hankepoliitikaga on antud hankeosakonnale selge volitus võtta arvesse sotsiaalseid kaalutlusi, mis on seda protsessi hõlbustanud.

Kontaktisikud

Mette Kongsgaard Jensen, Ballerupi kommuuni hankejuht, met@balk.dk

Kim Funk, Ballerupi kommuuni hankekonsultant, kimf@balk.dk

7. Kodutute kaasamine puhastusteenuste osutamisse Varssavi linnale

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Varssavi linnale kuuluv osäühing Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., Poola

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Pakkumiskutse oli mõeldud üksnes sotsiaalmajanduse organisatsioonidele ja see käsitles puhastusteenuste osutamist Varssavi linnale.

Hankega aidatakse ka ellu viia sotsiaalmajanduse arengu strateegiat, mille Varssavi linn töötas välja selleks, et tegeleda sotsiaalse ja kutsealase taasintegreerimisega seotud küsimustega. Strateegia hõlmab tugevdatud sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid, et paremini lahendada sotsiaalprobleeme ja kaasata sotsiaalmajanduse organisatioone. Üks lahendamist vajav sotsiaalprobleem on kodutus: Varssavis elab ligikaudu 1000 kodutut, mis on suuruselt neljas kodutute kogukond Poolas.

Kõnealune hange oli järg sarnasele lepingule aastatest 2017–2018, mis aitas sotsiaalsetel ettevõtetel saada rohkem riigihangetes osalemise ja avalike teenuste osutamise alaseid kogemusi. Sel korral lepingu maksumust kolmekordistati.

Sisu

Puhastusteenuste osutamine Varssavi linnale kuuluvates ruumides ja seonduvates rajatistes

Hanke etapp ja kriteeriumid

Leping oli mõeldud vaid kaitstud töö keskustele ja sotsiaalsetele ettevõtetele, kelle üks eesmärke on sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmadesse kuuluvate isikute sotsiaalne ja kutsealane integreerimine ning kelle töötajatest 30% on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 20. Samuti nõuti, et töövõtja või alltöövõtja peab lepingu täitmise ajal hoidma katkestuseta tööl puudega või ebasoodsas olukorras olevad isikuid, kes täidavad otseselt pakkumiskutses kindlaks määratud tööülesandeid.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Sotsiaalmajanduse organisatsioonide edendamine
- Õiglaste tööhõivetingimuste edendamine
- Ebasoodsas olukorras olevate töötajate tööalane integreerimine

Kontrollimine

- Pakkumuste esitamise etapis peab pakkuja esitama kinnituse selle kohta, et on täidetud kriteerium, mille kohaselt tuleb vähemalt 30% ulatuses anda tööd ebasoodsas olukorras olevatele või puudega töötajatele.
- Lepingu täitmise ajal on avaliku sektori hankijal õigus teha lepingu kohaldamisalasse jäävaid kontrole. Kontrolle võib teha ilma töövõtja kohalolekuta ja töövõtjat kontrolli kuupäevast teavitamata. Töövõtja maksab trahvi iga kord, kui ta ei täida oma kohustust hoida tööl isikuid, kes täidavad otseselt lepingus loetletud tööülesandeid. Samuti on avaliku sektori hankijal võimalus leping tühistada, kui töövõtja ei täida oma kohustusi ja ei esita rahuldavat selgitust.

Lepingu maksumus

368 590 zloti (86 100 eurot) aastase lepingu puhul (aprill 2019 kuni aprill 2020)

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta (üle võetud Poola riigihankeseaduse artikli 22 lõikega 2)
- Wrocław linna [kohalik sotsiaalmajanduse programm](#)
- Linnapea korraldus võtta kõigis riigihangetes arvesse sotsiaalseid aspekte

Poola õiguses on kindlaks määratud järgmised sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmadesse kuuluvad isikute kategooriad:

- puudega inimesed, nagu on määratletud 27. augusti 1997. aasta seaduses puudega inimeste kutsealase rehabilitatsiooni, sotsiaalse ümberasustamise ja tööhõive kohta (Poola Vabariigi 2011. aasta ametlik väljaanne, punkt 721);
- töötud, nagu on määratletud 20. aprilli 2004. aasta seaduses tööhõive- ja tööturuasutuste edendamise kohta (Poola Vabariigi 2016. aasta ametlik väljaanne, punktid 645, 691 ja 868);
- vabadusest ilma jäetud või vanglast vabastatud isikud, kellele on osutatud 6. juuni 1997. aasta kriminaalmenetluse seadustikus (Poola Vabariigi ametlik väljaanne, punkt 557) ja kellel on raskusi ühiskonda taasintegreerumisel;
- vaimse tervise häirega isikud vastavalt 19. augusti 1994. aasta seadusele vaimse tervise kaitse kohta (Poola Vabariigi 2016. aasta ametlik väljaanne, punktid 546 ja 960);
- kodutud vastavalt 12. märtsi 2004. aasta seadusele sotsiaalabi kohta (Poola Vabariigi 2016. aasta ametlik väljaanne, punkt 930);
- isikud, kellele Poola Vabariik on omistanud pagulasseisundi või võimaldanud täiendava kaitse, millele on osutatud 13. juuni 2003. aasta seaduses välismaalaste kaitse kohta Poola Vabariigis (Poola Vabariigi 2012. aasta ametlik väljaanne, punkt 680; 2013. aasta ametlik väljaanne, punkt 1650; 2014. aasta ametlik väljaanne, punkt 1004; 2015. aasta ametlik väljaanne, punkt 1607, ja 2016. aasta ametlik väljaanne, punkt 783);

- kuni 30aastased ja 50aastaseks saanud töötaja staatusega isikud ja töötud;
- isikud, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse, eelkõige rahvus- ja etniliste vähemuste hulka, vastavalt 6. jaanuari 2005. aasta seadusele etniliste vähemuste ja piirkondliku keele kohta (Poola Vabariigi 2015. aasta ametlik väljaanne, punkt 573, ja 2016. aasta ametlik väljaanne, punkt 749).

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Varssavi linnale kuuluv osaühing Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o.
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Wrocławska Spółdzielnia Socjalna (sotsiaalühistu, mis annab tööd sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele)

Sotsiaalne mõju

- Sotsiaalühistu Wrocławska Spółdzielnia Socjalna annab tööd sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele, eeskätt kodututele (90% töötajatest). Sotsiaalühistu pakub kodututele koolitust, sealhulgas juhiloa saamiseks. See on osa sotsiaalühistu laiemast tegevusest, mille jaoks ta saab riigilt mõningaid vahendeid ja mida kõnealuses lepingus ei ole nõutud.
- Sotsiaalühistu võttis selle lepingu raames tööle neli kodutut.
- Leping võimaldas sotsiaalühistul kasvada ning saavutada lepingu alusel puhastusteenuseid osutanud isikute sotsiaalne ja kutsealane taasintegreerimine.

Muu kasu

- Leping võimaldas sotsiaalühistul suurendada linna usku sellesse, et sotsiaalsed ettevõtted suudavad tagada kvaliteetsed teenused.
- Reserveeritud hankelepingute ja sotsiaalklauslite kasutamine ei ole Poolas veel eriti levinud. Tänu kohaliku sotsiaalmajanduse programmile ja Varssavi linnapea korraldusele edendada sotsiaalmajanduse organisatsioone, sealhulgas riigihangete kaudu, on olukord nähtavalt paranenud.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Üks raskusi, millega Varssavi linn silmitsi seisab, on hästi välja arendatud sotsiaalmajanduse ökosüsteemi puudumine – on vaid mõni üksik sotsiaalne ettevõtte, kelle suutlikkus osaleda hankemenetlustes on väike. Seepärast otsustas linn sõlmida väiksemad lepingud, et sotsiaalsed ettevõtted ja vabaühendused saaksid järk-järgult omandada kogemusi, olemaks võimeline osalema suuremates hangetes.
- Poola riigihanketurul, eriti suurtes linnades, esineb väga spetsiifilisi raskusi (madal töötuse määr, lepingute suur arv), seega ei osale riigihangetes palju pakkujaid ja huvitatud ettevõtjatel on suuri probleeme sobivate töötajate leidmisel. See ei julgusta avaliku sektori hankijaid kehtestama riigihangete korraldamisel lisakriteeriume. Teatud kodanikel on endiselt keeruline integreeruda tööturule, mistõttu linn on järk-järgult loomas stiimuleid sotsiaalsetele ettevõtetele ja vabaühendustele, kes pakuvad kaitstud töökohti ja tegelevad kutsealase integreerimisega, et innustada neid esitama pakkumusi.

- Leping oli mõeldud ka selleks, et näidata avaliku sektori hankijatele, et riigihanked võivad olla võimas vahend avaliku poliitika elluviimiseks. Oluline on näidata neile, kui paljusid sotsiaalprobleeme on võimalik lahendada riigihangete abil.

Kontaktisik

Marta Pawlaczyk, Varssavi riigihankeekspert, marta.pawlaczyk@wm.wroc.pl

8. Sotsiaalklauslid sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks puhastus- ja hooldusteenuste osutamisel Euroopa Komisjonile

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Euroopa Komisjoni infrastruktuuri- ja logistikaamet, Belgia

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused ja rohealade hooldus

Sissejuhatus / hanke eesmärk

2019. aastal otsis Euroopa Komisjoni infrastruktuuri- ja logistikaamet teenuseosutajat, kes osutaks pealinna Brüsseli piirkonnas asuvates komisjoni hoonetes puhastusteenuseid ning hooldaks nende hoonete sees ja ümber asuvaid rohealasid. Selle hankega kavatses avaliku sektori hankija tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust, pakkudes koolitust ning sotsiaalse ja kutsealase integreerumise võimalusi. Hankedokumentides oli ette nähtud kaht liiki sotsiaalklauslite kasutamine. Samuti pidid kõik töövõtja osutatavad teenused olema kooskõlas komisjonis kehtivate keskkonnanõuetega, eelkõige nendega, mis olid kehtestatud komisjoni keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi poliitika raames.

Sisu

Hange hõlmas järgmist:

- puhastusteenuste osutamine pealinna Brüsseli piirkonnas asuvates Euroopa Komisjoni hoonetes (72 hoonet);
- aknakatete, kardinade ja lippude puhastamine;
- hügieenitoodete tarnimine;
- kahjuritõrje;
- lumekoristusteenused hoonete ümber (sh lumekoristusoolaga varustamine);
- taimede ja rohealade hooldamine hoonete sees (terrassid, siseõued, aiad, lillekastid) ja väljaspool hooneid (sh vahekäigud, basseinid ning hooneid ja nende parklaid ühendavad kõnniteed).

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumiskutse sisaldas kaht liiki lepingu täitmise klausleid.

Lepingu täitmise ajal peab töövõtja pakkuma kõigile tähtajatu või tähtajalise (üle kuu kestva) lepingu alusel tööle võetud isikutele, kes osalevad puhastusteenuste lepingu elluviimises, puhastamisalast koolitust. Töövõtja peab esitama hiljemalt kaks kuud pärast lepingu jõustumist koolituskava, kus on kirjeldatud üksikasjalikult kohustuslikku koolitust ja iga-aastast ümberõpet, mida pakutakse kõikidele töötajatele, olenemata töövõtja juures töötatud ajast, ning kohapeal teenuseid osutavate töötajate individuaalsed koolitustunnistused (mille on väljastanud väline organ) või vajaduse korral tõendid ettevõttesisesest koolituse kohta.

Lepingus nõutakse, et puhastusteenuste osutajad peavad saama korrapäraselt koolitust ning nad peavad olema kursis puhastusmeetoditega, doseerimisega, puhastustoodete puhul rakendatavate ettevaatusabinõudega, pakendamise ja jäätmekäitlusega (sorteerimine ja kõrvaldamine) ning masinate

kasutamiseks. Töövõtja peab esitama koolitustunnistused, mis tõendavad, et kõik isikud, kes on määratud osutama lepinguga hõlmatud teenuseid, on läbinud tehnilisi, ohutus- ja keskkonnaküsimusi käsitleva vajaliku ja piisava kutsealase koolituse.

Koolitust tuleks pakkuda kooskõlas puhastuskoolituse keskuse kavandatud moodulitega või vajaduse korral kooskõlas spetsiaalsete moodulitega. Töötajate jaoks, kes on läbinud baaskoolituse rohkem kui kaheksa aastat tagasi, on vaja ka täiendusmoodulit. Iga töötaja peab saama lepingu kehtivuse ajal vähemalt 20 tundi koolitust. Töövõtja peab koolitama igal aastal vähemalt 20% neist töötajatest, kes on tähtajatu või tähtajalise lepingu alusel määratud täitma seda lepingut, ja lepingu täitmise lõppedes peavad olema koolitust saanud kõik töötajad. Töötajate puhul, kes ei oska piisavalt prantsuse keelt, võib selle koolituse asendada keelekoolitusega.

Teist liiki lepingu täitmise klausliga nähti ette, et töövõtja peab võtma taimede ja rohealade hooldamisega seotud teenuste osutamise raames sotsiaalse ja kutsealase integratsiooni meetmeid tööotsijate jaoks, kellel on eriti keeruline tööd leida, või puudega inimeste jaoks. Selle nõude täitmiseks võib kasutada alltöövõtjana üht või mitut sotsiaalset ettevõtet, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalne ja kutsealane integreerimine ning kelle töötajatest vähemalt 30% on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.

Töövõtja valib välja rohealad, mille hooldamisel kohaldatakse seda klauslit, ja eraldab nende jaoks vähemalt 25% eespool nimetatud teenuste jaoks ette nähtud iga-aastasest summast.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Kõnealuse lepingu kaudu soovib avaliku sektori hankija parandada lepingut täitvate töötajate kutseoskusi ja ohutust, nõudes kõigi lepingu elluviimises osalevate töötajate koolitamist (ettenähtud töötajate arv on 700).
- Teine eesmärk on edendada puudega inimeste ja ebasoodsas olukorras olevate töötajate sotsiaalset ja kutsealast integreerimist direktiivi 2014/24/EL artikli 20 tähenduses.

Kontrollimine

- Oluline esimene samm sotsiaalklauslite rakendamisel ja nende täitmise jälgimisel on korraldada töövõtja ja avaliku sektori hankija avakohtumine. See kohtumine toimub kuu aja jooksul pärast lepingu sõlmimist. Kohtumisel arutatakse üksikasjalikult kõiki rakendatavaid sotsiaalklausleid ning määratakse kindlaks nende rakendamise alguskuupäev või eelhindamise kuupäev.
- Töövõtja edastab kord aastas nimekirja töötajatest, kes on läbinud koolituse. Selle tõendamiseks tuleb teha kättesaadavaks puhastuskoolituse keskuse ja/või keeleõppekeskuse väljastatud tunnistuste ja tõendite koopiad.
- Lepingu jõustumisel saadab töövõtja avaliku sektori hankijale sotsiaalse(te) ettevõtte (ettevõtete) kohta, kes hakkab (hakkavad) osutama alltöövõtu korras teenuseid, järgmised dokumendid:
  - eespool määratletud kohustus, mille sotsiaalne ettevõtte on nõuetekohaselt allkirjastanud;
  - tõend selle kohta, et sotsiaalsel ettevõttel on kehtiv luba või et sotsiaalne ettevõtte vastab direktiivi 2014/24/EL artiklis 20 sätestatud osalemistingimustele. Edastada tuleb luba (tähtajaline või tähtajatu), mis kehtib ajal, mil sotsiaalse ettevõttega sõlmitakse leping, või dokument, mis tõendab vastavust direktiivi 2014/24/EL artikli 20 tingimustele.

- Kahe kuu jooksul pärast raamlepingu sõlmimise otsuse tegemist korraldatakse eelhindamiskohtumine, kontrollimaks, et sotsiaalklauslitest on aru saadud. Kolmas kohtumine toimub raamlepingu sõlmimisel, et veenduda sotsiaalklauslite nõuetekohases täitmisel.
- Avaliku sektori hankija ja tema esindajatel on õigus kontrollida ja jälgida sotsiaalklauslite täitmist. Avaliku sektori hankija võib käsitada sotsiaalklauslite mis tahes rikkumist, mida ta ise või mõni teine nõuetekohaselt volitatud isik on lepingu täitmise ajal täheldanud, lepingu täitmata jätmisena.

Lepingu maksumus

Lepingu kehtivusaeg on neli aastat. Lepingu maksumus on 20 miljonit eurot aastas, mis teeb kogumaksumuseks 80 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta ja artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Euroopa Komisjoni infrastruktuuri- ja logistikaamet
- Tugi sotsiaalklauslite sõnastamisel: pealinna Brüsseli piirkonna avalik tööturuasutus Actiris
- Belgia puhastussektori ametiühingute esindaja, kellega konsulteeriti menetluse ettevalmistamisel
- Hankelepingu alusel puhastusteenuseid osutavad töötajad, kes võivad kasu saada lepinguga ette nähtud kutsealasest koolitusest ja tööalasest kaasamisest

Sotsiaalne mõju

- Hinnangute kohaselt saab kõnealuse lepingu täitmisel tööd ligikaudu 700 töötajat. Enamikul neist on vähe oskusi ja/või ebasoodne taust. Kohustus pakkuda nendele isikutele koolitust ja töövõimalusi aitab eeldatavasti parandada nende sotsiaalset ja kutsealast kaasamist ning ohutust, samuti suurendada nende oskusi.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Sotsiaalklausli kavandamisel hankemenetluses ei ole võimalik kasutada lähenemisviisi, mis sobib kõigile. Näiteks samal ajal kõnealuse hankemenetlusega tegi infrastruktuuri- ja logistikaamet koostööd Actirisega, et kavandada sobiv sotsiaalklausel ehitustöödega seotud menetluse tarvis. See sotsiaalklausel oli teistsugune ja mõeldud teistsuguse turu jaoks. Sotsiaalklauslite kavandamisel tuleb arvesse võtta menetluse ja turu eripära.
- Koostöö Actirisega – pädeva asutusega, kellel on kogemusi sotsiaalklauslite rakendamisel – on osutunud väga oluliseks selle konkreetse menetluse jaoks kõige paremini sobivate sotsiaalklauslite kavandamisel.
- Menetluse raames esitati viis tehnilist pakkumust. See näitab, et turuosalised on valmis osalema menetlustes, mis hõlmavad sotsiaalklausleid sisaldavaid mahukaid lepinguid.

Kontaktisik

Pierre-Olivier Bindels, Euroopa Komisjoni infrastruktuuri- ja logistikaameti üksuse juhataja, Pierre-Olivier.BINDELS@ec.europa.eu

9. Sotsiaalselt vastutustundlike töötingimuste tagamine Malta puhastussektoris

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: kohtute osakond, Malta

Toote- või teenusesektor: puhastusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Püüdlusega vähendada töötingimuste ebakindlust ja edendada võrdsete hindadega pakkumuste esitamist, otsustas Malta kohtute osakond 2019. aastal, et selliste teenuste hankimisel, mille puhul ebakindlate ja madala kvaliteediga töökohtade osakaal on väga suur (nt puhastusteenused), tuleb pakkumuste hindamise kriteeriumina kasutada hinna ja kvaliteedi suhet, selle asemel et lähtuda pelgalt hinnast või kuludest.

Selleks kasutas avaliku sektori hankija lepingu sisuga seotud sotsiaalseid hindamiskriteeriume, mis olid proportsionaalsed hangitavate teenustega.

Sisu

Puhastusteenuste osutamine Malta kohtute osakonnas ja peaprokuröri büroos, kasutades keskkonnasäästlikke puhastustooteid

Hanke etapp ja kriteeriumid

Parima hinna ja kvaliteedi suhte kindlakstegemiseks kaalutakse tehnilist kvaliteeti ja hinda vahekorras 60/40.

Kasutatakse järgmist hindamisskeemi:

- töötajate koolitamine, oskused ja suutlikkus – kuni 6 punkti;
- lepingu haldamine ja toimingud (ajaarvestus, teenuste tase, hädaolukorra lahendamise plaanid, meetodika, aruandlusnõuded, puhastustoodete keskkonnahoidlikud riigihanked) – kuni 64 punkti;
- võrdsed võimalused ja töötingimused – kuni 30 punkti.

Seoses võrdsete võimalustega peab ettevõtja esitama tõendid selle kohta, et

- ta on võrdõiguslikkuse märgise või mõne muu samaväärse märgise saanud ettevõtja, kes tagab võrdsed võimalused (lisanõue) – 2 punkti;
- ta vastab puudega inimeste värbamiseks kehtestatud õiguslikele nõuetele (kohustuslik) – 2 punkti.

Seoses töötingimustega peab ettevõtja esitama järgmised dokumendid:

- tõend selle kohta, et olemasolevatel/potentsiaalsetel töötajatel on kirjalik leping (kohustuslik) – 2 punkti;
- tõend selle kohta, et palga maksmisel kasutatakse kredithorraldust, mille kulud kannab töövõtja (kohustuslik) – 2 punkti;
- kavandatud 2019. ja 2020. aasta maksegraafik, kus on esitatud kuupäevad, mil töötajatele palka makstakse (lisanõue) – kuni 3 punkti;
- tõend selle kohta, et töötajatele antakse üksikasjalik palgatõend (kohustuslik) – 3 punkti;

- tõend selle kohta, et töötajatel on kindlustuskaitse tööõnnetuse puhuks (lisanõue) – 3 punkti;
- töövõtja kinnitus selle kohta, et töötajatel on (piiranguteta) õigus liituda ametiühinguga (kohustuslik) – 3 punkti;
- tööstus- ja töösuhete osakonnas registreeritud kehtiva kollektiivlepingu koopia (lisanõue) – 3 punkti;
- tõend transporditoetuse või transpordi pakkumise kohta (lisanõue) – 2 punkti;
- tõend tervise ja ohutusega seotud vahendite kohta (kvaliteedi tagamise süsteem, mida ettevõtja kasutab hea/ohutu töökeskkonna tagamiseks) (kohustuslik) – 5 punkti.

Füüsilisest isikust ettevõtjad / ilma töötajateta ettevõtjad, kes pakkumuste esitamise ajal hankisid teenuseid alltöövõtu korras teadaolevatelt kolmandatelt isikutelt, pidid esitama eespool nõutud dokumendid alltöövõtjate nimel.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Hange kavandati selle tagamiseks, et ettevõtjad

- pakuvad oma töötajatele puhtuse ja hügieeni alast põhikoolitust;
- edendavad võrdseid võimalusi ja täidavad puudega inimeste värbamist käsitlevaid õiguslikke nõudeid;
- tagavad inimväärseid töötingimused ning austavad peamisi sotsiaal- ja töötajate õigusi;
- omavad kvaliteedi tagamise süsteemi, sealhulgas tagavad töötervishoiu ja tööohutuse.

Kontrollimine

Võrdsete võimaluste ja töötingimuste allkriteeriumi täitmiseks pidid pakkujad esitama järgmised dokumendid:

- riikliku võrdõiguslikkuse edendamise komisjoni väljastatud võrdõiguslikkuse märgise (või mõne muu samaväärse märgise) sertifikaadi koopia;
- töökeskusest või mõnelt muult asjaomaselt riigiasutuselt saadud dokumendid, mis tõendavad, et ettevõtja vastab puudega inimeste värbamiseks kehtestatud õiguslikele nõuetele;
- pakkuja ja töötaja vahelise töölepingu koopia;
- pangaga sõlmitud kokkulepe või pakkuja ja panga vaheline kirjavahetus, mis kinnitab, et palgade maksmiseks kasutatakse otseseid krediidikorraldusi;
- palgatõendi koopia;
- tööandja vastutuskindlustuse tõendi koopia;
- ettevõtja kinnitus selle kohta, et töötajate liitumist ametiühinguga ei piirata mingil moel;
- kehtiva kollektiivlepingu (kui see on olemas) koopia.

Esitati üheksa pakumust. Hindamisaruande kohaselt said kolm pakkujat tehnilise kvaliteedi eest rohkem kui 65 punkti. Ülejäänud kuue pakkuja puhul leiti, et nad ei vasta tehnilisest vaatenurgast nõuetele, kuna nad ei täitnud üht või mitut kohustuslikku kriteeriumi.

Lepingu maksumus

486 944,80 eurot (ilma käibemaksuta) 36 kuu jooksul

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: lepingute osakond (keskvalitsusasutus)
- Lõplik projektist kasu saaja: kohtute osakond
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Specialist Group Cleaners Ltd
- Pakkujad: hangitud teenust osutavad ettevõtjad
- Kasusaajad: hanke võitnud pakkuja töötajad

Sotsiaalne mõju

- Ministeeriumi hankeüksus teatas avaliku sektori hankija nimel, et kõnealuse hanke puhul rakendatud menetlusel oli positiivne mõju, sest see suurendas tööandjate teadlikkust vajadusest tagada teenust osutavatele töötajatele head töötingimused, ning kuna hankes eeldati mitme töötingimustega seotud kohustusliku nõude täitmist, olid tulemuseks asjaomaste töötajate paremad töötingimused.

Muu kasu

- Seda lähenemisviisi saab jäljendada muudes sektorites, kus ebakindlate töökohtade osakaal on suur. Malta haldusasutused kavatsevad edendada parima hinna ja kvaliteedi suhte põhimõtte rakendamist hankemenetlustes, et parandada töötingimusi sektorites, kus töökohtade kvaliteet on madal.
- Pakkumiskutsed avaldatakse valitsuse e-hanke süsteemis (www.etenders.gov.mt) ning *Euroopa Liidu Teatajas* (kui lepingu maksumus ületab ELi piirmäära). Avaliku sektori hankijad saavad otsida sellest süsteemist sarnaseid hankeid, et tutvuda parima hinna ja kvaliteedi suhte kriteeriumidega ja pakkumiskutsesega üldiselt, tänu millele on teistel hõlpsam seda lähenemisviisi jäljendada.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Põhimõtteliselt jäädakse sama lähenemisviisi juurde, kuid lepingute osakond viimistleb veel hindamiskriteeriume, mida kasutatakse parima hinna ja kvaliteedi suhte maatriksi koostamisel teenuste jaoks, mille puhul ebakindlate töökohtade osakaal on suur.
- Kuigi lepingute osakond on avaldanud näidise vormid selliste teenuste hankimiseks, mille puhul ebakindlate töökohtade osakaal on suur, soovitatakse avaliku sektori hankijatel kohendada parima hinna ja kvaliteedi suhte kriteeriume vastavalt hanke vajadustele.
- Pakkumuste hindamise kriteeriumide kavandamisel on soovitatav konsulteerida pädevate asutustega, kandmaks hoolt selle eest, et kriteeriumid ei ole piiravad ja võimaldavad ulatuslikku konkurentsi.
- Lisaks on väga soovitatavad lepingute osakonna konsultatsioonid ja suunised, et vajaduse korral jagataks teadmisi ja ajakohastataks näidise vorme.

Kontaktisik

Anthony Cachia, rahandus- ja finantsteenuste ministeriumi lepingute osakonna peadirektor,
anthony.j.cachia@gov.mt, +356 25670100

10. 2024. aasta olümpiamängude korralduskomitee ruumide kaasav ja kestlik haldamine

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Pariisi 2024. aasta olümpia- ja paraolümpiamängude korralduskomitee, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: ruumide haldamine (remont ja hooldus, üldine haldamine, puhastus- ja hügieenitoodete tarnimine, jäätmekäitlus, toiduga varustamine)

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Pariisi 2024. aasta olümpia- ja paraolümpiamängude korralduskomitee on võtnud eesmärgi korraldada ajaloo kõige kaasavamad ja kestlikumad olümpiamängud. Hangete tasandil tähendab see korralduskomitee ja selle varustajate jõulisi keskkonna ja sotsiaalse vastutusega seotud meetmeid.

Et parandada sotsiaalsete ettevõtete ligipääsu olümpiamängudega seotud lepingutele, lõi korralduskomitee 2018. aasta mais partnerluses Pariisi linnaga, avalik-õigusliku äriühinguga SOLIDEO (kes jälgib olümpia- ja paraolümpiamängudega seotud ehitustöid), mittetulundusühinguga LES CANAUX (kes toetab sotsiaal- ja solidaarmajanduses, sotsiaalses innovatsioonis ja ringmajanduses osalejaid) ning vabauhendusega Yunus Centre (kes toetab sotsiaalseid ettevõtteid ja kaasamist) sotsiaal- ja solidaarmajanduse ettevõtjate solidaarsusplatvormi ESS 2024⁹. Olümpiamängude taristuga seotud hangete väärtus ulatub 3 miljardi euroni. Selle platvormi eesmärk on muu hulgas tagada, et

- neist hangetest 25% (väärtuse alusel) on mõeldud vaid sotsiaalsetele ettevõtetele ja VKEdele;
- ehituse, seadmete ja hooldusega seotud töötundidest 10% langeb ebasoodsas olukorras olevate töötajate arvele.

Nende eesmärkide saavutamiseks teeb platvorm ESS 2024 järgmist:

- teostab strateegilist ja õiguslikku järelevalvet hangete, töövoimaluste ja Pariisi 2024. aasta olümpiamängude korraldajate ootuste üle;
- korraldab sotsiaalsete ettevõtete, olümpiamängude korraldajate ja suurettevõtjate vahelisi kohtumisi, et tutvustada sotsiaalseid ettevõtteid kui potentsiaalseid töövõtjaid, keda kaasata konsortsiumi või suurte töövõtjate alltöövõtjatena;
- pakub vahendeid ja tuge, et aidata sotsiaalsetel ettevõtetel täita hanke nõudeid;
- jälgib ja mõõdab Pariisi 2024. aasta olümpiamängude sotsiaalset ja keskkonnamõju koostöös ülikoolide, sotsiaal- ja solidaarmajanduse sidusrühmade, mõttekodade, rahvusvaheliste organisatsioonide jt;
- uurib teiste riikide parimaid tavasid ja levitab Prantsusmaa avaliku sektori hankijate parimaid tavasid olümpiamängudega seotud hangete korraldamisel.

Näitena sellest, kuidas selline platvorm toetab sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid, vaadeldakse allpool ruumide haldamiseks korraldatud menetlust.

Sisu

---

⁹ <https://ess2024.org>.

Mitmeotstarbeline raamleping Pariisi 2024. aasta olümpiamängude korralduskomitee peakorteri haldamiseks, mis hõlmab puhastus- ja hügieenitoodete tarnimist, jäätmekäitlust, ruumide üldist haldamist, toiduga varustamist, lepingute delegeeritud haldamist ja regulatiivset kontrolli.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankeprotsess algatati 2019. aasta sügisel läbirääkimistega menetlusena hanke väljakuulutamisega kooskõlas Prantsuse riigihankeseadustiku artiklitega L. 2124-3 ja R. 2124-3.

Menetluse esimeses etapis kutsus avaliku sektori hankija ettevõtjaid üles väljendama 4. oktoobriks 2019 huvi hankes osalemise vastu.

Pakkumiskutse oli sõnastatud objektiivselt ja hange oli avatud kõikidele huvitatud ettevõtjatele, olenemata ettevõtja õiguslikust vormist või asukohaliikmesriigist. Kandidaate hinnati kolme kriteeriumi põhjal:

- kutsealane suutlikkus (40%),
- tehniline suutlikkus (40%),
- finantssuutlikkus (20%).

Menetluse teises etapis (mis algas 2019. aasta oktoobri lõpus) esitasid välja valitud kandidaadid oma esialgse pakkumuse, mida hinnati, lähtudes majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumist. Hinna osatähtsus oli 30%, kvaliteedi ja muude kriteeriumide osatähtsus 70% (sh kvaliteet, hügieen, turvalisus ja hoolimine keskkonnast 10% ning arengu ja innovatsiooni kavandamine 5%).

Arengu ja innovatsiooni kavandamise kriteeriumi eesmärk oli pöörata tähelepanu sellele, kuidas saaks korraldada teenuste osutamise nii, et õnnestuks tagada täiustatud teenuste osutamise mudel, keskendudes eeskätt kriitilise tähtsusega teguritele, mis mõjutavad kvaliteeti, kulusid ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse võtmist.

Esialgsete pakkumuste esitamise etapi lõppedes valiti välja kaks ettevõtjat – Samsic ja Arteis –, kes said võimaluse külastada hankemenetlusega seotud ruume ja esitada pakkumuse. Pakkumuste laekumisel kohtus korralduskomitee nende kahe läbirääkimiste jaoks välja valitud kandidaadiga. Läbirääkimiste lõppedes esitasid pakkujad oma lõplikud pakkumused, mille hindamisel kasutati samu kriteeriume kui oli kasutatud esialgsete pakkumuste hindamisel. Leping sõlmiti ettevõtjaga Arteis. Arteisi alltöövõtja on Vitaservices, tööalase integreerimisega tegelev sotsiaalne ettevõtte.

Vitaservices on osa kontsernist [Groupe T Vitamine](#), kelle missioon on lõimida tööturule pikaajalised töötud, pagulased, varjupaigataotlejad, lastega üksikvanemad, mittetöötavad ja mitteõppivad noored (NEET-noored), eakad töötajad, kellel on raskusi oma oskuste kohandamisel või tööturule naasmisel, ning vaesusohus olevad või ebasoodsas piirkonnas elavad inimesed.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Lepingu täitmise ajal peab teenuseosutaja

- järgima sotsiaalvaldkonna õigusakte ja õigusakte, mis käsitlevad puudega inimeste tööhõivet;
- tagama inimväärseid töötingimused;
- soodustama inimressursside kaasamist ja arendamist (st palkama haavatavatest või ebasoodsas olukorras olevatest elanikkonnarühmadest pärit inimesi, edendama meeste ja naiste võrdõiguslikkust, parandama oskusi (eriti haavatavatest elanikkonnarühmadest pärit inimeste omi), arendama võrdseid töövõimalusi);
- võtma meetmeid kohaliku majanduse edendamiseks (st looma ja säilitama töökohti, partnerlussuhteid kohalike osalejatega ning tegelema projektidega, mille eesmärk on suurendada Pariisi olümpiamängude korraldamisega seotud oskusi ja teadmisi);

- tutvustama tegevust, millega ta panustab avaliku sektori hankija propageeritava ettevõtja sotsiaalse vastutuse strateegia eesmärkide saavutamisse.

Teenuseosutajat kutsutakse üles tutvustama avaliku sektori hankijale kõiki meetmeid, mis on kehtestatud nende kohustuste täitmiseks. Avaliku sektori hankija võib küsida teenuseosutajalt igal ajal tõendeid võetud meetmete kohta.

Kontrollimine

Pakkumuste esitamise etapis pidid pakkujad ja alltöövõtjad esitama üksikasjaliku tehnilise aruande inimressursside, materjalide ja meetodite kohta, mida nad kasutavad lepingu täitmiseks. Et luua oma töötajate ja kogukonna jaoks väärtust, kutsuti pakkujaid üles kehtestama protsessid ja meetmed, mis puudutavad eelkõige järgmist:

- ettevõtte üldine juhtimine;
- haavatavate või ebasoodsas olukorras olevate inimeste värbamine;
- meeste ja naiste tööalase võrdõiguslikkuse edendamine;
- töötajate oskuste arendamine, eeskätt haavatavatest või ebasoodsas olukorras olevatest elanikkonnarühmadest pärit inimeste suutlikkuse ja tööalase konkurentsivõime suurendamine, ning
- mitmekesisus ja võrdsed võimalused töökohal.

Avaliku sektori hankija kontrollib lepingu täitmist kohtumistel töövõtjaga ning kord kuus, kvartalis ja aastas esitatavate tegevusaruannete põhjal. Töövõtjad ja alltöövõtjad peavad andma eespool loetletud punktidest aru avaliku sektori hankijaga peetavatel kohtumistel, kus vaadeldakse edusamme lepingu täitmisel, ja tegevusaruannetes.

Tulemuslikkuse jälgimiseks kasutatakse kaht liiki näitajaid: tegevusnäitajad ja peamised juhtimisnäitajad. Tegevusnäitajaid kontrollitakse iga kuu ja need hõlmavad järgmist:

- kvaliteeditasemete järgimine,
- reageerimisajast kinnipidamine,
- ennetava hoolduse järelevalve,
- seadmete kättesaadavus,
- kaebuste arv,
- ohutuseeskirjade täitmine.

Iga näitaja puhul antakse 0–10 punkti ja kokku on võimalik saada 100 punkti. Kui saavutatud tulemusi hinnatakse vähem kui 80 punkti vääriliseks, kohaldatakse karistust (mis määratakse kindlaks lepingu sõlmimise ajal).

Peamisi juhtimisnäitajaid kontrollitakse kord kvartalis ja kord aastas toimuva läbivaatamise raames ning lepingu läbivaatamiseks peetaval kohtumisel. Nende näitajatega mõõdetakse lepingu üldist tulemuslikkust: klientide rahulolu, reageerimisvõimet, ennetuslikkust, teenuste kontrolli ja arenguplaane. Pakkujad pidid esitama oma järelevalve- ja mõõtmiskavad, milles tuli avaliku sektori hankijaga kokku leppida.

Lepingu maksumus

Lepinguga on ette nähtud nii kindlasummaline osa, ostutellimus kui ka hilisem lepingu osa. Lepingu sõlmimisel ei määrata kindlaks ei minimaalset ega maksimaalset maksumust ega kogust.

Tasumisel lepingu alusel osutatavate teenuste eest lähtutakse

- lepingule lisatud ühikuhindade loendist (ostutellimuse alusel täidetava lepingu osa puhul);
- lepingule lisatud üldise jaotuse kohasest ühekordsest summast (lepingu kindlasummalise osa puhul) ning
- hilisema lepingu kohasest ühekordsest summast (hilisemate lepingute alusel elluviidava osa puhul).

Hindu läbi ei vaadata.

Ettevõtjate Arteis ja Vitaservices vahel sõlmitud allhankelepingu maksumus on 11 kuu pikkuse miinimumkestuse puhul 80 850 eurot ja 18 kuu pikkuse maksimumkestuse puhul 132 200 eurot. Pärast 11 kuud võib lepingut kuni 2021. aasta mai lõpuni kord kuus pikendada.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta ja artikkel 71 allhangete kohta
- Pariisi 2024. aasta olümpiamängude pärandi ja kestlikkuse strateegia, mis kohustab kõiki teenuseosutajaid pühenduma neljale ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnale (hügieen, keskkond, tööhutus ja sotsiaalsed aspektid) ning esitama oma pakkumustes sotsiaalse ja keskkonnaalase lisaväärtuse saavutamiseks spetsiaalsed ettevõtja sotsiaalse vastutuse meetmed.
- Avaliku sektori hankija hankedokumentidele lisatud läbirääkimiseeskirjad konkreetse läbirääkimismenetluse jaoks

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Pariisi 2024. aasta olümpia- ja paraolümpiamängude korralduskomitee
- Läbirääkimistel osalenud ettevõtjad: Samsic ja Arteis
- Töövõtja: Arteis
- Alltöövõtja: Vitaservices, tööalase integreerimisega tegelev sotsiaalne ettevõtte
- Toetav osaleja: sotsiaal- ja solidaarmajanduse ettevõtjate solidaarsusplatvorm

Sotsiaalne mõju

- Solidaarsusplatvorm ESS 2024 on saavutanud oma esimese kuue tegutsemiskuu jooksul (alates 2018. aasta maist) järgmise:
  - sotsiaal- ja solidaarmajanduse ettevõtjatega on sõlmitud eri valdkondades (toitlustus, konsulteerimine ja logistika) 20 lepingut;
  - Pariisi 2024. aasta olümpiamängude korraldamisega seotud õpikodades ja kohtumistel on osalenud üle 350 sotsiaal- ja solidaarmajanduse organisatsiooni;
  - heade tavade vahetamiseks ja levitamiseks on korraldatud kaks rahvusvahelist seminari – 2012. aasta Londoni olümpiamängude ja 2016. aasta Rio olümpiamängude korraldajatega;
  - platvormi tegevusse on kaasatud 40 partnerit;
  - 2019. aasta oktoobris hakati platvormi kasutama kogu Prantsusmaal.
- Solidaarsusplatvormi tugi ja teenused osutusid kasulikuks – Vitaservices võitis lepingu. Platvorm hõlbustas ettevõtja Vitaservices ja pakkuja Arteis kokkusaamist, nagu ka ettevõtja Vitaservices ja Pariisi 2024. aasta olümpiamängude ostujuhi vahelist suhtlust. Platvormil on väga tähtis roll ka avaliku sektori hankijate teadlikkuse suurendamisel ebasoodsas olukorras olevate töötajate tööalase integreerimise eripärast.

- Vitaservices pidi tööle võtma kuus eelmise töövõtja töötajat. Selle Prantsusmaal kehtestatud kohustuse eesmärk on kaitsta puhastusteenuste osutajate töötajaid. Peale selle võttis Vitaservices tööle ühe meeskonnajuhi ja ühe isiku, keda peetakse direktiivi 2014/24/EL artikli 20 alusel ebasoodsas olukorras olevaks töötajaks. Vitaservices asendab töötajad, kes on võtnud haiguspuhkuse, puhkuse, isapuhkuse, emapuhkuse või vanemapuhkuse, isikutega, kes järgivad tööalase integratsiooni plaani.

Muu kasu

On head väljavaated, et kõnealust algatust hakkavad jäljendama teiste riikide avaliku sektori hankijad, spordiliidud või äriühingud, kes korraldavad suuremahulisi spordi-, kultuuri- või muid üritusi, ning avaliku sektori asutused, kes sõlmivad mahukaid ehitustööde lepinguid.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kõige olulisem algatuse elluviimisel saadud kogemus tundub olevat teadmine sellest, kui oluline on ulatuslik ja mitmetasandiline üksmeel kaasavuse ja kestlikkuse esmatähtsaks eesmärgiks seadmise küsimuses. Pariisi 2024. aasta olümpiamängude korraldamisel on kaasavus ja kestlikkus kesksel kohal. See tulevikku vaataav lähenemisviis on innustanud võtma ulatusliku ühise kohustuse.
- Kirjeldatud ruumide haldamise näide tõendab, et allhanked on kasulik vahend edendamaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sealhulgas sotsiaalsete ettevõtete osalemist. Kahjuks ei ole Pariisi 2024. aasta olümpiamängude korraldamisel rakendatud isikuid, kes muude ülesannete kõrval jälgiksid, kuidas kulgeb tööalase integreerimise protsess lepingute täitmisel praktikas. Kuigi sellised isikud on Prantsuse õigusega suuremate lepingute puhul ette nähtud, ei ole kõigil Prantsuse avaliku sektori hankijatel vahendeid nende kaasamiseks.

Kontaktisikud

Yoko Youssouf, vabaühenduse Yunus Center programmijuht, yoko.youssouf@yunussporthub.com

Baptiste Odin, kontserni Groupe VitamineT Île de France'i vastutustundliku arengu osakond, baptiste.odin@groupevitaminet.com

2. SEKTOR. Ehitus

11. Kolmanda isiku väljastatud märgiste kasutamine, et tagada sotsiaalselt vastutustundliku loodusliku kivi tarnimine ehitustööde jaoks

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Berliini Friedrichshain-Kreuzbergi linnaosa, Saksamaa

Toote- või teenusesektor: ehitus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2018.–2019. aastal Mehringplatzile uue sillutise paigaldamisel otsustas Berliini Friedrichshain-Kreuzbergi linnaosa tugevdada oma sotsiaalselt vastutustundlike hankeid, korraldades katsehanke sotsiaalselt vastutustundlike sertifitseeritud looduslike kivide jaoks. See toode valiti välja seoses selles sektoris sageli täheldatavate raskete inim- ja töötajate õiguste rikkumistega, mille hulka kuuluvad tõsine oht kaevandamis- ja töötlemisectoris töötavate inimeste tervisele ja elule, lapstööjõu kasutamine, alatasustamine ning tervise- ja ohutusmeetmete puudumine.

Berliini pakkumis- ja hankeseaduse kohaselt on töövõtjad kohustatud tõendama töö- ja sotsiaalsete standardite järgimist. Varem kasutusel olnud ettevõtjate endi kinnitused nende standardite järgimise kohta ei olnud siiski piisav tõend otsuste tegemiseks. Friedrichshain-Kreuzberg otsustas kasutada rohkem kvaliteedimärgiseid, mis on töötatud viimastel aastatel välja selleks, et tõendada kooskõla ILO ja muude standarditega, näiteks märgistega Xertifix¹⁰ ja Fair Stone¹¹ või samaväärsete standarditega.

Sisu

Mehringplatz'i ümberehitamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkujad pidid märkima oma pakkumuses, millises riigis / millisel territooriumil on kaevandatud ja toodetud kivid, mida nad kasutavad lepingu täitmisel, ning esitama kinnituse, kus nad kohustuvad kasutama kive, mille puhul on järgitud kõiki tehnilises kirjelduses nimetatud töö- ja sotsiaalseid standardeid. Kui sellist kinnitust ei esitatud, siis pakkumust lähemalt ei uuritud.

Pakkujatel paluti esitada koos pakkumusega sertifikaadid või samaväärsed tõendid selle kohta, et kivid hangitakse vastutustundlikest kaevandamis- ja tootmisüksustest. Kivide puhul, mis on hangitud OECD arenguabi komitee koostatud arengumaade (väikese ja keskmise sissetulekuga riikide) loetellu kuuluvatest riikidest,¹² saab selleks, et tõendada nõutavate sotsiaalsete standardite järgimist, kasutada kas

---

¹⁰ Xertifixi eesmärk on võidelda laste ja orjade töö kasutamise vastu looduslike kivide kaevandamisel ja töötlemisel sellistes riikides nagu India, Hiina ja Vietnam. Märgis tagab, et töötingimused ja -tavad asjaomastes päritoluriigi karjäärides ja töötlemisettevõtetes vastavad sotsiaalsetele miinimumstandarditele. Olemas on ka märgis Xertifix PLUS, mille puhul kehtivad lisanõuded. Kõiki tootmisüksuseid, millel on antud Xertifixi märgis, kontrollitakse kaks korda aastas.

¹¹ Fair Stone on rahvusvaheline sotsiaalne standard loodusliku kivi importimiseks areneva ja tekkiva turumajandusega riikidest. See antakse ILO põhiliste tööõiguse konventsioonide kohaselt toodetud toodetele, mis on jälgitavad tarkvara Tracing Fair Stone abil, võttes arvesse tervise- ja ohutus- ning keskkonnameetmeid.

¹² See lähenemisviis võib olla õigustatud võrdse kohtlemise põhimõtte alusel, mille kohaselt ei tohi võrreldavaid olukordi kohelda erinevalt ning erinevaid olukordi ühetaoliselt, kui selline kohtlemine ei ole objektiivselt põhjendatud. Vaadeldaval juhul leitakse, et arenenud ja arenevate riikide erinev riskiprofiil töötajate põhiõiguste rikkumisel õigustab nende erinevat kohtlemist.

- Xertifixi sertifikaati,
- Fair Stone'i sertifikaati või
- mis tahes muud sõltumatu auditi tulemusel väljastatud samaväärset tõendit, mis sisaldab üksikasjalikku teavet nõutud standardite järgimise kohta asjaomase toote puhul.

Lisaks, kuna selle sektori töövõtjad ostavad kivid üldjuhul alles pärast hankelepingu sõlmimist, saab lõpliku tõendi töö- ja sotsiaalsete standardite järgimise kohta esitada alles kivide tarnimisel.

Väljavalitud ettevõtja peab hankima lepingu täitmiseks vajalikud looduslikud kivid üksnes sellistest kaevandustest ja töötlemisüksustest, mis vastavad selgelt kõikidele ILO põhistandarditele (loetletud allpool sotsiaalpoliitilist eesmärki ja/või võrdlusstandardit käsitlevas jaos). Lisaks peab töövõtja võtma endale kohustuse teha edusamme järgmiste täiendavate töö- ja sotsiaalsete standardite puhul:

- töötajate tervishoid ja tööohutus (kaitseriietus, ränidioksiidi- ja muu mineraaltolmuga kokkupuutumise minimeerimine);
- kohustusliku miinimumpalga maksmine kooskõlas kaevandamis- ja töötlemisriigi nõuetega.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Sunniviilise töö kasutamise keeld kooskõlas ILO konventsioonidega nr 29 ja 105
- Ühinemisvabadus ja organiseerumisõiguse kaitse kooskõlas ILO konventsiooniga nr 87 ning õigus kollektiivlääbirääkimistele kooskõlas ILO konventsiooniga nr 98
- Lapstööjõu kasutamise keeld kooskõlas ILO konventsioonidega nr 138 ja 182
- Võrdne tasustamine võrdväärse töö eest kooskõlas ILO konventsiooniga nr 100 ning töö- ja kutselase diskrimineerimise keeld kooskõlas ILO konventsiooniga nr 111

Kontrollimine

Töö- ja sotsiaalsete standardite järgimist tuleb tõendada nii pakkumuse esitamisel kui ka kivide tarnimisel, esitades sõltumatu sertifitseerimisorganisatsiooni väljastatud sertifikaadi (või samaväärse tõendi, mis vastab loetletud tingimustele), milles kinnitatakse, et sotsiaalsete standardite järgimist kaevandustes ja tootmisüksustes, kust on kivid pärit, on kontrollitud.

Ehitustöid elluviival töövõtjal peavad olema täielikud ja kontrollitavad dokumendid, mida esitada taotluse korral kontrollimiseks avaliku sektori hankijale. Kui töövõtja rikub ükskõik millist lepingust tulenevat kohustust, võib kohaldada karistust, mille suurus on 1% lepingu maksumusest või mitme rikkumise korral kuni 5% lepingu maksumusest.

Kui töövõtja jääb oma enda väärkäitumise tõttu ilma vastutustundliku tarnija sertifikaadist, on avaliku sektori hankijal õigus leping lõpetada ja töövõtja peab tasuma avaliku sektori hankijale sellest tulenevad kulud, eelkõige hankemenetluse uuesti alustamise kulud.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 43 märgiste kohta
- Hanke korraldamisel on peetud kinni ja mindud kaugemale Berliini pakkumis- ja hankeseaduse (BerAVG, 8. juuli 2010) punktis 8.1 sätestatud nõuetest, mille kohaselt ei tohi ükski lepingu täitmisel

kasutatav toode olla hangitud või toodetud viisil, mille puhul ei ole järgitud ILO peamistes tööstandardites sätestatud miinimumnõudeid¹³.

Osalejad

Avaliku sektori hankija: Friedrichshain-Kreuzbergi linnaosa

Toetav organisatsioon: kestlikule arengule keskendunud vabaühendus WEED

Sotsiaalne mõju

- Kasutades kvaliteedimärgiseid, mida kontrollib sõltumatu isik, kannab Friedrichshain-Kreuzberg hoolt selle eest, et kõnealuse lepingu alusel ostetud kivid on pärit üksnes sotsiaalselt vastutustundlikest allikatest.
- Edendades kaevandus- ja kivide töötlemise sektoris sõltumatut kontrolli, aitab ringkond suurendada läbipaistvust sektoris, kus rikutakse sageli sotsiaalseid ja töötajate õigusi, ning edendada standardeid, millega minnakse ILO põhikonventsioonidest kaugemale.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Kõnealuses hankes püütakse arvesse võtta varasemate hangete raames saadud kogemust, mille kohaselt ei saa vaid ettevõtjate endi kinnitustest piisavalt teavet, et teha usaldusväärseid otsuseid ja tagada sotsiaalse vastutuse alaste eesmärkide saavutamine.
- Sõltumatute audiitorite toel väljastatud kvaliteedimärgiste kasutamine on asjakohane strateegia mitmes sarnase tarneahelaga sektoris, näiteks teenuste või ehitustööde hankelepingute jaoks, mille puhul töövõtja ostab materjalid alles pärast lepingu sõlmimist.
- Friedrichshain-Kreuzberg soovis enamat kui pelgalt ILO põhinõuete täitmist, leides, et tõeliselt sotsiaalselt vastutustundlike toodete ostmiseks tuleb neist nõuetest palga ning töötervise ja tööohutuse puhul kaugemale minna.

Kontaktisik

Helena Jansen, Berliini Friedrichshain-Kreuzbergi linnaosa piirkondliku arengupoliitika koordinaator,
Helena.Jansen@ba-fk.berlin.de

---

¹³<http://gesetze.berlin.de/jportal/?quelle=jlink&query=VergabeG+BE&psml=bsbeprod.psml&max=true&aiz=true>.

12. Töövõimaluste loomine tööalase integratsiooni klauslite kaudu

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Ille-et-Vilaine'i departemang, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: ehitus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2018. aastal avaldas Ille-et-Vilaine'i departemang pakkumiskutsed uue kooli ehitamiseks Guipry-Messaci, Laillé' and Bréal-Sous-Montforti omavalitsusüksusesse. Iga pakkumiskutse sisaldas sotsiaalse ja kutsealase integratsiooniga seotud kohustuslikke lepingu täitmise klausleid kooskõlas Prantsuse riigihankekorralduse 2015-899 artikliga 30 (korraldus on asendatud korraldusega 2018-1074, mis on lõimitud riigihankeseadustikku).

Sisu

Kolme uue kooli ehitamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kõnealused kolm lepingut jagati 52 osaks, millest 28 sisaldasid kohustuslikke lepingu täitmise klausleid, millega kohustati värbama inimesi, kellel on integreerumisel erilisi raskusi, kooskõlas korralduse 2015-899 artikli 38 lõikega 1 (milles on öeldud, et sotsiaalsed kaalutlused on vastuvõetavad, kui nad on seotud lepingu sisuga).

Otsuse selle kohta, millistesse lepingu osadesse tööhõiveklauslid lisada, aitasid teha tehnilised osakonnad ja sotsiaalklauslite platvorm – erimeeskond, kes osutab abi seoses tööalase integratsiooni klauslitega. Esiteks pidi lepingu osa puhul olema suur tööjõuvajadus (mõni osa hõlmab väga tehnilist tegevust, mille jaoks on vaja vaid mõnda üksikut kõrgelt kvalifitseeritud töötajat). Teiseks pidi avaliku sektori hankija olema kindel, et sihtrühmast on võimalik leida lihttöölisi või kvalifitseeritud töötajaid, kandmaks hoolt selle eest, et leping on võimalik ellu viia ja et lepingu täitmise klauslid on täidetavad.

Pakkujate toetamiseks nende klauslite täitmisel esitas Ille-et-Vilaine'i departemang pakkumiskutse lisana ettevõtjatele sotsiaalse integratsiooni klauslite täitmise juhendi. Selles on selgitatud mõiste „inimesed, kellel on integreerumisel erilisi raskusi“ määratlust ning esitatud nende organisatsioonide kontaktandmed, kes saavad aidata neist elanikkonnarühmadest pärit inimeste värbamisel.

Integreerumisel raskustega silmitsi seisvate inimeste hulka kuuluvad

- solidaarsussissetuleku saajad (nt töötud) ja nende ülalpeetavad;
- pikaajalised tööotsijad (kes on olnud registreeritud töötuna üle 12 kuu);
- puudega töötajad (nagu on määratletud tööseadustiku artiklis L 5212-13);
- spetsiaalse solidaarsustoetuse, puudega täiskasvanu toetuse või puudetoetuse saajad;
- noored, kelle haridustase jääb allapoole Prantsuse haridussüsteemi 5. taset (st pärast koolihariduse omandamist ei ole rohkem koolitust ega haridust saadud);
- isikud, kes osalevad kursusel, mida pakub SIAE (Structures d'insertion par l'Activité Economique), mis hõlmab ühendusi, töökeskusi ning integratsiooni veebisaiti ja ajutise integratsiooni ettevõtteid, kes on sõlminud riigiga kokkuleppe toetada sotsiaalsete ja tööalaste raskustega isikuid;

- isikud, kelle tööandja on GEIQ (Groupement d'Employeurs pour l'Insertion et la Qualification), mis ühendab ettevõtjaid, kes on pühendunud töötajatele koolituse ja kogemuste pakkumisele;
- isikud, kes saavad kasu professionaalsuse suurendamise või õppepraktika lepingutest.

Iga kooli ehituslepingus määrati kindlaks tööalase integratsiooniga seotud töötundide arv lepingu osa kohta, mis jäi tiseritöid, maalritöid, elektritöid ja maastikukujundust hõlmavate osade puhul vahemikku 105–860 tundi. Pakkumused, milles ei kohustatud neid klausleid täitma, loeti nõuetele mittevastavaks ja kõrvaldati konkurentsist. Lepingu saamisel pidi ettevõtja esitama avaliku sektori hankijale seitsme päeva jooksul ettepanekud tööhõiveklauslite täitmise kohta, täites vastava hankedokumentide lisa.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Ille-et-Vilaine'i departemang on alates 2005. aastast pühendunud sotsiaalklauslite lõimimisele oma riigihangetesse ning eetiliste, õiglaste ja keskkonna suhtes vastutustundlike hangete edendamisele. 2018. aasta juunis võeti vastu keskkonnasäästlike ostude poliitika ning 2021. aastaks on Ille et Vilaine'il kavas jõuda selleni, et sotsiaalklauslite riigihankelepingutesse lõimimise ja reserveeritud hangete kasutamise tulemusel tehakse aastas 70 000 tundi tööd. 2018. aastal see iga-aastane eesmärk ületati – tööhõiveklauslite alusel tegid 355 inimest tööd 80 556 tundi.

Kontrollimine

Ille et Vilaine on loonud süsteemi, et jälgida sotsiaalklauslite täitmist kõigi oma lepingute puhul. Moodustatud on järelevalvekomisjon (kuhu kuuluvad hanke-, integratsiooni-, kohaliku sotsiaalse arengu, haridus- ja keskkonnavaldkonna esindajad), mille ülesanne on kontrollida edusamme ja kavandada sotsiaalklauslite lõimimist tulevastes hankemenetlustesse.

Lepingu maksumus

Kolme kooli ehitamise lepingu sotsiaalklausleid sisaldava 28 osa kogumaksumus on 22 374 885 eurot (ilma käibemaksuta), mis jaguneb järgmiselt:

- Guipry-Messaci keskkool: 7 591 457 eurot (ilma käibemaksuta),
- Laillé' keskkool: 8 008 063 eurot (ilma käibemaksuta),
- Bréal sous Montfort' keskkool 6 775 365 eurot (ilma käibemaksuta).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Ille-et-Vilaine'i departemang
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: spetsiaalne sotsiaalklauslite platvorm, mis toetab hankijaid sotsiaalklauslite kasutamisel, varustab ettevõtjad vahenditega, et aidata neil neid klausleid rakendada (sh määratlused ja toetavate organisatsioonide kontaktandmed), ning võib isegi aidata mõnel ettevõtjal kandidaate otsida. Näiteks Guipry-Messaci keskkooli puhul toetas platvorm aktiivselt integratsiooni- ja tööhõiveorganisatsioone, et tagada nende klientidele võimalus töötada kooli ehitusel.
- Ettevõtjad, kellega sõlmiti leping: 22 ettevõtjat (sh kolm ettevõtjat, kes võitsid hanke kahe osa puhul, ja üks ettevõtja, kes võitis hanke nelja osa puhul)

Sotsiaalne mõju

- Leping sõlmiti 2019. aasta märtsis. Sihtrühmade jaoks on nende kolme ehitusprojekti tulemus eeldatavasti vähemalt 7230 töötundi. Projektide lõpus tehakse selle kontrollimiseks hindamine.
- Hanke võitnud pakkujatest 16 asuvad Ille-et-Vilaine'i departemangus ja ülejäänud mujal Prantsusmaal.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Sotsiaalklauslite rakendamisel võib tekkida mitmeid raskusi, sealhulgas prognoositud tööhõivevajaduste ja ehitusplatsil rakendatavate paindlike nõuete tasakaalustamisel ning seoses ettevõtja ootustega töötajate sihtrühma suhtes.
- Sihtrühma üldine vähene liikuvus (st puudub võimalus kasutada autot või ei suudeta maksta kütuse eest) võib vähendada nende suutlikkust jõuda teatud ehitusplatsidele. See on probleem iseäranis nende jaoks, kes elavad väljaspool linna ja linnastut, kaugel ühistranspordivõrkudest.
- Sotsiaalklauslite edukal rakendamisel oli oluline roll sotsiaalklauslitega tegeleval spetsiaalsel töörühmal. See oli edu aluseks.
- Tööalase integratsiooni klausleid kasutavad Prantsusmaal nüüd paljud avaliku sektori asutused, tugevdades sellega riigihangete rolli tööhõive ja integratsiooni toetamisel. Lisaks ehituslepingutele saab neid kohaldada kõikvõimalike muud liiki lepingute sõlmimisel, sealhulgas teenuste ja projektijuhtimishangetes.

Kontaktisik

Marie-Eve Depasse, Ille-et-Vilaine'i departemangu poliitikaametnik, clausessociales@ille-et-vilaine.fr

13. Silla ehitamine koos kogukondliku kasu toomisega

Staatus: lõpetatud

Hankeasutuse nimi, riik: Windsor-Detroit Bridge Authority (WDBA), Kanada

Toote- või teenusesektor: tsiviilehitustööd

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Rahvusvahelisest Gordie Howe sillast saab Kanadas Ontario provintsis asuva Windsori linna ja USAs Michigani osariigis asuva Detroiti linna vaheline uus piiriületustee. Olemasolev tasuline sild, mille kaudu liigub peaaegu 30% Kanada ja Ameerika Ühendriikide vahelisest kaubavahetusest, avati 1929. aastal ja see on eraomandis. Valmimisel saab uuest sillast pikim vantsild Põhja-Ameerikas. Lisaks kuuetele mootorsõidukitele mõeldud sõidurajale on sillal mitmeotstarbeline rada jalgratturitele ja jalakäijatele ning mõlemas otsas piirikontrollipunkt. Ehitustööd algasid 2018. aastal ja sild avatakse eeldatavasti 2024. aastal.

Projekti algusest saati nähti võimalust tuua projektiga kogukondlikku kasu. Kogukondlik kasu tähendab kindlaksmääratud eeliseid, tänu millele võivad paraneda kohalike sidusrühmade jaoks majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnanähtused. Selle kasu toomisel keskenduti eelkõige kahele piirkonnale, mis asuvad teine teisel pool piiri (Sandwich Windsoris ja Delray Detroitis). Näiteks aitab projekt suunata liikluse Windsori kesklinnast eemale, millega vähenevad ummikud. Kogukondliku kasu lõimimine taristuprojektidesse on Kanadas kasvav suundumus. Gordie Howe silla näide selgitab, kui tähtis on konsulteerida selle kasu kindlaksmääramiseks ja toomiseks kohalikega.

Sisu

Rahvusvahelise Gordie Howe silla projekteerimine, ehitamine, rahastamine, käitamine ja hooldamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Projekt viiakse ellu [avaliku ja erasektori partnerluse](#) kaudu. Enne hanget kehtestati Kanada valitsuse ja Michigani osariigi vahelise rahvusvahelise piiriületusleppesega projekti jaoks suunised, sealhulgas määrati kindlaks kogukondlik kasu, mis peab jagunema võrdselt kahe riigi vahel. Hankeprotsess algas 2015. aastal ning see hõlmas mitut etappi, et töötada välja kogukondliku kasu lähenemisviis ja seda viimistleda:

- enne hanget uuris WDBA rahvusvahelisi parimaid tavasid, mida oli rakendatud sarnaste projektide puhul kogukondliku kasu toomiseks;
- 2015.–2017. aastal konsulteeris WDBA ulatuslikult kohalike elanike, ettevõtjate, koolide, põliselanike rühmade, avaliku sektori asutuste, mittetulundusühingute, keskkonna- ja kodanikuühiskonna aktivistide ning muude sidusrühmadega;
- kvalifitseerimisetapis võeti potentsiaalsete pakkujate hindamisel aluseks nende varasem kogemus kogukondliku kasu kavade ja kogukonnaga konsulteerimise protsesside väljatöötamise ja elluviimise valdkonnas;
- WDBA koostas andmebaasi, mis sisaldas 230 ainulaadset ideed selle kohta, kuidas tuua projektiga kogukondlikku kasu, ning jagas seda andmebaasi pakkumismenetluses osalenud konsortsiumidega;
- pakkumismenetluses osalenud konsortsiume kutsuti üles kaasama kohalikke elanikke ning korraldati mitu pakkujatega kohtumise üritust, kus osales 125 eri rühma, kes esindasid kohalikke sidusrühmi;
- pakkumuste küsimisel määrati kindlaks raamistik ja prioriteedid, et aidata pakkujatel välja töötada kogukondliku kasu kavad.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Rakendades Gordie Howe silla projektis kogukondliku kasu põhimõtet, viiakse ellu hulk avalikkuse osalusel välja töötatud algatusi, mis toovad kohalikele kogukondadele mõõdetavat kasu. Kogukondliku kasu kavaga

- luuakse kohalikes kogukondades majanduslikke võimalusi,
- antakse positiivne panus tööjõu arendamise programmidesse,
- parandatakse olukorda naabruses asuvates piirkondades¹⁴; ning
- tagatakse kõigi osalejate selged kohustused ja selge vastutus kava elluviimisel.

Nende eesmärkide saavutamiseks kohaldatakse raamistiku „I-CARE“ põhimõtteid:

terviklikkus – kogukondlik kasu on projekti lahutamatu osa ja seda luuakse nii silla ehitamise kui ka kasutamise ajal;

koostöö – kogukondlik kasu kajastab kohalike kogukondade panust ning seda luuakse partnerlussuhete kaudu, tagades asjaomaste kogukondade huvide arvessevõtmise;

ligipääsetavus – kogukondlik kasu on kergesti arusaadav ja hõlpsasti ligipääsetav, seda mõõdetakse korrapäraselt ja sellest antakse avalikkusele aru;

piirkondlikkus – kogukondlik kasu kajastab piirkonna omapära, see on kavandatud konkreetse piirkonna jaoks ja see toob piirkonnale väärtust;

ettevõtlikkus – kogukondlik kasu hõlmab uusi meetodeid, ideid ja uuenduslikke lähenemisviise, et kaasata naabruses asuvaid kogukondi ja tuua neile kasu.

Kontrollimine

Kogukondliku kasu kava oli osa WDBA ja eduka konsortsiumi – Bridging North America (BNA) – allkirjastatud lõplikust projektilepingust. Hankejärgses etapis tutvustas hanke võitnud BNA oma kava kogukonnarühmadele ja muudele sidusrühmadele ning korraldas veel ühe kuus kuud kestnud konsultatsiooni, et kinnitada kavas kavandatud meetmeid ja luua partnerlussidemed nende elluviimiseks. Selles etapis toimus mõlemal pool piiri üle 70 kohtumise, kus oli kokku üle 1000 osaleja, ning saadi ja analüüsiti 400 uuringut.

Projekti elluviimise etapis annab BNA kord kuus WDBA-le aru kogukondliku kasu kohta. Neli korda aastas antakse sellest aru ka avalikult. Projektileping sisaldab mitut konkreetset parameetrit, näiteks töötajatele makstavate palkade võrdlemine, põlisrahvaste esindajate värbamine ja lepingute sõlmimine neile kuuluvate ettevõtetega ning kooolitus-, eelpraktika- ja praktikavõimaluste pakkumine.

Lepingu maksumus

5,7 miljardit Kanada dollarit (3,8 miljardit eurot)

Õiguslik alus

Kogukondliku kasu lepingud on valitsuse, arendajate/omanike ja kogukonna sidusrühmade vahel sõlmitud juriidilised kokkulepped, mille eesmärk on saavutada suurte arendus- ja taristuprojektide elluviimisel kindlaksmääratud sotsiaalsed tulemused. Kanadas on need lepingud osa enamikust projektidest, mida rahastatakse [Kanada taristuinvesteeringute programmist](#). Selle algatuse raames, mille jaoks on eraldatud 180 miljardit Kanada dollarit (120 miljardit eurot), antakse rahalisi vahendeid viies esmatähtsas taristuga

---

¹⁴ Olukorra parandamine naabruses asuvates piirkondades on seotud mõjuga, mida projekt avaldab mõjutatud kogukondadele, ja see on osa projektist, nagu on kindlaks määratud hankedokumentides.

seotud valdkonnas: ühistransport, roheline taristu, sotsiaaltaristu (nt taskukohased eluruumid, lapsehoid), kaubandus ja transport ning maa- ja põhjapoolsed kogukonnad.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Windsor-Detroit Bridge Authority (WDBA)
- Strateegilised partnerid (piiriületuslepe alusel): Kanada valitsus, Michigani osariik
- Kogukonnarühmad: Detroidi kogukonna sidusrühmad, Windsori kogukonna sidusrühmad
- Töövõtja: Bridging North America (BNA) (Kanada, USA ja rahvusvahelistest ettevõtetest koosnev konsortsium)
- Alltöövõtjad

Sotsiaalne mõju

Kogukondliku kasu kava koosneb kahest osast:

1. Töötajate arendamise ja osalemise strateegia

Töötajate arendamise ja osalemise strateegia koosneb enam kui 80 eraldi algatusest. Toodav kasu hõlmab näiteks järgmist:

- koostöö tegemine kohalike ametiühingutega ja tööjõu arendamisega tegelevate organisatsioonidega, et pakkuda eelpraktika- ja praktikaprogramme ning koordineerida koolitust;
- iga-aastase kohtumise korraldamine, et teavitada ametiühinguid, kohalikke töövõtjaid, keskhariidusjärgse hariduse pakkujaid, ettevõtete omanikke ja ettevõtjate ühendusi sellest, kuidas nad saavad toetada projekti elluviimist ja kvalifitseeruda kasutama tekkivaid ärivõimalusi;
- loengusarja korraldamine, et suurendada põhi- ja keskkooliõpilaste teadlikkust kõnealusest projektist ja karjääri võimalustest ning edendada õpilaste ja projekti elluviijate vahelise mentorluse võimalusi;
- teadus- ja õppepraktika võimaluste kindlakstegemine ja rakendamine keskhariidusjärgset haridust pakkuvates õppeasutustes;
- õiglaste tööjõu palkamise tavade ja sätete rakendamine, sealhulgas tööhõivega seotud probleemide õigeaegse lahendamise ja kiire tasumise kohustus;
- mentorluse võimaluste pakumine Kanada põliselanikest naistele ja teistele kohalike kogukondade naistele;
- lapsehoiukulude osaline katmine, et võimaldada töötutel või alarakendatud inimestel osaleda projekti õpikodades ja kasutada projekti raames pakutavaid koolitusvõimalusi (kindlaksmääratud kriteeriumide alusel);
- inglise keelt teise keelena kõnelevatele isikutele töövestlusi, veebipõhiseid otsingumootoreid, CV koostamist ja värbamisprotsessi käsitlevatel koolitustel osalemise võimaluse pakumine.

2. Naabruskonna taristustrateegia

Naabruskonna taristustrateegiaga tuuakse järgmist kasu:

- jalgrattataristu, sealhulgas ühendusteede laiendamine ja kohalik jalgrattahoidikute projekteerimise konkurss;
- vaatlusplatvorm, et võimaldada õpilastel, elanikel ja turistidel jälgida silla ehitamist;

- kohalike tänavate ja parkide seisukorra parandamine, sealhulgas puude istutamine ja stardiraha ökokoridori rajamiseks, et luua ohutu läbikäik piirkonna metsloomadele, kaasa arvatud ohustatud liikidele;
- iga-aastane investeerimistoetus kogukonnarühmadele, et toetada nende üritusi, programmitööd ja taristu parandamist;
- hulk kohalikele ettevõtjatele mõeldud äritegevuse arendamise teemalisi seminare;
- eluasemete remontimise programm, et anda kohalikele elanikele leibkonna kohta ette nähtud maksimumsumma piires abi katuste, ahjude, akende ja hoonete isolatsiooni seisukorra parandamiseks.

Esimene avalik aruanne Gordie Howe silla ehitamisega kaasneva kogukondliku kasu kohta avaldatakse 2020. aastal. Esimeste vahenditega, mis eraldati kogukondlike algatuste jaoks, toetati Windsoris kogukonna ajalugu ja kultuuri kajastavat kogukondlikku kunstiprojekti, mille eesmärk on kaasata noori; äritegevuse arendamise programmi, millega toetatakse Detroiti edelaosa väikeettevõtjaid ja idufirmasid, ning mitut muud algatust. 2020. aasta märtsiks oli eraldatud üle 475 000 Kanada dollari.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Ehkki hankeprotsessi eel ja ajal toimusid ulatuslikud konsultatsioonid, valmistas raskusi see, et pakkumuste küsimisel esitatud nõudeid ja kogukondliku kasu kavu ei saanud jagada enne projekti finantsasjade sulgemist. Pärast finantsasjade sulgemist pidi hanke võitnud konsortsium panema paika oma tegevuse, palkama töötajad, leidma tööruumid ja minema pakkumiselt üle projekti elluviimisele.
- Stephanie Campeau, WDBA direktor, kelle töövaldkonda kuuluvad suhted sidusrühmadega, leiab, et töö, mis tehti varajastes kavandamisetappides kohalike rühmadega sidemete loomiseks ja nende usalduse suurendamiseks, osutus projekti kasvades vääruslikuks. Tema sõnul on sellise kogukondliku kasu saavutamiseks, mida on tõesti tunda ja mida kohalikud aktsepteerivad, vaja alustada tegevust varakult, ning parim, mida ta kuulda sai, olid sõnad „te kuulasite“.

Kontaktisik

Stephanie Campeau, WDBA sidusrühmadega suhtlemise osakonna direktor, info@wdbbridge.com, 1-519-946-3038

Projekti veebisait: <http://gordiehoweinternationalbridge.com>; Twitter: @GordieHoweBrg; Facebook: @GordieHoweBridge

14. Tööalane kaasamine lepingute täitmise tingimuste kaudu Castilla-Leónis (Hispaania)

Staatus: lõpetatud

Hankeasutuse nimi, riik: Castilla-Leóni valitsus (piirkondlik terviseosakond), Hispaania

Toote- või teenusesektor: ehitus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Castilla-Leóni piirkondlik valitsus kehtestas oma [21. juuli 2016. aasta lepinguga 44/2016](#) sätted sotsiaalselt vastutustundliku riigihanke põhimõtete rakendamiseks piirkonna avaliku sektori asutuste hankemenetlustes. Selle lepinguga on ette nähtud sotsiaalklauslite kohaldamine riigihankemenetlustes sotsiaalsete kriteeriumide, reserveeritud hankelepingute ja tööturul kõrvale jäänud inimeste tööhõivet hõlbustavate meetmete kaudu.

Kõnealuse menetluse eesmärk oli pakkuda töövõimalusi inimestele, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras olevatesse elanikkonnarühmadesse või keda ohustab sotsiaalne tõrjutus ning kellel on seetõttu halvad väljavaated töö leidmisel. Lepingus nõuti ehitustööde tegemise tingimusena nendesse rühmadesse kuuluvate inimeste värbamist. Hankemenetluses võeti sihikule enamik 2016. aasta lepingus [lisa II jao punkti 1 alapunktides a–f] loetletud elanikkonnarühmadest.

Sisu

Soria linnas (Castilla-León, Hispaania) asuva haigla laiendamine ja moderniseerimine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Menetlus hõlmas lepingu täitmise tingimust, mis oli seotud töö pakkumisega sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate isikutele, kelle töötundide arv pidi olema kokku 14 600 tundi (70 tundi nädalas x 4,34523 nädalat (üks kuu) x 48 kuud). Ebasoodsas olukorras olevate isikute kaasamiseks tuli kasutada töölepinguid, mille kestus on vähemalt kolm kuud (konkreetsete tööde puhul, mis kestsid alla kolme kuu, võis avaliku sektori hankija nõustuda lühema kestusega) ja maht vähemalt 20 töötundi nädalas.

Selle sätte alusel sobivad töid tegema inimesed, kes kuuluvad ükskõik millisesse järgmistest elanikkonnarühmadest:

- miinimumsissetuleku saajad või nende leibkonnaliikmed;
- isikud, kellel ei ole õigust saada miinimumsissetulekut, kuna nad ei ole elanud asjaomasel piirkonnas piisavalt kaua või kuna nende miinimumsissetuleku toetuse saamise õigus on ammendunud;
- 18–30aastased noored, kelle puhul on kohaldatud lastekaitsemeetmeid; üle 16aastased noored õigusrikkujad ja alla 30aastased endised kurjategijad;
- isikud, kellel on probleeme uimastite kuritarvitamisega või mõni muu sõltuvus, mida praegu ravitakse;
- kurjategijad ja endised kurjategijad, kellel on seadusest tulenev õigus töötada.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Pakkuda töövõimalusi isikutele, kellel puudub juurdepääs tööturule või keda ohustab sotsiaalne tõrjutus

Kontrollimine

Hanke võitnud pakkuja pidi esitama enne ehitustööde algust kava, kus on kirjeldatud, kuidas toimub tööalane kaasamine, sealhulgas seda, mis liiki töökohti ja tööülesandeid töötajatele antakse.

Eespool nimetatud lepingu täitmise tingimusest kinnipidamise tõendamiseks pidi edukas pakkuja esitama iga kaasatud uue töötaja kohta ühe kuu jooksul pärast asjaomase töötaja töölevõtmist järgmised dokumendid:

- tööleping, nimetades selle liigi, kestuse ja töötundide arvu;
- sotsiaalkindlustussüsteemis registreerimise tõend ning
- riikliku sotsiaalteenuste ameti väljastatud tõend asjaomase töötaja sotsiaalse tõrjutuse kohta.

Pakkuja pidi lisama igale tehtud tööde aruandele kinnituse, et kokkulepitud tööalase kaasamise kava ei ole muudetud.

Lepingu maksumus

32,1 miljonit eurot 48 kuu jooksul

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- [21. juuli 2016. aasta leping 44/2016](#), millega Castilla-Leóni piirkondlik valitsus kehtestas piirkondlike valitsusasutuste alla kuuluvatele avaliku sektori hankijatele kohustuslikud suunised sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamiseks.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Castilla-León
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping
- Töötajad
- Riiklikud sotsiaalteenuste ametid: hanke võitnud pakkujal on õigus valida töötajad, kes hakkavad tegema tööalase kaasamise programmi alusel töid, kuid asjaomased töötajad peavad kuuluma mõnda kavas osalemise kriteeriumidele vastavasse elanikkonnarühma. Pakkuja taotluse korral võivad ametiasutused soovitada sobivaid kandidaate piirkondliku valitsuse perekonna ja võrdsete võimaluste osakonna alla kuuluvate sotsiaalteenuste ametite kaudu, kes tegelevad kavas osalemise kriteeriumidele vastavate sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate elanikkonnarühmadega.

Sotsiaalne mõju

- Hanke põhieesmärk on suurendada tööalase kaasamise võimaluste kasutajate väljavaateid integreeruda püsivalt tööturule.
- Töövõtja peab määrama oma meeskonnas isiku, kes jälgib ja saadab töötajaid töökohtal, et tagada edukas tööleasumine. See isik on avaliku sektori hankijale kontaktisikuks kogu selle aja vältel, mil jälgitakse kinnipidamist kõnealuselt lepingu täitmise tingimusest.
- Lepingu lõppedes kohtub töövõtja avaliku sektori hankijaga, et hinnata tööalase kaasamise programmi, edusamme asjassepuutuvate töötajate tööalase konkurentsivõime suurendamisel, omandatud oskusi ja esinenud probleeme. Samuti vaadeldakse asjaomaste töötajate integreerimist alaliste töötajatena ning väljavaadet, et töövõtja jätkab selliste tööalase kaasamise programmide rakendamist töötajate värbamisel. Sellistel hindamistel võivad osaleda ka piirkondliku perekonna ja võrdsete võimaluste osakonna esindajad.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

Õigusliku vaidlustamise ohu tõttu on avaliku sektori hankijad selliste menetluste kasutamise küsimuses sageli kõhklevad seisukohal. Seega võivad teedrajavad kogemused anda tõuke astuda olulisi samme. Kõnealune leping on esimene omataoline ja seda on jäljendatud muudes Castilla-Leóni piirkondliku valitsuse korraldatud hankemenetlustes. Nende hulka kuuluvad

- eakate hooldekodu ja päevakeskuse rajamine Salamancasse
- (A2019/001392, menetlusega on võimalik tutvuda [siin](#)). Selle lepinguga on ette nähtud 8680 töötundi sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele ning lepingu sihtrühmade hulka kuuluvad soolise vägivalda all kannatanud naised;
- esmatasandi arstiabi keskuse rajamine Calzada de Vanducieli (Salamanca) (2020008538, menetlusega on võimalik tutvuda [siin](#)), mis hõlmas 1140 töötundi;
- esmatasandi arstiabi keskuse (Parada del Molino) rajamine Zamorasse (2020008470, menetlusega on võimalik tutvuda [siin](#)), mis hõlmas 1520 töötundi;
- esmatasandi arstiabi keskuse rajamine Bembibresse (León) (2020008470, menetlusega on võimalik tutvuda [siin](#)), mis hõlmas 1370 töötundi.

Peamine eesseev ülesanne on edendada tööalase lõimimise klauslite jõustamist Castilla-Leóni piirkondliku valitsuse järelevalve alla kuuluvate avaliku sektori hankijate sõlmitavate ehitustööde hankelepingute täitmise tingimusena, kui asjaomaste ehitustööde kestus ja eelarve seda võimaldab. Kavandatud eesmärgi kohaselt peaks vähemalt 3% lepingu täitmiseks kuluvaest töötundidest tegema töötajad, kes osalevad tööalase kaasamise programmis.

Kontaktisik

María del Rocío Andrés, Castilla-Leóni valitsuse perekonna ja võrdsete võimaluste osakonna õigusnõustaja teenuste koordineerimise valdkonnas, mrocio.andres@jcyL.es, +34 983 410 942

15. Teetööd kui tööturule kaasamise vahend

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Strasbourg Eurométropole (kohalik omavalitsus), Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: ehitus, teetööd

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Nüüdseks üle kahe kümnendi on Strasbourg linn ja Eurométropole rakendanud oma riigihankelepingutes sotsiaalklausleid, mida analüüsitakse süstemaatiliselt, võttes arvesse iga lepingu eesmärki, vajaminevat tööjõudu ja tehnilist suutlikkust. Seda süsteemi, mida saab jäljendada mis tahes kohalik omavalitsus, on tugevdatud Strasbourg sotsiaalse ja keskkonna suhtes vastutustundliku ostmise edendamise strateegia (SPASER)¹⁵ kohaldamisega.

7 aprillil 2019 avaldas Strasbourg Eurométropole [pakkumiskutse](#), et valida välja ettevõtjad Port du Rhini kvartalis asuva Rue Coulaux' remontimiseks. Eesmärk oli pakkuda töövõimalusi inimestele, kes on jäänud tööturult eemale, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras olevatesse elanikkonnarühmadesse või keda ohustab sotsiaalne tõrjutus ning kellel on seetõttu halvad väljavaated töö leidmisel.

Sisu

Prantsusmaa linna Strasbourg Port du Rhini kvartalis asuva tänava renoveerimine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Avaliku sektori hankija algatas allapoole piirmäära jääva avaliku menetluse (25. märtsi 2016. aasta dekreediga 2016-360 artikkel 27), jagades lepingu kaheks osaks.

1. osa hõlmas tee renoveerimist, mille puhul pidid lepingu saanud ettevõtjad kooskõlas 23. juuli 2015. aasta korralduse 2015-899 artiklitega 38 ja 52 kohustuma värbama isikuid, kes on tööturult eemale jäänud (töölase integratsiooni protsessis osalevad inimesed või prioriteetsetesse rühmadesse kuuluvad inimesed, kellel on töö leidmisel erilisi raskusi),¹⁶ et integreerida nad tööturule.

Lepingu 1. osa täitmise tingimusena pidi lepingu saanud töövõtja kohustuma palkama tööturult eemale jäänud inimesi 245 tunniks kogu lepingu kestel. Lepingu täitmisel pakutavad töövõimalused võimaldavad värvatud töötajatel omandada kvalifikatsioon või seda parandada ning saada kogemusi, et suurendada oma tööalast konkurentsivõimet ja integreeruda püsivalt tööturule.

Pakkumusi hinnati järgmiselt:

- teenuste hind – 80%,

---

¹⁵ SPASER on riiklik vahend, mis on ette nähtud Prantsuse riigihankeid käsitleva seadusega ja sotsiaalmajandust käsitleva seadusega, mille kohaselt kohalikud omavalitsused peavad kulutama üle 100 000 euro aastas, et võtta vastu sotsiaalselt vastutustundliku ja keskkonnateadliku riigihangete strateegia.

¹⁶ Täpsemalt vähese väljaõppega noored; noored, kes ei ole kunagi töötanud; töötajad, kes on olnud töökeskuses katkematult registreeritud kauem kui aasta või on olnud korduvalt töötud üle kahe aasta või on vanemad kui 50aastased; isikud, kes saavad sotsiaaltoetust, eelkõige programmide RSA ja ASS raames; isikud, keda integreeritakse tööturule tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete kaudu (SIAE); töötajad, kelle puudega inimeste õiguste ja sõltumatuse komisjon (CDAPH) on tunnistanud puudega töötajaks, jt.

- töövõtja tehniline suutlikkus – 10%,
- keskkonnakaitse tulemuslikkus – 10%.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Pakkuda töövõimalusi isikutele, kes on tööturul eemale jäänud. Hankemenetluses sihikule võetud elanikkonnarühmad on loetletud lepingu eritingimustes¹⁷.

Kontrollimine

Üksnes lepingu 1. osa puhul:

lepingu täitmise ajal kontrollib Relais Chantiers¹⁸ Strasbourgi Eurométropole'i esindaja taotlusel dokumente veendumaks, et asjaomaste elanikkonnarühmade liikmete tööhõivet tõepoolest edendatakse. Selleks saadab lepingu saanud ettevõtja iga kvartali lõpus Relais Chantiers'ile tööhõive edendamise teenusega seotud teabe, näiteks

- teabe otsese või kaudse värbamise kohta, sealhulgas kõik tõendid makstud palkade, allhangete või töötajatega varustamise kohta, kui värbamine on toimunud (ajutise) tööalase integreerimisega tegelevate ettevõtete kaudu;
- vajaduse korral teabe muude lepinguga ette nähtud sotsiaalsete kohustuste kohta.

Selleks peab töövõtja määrama esindaja, kes annab Relais Chantiers'ile aru tööturul eemale jäänud inimeste värbamise nõude täitmise tõhususe kohta. See isik on avaliku sektori hankijale kontaktisikuks kogu selle aja vältel, mil jälgitakse kinnipidamist kõnealusest lepingu täitmise tingimusest.

Lepingu maksumus

366 657,46 eurot (käibemaksuta)

Õiguslik alus

- Ehkki hankelepingu maksumus jääb allapoole ELi piirmäära, nõutakse selles ehitustööde tegemise tingimusena tööturul eemale jäänud inimeste värbamist kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 70 ning leping on jagatud osadeks kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 46
- [SPASER](#) – Prantsusmaa strateegia sotsiaalselt vastutustundlike ja keskkonnateadlike riigihangete edendamiseks

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Strasbourgi Eurométropole
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: Relais Chantiers

---

¹⁷ „Cahier des Clauses Administratives Particulières“ on hankedokument, mis sisaldab kõiki lepingu täitmise juriidilisi ja finantstingimusi, nagu maksetingimused, rahastamine, võimalikud tagatised, täitmistingimused, karistused, täitmistähtajad, kontrollimenetlused jne. Lepingu täitmisel on hankedokumendiks ka eritingimused.

¹⁸ Avaliku ja erasektori ühendus, mis on loodud selleks, et tegeleda Strasbourgi avaliku sektori hankijate nimel riigihankelepingute tööalase integratsiooni klauslitega.

- Pakkuja töötajad

Sotsiaalne mõju

- Menetluse põhieesmärk on suurendada tööalase kaasamise võimaluste kasutajate väljavaateid integreeruda püsivalt tööturule. Relais Chantiers'i 2015. aasta andmetest on näha, et alates 2010. aastast on sellise hankelepingu taoliste lepingute raames tehtud üle 3,5 miljoni tunni tööd (enam kui 450 täistööajaga lepingut viie aasta jooksul).

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Hindamise käigus leidis kinnitust, et sotsiaalklauslid, mida on kasutatud linna riigihanketurul aastaid, avaldavad positiivset mõju. Tehtud hindamisuuring, milles vaadeldi sotsiaalklauslitest kasu saavate elanikkonnarühmade tulevikku, kinnitab, et süsteem aitab lahendada muret tööturult eemale jäänud inimeste integreerimise ja kvalifikatsiooni pärast.
- Eelkõige on uuringus märgitud, et neisse rühmadesse kuuluvatest isikutest 55% teeb 6–12 kuud pärast töölevõtmist endiselt tööd või osaleb koolitusel ning 39% töötab jätkuvalt ettevõttes, mis andis neile esimese töövõimaluse.

Kontaktisik

Bruno Koebel, Strasbourgi linna ja Eurométropole'i tõhususe ja õigusküsimuste osakonna asedirektor,
Bruno.Koebel@strasbourg.eu

---

16. Skieni mudel tööhõive kvaliteedi tagamiseks ehitussektoris

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Skieni kommuun, Norra

Toote- või teenusesektor: ehitus

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Skieni kommuuni eesmärk on edendada inimväärset tööd ning võidelda tööga seotud kuritegevuse, sotsiaalse dumpingu ja töötajate ärakasutamise vastu kõikides tarneahelates. Selleks on kommuun kohaldanud valitud kaupade, teenuste ja ehituslepingute suhtes, mida peetakse töötajate õiguste vaatenurgast eriti tundlikeks, lepingu tüüptingimusi. Seda suure riskiga sektorite suhtes kohaldatavat kollektiivsete lepinguliste nõuete kogumit nimetatakse Skieni mudeliks.

Skieni mudelit hakati rakendama linnavolikogu resolutsiooni alusel 2014. aastal ja 2019. aastal vaadati see läbi. Mudeli kokkuvõtte (norra keeles) leiab [siit](#). Mudel on kohustuslik kõigi ehituslepingute puhul ning seda kasutakse seoses kaupu ja teenuseid käsitlevate lepingutega, kui see on praktiline ja proportsionaalne.

Selliste standardite sätestamisega püüab Skien tagada ettevõtjatele võrdsed võimalused ning luua tugiraamistiku nõudeid järgivatele tööandjatele, kes investeerivad kvaliteetsesse tööhõivesse ja ettevõtja sotsiaalsesse vastutusse.

Skien on koos veel viie kommuuniga (Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn ja Siljan) ka kommuunide vahelise hankepartnerluse (Grenlandskommunenenes innkjøpsenhet) liige. 2019. aasta jaanuaris võtsid need kommuunid samuti vastu Skieni mudeli.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Mitteametlikku tööhõivet ja tööga seotud kuritegevust on keeruline mõõta, kuid selle hinnanguline majanduslik mõju on ligikaudu 1,2% SKPst ehk 28 miljardit Norra krooni (umbes 3 miljardit eurot)¹⁹.

Võttes arvesse probleeme, mida tekitavad tööga seotud kuritegevus ja ebaseaduslik tööturg ehitussektoris, on Skieni kommuun seadnud hanked oma inimväärse töö, õiglaste tööstandardite ja kvaliteetse tööhõive algatuste keskmesse.

Skieni mudel on Skieni kommuuni kui avaliku sektori hankija ja kõigi teiste asjakohaste riigihangete sidusrühmade ühiste jõupingutuste tulemus. Arutelusid peeti ehitusettevõtjate organisatsioonidega, kes kirjeldasid peamisi katsumusi, millega neil tuleb oma tegevuses rinda pista, ning ametiühingutega, kes tutvustasid oma ideid asjakohaste meetmete ja hankenõuete kohta, mille abil saavutada paremad tulemused. Avaliku sektori hankijad tunnistasid vajadust parandada tööstandardeid, kandes samal ajal hoolt selle eest, et nõuete tase ei tekita lisatakistusi, mis pärsivad usaldusväärsete ettevõtjate osalemist riigihangetes.

Skieni kommuun püüdis saavutada kommuunide vahelise hankepartnerluse liikmeks olevate avaliku sektori hankijate seas koordineeritud lähenemisviisi küsimuses, kuidas edendada hangete kaudu töötingimusi ja -standardeid. Selle tulemusel loodi standardsätted ja -lepingud, mis tagavad töövõtjatele suurema prognoositavuse ja hankeasutustele turvalise tegevuskeskkonna.

Mudel is keskendutakse järgmisele²⁰.

---

¹⁹ Nagu on märkinud Economics Norway Norra töö- ja sotsiaalministeeriumi tellitud aruandes: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/article/2017/norway-strategies-to-tackle-work-related-crime>.

- *Peamiselt püsivate töötajate kasutamine*

Püsivad töösuhted suurendavad ühelt poolt töötajate turvatunnet. Teiselt poolt on tänu neile ametiasutustel lihtsam kontrollida, kuidas töövõtjad maksavad palka, ning tagada töötervishoid ja tööohutus. Samas vajab ehitussektor projektide erineva mahu või turutsükli tõttu teatud paindlikkust. Seepärast nõuab kommuun, et töövõtjad peavad värbama hankelepingute täitmisse kaasatavad töötajad kooskõlas Norra õigusega, millega on keelatud nulltunnilepingud. Peale selle on mudelis ette nähtud, et avaliku sektori hankija peab (rendiagentuuridest saadud) ajutiste töötajate kasutamise eelnevalt heaks kiitma. Lisaks on töövõtjad kohustatud tõendama, et ehitustööde tegemisel kasutatavatel ajutistel töötajatel on tööleping, millega tagatakse tasustamine tasemel, mis on kooskõlas õiguslikult siduvate kollektiivlepingutega.

- *Õpipoiste kasutamine*

Et edendada asjaomastes sektorites spetsialiseerumist ja piisaval tasemel koolituse pakkumist, on kommuun nõudnud, et spetsiifiliste tööde tegemist eeldavate lepingute puhul kasutataks õpipoisse. Peale selle peavad töövõtjad olema liitunud õpipoisiõppe kavaga.

Kandmaks hoolt selle eest, et see nõue ei kahjusta ebaproportsionaalselt väiksemaid lepinguid ja töövõtjaid, kohaldatakse nõuet vaid selliste lepingute suhtes, mille kestus on üle kolme kuu ning mille maksumus ületab ehituslepingute puhul 0,5 miljonit Norra krooni (ligikaudu 50 000 eurot) ning kaupade ja teenuste lepingute puhul 2 miljonit Norra krooni (200 000 eurot). Kõik muud erandid peab kommuun heaks kiitma.

- *Oskustöölise kasutamine*

Asjakohaste kvalifikatsioonide ja oskustasemetega propageerimisega piiratakse võimalusi kasutada ära haavatavaid töötajaid, kellel puuduvad teadmised asjaomase valdkonna või oma õiguste kohta. Peale selle on õpipoiste kasutamiseks vaja objektile oskustöölisi, kes on võimelised olema mentoriks. Skieni mudeli kohaselt peab enamikul ehituslepingute täitmisse kaasatud töötajatel olema asjakohane kutsequalifikatsioon.

- *Allhanke tasandite arvu piiramine*

Alltöövõtjate maksimumarvu piiramine võimaldab jälgida ja kontrollida paremini avaliku sektori hankija kohaldatavaid töötingimusi ja -standardeid. Seetõttu on kommuun näinud ette, et põhitöövõtja võib üldjuhul kasutada vaid ühetasandilist allhanget. Kuigi alltöövõtjate arvu ja allhanke korras täidetava lepinguosa suuruse kohta ei ole ühtki piirangut, peavad kõik alltöövõtjad olema põhitöövõtja otsese kontrolli all, et vältida vastutuse killustumist. Alltöövõtjad peavad olema lepingus kindlaks määratud.

Selle sätte puhul on arvesse võetud lepingust tulenevaid võimalikke spetsialiseerumisvajadusi ja see ei kahjusta väiksemate ettevõtjate juurdepääsu riigihangetele. Seepärast on avaliku sektori hankijatel lubatud teha enne konkurssi turuga seotud põhjustel ja lepingu täitmise ajal vaid erilistel või ettenägematutel põhjustel sellest eeskirjast erandeid.

- *Inimõiguste rikkumise ärahoidmine kogu tarneahelas*

Töövõtja peab olema kehtestanud suunised, milles käsitletakse põhiliste inimõiguste austamist ja ILO põhikonventsioonide järgimist ettevõtte tegevuses ja tarneahelas. Tuleb rakendada kontrollimeetmeid ja koostada aruandeid alltöövõtjate tegevuse jälgimise kohta kogu tarneahelas. Lisaks eespool kirjeldatule on kommuun kehtestanud lisanõuded:

- *Makseid ei tohi teha sularahas:* kogu palk ja muud hüvitised tuleb maksta konkreetse töötaja pangakontole. Tööandjal peab olema võimalik tehtud makseid jälgida. Elektroonilised ja jälgitavad

---

²⁰ Aruande ajakohastatud versioonist on välja jäetud kõnealuse tava allhangetega seotud elemente käsitlev punkt, mis oli olemas aruande algversioonis, kuna tekkisid kahtlused selliste elementide seaduslikkuse suhtes.

peavad olema ka kõik muud maksed, mille töövõtja lisaks palgale lepingu täitmisega seoses teeb. Töövõtjad peavad taotluse korral esitama oma panga andmed.

- *Miinimumpalga tase ja töötingimused:* kommuunile töid tegevad ettevõtjad peavad tagama, et töötajate palk ja töötingimused ei ole viletsamad asjakohastes riigiülestes kollektiivsetes palgakokkulepetes ettenähtust.

Kontrollimine

Kuna nõuded on osa lepingu tingimustest, kohustuvad ettevõtjad hankes osalemisega neist tingimustest lepingu täitmise kestel kinni pidama.

Taotluse korral peavad pakkujad esitama dokumendid oma töötajate palga ja töötingimuste kohta. Pakkujad peavad tõendama, et nad järgivad [ILO konventsiooni nr 94 töönormide kohta riigihankelepingutes](#).

Avaliku sektori hankija võib määrata pakkujale päevase karistusmaksu, kui pakkuja ise või mõni tema alltöövõtja kasutab ebaseaduslikku või nõuetele mittevastavat tööjõudu ning olukorda ei parandata enne kliendi kirjalikult esitatud tähtaega. Päevase karistusmaksu suurus on tuhandik lepingu maksumusest, kuid mitte vähem kui 1000 Norra rooni (ligikaudu 100 eurot) tööpäevas, kuni olukorra parandamiseni.

Kui leiab kinnitust mudeli tingimuste rikkumine ja töövõtja ei suuda probleemi lahendada, võib avaliku sektori hankija lepingu tühistada ja peatada mõneks ajaks õiguse osaleda tulevastes hankemenetlustes.

Lepingu maksumus

Sõltub sõlmitavatest lepingutest.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 kohustusliku sotsiaalklausli kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta. Neid sätteid tuleb kasutada kooskõlas töötajate lähetamise direktiiviga (direktiiv 96/71/EÜ, mida on muudetud direktiiviga (EL) 2018/957).

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Skieni kommuun ja selle talitused, asutused jne
- Ametiühingud ja tööandjate organisatsioonid (mudel põhineb kommuuni ja sotsiaalpartnerite kolmepoolsel koostööl)
- Ehitusettevõtjad
- Töötajad

Sotsiaalne mõju

- Tõhusad ja sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked ning mudel, mis on innustanud teisi kommuune võtma vastutust
- Avaliku sektori maine parandamine sotsiaalse vastutuse võtmisega
- Inimväärse töö kaitsmine ja töö kvaliteedi parandamine

- Parem kontroll töötervishoiu ja tööohutuse üle (ohutum töökeskkond)
- Õpipoiste koolitamise ja oskustöölise kasutamise edendamine ning õpipoisiõppe kavaga liitunud piirkondlike ettevõtete arvu suurenemine
- Usaldusväärsete töövõtjate toetamine, millega suureneb stabiilsus ning paraneb kvaliteet ja prognoositavus
- Õiglane konkurents ja võrdsed võimalused ettevõtjate seas
- Vähem maksudest kõrvalehoidumist ja maksupettust ning tööga seotud kuritegevust

Norra riigikontrolör märgib aruandes, mis käsitleb püüdlusi kaotada riigihangetes sotsiaalne dumping, et paljudel kohalikel omavalitsustel on selles valdkonnas arenguruumi, ning soovib järgida Skieni eeskju. Skieni mudelit kasutab üha rohkem Norra kohalikke omavalitsusi. 2019. aasta seisuga rakendas Norra 426 kommunist umbes 180 eri liiki hankemudeleid, et tagada sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanked. Skieni mudel on teerajaja; Norra kommunid kasutavad mitut eri mudelit, millest mõni jäljendab Skieni mudelit, teised aga on kohandatud eri valdkondade, harude ja poliitika huvide ja vajaduste rahuldamiseks.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Dialoog sotsiaalpartnerite ja asjaomase sektori sidusrühmadega on väga oluline, et kehtestada realistlikud nõuded ning tagada nõuetelevastavus ja tõhusad tulemused.
- Nõuete puhul on oluline kohaldada täiendavuse põhimõtet. Sellega seoses tuginevad ehitussektoris vastu võetud standardid kommunide varem võetud meetmetele, mida on asjaomasel sektoril võimendatud, võttes arvesse tajutavat suurt nõuete mittetäitmise ohtu.
- Et parandada standardite järgimist kogu sektoris, on kasulikud standardklauslid ja -lepingud. Ühised standardid selliste peamiste/horisontaalsete küsimuste jaoks nagu töötajate õigused ja tööhõive kvaliteet on kokkusobivad menetluste kohandamisega vastavalt avaliku sektori hankijate konkreetsetele vajadustele.
- Mudel vaadati 2019. aastal läbi, et seda saadud praktiliste kogemuste põhjal kohandada ja täiustada ning viia see pärast 2014. aasta riigihankedirektiivi ülevõtmist vastavusse siseriikliku ja EMP õigusega. Kommunid vaatles, kuidas mudel mõjutab turgu, töötajaid ning kommunide vajadusi ja poliitikat. Näiteks nõuti alguses mudelis palkade maksmist Norra pangakontole. Skien seadis kahtluse alla selle vajalikkuse – kommunid vajavad seda, et ta saaks jälgida raha liikumist, mis on võimalik ka siis, kui tegemist ei ole Norra pangakontoga. Samuti nõuti mudeli vanas versioonis õpipoiste kasutamist vaid Norra töövõtjatelt, kuid nüüd on see üldine nõue (kui on vajadus edendada õpipoisiõpet).
- Mudel vaadatakse läbi iga kahe aasta tagant, et kohandada seda vastavalt sellele, kuidas muutuvad ja arenevad turg ja tööga seotud kuritegevus ning millised on kommunide vajadused.
- Mudeli nõuete täitmise jälgimine ja kontroll valmistab pidevalt raskusi. Selle ülesande täitmisel on üliolulised digiteerimine, reaalsajase teave ja süstemaatiline andmekogumine.

Kontaktisikud

Ingrid Buset, Norra töötajate liidu (Fagforbundet) nõustaja, Ingrid.Buset@fagforbundet.no

Anette Wessel Gerner, Skieni kommunide hankeüksuse juhataja, AnetteWessel.Gerner@skien.kommune.no

Jonas Bals, Norra ametiühingute liidu (LO) nõustaja, Jonas.bals@lo.no

17. Grangegormani tööhõiveharta, Iirimaa

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Grangegormani arenguagentuur, Iirimaa

Toote- või teenusesektor: ehitus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Grangegormani arenguagentuur koos tööhõive ja koolituskoordinaatori ning Grangegormani töö- ja õppefoorumiga on töötanud välja ja võtnud kasutusele [Grangegormani tööhõiveharta](#).

Pärast [2009. aasta uuringut](#), mille raames vaadeldi Grangegormani arendusprojektiga Dublini põhjaosas loodud töövõimalusi, koostati strateegia, mis arendati hartaks. Harta kehtestati 2012. aastal, mil Iirimaa oli väga suur tööpuudus (ligikaudu 16%). Veelgi suurem oli tööpuudus Grangegormani arenduspiirkonna ümbruses, kus leidis kogukondi, kes elasid suures puuduses ja olid väga ebasoodsas olukorras. Arenduse eesmärk oli tagada põhiline haridus-, tervishoiu- ja heaolutaristu. Selle keskmes oli Grangegormani piirkonnas asuva Iirimaa suurima ülikooli, Dublini Tehnikaülikooli hoonekompleksi arendamine. Dublini Tehnikaülikooli tavapärasest kogukonna teavitamise ja kaasamise alasest tegevusest oli suur abi tööhõivehartale toetuse saavutamisel ümbritsevates kogukondades ja toetuse pakkumisel.

Harta eesmärk on tagada, et kohalik kogukond, eriti töötud, saavad kasu töövõimalustest, mis tekivad seoses Grangegormani projektiga, mille raames arendatakse Dublini põhjaosas välja uus linnakvartal.

Hartas on sätestatud, mida töövõtjad ja alltöövõtjad saavad teha, et optimeerida Grangegormani naabruses elavate inimeste jaoks arendusprojektist tulenevaid töö- ja koolitusvõimalusi. Samuti on hartas kindlaks määratud, kuidas seda jälgitakse ja kuidas sellest aru antakse.

Kõikidele töövõtjatele ja alltöövõtjatele, kellega sõlmitakse leping, antakse teavet, kandmaks hoolt selle eest, et neil on selge arusaam sellest, mida neilt nõutakse aruandluse, sealhulgas ettekavandamise osas, ning et nad määravad kindlaks töökohad, kuhu võidakse värvata kohalikke töötajaid. Hartat kohaldatakse töövõtjate suhtes tööde puhul, mida tehakse Grangegormani arenguagentuuriga sõlmitud lepingute alusel. Harta kavandamisel on arvesse võetud Iiri ja Euroopa õigusest tulenevaid töövõtjate õigusi ning seda tuleb tõlgendada vastavalt.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hea tava on seotud hankejärgse etapiga.

Hankedokumentides on osutatud Grangegormani tööhõivehartale, mis sisaldab sotsiaalsete kaalutlustega seotud lepingu täitmise tingimusi. Harta ei ole siduv ja lepingu saanud ettevõtja võib valida, kas sellest kinni pidada. Seni on järginud hartat kõik töövõtjad.

Hartas sätestatud kohustused kehtivad üksnes lepinguga ette nähtud tööde tegemisel. Grangegormani arenguagentuur püüab tagada, et uusarendusega seotud projektide raames loodavatest töokohtadest vähemalt 20% pakutakse Grangegormani piirkonna elanikele ja seejärel ümbritsevate piirkondade elanikele. Nõustudes järgima hartat, kohustub töövõtja astuma kõik mõistlikud sammu, et täita vähemalt 10% projekti elluviimiseks loodud töokohtadest uute tööturule tulijate või pikaajaliste töötutega. Ta kohtleb kohalikke võrdselt ja pöörab erilist tähelepanu nende tööhõivele.

Peale selle osaleb töövõtja nelja nädala jooksul pärast lepingu algust ja/või enne kavandatud töövõimaluste pakkumist töövõtjatega kohtumise üritusel (mis on ette nähtud Grangegormani tööhõiveharta artikliga 5). Selle ürituse eesmärk on tutvustada projekti ja töövõtjaid kohalikele elanikele ja ettevõtjatele, et töövõtjad saaksid luua sidemeid ning arendada kohalike elanike jaoks sobivaid töö- ja koolitusvõimalusi.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Grangegormani arenguagentuuri tööhõiveharta on toetav meede, mille eesmärk on integreerida tööturult eemale jäänud isikud ja pikaajalised töötud tööturule, kasutades lepingu täitmise tingimusi, mis on seotud sotsiaalsete kaalutlustega, st oodates töövõtjatele harta rakendamist.

Kontrollimine

- Grangegormani arenguagentuuri kavandamismeeskond jälgib, kuidas töövõtjad rakendavad hartat, ja annab sellest aru tööhõivekoordinaatorile.
- Tööhõivekoordinaator ja töövõtja kontaktisik saavad kord kuus kokku, et vaadata üle harta rakendamine.
- Tööhõivekoordinaator kontrollib, kui tõhusad on meetmed, mis töövõtja on võtnud oma hartast tulenevate kohustuste täitmiseks või eesmärkide saavutamiseks.
- Töövõtja kontaktisik koos tööhõivekoordinaatoriga kontrollivad ka projekti raames tööle võetud kohalike inimeste arvu ja annavad sellest aru.

Lepingu maksumus

Lepingute lõikes erinev

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Grangegormani arenguagentuur
- Töövõtjad ja alltöövõtjad, kellega sõlmiti leping, sh
  - 1. töövõtja: John Sisk & Son ja FCC Construcción (alltöövõtjad: SISK, FCC, Sodexo, Building Management Services, Kennedy Security, Duggan Systems Ltd., Techrete Ireland & UK, Crown Roofing Ltd., Wintrop Engineering, Cleartech, Designer Group)
  - 2. töövõtja: Energy Centre ja John Paul Construction
  - 3. töövõtja: Purcell Construction

Sotsiaalne mõju

- Grangegormani piirkonna struktuurne ja sotsiaalne taaselustamine, et tagada kohalikele elanikele ja ettevõtjatele kestlik tulevik;
- sotsiaalne kaasamine, pakkudes marginaliseerunud sotsiaalsetele rühmadele töö- ja koolitusvõimalusi;
- kuna kohalik kogukond on kaasatud arendustegevusse, on kohapeal tekkinud seoses projektiga vastutustunne. Tänu sellele lähenemisviisile on kohalik kogukond projektis kaasa löönud ja seda toetanud;
- avaliku ja erasektori huvide koostoime Grangegormani kogukonna hüvanguks;
- Grangegormani arendusprojektist tulenevate töö- ja koolitusvõimaluste optimeerimine;
- Tööturult eemale jäänud inimeste, eriti pikaajaliste töötute toetamine koolitus-, õpipoisiõppe ja töövõimaluste kaudu;
- Nõuete täitmist mõõdetakse kord kuus, arvutades, kui palju on asjaomasel kuul objektil kohalikke töötajaid võrreldes sel kuul objektil töötavate töötajate koguarvuga. Ei tehta kindlaks konkreetseid töötajaid, vaid selgitatakse üksnes välja kohalike töötajate osakaal igal kuul. Keskmine töötajate arv objektil aastas: 2015. aastal 130 töötajat / 24 kohalikku töötajat (st 19% töötajatest olid kohalikud);

2016. aastal 49 töötajat / 8 kohalikku töötajat (17%); 2017. aastal ehitustegevust ei toimunud; 2018. aastal 275 töötajat / 35 kohalikku töötajat (13%); 2019. aastal 760 töötajat / 76 kohalikku töötajat (10%)²¹. See langus on märk sellest, et olukord tööturul järk-järgult paranes ja töötuse määrad liirimaal alanesid. Selle tulemusel on harta rakendamisel keskendunud tööturult eemale jäänud inimestele, kellel on konkreetsemad toetuse saamise vajadused

Muu kasu

- Kõnealust mudelit on jäljendanud Dublini Tehnikaülikool, mis tõendab selle hea tava ülekantavust.
- Grangegormani arendusprojekti raames ehitustöid tegevate töövõtjate andmed avaldatakse ka Grangegormani arenguagentuuri veebisaidil (www.ggda.ie/employment-and-training), tänu millele on inimestel, sealhulgas neil, kes elavad väljaspool harta geograafilist kohaldamisala, võimalik võtta soovi korral ühendust otse tööandjatega.
- Hartast tulenev asutuste vaheline koostöö: (all)töövõtja teavitab vabadest töökohtadest tööhõivekoordinaatorit, kes edastab teabe tööhõive ja sotsiaalkaitse osakonnale, kes saadab selle asjakohastele asutustele, nt kohalikele tööhõivetalitustele.
- 21. jaanuaril 2020 toimus Grangegormani arenguagentuuris töövõtjatega kohtumise üritus, mis oli mõeldud kohalike kogukondade liikmetele, ent samuti inimestele mujalt Dublinist (eriti kogukondadest, mis on majanduslikult ja sotsiaalselt väga ebasoodsas olukorras). Osalejate hulk ületas ootusi: arenguagentuuri töötajad suhtlesid umbes 400 neist kogukondadest pärit inimesega, kes olid huvitatud tööst Dublini Tehnikaülikooli lähikuudel avatava uue Grangegormani õppelinnaku hoonete haldamisel. Need on esimesed alalised töökohad Grangegormani arenduspiirkonnas ja ühed esimesed töövõimalused naistele (ehitussektor on liirimaal endiselt sooliselt kallutatud).

Saadud kogemused ja esseeisvad ülesanded

- Grangegormani arenguagentuur jätkab harta kohaldamist, kuigi tööturul toimunud muutuste tõttu on algseid eesmärgi keerulisem saavutada.
- Seepärast uuritakse praegu, kuidas toetada organisatsioone ja projektide elluviijaid (sh sotsiaalseid ettevõtteid), kes keskenduvad sellele 5%-le, kes on jäänud tööturult eemale ja kelle tõttu liri valitsuse sõnul ei ole saavutatud täielikku tööhõivet.
- Selleks on Grangegormani töö- ja õppefoorum loonud Grangegormani äri- ja ettevõtlustöörühma, mille eesmärk on suurendada teadlikkust võimalustest, mida Grangegormani arendusprojekt pakub kohalikele ettevõtjatele, ja uurida, kuidas foorum saaks toetada kohalikke ettevõtjaid (eelkõige väikeseid ja mikroettevõtjaid).

Kontaktisik

Kathleen McCann, Grangegormani arenguagentuuri tööhõive- ja koolituskoordinaator, kathleen.mccann@ggda.ie

---

²¹ Need näitajad ja ulatuslikuma ülevaate tööhõiveharta mõjust sotsiaal-majanduslikule olukorrale Dublini põhjaosas leiab aadressilt <http://ggda.ie/assets/Joining-up-the-Dots-3-Report.pdf> (lk 91–94).

3. SEKTOR. Toit ja toitlustusteenused

18. Reserveeritud hange sotsiaalsetele ettevõtetele

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Vendée departemang, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Tuginedes oma volikogu otsusele, otsustas Vendée departemang 2010. aastal edendada kvaliteetsete mahepõllumajanduslike toodete kasutamist koolides.

Mõtte oli siduda põllumajanduslike toiduainete keskus eri hangete kaudu mahepõllumajanduslike köögivilja-, puuvilja- ja piimatoodete tootjatega.

2010. aastal tehtud vajaduste analüüsi käigus selgitati välja, et oli olemas üks põllumajandusliku toidutööstuse teenustega ja sertifitseeritud mahetootjatega tegelev puudega inimestele tööd pakkuv sotsiaalne ettevõtte, mille võiks siduda departemangu hankelepingute kaudu nimetatud keskusega. Pärast reserveeritud hanke väljakuulutamist sõlmis Vendée departemang 2011. aastal selle vajaduste analüüsi käigus välja selgitatud sotsiaalse ettevõttega, kes pakub põllumajandusliku toidutööstuse teenuste osutamisel tööd 10 puudega inimesele, hankelepingu. Pärast uut hanget 2015. aastal pikendati lepingut kuueks aastaks.

Teenuseid osutatakse enam kui 30 koolile, mis asuvad departemangu territooriumil. Töödeldud toodete kogus on keskmiselt 100 tonni aastas.

Pärast esimese lepingu sõlmimist lisas departemang võimaluse tarnida sotsiaalsele ettevõttele toorainet 2012. ja 2016. aastal sõlmitud toiduainete hankelepingute alusel. Et julgustada kasutama põllumajanduslike toiduainete keskust, loodi departemangu ja koolide vaheline ostjate rühm.

Sisu

Põllumajandusliku toidutööstuse teenused: ladustamine, töötlemine (puhastamine, koorimine, lõikumine), tooraine pakendamine ja töödeldud toodete tarnimine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hange oli mõeldud vaid sellistele organisatsioonidele, kelle töötajatest 55–100% on puudega. Avaldatud pakkumiskutses ei olnud ühtki geograafilist nõuet. Nõuded olid kehtestatud pakkumiskutses objektiivselt, et saada pakkumusi eri pakkujatelt.

Pakkumuse esitas vaid üks pakkuja. Seda pakkumust analüüsiti, lähtudes pakkumiskutses kindlaks määratud pakkumuste hindamise kriteeriumidest:

- hind – 35%, võttes aluseks töödeldud toidu hinnangulise aastase koguse;
- keskkonnamõju – 25%, võttes aluseks kavandatud teenused ja nende osutamiseks keskkonnahoidlikult kasutatavad energiaallikad;
- tehniline kvaliteet – 25%, võttes aluseks töötajate ja töökorralduse kvaliteedi ning tootlustagatiseid toidu töötlemisel.

Hanke võitis organisatsioon ADAPEI-ARIA 85. See sotsiaalne ettevõtte tegeleb puudega inimestega, pakkudes neile lisaks töökohale ka meditsiinilist ja sotsiaalset tuge. Organisatsioon annab Prantsusmaal tööd enam kui

1400 inimesele, kellest umbes 10 töötab ettevõttes, mis täidab Vendée departemangus sõlmitud hankelepingut.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja võrdlusstandard

Algne hankeleping, mis sõlmiti enne ELi 2014. aasta hankedirektiivide vastuvõtmist, oli reserveeritud kooskõlas Prantsuse 2006. aasta riigihankeseadustiku artikliga 15.

Kontrollimine

- Kehtestatud on kontrollikava, et kontrollida puudega töötajate osakaalu. Prantsuse õiguses nõutakse nn kohandatud ettevõtete puhul Prantsusmaa ametiasutustega lepingute sõlmimiseks kontrollikava, et määrata kindlaks heakskiidetavad eesmärgid (puudega inimeste osakaal, puudega inimeste toetamise ja liikuvuse kava) ja et riigiasutustel oleks võimalik anda rahalist abi. Riigiasutused peavad tegema korrapäraseid kontrole. Lepingus on ka säte, mille kohaselt töövõtja peab esitama igal aastal tegevusaruande teabega, mis käsitleb puudega inimeste osakaalu teenuste osutamisel, eri liiki osutatud teenuseid ja puudega inimeste töötundide arvu.
- Pakkuja peab esitama lepingu täitmise ajal pidevalt teavet töödeldud ja koolidele tarnitud köögivilja, puuvilja ja piimatoodete koguse kohta ning mahepõllumajanduslikke tooteid käsitlevate eeskirjade järgimise kohta.
- Avaliku sektori hankija oli sätestanud hanke kirjelduses õiguse analüüsida tarnitud tooteid ametlikus laboris, millel on volitus teha selliseid analüüse (nt Vendée departemangu keskkonna- ja toidulabor (LEAV)).
- Pakkumiskutses oli kirjeldatud karistusi nõuete mittetäitmise korral. Karistused on määratletud hankedokumentides (rahaline karistus makse tegemata jätmise eest) ning määratakse kindlaks organisatsiooni ja riigiasutuse vahel sõlmitavas lepingus (väiksem toetus, lepingu pikendamata jätmine või lõpetamine).

Lepingu maksumus

Lepingu maksumus on ligikaudu 105 000 eurot aastas põllumajandusliku toidutööstuse teenuste jaoks, mis seisnevad mahepõllumajanduslike toiduainete (eelkõige köögivilja, puuvilja ja piimatoodete) ettevalmistamises.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Vendée departemang
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: sotsiaalne ettevõtte ADAPEI-ARIA 85
- Projektist kasu saajad: üle 30 kooli, Olonne-sur-Meri omavalitsus ja Luçoni keskkool ostavad mitmesuguseid toiduaineid
- Tugi hanke korraldamisel: RESECO (endise nimega RGO, Reseau Grand Ouest) – sõltumatu ühendus, mille eesmärk on ühendada ja siduda omavalitsusi ning toetada nende tegevust keskkonnahoidlike ja sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamisel

Sotsiaalne mõju

Sõlmides reserveeritud hankelepingu puudega inimestega töötava sotsiaalse ettevõttega, tagas Vendée departemang positiivse sotsiaalse mõju ja edendas kohalikult toodetud mahetoidu kasutamist, saavutades järgmised tulemused:

- hankelepinguga hõlmatud põllumajandusliku toidutööstuse teenuste osutamisel on saanud tööd kümme inimest;
- igal aastal tarnitakse 34 kooli üle 1,8 miljoni eine, mis sisaldavad enam kui 100 tonni mahepõllumajanduslikke tooteid (mahetoodete sisaldus pakutavates einetes on 10–15%).

Muu kasu

- Tänu toitlustusprojektile jääb prognooside kohaselt tekitamata 281,59 tonni CO₂-heidet.
- Vedude vähenemise tulemusel on eeldatav primaarenergiasääst 1,03 GWh/aastas. Sotsiaalse ettevõtte korraldatavate ühistarnete tulemusel väheneb tarnete hulk kahe kolmandiku võrra (2200 tarnet, kui koolid toimetavad toidu kohale ise; ligikaudu 700 tarnet, kui nad kasutavad sotsiaalse ettevõtte teenuseid). Sellega loodi ärivõimalusi läheduses asuvatele väiksematele tootjatele, kelle logistikakulud on väiksemad. Kõnealuse kava alusel tarnivad praegu umbes 170 000 euro eest aastas toitu enam kui 30 väiketootjat, kes toodavad mahepõllumajanduslikke köögivilju, puuvilju ja piimatooteid.
- Loodi ostjate rühm, millega vähenesid kulud, mis on seotud hankega ja lepingu haldamisega ning sotsiaalse ettevõtte teenustega, nagu töötajatele pakutav meditsiiniline ja sotsiaalne tugi.
- Prantsusmaal on toidu raiskamise vältimine poliitiline eesmärk. Projektiga suurendatakse õpilaste teadlikkust toidujäätmete vähendamise ja kestliku arengu tähtsusest.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Kirjeldatud mudeli abil on kehtestatud toidu- ja toitlustussektoris edukalt ühine ja üldine ostmissüsteem, mis hõlmab kestliku arengu kolme sammast – keskkonna-, sotsiaal- ja majandussammast.
- Sotsiaalse ettevõttega reserveeritud hankelepingu sõlmimisega on tulemuslikult seotud omavahel põllumajandusliku toidutööstuse teenuste osutajate vajadused ja eri ostjate tarnevajadused.
- Vendée departemang kaalub nüüd programmi laiendamist, et kaasata teised ostjad (vanadekodud, koolid ja omavalitsused). Alates 2016. aastast on Vendée rakendanud sarnast lähenemisviisi kala ja liha hankimisel.
- Projekti on esile tõstetud Euroopas (projektis osalenud RESECO kaudu) ja Prantsusmaal, kus seda on propageerinud toitlustusega tegelev e-kogukond, mida juhivad RESECO ja CNFPT (Centre National de la Fonction Publique Territoriale), mis koondab eri osalejaid tehniliste ja õiguslike küsimuste lahendamiseks (<https://e-communautes.cnfpt.fr/alimentation-restauration-collective>).

Kontaktisik

Mickaël Tessier, Vendée departemangu riigihangete õigusekspert, mickael.tessier@vendee.fr

19. Oslo linna sotsiaalselt vastutustundlikud toiduainete ja jookide hanked

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Oslo linn, Norra

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Oslo linnal on 50 ametit. Igaüks neist vastutab ise oma igapäevast tegevust toetavate hangete eest. Peamine nõuandev üksus on hangete puhul edendus- ja arendusamet. See amet koostab linna ametite ülesed raamlepingud ja haldab neid, samuti annab kõikidele ametitele suuniseid, töötab välja standardlepingute vormid ning pakub koolitus- ja nõustamisteenuseid.

2017.–2018. aastal korraldas edendus- ja arendusamet hanke kolme raamlepingu jaoks, mis hõlmasid toiduaineid ja jooke, puu- ja köögivilja ning piimatooteid. Lisaks ulatuslikele keskkonnanõuetele, sealhulgas mahepõllumajanduslike alternatiivide kasutamise nõudele, rakendas Oslo linn mitut sotsiaalset kriteeriumi ja lepinguklauslit, et tagada suure riskiga põllumajandustoodete tarneahelates põhiliste inim- ja töötajate õiguste austamine.

Linn kasutab sotsiaalseid kriteeriume kõikides lepingutes, kus tootmisprotsessidega kaasneb rahvusvaheliste inim- ja töötajate õiguste kahjustamise oht. Praegused sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete nõuded on viidud kooskõlla peamiste rahvusvaheliste raamistikega, nagu ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted ning vastutustundlikku äritegevust käsitlevad OECD hoolsuskohustuse suunised.

Sisu

Toiduainete ja jookide, sealhulgas puu- ja köögivilja ning piimatoodete hankimine mitmesuguste Oslo linna asutuste jaoks (nt lastehoiuasutused, vanadekodud).

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kõnealune hange korraldati konkurentsipõhise läbirääkimistega menetlusena.

Valikukriteeriumid

Selleks et ettevõtjat käsitataks Oslo linna potentsiaalse tarnijana, pidi ettevõtja esitama dokumendid kvaliteedijuhtimis- ja jälgitavussüsteemi kohta, mis võimaldab kontrollida sotsiaalklauslite täitmist kogu tarneahelas.

Kirjeldus

- Õiglasest kaubandusest pärit kohv (kogu kohvi puhul on vajalik õiglase kaubanduse sertifikaat ja õiglase kaubanduse märgis või mõni muu samaväärne märgis)
- Õiglasest kaubandusest pärit banaanid (kõikide banaanide puhul on vajalik õiglase kaubanduse sertifikaat ja õiglase kaubanduse märgis või mõni muu samaväärne märgis)

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

- Punkte anti muude õiglasest kaubandusest pärit toodete eest (millel on õiglase kaubanduse märgis, märgis „UTZ Certified“ või mõni muu samaväärne märgis).

Lepingu täitmise tingimused

- Leping sisaldab Oslos rakendatavaid sotsiaalseid lepingu täitmise standardklausleid (kirjeldatud allpool õiguslikku alust käsitlevas jaos).

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

2017. aastal töötati sisemiste ja väliste sidusrühmadega peetud dialoogi abil välja uus hankestrateegia. See strateegia põhineb kestlikkuse põhimõtetel. Põhieesmärk on korraldada Oslos asjakohaseid ja kulutõhusaid hankeid, mis toovad kindlaid ja kestlikke lahendusi nii lühikeses kui ka pikas plaanis. Alleeesmärkides on öeldud, et hanked peavad aitama muuta Oslo keskkonnahoidlikumaks, sotsiaalselt kaasavamaks ja innovaatilisemaks linnaks, mis pakub oma elanikele, ettevõtjatele ja tööstusele lahendusi ja teenuseid, mis vastavad nende praegustele ja tulevastele vajadustele. 3. alleeesmärgi all on käsitletud hangete sotsiaalseid aspekte ja esitatud strateegilised suunised, kus on öeldud, et linn ei tohi luua sidemeid tarnijatega, keda on võimalik seostada ÜRO resolutsioonide alusel Norras kohaldatavate põhiliste inimõiguste, ILO põhikonventsioonide või rahvusvahelise õiguse rikkumisega. Lisaks on selles öeldud, et Oslo linn peab tegema aktiivselt tööd selle tagamiseks, et linna üldistes tarneahelates kaitstakse põhilisi inimõigusi, ILO põhikonventsioone ja rahvusvahelisi eeskirju, mida kohaldatakse Norras ÜRO resolutsioonide alusel. Lõpetuseks on selles märgitud, et linn peab kasutama tooterühmapõhist haldussüsteemi (tooterühmade strateegiline haldamine kaubanduspartnerluste kaudu), et suurendada õiglasest kaubandusest pärit toodete osakaalu.

1996. aastal võeti vastu esimene Oslo linnavolikogu määrus, mis käsitleb võitlust lapstööjõu kasutamise vastu. Selle sätteid kasutati piiratud arvus lepingutes. 2005. aasta laiendati määruse kohaldamist kõigile selliste kaupade standardlepingutele, mille puhul esineb suur inim- või töötajate õiguste rikkumise oht.

2012. aastal esitas Oslo taotluse liituda ÜRO üleilmse kokkuleppega. Võeti vastu läbivaadatud määrus, mis käsitles kümne põhimõtte rakendamist riigihangete korraldamisel. See sisaldas ka tugevdatud sotsiaalset lepingu täitmise standardklauslit ja sotsiaalseid valikukriteeriume. Klauslit ja kriteeriume kasutati kõigi suure riskiga toodete lepingutes. 2017. aastal vastu võetud kõige hilisemas määruses, mis on tuntud kui Oslo mudel, on arendatud ja tugevdatud sotsiaalseid nõudeid veelgi ning laiendatud nende kohaldamisala sellistele teenustele ja ehitustööde lepingutele, mille puhul kasutatakse suure riskiga tooteid, nagu ehitusmaterjalid.

2017. aastal liitus Oslo Norra eetilise kaubanduse algatusega. Tegemist on mitut sidusrühma hõlmava algatusega, millega on liitunud vabaühendused, ametiühingud, ettevõtjad ja Norra ettevõtjate liit. Selle raames koondatakse ressursse ja propageeritakse eetilisi kaubandustavasid. Osalemisega Norra eetilise kaubanduse algatuses annab Oslo märku sellest, et ta on võtnud nõuks tegutseda riigihangete kaudu eetilise kaubanduse nimel. Linn julgustab oma tarnijaid ja partnereid rakendama eetilisi kaubandustavasid.

Oslo on ka õiglase kaubanduse linn. Loodud on linna, ettevõtjate ja vabaühenduste esindajatest koosnev juhtkomitee, mis võtab meetmeid, et edendada linna põhitegevuses, sealhulgas hangetes, ja linna kodanike seas õiglast kaubandust²². Kõige olulisem samm, mis on selles valdkonnas kahel viimasel aastal astutud, on tooterühmapõhise haldussüsteemi kasutuselevõtt eesmärgiga suurendada õiglase kaubanduse sertifikaadiga toodete osakaalu linna hangetes.

Kontrollimine

Tarnijad peavad võtma aktiivselt meetmeid, et edendada rahvusvahelisi inimõigusi ning tagada, et töötingimused kogu tarneahelas on kooskõlas vähemalt põhiliste inimõiguste, ILO põhikonventsioonide ja tootjariikide asjakohaste tööõigusaktidega. Kasutati järgmisi kontrollimeetodeid:

- 2018. aastal täidetud enesehindamise vorm;

---

²² Mõistega „õiglase kaubandus“ osutatakse kaubandustingimustele, millega tagatakse, et ostetava kauba tarneahelas osalevatel töötajatel on inimväärsed töötingimused ja nad saavad vähemalt kehtivat miinimumpalka ning et tootjatele on tagatud kauba miinimumhinna kaudu head kauplemistingimused.

- sisejärelevalve (2019–2020);
- koordineeritud järelevalve (2019–2020): Oslo linn juhib koos mitme teise Norra avaliku sektori asutusega eksperdirühma, mis tegeleb toiduainete ja jookide hanelepingutes sätestatud sotsiaalkriteeriumide täitmise koordineeritud järelevalvega. See on osa projektist, mis on käima lükatud ja mida juhitakse Norra eetilise kaubanduse algatuse raames. Eesmärk on rõhutada järelevalve tõhusust, mis tuleneb sellest, et mitu olulist avaliku sektori asutust ühendavad ühiste hankijate puhul jõud, ning hoida kokku nii avaliku sektori asutuste kui ka tarnijate ressursse.

Nõuete mittetäitmise korral Oslo linn kõigepealt hoiatab ja alles seejärel karistab tarnijat, nagu teistegi hankelepingute puhul. Linn on esitanud teiste lepingute puhul lepingu lõpetamise hoiatuse kaks korda. Esimene kord esitati see pärast auditit, mille kolmas isik tegi ühes Hiinas tööriideid valmistavas tootmisüksuses. Teine kord väljastati hoiatus pärast kolmanda isiku auditit, mis tehti endise meditsiiniseamete tarnija Norras asuvas peakontoris. Mõlemal juhul kohaldasid tarnijad korralikult dokumenteeritud parandusmeetmeid, mille linn heaks kiitis. Seega ei ole lepingut tulnud kunagi lõpetada pelgalt seetõttu, et on rikutud üleilmsete tarneahelatega seotud sotsiaalseid lepinguklausleid. Samas on kohalikul ametiasutusel õigus lõpetada leping lapstööjõu kasutamist käsitleva õigusakti või mõne muu põhilisi töötajate ja inimõigusi käsitleva õigusakti rikkumise korral, isegi kui tarnija kohaldab parandusmeetmeid.

Lepingu maksumus

Kõnealust kolme valdkonda (toiduained ja joogid, puu- ja köögivilid ning piimatooted) hõlmava lepingu hinnanguline aastane maksumus on 80 miljonit Norra krooni (6,9 miljonit eurot). 2018. aastal oli kogumaksumus 78 720 462 Norra krooni (6,8 miljonit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate kohustuste täitmise kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Oslo linn
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping:
  - toiduained ja joogid – Servicegrossistene AS
  - puu- ja köögivilid – Cater Drammen AS
  - piimatooted – Tine SA

Sotsiaalne mõju

Sotsiaalsete valikukriteeriumide kasutamisega suurendas linn tarnijate vastutustunnet, saavutades järgmised tulemused:

- õiglase kaubanduse sertifikaadiga mahepõllumajanduslike banaanide osakaal riigihangetes suurenes 2019. aasta esimese nelja kuu jooksul 3%-lt 50%ni;
- õiglase kaubanduse sertifikaadiga kohvi osakaal suurenes samal ajavahemikul 9%-lt 13%ni.

See näitab, et kesksete raamlepingute ja tooterühmapõhise haldussüsteemi kasutamine on tõhus vahend eetilise kaubanduse edendamisel. Linn teeb tarnijatega koostööd, et muuta turg sotsiaalselt vastutustundlikumaks ning suurendada õiglasest kaubandusest pärit mahepõllumajanduslike alternatiivide tarnimist hea hinnaga.

Muu kasu

- Kõrvuti õiglase kaubandusega suurenes mahetoidu osakaal.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

Selleks et jätkuvalt suurendada sotsiaalset vastutust Oslo hangetes, tuleb astuda järgmised sammud:

- kaaluda sotsiaalseid pakkumuste hindamise kriteeriume, näiteks tuginedes valitud tooteid käsitlevatele riskihinnangutele;
- kaaluda progresseeruvaid sotsiaalseid lepingu täitmise klausleid, nagu teatud muude õiglasest kaubandusest pärit toodete osakaalu suurendamine lepinguperioodil.

Kontaktisik

Katja Khardikova, Oslo säästvate hangete koordinaator, katja.khardikova@uke.oslo.kommune.no

20. Kohustuslik õiglase kaubanduse klausel Madridi linnavalitsuse lepingutes

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Madridi linn, Hispaania

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus ja hanke eesmärgid

18. juulil 2016 võttis Madridi linnavalitsus vastu määruse kohustuslike sotsiaalklauslite lisamise kohta kohaliku omavalitsuse hankelepingutesse, kontsessioonidesse ja lubadesse.

Selle määrusega nõutakse avaliku sektori asutustelt, et oma hangetes peavad nad kohaldama õiglase kaubanduse klauslit, mille kohaselt peab hange hõlmama vähemalt üht õiglasest või vastutustundlikust kaubandusest pärit valitud kategooria toodet. Klausel puudutab tooteid, mis on välja valitud toiduainete ostmisel toitlustus- ja restoraniteenuste jaoks.

Kõnealune määrus oli osa Madridi linna laiemast kavast edendada vastutustundliku tarbimise ja õiglase kaubanduse jaoks soodsat keskkonda, mis sätestati juba linnavalitsuse 2011. aasta korralduses tarbimise kohta (vt artiklid 48–50 vastutustundlike riigihangete ja sotsiaalsete kriteeriumide kohta).

Kohaliku õigusakti rakendamisel varustati pakkumusi esitavad ettevõtjad veebimoodulite ja näidetega (vt jagu kontrollimise kohta). Selle eesmärk oli muuta protsess kõikide ettevõtjate jaoks sujuvamaks ja ligipääsetavamaks.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kõnealuse määrusega on ette nähtud õiglase kaubanduse klausli lisamine hanke eesmärgi, hankemenetluse pealkirja ja pakkumiskutsesse. Selle klausli võib lisada kas lepingu täitmise klauslina või pakkumuste hindamise kriteeriumina, sõltuvalt hanke iseärasustest. Hanke puhul peetakse tingimata vajalikuks märgise olemasolu (vt jagu võrdlusstandardi kohta). Pakkumuste hindamise kriteeriumidest võivad õiglase kaubandusega olla seotud kuni 10%. Õiglasest kaubandusest pärit tooted on määratletud õigusaktis õiglase ja vastutustundliku kaubanduse põhimõttest lähtudes järgmiselt:

- „õiglase“ osutab töötajate õiguste austamisele ja keskkonna kaitsmisele kooskõlas Euroopa Parlamendi deklaratsiooniga 2005/2245 õiglase kaubanduse ja arengu kohta;
- „vastutustundlik“ osutab sellele samale Euroopa Parlamendi deklaratsioonile 2005/2245. Väärib märkimist, et vastutustundliku kaubanduse põhimõte ei hõlma miinimumhinna kindlaksmääramist ja õiglase kaubanduse lisatasu maksmist tootjatele, seega ei ole see põhimõte nii range kui õiglase kaubanduse põhimõte.

Määrusega hõlmatud tooted on kohv, tee ja muud tõmmised, suhkur, maiustused, küpsised ning kakao- ja šokolaaditooted. Nende toodete puhul tuleks saavutada õiglase kaubanduse kriteeriumide järgimine toitlustusteenuste, restoranide, kohvikute, sööklate ja müügiautomaatide puhul. Neil juhtudel peaks vähemalt üks toode olema täielikult pärit õiglasest või vastutustundlikust kaubandusest.

Kõnealune klausel on kohustuslik ka väiksemate lepingute puhul. Hispaania õiguse kohaselt hõlmavad väiksemad lepingud konkreetseid vajadusi või meetmeid, mida aja jooksul süstemaatiliselt ei korrata, ja nende hinnanguline maksumus ei tohiks ületada 15 000 eurot.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Määrus, milles on sätestatud kohalike ametiasutuste jaoks õiglase kaubanduse tavad, on osa laiemast algatusest, mille eesmärk on edendada Hispaanias õiglast kaubandust. Aastatel 2000–2016 suurenesid

üldised kulutused õiglasest kaubandusest pärit toodetele 10 miljonilt eurolt 40 miljonile eurole. Selle arengu toetamiseks on riigi valitsus ja kohalikud ametiasutused võtnud endale kohustuse parandada kodanike teadlikkust õiglasest ja vastutustundlikust kaubandusest ning suurendada selles valdkonnas tehtavaid avaliku sektori kulutusi. 2016. aastal anti Madridi linnavalitsuse 2011. aasta korraldusega ette nähtud vastutustundliku kaubanduse edendamise raames välja linnavalitsuse määrus.

Määruses on sätestatud kohustus tugineda õiglasest kaubandusest pärit toote määratlemisel järgmistele standarditele ja organisatsioonidele:

- Ülemaailmne Õiglase Kaubanduse Organisatsioon – juhtiv organisatsioon, mis tegeleb õiglase kaubanduse kontrollimise ja standardimisega;
- FairTrade – rahvusvaheline õiglase kaubanduse organisatsioon, mis väljastab rahvusvahelistele standarditele vastavatele tootjatele ja ettevõtjatele õiglase kaubanduse märgiseid;
- Naturland Fair – rahvusvaheline mahepõllumajanduse organisatsioon, mis tegutseb 58 maailma riigis;
- EcoCert – rahvusvaheline kestliku arengu ühendus, mis väljastab õiglase kaubanduse sertifikaate, sealhulgas kestliku põllumajanduse ja vastutustundliku hankimise kohta;
- Fair for Life – rahvusvaheline õiglase kaubanduse organisatsioon, mis keskendub inimõigustele ja õiglastele töötingimustele;
- Símbolo de Pequeños Productores – rahvusvaheline võrgustik, mis koondab peamiselt Lõuna-Ameerika riikides tegutsevaid väikeseid ja keskmise suurusega keskkonnahoidlikke tootjaid;
- Rainforest Alliance Certified – toote keskkonnasäästlikkuse ning sotsiaalse ja majandusliku kestlikkuse tõendamine;
- UTZ certified – kogu tarneahelat hõlmav kestlikkuse märgis;
- muud sarnase eesmärgiga märgised ja organisatsioonid.

Kontrollimine

- Pakkujat tõendab Madridi linnavalitsuse kättesaadavaks tehtud veebimoodulit kasutades, et tema toode on pärit õiglasest kaubandusest. Kontrollimine toimub pakkumuste hindamise etapis.
- Ettevõtjatel on võimalik kasutada hankeprotsessis näidismustri ja tutvuda näidetega, et dokumente oleks lihtsam koostada.
- Kuna protsess on nii haldustöötajate kui ka lepingu saanud ettevõtjate jaoks uudne, pakkus Madridi linnavalitsus oma töötajatele erikoolitust õiglase kaubanduse tavade kohta.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 43 märgiste kohta
- 2016. aasta juulis välja antud Madridi linnavalitsuse määrus, millega rakendatakse 19. jaanuari 2016. aasta riiklikku raammäärust sotsiaalklauslite lisamise kohta linna ametiasutuste hangetesse. Hiljem sätestati sotsiaalklauslid 2017. aasta novembri riigihangete seaduses, millega võeti üle direktiiv 2014/24/EL.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Madridi linnavalitsus (hanke- ja teenusteosakond ning majanduse, innovatsiooni ja tööhõive osakond)
- Pakkujad ja tarnijad, kellega sõlmiti leping

Sotsiaalne mõju

- Tänu kõnealusele määrusele on ettevõtjad ja riigiasutused hakanud pöörama rohkem tähelepanu õiglasest ja vastutustundlikust kaubandusest pärit toodete kasutamisele toitlustusteenuste osutamisel. Määrus hõlmab tooteid, mida tarbitakse õiglase kaubanduse toodetest kõige enam: 2016. aastal moodustas 43% õiglase kaubanduse kogumüügist kohv, järgnesid suhkur ja maiustused (40%), tee (3%) ja muud toiduained (7%).
- Seega on määrus aidanud parandada kakao, tee ja suhkru tootmisega tegelevate töötajate sotsiaalseid tingimusi, nõudes toodete valimist õiglase kaubanduse märgise alusel. Madridi linnaasutused sõlmisid 2016.–2018. aastal 126 lepingut, mis sisaldavad õiglase või vastutustundliku kaubanduse klausleid (2018. aastal 46). Nende hulka kuuluvad lepingud sööklateenust osutava 47 koolieelse lasteasutuse jaoks.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Madridi linnavalitsus on pidevalt kasutanud õiglase kaubanduse märgiseid kui vahendeid, mille abil suurendada kohalike ametiasutuste positiivset sotsiaalset mõju.
- Linnaametnikud on rõhutanud, et töövõtjate ja asjassepuutuvate toodete suure arvu tõttu on oluline kasutada lepingute tõhusa rakendamise tagamiseks arvutipõhist järelevalvet. Peale selle on tõhusate eetilise ja õiglase kaubanduse hangete korraldamiseks ja nende hangete kasutamiselatuse laiendamiseks hädavajalik näha ette märgiste standardimine.
- Seoses algatuse edukusega kaalub linnavolikogu praegu õiglase kaubanduse loetellu kantud toodete arvu suurendamist.

Kontaktisikud

Maria Sanchez Rebollo, hangete ja teenuste peadirektoraat, rebollosmc@madrid.es (esmane kontaktisik)
Angel Rodrigo Bravo, Madridi linnavalitsus, Dg.contraser@madrid.es (teisene kontaktisik)

21. Keerulise eelarvestruktuuriga reserveeritud hankelepingute osadeks jagamine

Staatus: lõplik

Hankeasutuse nimi, riik: Korfu omavalitsus, Kreeka

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2000. aastate alguses edendati Korful vaimse tervishoiu süsteemi reformi tulemusel jõuliselt sotsiaalset ettevõtlust psühhosotsiaalsete häiretega isikute sotsiaalseks ja tööalaseks integreerimiseks. Sellega seoses on Korfu omavalitsus saavutanud kõrgetasemelise teadlikkuse nn sotsiaalse ostmise valdkonnas ning saanud olulise kogemuse seoses reserveeritud hangete kasutamise ja tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete jaoks.

Kõnealusel juhul oli idee edendada omavalitsuse sotsiaalset ostmist, hankides ühe reserveeritud hanke kaudu toitlustusteenused kahe eri allikatest rahastatava omavalitsusüksuse jaoks (haridusasutus, mida rahastati toetusest, mille omavalitsus oli saanud Kreeka siseministeeriumilt, ning sotsiaalse heaolu asutus, mida kaasrahastati ELi ja riiklikest vahenditest riikliku strateegilise raamistiku projekti raames).

Sisu

Koolilõuna pakkumine Korfu muusikakoolis ning valmistoidu pakkumine Korfu koduvägivalla ohvrite varjupaigas majutatud naistele ja lastele.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Korfu omavalitsus kuulutas hanke välja 28. detsembril 2017 tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele mõeldud reserveeritud hankena, mis põhines üksnes kulukriteeriumil (madalaim hind). Pakkumiskutse oli sõnastatud objektiivselt. Selles oli selgelt öeldud, et hankes võivad osaleda kõik Kreekas või mõnes teises liikmesriigis asuvad toitlustussektoris tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted, kelle töötajatest vähemalt 30% on puudega inimesed või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.

Selle hanke eripära oli avaliku sektori hankija otsus jagada hankeleping osadeks, tulemaks toime raskustega, mis tulenevad asjaolust, et nimetatud kahel omavalitsusasutusel on erinevad rahastamisallikad (erinev kestus, erinev maksekord jne). Lepingu osad määratleti järgmiselt:

- 1. osa: toitlustusteenuste osutamine Korfu muusikakoolile alates lepingu allkirjastamise kuupäevast kuni 31. detsembrini 2018 või varude jätkumise korral kauem (kuni varude ammendumiseni);
- 2. osa: toitlustusteenuste osutamine valmistoidu pakkumiseks koduvägivalla ohvrite varjupaigas majutatud naistele ja lastele alates lepingu allkirjastamise kuupäevast kuni kaasrahastatava projekti lõppemiseni (31. detsember 2018).

Avaliku sektori pakkuja märkis hanketeates, et pakkumuse võib esitada ühe või mõlema osa kohta.

Hankeetapis esitati vaid üks pakkumus. Pakkuja oli KoiSPE Corfu New Horizons – toitlustussektoris aktiivselt tegutsev kohalik sotsiaalne ettevõtte, kes tegeleb psühhosotsiaalsete häiretega isikute tööalase integreerimisega. Teiste pakkujate puudumist tuleks seostada osutatava teenuse laadist (värskest valmistatud toit) tulenevate raskustega ning Korfu saare geograafilise asukohaga (mujal asuvad ettevõtjad peaksid olema suutelised iga päev tagama värskest valmistatud toidu paadiga mandrilt kohaletoimetamise, millele kulub vähemalt 1,5 tundi).

Leping sõlmiti ainsa pakkujaga, ettevõtjaga KoiSPE Corfu New Horizons. Teenuseosutaja osutas teenuseid pädevalt ja kooskõlas lepinguga.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Sotsiaalpoliitiline eesmärk oli parandada tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu kohalikule riigihangete turule, kasutades mitme omavalitsusasutuse hankevajaduste rahuldamiseks üht reserveeritud hanget, hoolimata nende asutuste eri rahastamisallikatest.

Kontrollimine

Tööalase integreerimise eesmärgi saavutamist ja ebasoodsas olukorras olevate töötajate nõutavat osakaalu kontrollitakse nii pakkumisetapis kui ka lepingu täitmise ajal. Avaliku sektori hankija palub pakkujatel (ja hiljem töövõtjal) esitada pädevate asutuste väljastatud asjakohased tõendid. Kreekas väljastab neid tõendeid töö- ja sotsiaalministeeriumi sotsiaalse ettevõtluse register (eriti KoiSPEde jaoks) ja tervishoiuministeeriumi vaimse tervise direktoraat.

Lepingu 1. osa täideti edukalt 2018. aasta detsembri lõpuni ja 2. osa 2018. aasta novembri lõpuni.

Lepingu maksumus

Lepingu mõlema osa maksumus oli kokku 177 653 eurot (ilma käibemaksuta), kusjuures 1. osa maksumus oli 113 243 eurot ja 2. osa maksumus 64 410 eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta ja artikkel 46 lepingute osadeks jaotamise kohta
- Nimetatud artiklid on üle võetud Kreeka riigihankeseaduse nr 4412/2016 artiklitega 20 ja 59

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Korfu omavalitsus
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Korful asuv piiratud vastutusega sotsiaalühistu KoiSPE Corfu New Horizons, mis tegeleb psühhosotsiaalsete häiretega inimeste tööalase integreerimisega
- Toetavad osalejad: Kreeka sõltumatu riigihankeasutus EAADHSY (mis vastutab avaliku sektori hankijate auditeerimise ja juhendamise eest) ning Joonia saarte piirkond (mille spetsiaalne piirkondlik korraldusasutus vastutab riikliku strateegilise raamistiku piirkondliku rakenduskava haldamise eest) andsid omavalitsusele tehnilist abi ja nõu lepingu eri rahastamisallikatest tulenevate raskustega toimetulekuks. Nende positiivne lähenemisviis ja koostöö aitasid tagada ettevõtmise edukuse.

Sotsiaalne mõju

Hanke võitnud pakkujal sotsiaalühistel KoiSPE Corfu New Horizons on 234 liiget (vaimse tervise spetsialistid ja psühhosotsiaalsete häiretega inimesed). Ühistu tegeleb mitmesuguse ettevõtlustegevusega, nagu toitlustus, puhastusteenused, toidu tootmine ja töötlemine, parklate haldamine ja avatud ruumi hooldamine. Ühistu pakub tööd 85 inimesele, kellest 60 on psüühikahäirega. Puudega töötajate osakaal on seega üle 70% ja ületab pakkumiskutses ette nähtud minimaalset 30%.

Selle konkreetse hanke sotsiaalset mõju ei ole mõõdetud. Samas on KoiSPE Corfu New Horizons mõõtnud (sõltumatute ekspertide (psühhiaatri ja inimressursside eksperdi) tehtud välishindamise abil) sotsiaalset mõju, mida on avaldanud tema viimase viie aasta (2014–2018) majandustegevus, millest umbes pool on seotud riigihankelepingute täitmisega. Olemasolevate andmete kohaselt hõlmab KoiSPE Corfu New Horizonsi saavutatud sotsiaalne mõju tööle võetud psüühikahäirega inimeste tervisele ja heaolule järgmist:

- tagasilanguste märkimisväärne vähenemine (–35%);

- töökeskkonnas toimuvat suhtlemist kajastavate näitajate märkimisväärne paranemine (+25%);
- vaimse tervise teenuste kasutamise vajaduse vähenemine;
- tööalane ja sotsiaalne kaasamine;
- stressiga toimetuleku paranemine;
- õpioskuste paranemine;
- tulude märkimisväärne suurenemine.

Üldiselt võttes on KoiSPE Corfu New Horizonsi majandustegevus aidanud kaasa ka saare kohalike majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, tuues järgmist kasu:

- kogukonna teadlikkus;
- kohaliku sotsiaalse ettevõtluse kestlikkus;
- heade tavade väljakujundamine teiste haavatavate elanikkonnarühmade jaoks;
- väiksem vajadus kohalike tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande allsüsteemide pakutavate teenuste järele.

Muu kasu

- Rakendatud lähenemisviis sobib hästi jälgendamiseks teistele Kreeka avaliku sektori hankijatele ja muudele riikidele, kes viivad ellu riikliku strateegilise raamistiku projekte, eriti piirkonna tasandil.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

Kõnealune juhtum oli väikese kohaliku omavalitsusasutuse julge samm keerukama reserveeritud hangete mudeli poole. Peamised saadud kogemused saab kokku võtta järgmiselt:

- sotsiaalhankeid saab korraldada edukalt isegi siis, kui lepingu eelarvel on keerukad rahastamisallikad;
- lepingu osadeks jagamine on arukas lähenemisviis, millega saab hõlbustada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihangete turule, ent samuti tagada keerulistes hankemenetlustes paindlikkuse;
- kuna sellistel juhtudel on kõige keerulisem saavutada seda, et kõik lepingu eelarve rahastamises osalevad pooled on nõus ühe reserveeritud hanke kasutamisega eri rahastamismehhanismide asemel, on edu aluseks avaliku sektori hankija ja riikliku strateegilise raamistiku pädeva korraldusasutuse vaheline tihe koostöö. Väga tähtsad võivad olla ka hankevaldkonnas tegutsevate riiklike audiitorite antavad volitused.

Peamine esseisev ülesanne on suurendada kohalike avaliku sektori hankijate ja riikliku strateegilise raamistiku piirkondlike korraldusasutuste teadlikkust sotsiaalhangete ühtlustatud edendamisest ELi kaasrahastatavate projektidega seotud riigihangete korraldamisel.

Kontaktisik

Athanasios Papavlassopoulos, KoiSPE Corfu New Horizonsi peadirektor, thanassiou@yahoo.gr ja koi-spekerk@yahoo.gr

22. Tööstuse integratsiooni hõlmavad reserveeritud hankelepingud, millega saavutatakse mitu kestlikkusega seotud eesmärki

Staatus: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: föderaalne avaliku planeerimise talitus, mis tegeleb sotsiaalse integratsiooni, vaesuse vastase võitluse, sotsiaalmajanduse ja föderaalsete linnapoliitikaga (PPS SI) (<https://www.mi-is.be>), Belgia

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

PPS SI on Belgia föderaalne riigiasutus, mille eesmärk on tagada kaasava föderaalsete sotsiaalse integratsiooni poliitika kavandamise, rakendamise, hindamise ja jälgimise kaudu väärkas elu kõigile neile, kes elavad vaesuses. Sellega seoses on üks PPS SI ülesandeid hallata Belgias kava, millega rakendatakse Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks, andes abivajajatele toiduabi. Euroopa abifondi riikliku korraldusametina hangib PPS SI kõik toiduained, mis jagatakse tasuta allpool vaesuspiiri elavatele inimestele.

Käesoleval juhul oli avaliku sektori hankijal kolm eesmärki:

1. tagada tervislikud ja toitvad tooted Belgias enim puudust kannatavatele isikutele;
2. panustada toidujäätmete tekke ärahoidmisse, nõudes müümata jäänud köögivilja kasutamist toorainena, ning
3. edendada ebasoodsas olukorras olevate töötajate tööstuse integratsiooni, võimaldades hankemenetluses osaleda vaid tööstuse integratsiooniga tegelevatel sotsiaalsetel ettevõtetel.

Sisu

Köögiviljajäätmetest valmistatud supi tootmine ja pakendamine ning transportimine eelnevalt kindlaks määratud hoiuruumidesse. See supp on üks neist toiduainetest, mida jagatakse enim puudust kannatavatele isikutele Belgia riikliku kava raames, millega rakendatakse Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks.

Hanke etapp ja kriteeriumid

PPS SI kuulutas hanke välja 2018. aastal konkurentsipõhise läbirääkimistega menetlusena, mis oli mõeldud üksnes kaitstud töö keskustele ja ettevõtjatele, kelle põhieesmärk on puudega inimeste ja ebasoodsas olukorras olevate isikute sotsiaalne ja kutsealane integratsioon. Lepingu maksumus jäi allapoole ELi piirmäära. Sellise menetluse kasutamine võimaldas pakkujatel kujundada oma pakkumus vastavalt avaliku sektori hankija ootustele ja pidada läbirääkimisi hinna üle, kui see ületas olemasolevaid eelarvevahendeid.

Pakkumiskutse oli sõnastatud objektiivselt – selles kutsuti osalema tööstuse integratsiooniga tegelevaid igat liiki sotsiaalseid ettevõtteid, kes asuvad Belgias ja vastavad integratsiooni sotsiaalmajanduse kriteeriumidele, mis on sätestatud 26. märtsi 1999. aasta seaduse artiklis 59 (seadus on seotud 1998. aastal koostatud Belgia tööhõive tegevuskavaga), või kes asuvad mõnes teises liikmesriigis või riigis, mis on WTO riigihankelepingu osaline, ja vastavad asjaomase riigi õigusaktide alusel samaväärsetele kriteeriumidele.

Võttes arvesse hanke keerukust ja innovaatsilisust, korraldas avaliku sektori hankija potentsiaalsetele pakkujatele enne pakkumuste esitamise tähtaega teabetunni.

Lepingu sõlmimiseks valiti välja majanduslikult kõige soodsam pakkumus, mille puhul hinna ja kvaliteedi suhe oli kõige parem, lähtudes kahest kriteeriumist:

1. kavandatud hind lõpptoote ühiku kohta (70% punktide kogusummast);
2. lepingu täitmiseks kavandatud lähenemisviisi kirjeldus (30% punktide kogusummast), sh kolm allkriteeriumi:
  - köögiviljaülejääkide kavandatud allika usaldusväärsus,
  - supi kavandatud tootmisprotsessi usaldusväärsus ning
  - toote avaliku sektori hankija kindlaks määratud hoiuruumidesse tarnimise kava usaldusväärsus.

Hankeetapis saadi vaid üks pakkumus mitme sotsiaalse ettevõtte konsortsiumilt, millega sõlmiti lõpuks leping. Teiste pakkumuste puudumist saab seostada teenuste väga nõudliku tehnilise kirjeldusega (ranged toiduainete tehnilised kirjeldused, ranged tarnetähtajad, külmsäilitusseadmete kasutamine toiduainete tarnimisel), mis ületas teiste sotsiaalmajanduse sektori ettevõtjate suutlikkust.

Edukas konsortsium osutas teenuseid pädevalt ja kooskõlas lepinguga ajavahemikul 2018. aasta oktoobrist 2019. aasta juulini.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Selle hanke sotsiaalpoliitiline eesmärk oli puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalne ja kutsealane integreerimine, nagu on selgelt sõnastatud pakkumiskutses. Flandrias kuuluvad tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete töötajate hulka (kerge) vaimse või füüsilise puudega inimesed ja muud isikud, kes ei ole võimelised töötama tavapärasel tööturul (inimesed, kellel on tõsised psühholoogilised probleemid, sealhulgas trauma üle elanud pagulased, inimesed, kellel puuduvad vajalikud sotsiaalsed oskused jne).

Kontrollimine

Enne lepingu sõlmimist kontrolliti järgmist:

- pakkujate vastavus haldusnõuetele (sotsiaalne ettevõtte, maksevõime jne),
- köögiviljaülejääkide päritolu,
- tootmis- ja pakendamismeetodid,
- tarnete kavandamine.

Haldusnõuete täitmist kontrollisid finantsosakonna ostueksperdid, võttes aluseks finants- ja maksuandmebaaside (KnuiSpunBank) ning tunnustatud sotsiaalsete ettevõtete registri kaudu kättesaadava teabe. Ülejäänud kolme aspekti kontrollis Euroopa abifondi korraldusasutus, tuginedes pakkumusele lisatud dokumentidele.

Lepingu täitmise ajal kontrolliti järgmist:

- toodete kvaliteet,
- tarnete kvaliteet.

Toodete ja tarnete kvaliteeti kontrollis Euroopa abifondi korraldusasutus. Toodete kvaliteedi kontrollimiseks võeti toodetest proove, mida lasti kontrollida laboris. Tarnete kvaliteedi kontrollimiseks tehti tarnimise ajal üks või mitu kohapealset kontrolli.

Pärast tarnimist seisnes kontrollimine kõigi tarnedokumentide ja arvete võrdlemises, kandmaks hoolt selle eest, et kõik tootekogused on tarnitud nagu kavandatud.

Ehkki ühtki sotsiaalsed tulemuslikkuse kriteeriumi ei olnud, kohaldas PPS SI mitut keskkonnatoime kriteeriumi, nagu ringlussevõetud paberi kasutamine ja elektroonilise andmevahetuse eelistamine, et piirata paberi kasutamist, kooskõlas oma keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi märgisega, et viia miinimumini oma tegevuse keskkonnamõju.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus oli 134 500 eurot (ilma käibemaksuta).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Artikkel on üle võetud Belgia 17. juuni 2016. aasta riigihankeseaduse artikliga 15

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: avaliku planeerimise talitus sotsiaalse integratsiooni jaoks (PPS SI)
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: kümnest töölase integreerimisega tegelevast sotsiaalsest ettevõttest koosnev konsortsium, mida juhib ettevõtja Trabajo Arbeidskansen vzw.
- Toetavad osalejad: Belgia toidupankade föderatsioon, kes võttis oma ruumides vastu tarneid ja jagas tooteid PPD SI Euroopa abifondi partnerorganisatsioonidele

Sotsiaalne mõju

Selle esimese katseprojekti eesmärk oli uurida, kuidas saab kavandada hanke nii, et see edendab sotsiaalse ja majandusliku kestlikkusega ning keskkonnasäästlikkusega seotud eesmärkide saavutamist. Avaliku sektori hankija püüab tugineda saadud kogemusele, et viia järgmisel programmitööperioodil 2021–2027 koos teiste piirkondlike ametiasutustega ESF+ raames ellu sarnaseid projekte.

Hankelepingu reserveerimisega kaitstud töö keskustele ja tööhõiveprogrammide elluvijatele suurendati sotsiaalset mõju; konkurentsipõhist läbirääkimistega menetlust kasutati selleks, et innustada pakkujaid pakkuma tooteid, millega hoitakse ära toidu raiskamine (köögiviljaülejääkidest valmistatud supp). Kuigi selle protsessi ametlik hindamine ei ole veel lõpule jõudnud, on kõige olulisem mõju järgmine:

- sotsiaalsetel ettevõtetel oli võimalus panna proovile oma suutlikkus toota toitu vastavalt rangetele tehnilistele kirjeldustele ning investeerida vajalikesse seadmetesse ja süsteemidesse;
- kümnest sotsiaalsest ettevõttest koosnev konsortsium, kellega sõlmiti leping, tegi lepingu täitmisel koostööd ning on tänu sellele paremini valmis tegema tulevikus koostööd teiste sotsiaalsete ettevõtete ja osalema riigihangetes;
- avaliku sektori hankija sai tagada enim puudust kannatavatele isikutele kestliku ja tervisliku toidu ning kasutada köögiviljaülejääke, et vältida toidu raiskamist.

Muu kasu

- Kutsudes üles valmistama köögiviljaülejääkidest suppi, saavutas avaliku sektori hankija toidujäätmete vähenemise, mille tulemusel kahanes piirkonna jäätmekäitlusrajatistes käideldavate orgaaniliste jäätmete kogus. Samuti on köögiviljaülejääkide kasutamine ressursitõhus ja ökonoomne viis Euroopa abifondi programmi elluviimiseks Belgias.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Rakendatud lähenemisviis sobib hästi jälgendamiseks kõikide teiste ELi liikmesriikide avaliku sektori hankijatele, kes viivad ellu Euroopa abifondi programmi projekte. Need, kes on huvitatud sarnaste hangete korraldamisest, peaksid arvesse võtma järgmisi nõuandeid.

- Edu saavutamiseks on väga oluline sotsiaalsete ettevõtete suutlikkus ja võime luua konsortsium. Avaliku sektori hankija peaks uurima turuosaliste suutlikkust, kandmaks hoolt selle eest, et ta saab konkurentsivõimelisi pakkumusi, mille esitajad on suutelised tarnima soovitud toodet või osutama teenust.
- See juhtum on innovaatiline, kuna sellega edendatakse kogu riigis rakendatava ELi programmi raames ühtaegu sotsiaalset elujõulisust (sotsiaalhanget) ja loodusvarade elujõulisust (toidujäätmete tekke ärahoidmine).

Peamised saadud kogemused on võimalik kokku võtta järgmiselt:

- sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega saab edendada nii sotsiaalset kui ka loodusvarade elujõulisust, kui avaliku sektori hankijad kombineerivad leidlikult eri vahendeid;
- Euroopa abifondi programm kui toidujagamisprogramm on sobiv raamistik kestlikkusega seotud eesmärkide saavutamiseks toidujäätmete tekke vältimise valdkonnas.

Eesiseisvad ülesanded on järgmised:

- toetada sotsiaalseid ettevõtteid, et suurendada nende suutlikkust osaleda edukalt seda liiki hangetes;
- täiustada tehnilisi nõudeid viisil, mis muudab logistika lihtsamaks ja kulutõhusamaks (nt piirata külmsäilitusseadmete kasutamise vajadust);
- töötada välja spetsiaalsed meetodid Euroopa abifondi programmi ja ESFi programmide (nt kohalike ESFi algatuste) elluvijajate vahelise koostöö jaoks, et täiustada rahastamisallikaid seda liiki hangetega seotud tööhõive- ja koolituskulude katmiseks.

Kontaktisik

Tom Anthuenis, PPS SI Euroopa fondide talituse direktor, tom.anthuenis@mi-is.be

23. AQUA Mühle ning Feldkirchi ja Bregenzi linn ühendavad jõud sotsiaalsete toitlustusteenuste osutamiseks

Staatus: kindlakstehtud

Hankeasutuse nimi, riik: Bregenzi ja Feldkirchi linn, Austria

Toote- või teenusesektor: toit ja toitlustusteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

2017. ja 2018. aastal kasutasid kaks Lääne-Austria omavalitsust – Bregenz ja Feldkirch – hankeõigusega ette nähtud võimalusi edendada sotsiaalset ja ökoloogilist kestlikkust. Kahe analüüsitud hanke eesmärk oli varustada kõiki riigile kuuluvaid koole ja lasteaedu tervisliku toiduga, panustades samas sotsiaalse eesmärgi saavutamisse.

Seepärast hõlmasid need riigikoolidele ja -lasteaedadele toitlustusteenuste osutamiseks korraldatud riigihanked pakkumuste hindamise kriteeriume, mis põhinesid töö andmisel pikaajalistele töötutele ja puudega inimestele. Mõlema lepingu sai endale tööalase integreerimisega tegelev sotsiaalne ettevõtte AQUA Mühle.

Sisu

Sotsiaalsete ja keskkonnakaalutluste arvessevõtmine hangetes, mis korraldati Austria Vorarlbergi liidumaa riigikoolide ja -lasteaedade toiduga varustamiseks

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise kriteeriumid: kokku võis saada 100 punkti, mis jagunesid järgmiselt:

- hind (50),
- menüü koostamise kvaliteet (5),
- menüü koostamise ametlikud kriteeriumid (20),
- toidu kvaliteet (10),
- keskkonnakoormuse vähendamine (5),
- reageerimisaja lühendamine (5),
- pikaajaliste töötute värbamine (2,5),
- puudega inimeste värbamine (2,5).

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Peamine võrdlusstandard oli Austria 2006. aasta riigihankeseadus (Bundesvergabegesetz, 5. Abschnitt: Grundsätze des Vergabeverfahrens, §19 (6); 6. Abschnitt: Die Ausschreibung – 4. Unterabschnitt: Bestimmungen über den Leistungsvertrag, §99(1)).

Hanke sotsiaalne eesmärk oli kaasata ebasoodsas olukorras olevad inimesed, integreerides nad tööturule, et võidelda pikaajalise töötusega ning siduda omavahel sotsiaalne, majanduslik ja ökoloogiline kestlikkus.

Kontrollimine

Mõlemad lepingud sõlmiti AQUA Mühlega kui pakkujaga, kellele antud punktide kogusumma oli kõige suurem ning kes sai punkte ka selle eest, et ta kaasas töötajatena pikaajalisi töötuid ja puudega inimesi.

Seoses töö pakkumisega puudega inimestele esitas AQUA Mühle riikliku tervisekindlustusettevõtja (Gebietskrankenkasse) kinnituse töötajate puude kohta. Pikaajaliste töötute kohta esitas pakkuja avaliku sektori hankijale tõendina ettevõttesisesed dokumendid.

Avaliku sektori hankijale esitati ka ettevõttesisesed näitajad ja arvutused, mis kajastasid ökoloogiliste toiduainete osakaalu, ning peamiste toidutarnijate andmed.

Seni ei ole neid kriteeriume põhjalikumalt hinnatud.

Lepingu maksumus

Mõlema lepingu kestus oli üks aasta. Bregenzi lepingu maksumus oli ligikaudu 300 000 eurot, Feldkirchi lepingu maksumus ligikaudu 400 000 eurot. Kokku hõlmasid lepingud aastas 150 000 lõuna pakkumist riigikoolides.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankijad: Bregenzi linn ja Feldkirchi linn
- Tarnija, kellega sõlmiti leping: AQUA Mühle, kes sai mõlema lepingu, on piirkonnas tugevalt kanda kinnitanud tööalase integreerimisega tegelev sotsiaalne ettevõtte, kelle mitmekesine tegevus hõlmab toitlustusteenuseid. AQUA Mühle pakub koolitust ja töövõimalusi pikaajalistele töötutele ja muudest haavatavatest elanikkonnarühmadest pärit inimestele. Ettevõttel on pikaajalised kogemused toitlustusteenuste osutamisel. Ettevõtte osutab neid teenuseid nii riigiasutustele kui ka eraõiguslikele organisatsioonidele ja üksikisikutele, peab kohvikut ja toodab tervislikke esmatarbekaupu

Sotsiaalne mõju

- Sotsiaalsete kriteeriumide arvessevõtmisega kõnealuses hankes edendati piirkonnas pikaajaliste töötute ja puudega inimeste tööalast integreerimist. Avaliku sektori hankijad said tagada oma riigikoolidele kvaliteetse toidu, saavutades samas sotsiaalseid ja keskkonnanäesmärke.
- Kuna üksus, kellega sõlmiti lepingud, on kohalik ettevõtte, jääb loodav jõukus kogukonda, mis on veel üks hanke tööhõivealane kasutegur.

Muu kasu

- Koolitoidu kohaletoiemtamiseks piirkonnas tehtavate vedude vähenemisega ja ökoloogilise toidu propageerimisega saavutati keskkonnakasu.
- Kõnealune tava on põhimõtteliselt ülekantav, ehkki kõigil tööalase integreerimisega tegelevatel sotsiaalsetel ettevõtetel ei ole vajalikku suurust, kogemusi ja suutlikkust, et sellistes hangetes osaleda.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Kasu võiks olla tihedamast suhtlemisest avaliku sektori hankijaga enne lepingu algust, kuna see võimaldab paremini hinnata lepingu sisu mõjutavaid võimalikke tulevikustsenaariume. Näiteks leiab töövõtja, et kasulik oleks avaliku sektori hankija ja töövõtja aktiivsem dialoog sellistes küsimustes nagu lepingu mahu võimalikud muudatused (nt teiste lasteaegade hõlmamine).

Kontaktisik

Clara Moder, Austria sotsiaalsete ettevõtete võrgustiku arbeit plus teadlane, clara.moder@arbeitplus.at

4. SEKTOR. Mööbel

24. Emilia-Romagna valik vähendatud keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga mööbli kasuks

Staatust: lõplik versioon

Hankeasutuse nimi, riik: Intercent Emilia-Romagna, Itaalia

Toote- või teenusesektor: mööbel

Sissejuhatus ja hanke eesmärgid

Emilia-Romagna elektrooniliste turgude arendamiseks loodud piirkondlik asutus Intercent-ER on teedrajav asutus Emilia-Romagna piirkondliku valitsuse rahastatavate ühishangete korraldamiseks.

Alates oma tegevuse algusest 2006. aastal on Intercent-ER olnud piirkonna haldusasutuste keskne hankeüksus, kes haldab ka e-hangete süsteemi. Intercent-ER, kellest on kujunenud juhtiv asutus keskkonnahoidlike ja sotsiaalsete riigihangete ja kestlike tavade valdkonnas, on võitnud Compraverde foorumil (Itaalia säästvate riigihangete teemaline iga-aastane riiklik üritus) Itaalia sotsiaalhangete auhinna.

2018. aastal algatati hankemenetlus ametiasutustesse mööbli ostmiseks. Hankeprotsessi eesmärk oli hankida kabinetidesse uus mööbel, mille keskkonnamõju on väiksem. Hange hõlmas ka väljavahetatud mööbli kõrvaldamist eesmärgiga annetada see mõnele heategevusorganisatsioonile, nagu Punane Rist või mõni muu Itaalias või mõnes välisriigis registreeritud vabatahtliku töö organisatsioon.

Sisu: vähendatud keskkonna- ja sotsiaalse mõjuga uue mööbli hankimine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankeprotsess algas 21. novembril 2017 hanke väljakuulutamise ja Intercent-ERi veebisaidil ja *Euroopa Liidu Teataja* portaalis. Kasutati kahest etapist koosnevat menetlust. Avatud etapis korraldati kaks küsimuste ja vastuste vooru, mis avaldati läbipaistvalt veebisaidil. Hange jagati kolmeks osaks, lähtudes mööbli materjalist ja tehnilisest kirjeldusest. Jagamise eesmärk oli aidata spetsialiseerunud tarnijatel hankes osaleda. Lepingute kestus oli 24 kuud, pärast lepingu lõppemist oli võimalik lepingut 12 kuuks pikendada. Lepingu sõlmimiseks valiti välja majanduslikult kõige soodsam pakkumus, pöörates tähelepanu pakkumuse tehnilisele kvaliteedile ning keskkonna- ja sotsiaalsetele standarditele.

Hankes osales seitse ettevõtjat. Leping sõlmiti kolme ettevõtjaga vastavalt metallmööblit, puitmööblit ja kontoritoole käsitleva hanke osa kohta.

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Hindamiskriteeriumidel oli järgmine osatähtsus:

- kulud – 30%,
- tehniline pakkumus – 70%.

Tehniline pakkumus hõlmas sotsiaalseid kriteeriume, mille eest oli võimalik saada 7 punkti (10% tehnilise pakkumuse eest antavast 70 punktist), mis jagunesid järgmiselt:

- 2 punkti lapstööjõu ja sunniviilise töö kasutamise vältimist ning tööalase diskrimineerimise vältimist tõendava sertifikaadi SA 8000 või mõne muu samaväärse sertifikaadi omamise eest;

- 2 punkti ohutust ja tervisekaitset käsitleva märgise BS OHSAS 18001 või mõne muu samaväärselise märgise omamise eest;
- 3 punkti vana mööbli korduskasutamise eest, mida tõendas hanke raames esitatud kinnitus.

Peale selle oli võimalik saada 5 punkti EMASi, ISO 14001 või CO₂ jalajälje standardi või mõne muu samaväärselise standardi järgimise eest.

Lepingu täitmise tingimused

Lepingutingimused hõlmasid ka mehhanismi, et hinnata ja parandada etapis, mil jälgitakse lepingu täitmist, hindamissüsteemi kehtestamise kaudu tarneahelat. Jälgimismehhanism tugineb pakujate teabele selle kohta, kuidas täidetakse lepinguklausleid hanke sotsiaalsete eesmärkide valguses. Sellist teavet sisaldavate dokumentide laekumisel kontrollib Intercent-ER nõuete täitmist, nagu on kirjeldatud allpool kontrollimist käsitlevas jaos. Pakkumusi esitavaid ettevõtjaid julgustatakse koostama ülevaadet oma toodete tarneahelast ning kontrollima sotsiaalsete normide täitmist, et vältida sotsiaalset dumpingut.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Hankemenetlusel oli kaks sotsiaalpoliitilist eesmärki:

- seoses sotsiaalsete märgiste ja standardite edendamisega soovis piirkondlik asutus tagada piisava sotsiaalse standardi temaga koostööd tegevate ettevõtjate jaoks ja edendada sellega kogu piirkonnas sotsiaalse kestlikkuse poliitikat;
- vana mööbli korduskasutamise puhul oli sotsiaalne eesmärk luua positiivne partnerlus riigiasutuste, eraettevõtjate ja mittetulundusorganisatsioonide vahel.

Hankeprotsessis lähtuti kahest peamisest pakumuste hindamise kriteeriumides kindlaks määratud sotsiaalsest võrdlusstandardist – SA 8000 ja BS OHSAS 18001:

- SA 8000 on rahvusvaheline sertifitseerimisstandard, mis innustab organisatsioone kohaldama, säilitama ja arendama töökohal sotsiaalselt vastuvõetavaid tavasid. Standard hõlmab lapstööjõu, ühinemisvabaduse, diskrimineerimise, tööaja ja juhtimissüsteemidega seotud küsimusi töötajate vaatenurgast;
- standard BS OHSAS 18001 on seotud töötajate töötervishoiu ja tööohutuse hindamisega. Organisatsioonid, kes taotleavad selle standardi kohast sertifikaati, peaksid tagama oma töötajatele ohutuse ja tervisekaitse süsteemi.

Keskonnastandardid olid kooskõlas ministri 11. jaanuari 2017. aasta dekreediga mööbli tehnilise kirjelduse ja energiasäästu kohta. Dekreedi põhieesmärk oli suurendada riigiasutustes energiasäästu, pidades silmas 2020. aastaks püstitatud Euroopa eesmärke.

Lepingu maksumus

Kaheaastase lepingu kogumaksumus oli 4,1 miljonit eurot, mis jagunes järgmiselt:

- 1. osa: 1,65 miljonit eurot (puitmööbel);
- 2. osa: 1,05 miljonit eurot (metallmööbel);
- 3. osa: 1,38 miljonit eurot (kontoritoolid).

Kontrollimine

Hanke korraldamisel pöörati erilist tähelepanu järelkontrollimehhanismile, et tagada lepingu tõhus täitmine. Kontrollimine hõlmas järgmist:

- ettevõtja, kellega sõlmiti leping, pidi nõustuma sotsiaalsete miinimumstandardite järgimise kontrollimiseks tehtavate välisaudititega;
- kuue kuu jooksul pärast lepingu sõlmimist pidi ettevõtja esitama Intercent-ERile selge ja dokumenteeritud ülevaate tarnitavate toodete tarneahelast;
- kasutusel pidi olema kogu tarneahelat hõlmav jälgimis- ja hindamissüsteem, mille keskmes on keskkonna- ja sotsiaalsete standardite pidev parandamine;
- kaheteistkümne kuu jooksul pärast lepingu täitmise algust pidi töövõtja esitama dokumendi tarneahelas võetud parandusmeetmete kohta.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Itaalia 18. aprilli 2016. aasta seadusandlik dekreet

Osalejad

- Avaliku sektori hankija:
  - Emilia-Romagna maakond
  - hanget koordineeriv piirkondlik riigihankeasutus Intercent-ER
- Erialgsetes turu-uuringutes osalenud ettevõtjad:
  - Armet s.r.l.
  - Mobilferro s.r.l.
  - Metalplex s.p.a.
  - L.T. Form2 s.r.l.
  - Laezza s.p.a.
  - Moschella sedute s.r.l.
  - SO.C.A.M. Società Cooperativa
- Ettevõtjad, kellega sõlmiti leping
  - 1. osa (puitmööbel): Metalplex s.p.a.
  - 2. osa (metallmööbel): Mobilferro s.r.l.
  - 3. osa (kontoritoolid): Moschella sedute s.r.l.

Sotsiaalne mõju

- Hange on märk uuendustest piirkondlike ametiasutuste lähenemises sotsiaalsete kriteeriumide rakendamisele riigihangetes. Intercent-ER on olnud tunnistajaks kestliku arengu ja sotsiaalse kestlikkuse valdkonnas tegutsevate kohalike üksuste ja vabaühenduste huvile. Kuna lepingu täitmine algas alles hiljuti, ei ole kasutatud mööbli saajat veel kindlaks määratud, kuid Intercent-ER hoiab protsessil silma peal.
- Piirkonnas hakati astuma samme säästvate riigihanketavade rakendamise poole 2011. aastal. Sellest ajast saati on sotsiaalselt vastutustundlikke kriteeriume sisaldanud kolmkümmend Intercent-ER sõlmitud lepingut. Algatust on peetud edukaks. Tänapäeval on enamikul riigihankes osalemise võimalusi otsivatel ettevõtjatel SA 8000 sertifikaat. Lisaks konkureerib üha rohkem neist ettevõtjatest sotsiaalselt vastutustundlike omaduste alusel.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Intercent-ER soovib jätkata sotsiaalselt vastutustundlike hangete kasutamist veelgi kõrgelennulisemate eesmärkidega. Omavalitsus on rõhutanud levitamishandite, peamiselt koolituse tähtsust nii kohalike ametiasutuste kui ka ettevõtjate puhul, et saavutada konkreetsemad tulemused.
- Intercent-ER hindab ja väärtustab ettevõtjatega hankelepingute sõlmimisel ka edaspidi ettevõtja sotsiaalset vastutust kui vahendit, mille abil optimeerida piirkonnas sotsiaalseid ettevõtteid ja ressursse. Peale selle loodab piirkondlik asutus integreeritud riigihangete kaudu ellu viia riiklike ja piirkondlike sotsiaalse integratsiooni strateegiaid ja need strateegiad omavahel siduda ning kujundada nii pakkumuse kui ka nõudluse poolel välja sotsiaalselt vastutustundliku turu. Seega on sotsiaalhanked keskse tähtsusega vastutustundliku nõudluse arendamisel tootesektorites, kus vastuseis muutustele on suurem. Interncent-ER on võtnud endale kohustuse tagada sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete klauslite ulatuslikum kasutamine tulevastes lepingutes.

Kontaktisikud

Rossella Galli, Emilia-Romagna maakond, rossella.galli@regione.emilia-romagna.it, 051 5273480 (esmane kontaktisik)

Elisabetta Bonfiglioli, Emilia-Romagna maakond, elisabetta.bonfiglioli@regione.emilia-romagna.it, 0515273027 (teisene kontaktisik)

25. Tsentraliseeritud hange kontorimööbli soetamiseks Rumeenia avaliku sektori asutustele

Hankeasutuse nimi, riik: riiklik tsentraliseeritud hangete amet, Rumeenia

Toote- või teenusesektor: mööbel

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Riigihankemenetluse eesmärk on korraldada majanduslikult tõhusal viisil kontorimööbli tsentraliseeritud soetamine ning samal ajal suurendada osalejate (avaliku sektori hankijad ja pakkujad) teadlikkust sotsiaalsetest aspektidest.

Riiklik tsentraliseeritud hangete amet (edaspidi „amet“) kui riigihangete keskne amet uurib klientide (valitsus ja avaliku sektori asutused) vajadusi kontorimööbli osas. Pärast seda otsustab amet, millised tooted tsentraliseeritud süsteemis hankida, koostab valitud toodete tehnilised kirjeldused ja ostab tsentraalselt kontorimööbli, sõlmides raamlepingu vähemalt kolme ettevõtjaga.

Ametil on praegu käsil kontorimööbli soetamise ettevalmistusetapp. Selle hanke-eelse etapi eesmärk on teha kindlaks Rumeenia valitsuse ja avaliku sektori asutuste konkreetset vajadused ning selgitada välja potentsiaalsete ettevõtjate huvi sotsiaalsete kaalutluste rakendamise vastu hankemenetluses. Menetlus algatatakse eeldatavasti 2020. aasta aprillis.

Sisu

Kontorimööbel

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke-eelne etapp

Hanke-eelne etapp kuulutati välja süsteemis SEAP (Rumeenia elektrooniline riigihangete süsteem) ja see koosnes kolmest osast:

1. avaliku konsultatsiooni¹ raames esitati küsimustik, millele vastas kuus ettevõtjat;
2. hankedokumentide koostamise etapis peeti esimene kohtumine potentsiaalsete ettevõtjatega, et teavitada neid ameti kavatsusest võtta hanke korraldamisel arvesse sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid kriteeriume;
3. teine kohtumine potentsiaalsete pakkujatega korraldati turu-uuringu vormis pärast avaliku sektori asutuste vajaduste kokku kogumist, et koostada lõplikud hankedokumendid.

Teisel kohtumisel osales viis ettevõtjat. Pärast avaliku sektori asutuste vajaduste hindamist korraldatakse kolmas kohtumine.

Turu-uuringu raames esitati järgmised küsimused.

- Kas olete nõus sotsiaalse vastutuse põhimõtete edendamisega riigihangete valdkonnas seonduvate hindamiskriteeriumide kehtestamise kaudu? *Potentsiaalsed tarnijad vastasid üksmeelselt „jah“.*

---

¹ <http://e-licitatie.ro/pub/notices/mc-notice/view/100059944>; amet saatis osalemiskutse 25 ettevõtjale, neljale asjaomaste ettevõtjate klastrile ja Rumeenia mööblitootjate ühendusele.

- Milliseid sotsiaalse vastutuse aspekte peaks tsentraliseeritud raamleping Teie arvates hõlmama? *Potentsiaalsed tarnijad nimetasid järgmist: investeerimine kogukonda (sotsiaalprojektid), kaasamine, tehnoloogia kasutamine sotsiaalprobleemide lahendamiseks, ärieetika, kasutajate õigused, majanduslik ja sotsiaalne võrdsus, keskkonnakaitse, võrdsed võimalused ja moraalne rikkumatus.*

Tehniline kirjeldus

Üks hankelepingu osa käsitleb reguleeritava kõrgusega kontorimööbli soetamist, kandmaks hoolt selle eest, et kõik töötajad – sealhulgas kehapuude või nimmepiirkonna vaevusega töötajad, kes peavad töötama püsti seistes – saavad kasutada oma vajadustele vastavat varustust.

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Lepingu sõlmimiseks valitakse välja majanduslikult kõige soodsam pakkumus. Hindamiskriteeriumidel on järgmine osatähtsus:

- hind – 80%,
- toote lisagarantii – 10%,
- kavandatud sotsiaalprojekti maksumus – 10%.

Garantii eest antakse järgmised punktid:

- 0 punkti, kui ettevõtja pakub 3aastast garantiid (miinimumnõue),
- 5 punkti 4aastase garantii korral,
- 10 punkti 5aastase garantii korral.

Sotsiaalprojekt hõlmab sotsiaalasutuste, nagu erikoolid, lasteaiad või vanadekodud, varustamist mööbliga. Pakkujaid teavitatakse hankedokumentides (osalemisteade, tehniline kirjeldus, raamleping ja hilisem leping) sellest, et sotsiaalprojekt peab olema otseselt seotud pakutavate toodetega kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 67. Sotsiaalprojekt tuleb lõpule viia lepingu esimese aasta jooksul.

Lepingu täitmise tingimused

Lepingudokumentid hõlmavad kinnitust keskkonna-, sotsiaal- ja töötingimuste järgimise kohta ehitustööde hankelepingu vältel.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Menetluse sotsiaalpoliitiline eesmärk on pakkuda tõhusaid ja kaasavaid avalikke teenuseid, võttes arvesse kasutajate konkreetseid vajadusi. Üks Rumeenias rakendatava puudega inimeste sotsiaalse kaasamise riikliku strateegia (2014–2020) erieesmärke on pakkuda võimalusi kujundada töökoht puudega inimese jaoks (sõltuvalt puude liigist) ümber, näiteks kohandada arhitektuurilisi lahendusi või mööblit. Puudega inimesed saavad teha individuaalset või meeskonnatööd, kui neil on oma vajadustele vastav mööbel. Peale selle võtab amet asjakohaseid meetmeid selle tagamiseks, et ettevõtjad täidavad riigihankelepingute täitmisel keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu või siseriiklike õigusaktidega. Lepingudokumentide hulka kuuluv kinnitus põhineb direktiivi 2014/24/EL artiklil 18, milles nõutakse kohaldatava keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse järgimist.

Kontrollimine

Kavandatud sotsiaalprojektide hindamisel lähtutakse investeeritava kapitali suurusest. Lepingu nõuetekohase täitmisega seotud rahalise tagatise vabastamine sõltub kavandatud projekti elluviimisest.

Lepingu selle osa puhul, mis käsitleb reguleeritava kõrgusega kontorimööblit, on pakkujatele ette nähtud rida tehnilisi miinimumnõudeid. Nõuetele mittevastavad pakkumused lükatakse tagasi.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumust ei ole veel kindlaks määratud, kuid eelduste kohaselt on see suurem kui komisjoni 30. oktoobri 2019. aasta delegeeritud määruses (EL) 2019/1828 kehtestatud piirmäär, mille ületamise korral tuleb hankeleping avalikustada *Euroopa Liidu Teatajas*.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 ning artiklid 40, 42, 67 ja 70

Osalejad

Hankes osalevad

- avaliku sektori hankija: riiklik tsentraliseeritud hangete amet kui riigihangete keskne amet;
- kasusaajad: kasutajate registris registreeritud avaliku sektori hankijad, kes edastavad oma vajadused riiklikule tsentraliseeritud hangete ametile;
- avaliku sektori hankijate töötajad, kes on hangitava mööbli lõppkasutajad;
- ettevõtjad, kes esitavad tsentraliseeritud hankes osalemiseks pakkumuse, ja nende töötajad.

Amet sooritab ostu nende kasutajate registris registreeritud avaliku sektori hankijate nimel, kes on teatanud oma vajadustest. 2020. aasta veebruari seisuga oli kasutajate registris 2978 registreeritud kasutajat (allikas:http://onac.gov.ro/wp-content/uploads/2019/10/RU_07.10.2019_ONAC.pdf).

Võttes arvesse, et esimeses tsentraliseeritud riigihankes, mis korraldati trükipaberi ostmiseks, osales 1153 avaliku sektori asutust, võib eeldada, et kontorimööbli tsentraliseeritud riigihankes osaleb üle 1000 kasutaja.

Sotsiaalne mõju

- Andes sotsiaalprojektide jaoks vahendite eraldamisel lisapunkte sotsiaalsete aspektide eest, kavatseb amet suunata osa pakkujate kasumist sotsiaalprojektidesse.
- Selleks et edendada puudega ja/või ebatüüpilise kasvuga inimeste töölalast kaasamist, on amet ette näinud spetsiaalse lepingu osa, hõlbustamaks selliste inimeste integratsiooni töökohal.

Muu kasu

- Kuna tegemist on esimese kontorimööbli tsentraliseeritud hankega Rumeenias, kujuneb sotsiaalsete kriteeriumite kasutamise mõju eeldatavasti väga suureks, sest teised avaliku sektori hankijad hakkavad ameti hangetest eeskujuga võtma.
- Lisaks võivad ameti hankemenetlust rakendada teiste ELi riikide tsentraliseeritud hankeüksused.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Puuduvad, kuna menetlus on alles pooleli.

Kontaktisik

Alin Ion Izvoran, riikliku tsentraliseeritud hangete ameti direktor, alin.izvoran@onac.gov.ro, 0786.826.901

5. SEKTOR. Aiandusteenused

26. Koostöö sotsiaalühistutega tööturule kaasamiseks Toscanas

Hankeasutuse nimi, riik: ESTAR, Itaalia

Toote- või teenusesektor: aiandus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2017. aasta mais algatas avaliku sektori hankija ESTAR (seadusega nr 40/2005 loodud piirkondlik tehnilise ja haldustoe üksus) avatud hankemenetluse rohealade hooldamise teenuste osutamiseks Toscana tervishoiuasutustele.

Hanke eesmärk oli kaasata B-tüüpi sotsiaalühistud (edaspidi „sotsiaalühistud“) ning edendada puudega ja ebasoodsas olukorras olevate inimeste tööalast integreerimist, tagades samal ajal hea mõju keskkonnale. Selleks tehti järgmist:

- leping jagati osadeks (üheteistkümnest kaheksa olid reserveeritud sotsiaalsete ettevõtete jaoks) ning
- lisati keskkonnavalased ja sotsiaalsed nõuded.

Sisu

Tervishoiuasutuste rohealade hooldamine Itaalias Toscana maakonnas

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Reserveeritud 1.–8. osa puhul kohaldati järgmisi pakkumuste hindamise kriteeriumeid.

Sotsiaalsed kriteeriumid (kokku 22 punkti):

- tegevus ja menetlused, mis on seotud tööturule integreeritavate töötajate värbamise, valimise ja tööle suunamisega – 4 punkti;
- töökorraldusmeetodid – 7 punkti;
- metoodika, mida rakendatakse töötajate toetamisel tööülesannete täitmise ajal – 7 punkti;
- koolitus, sealhulgas tundide arv töötaja kohta ja eesmärgid – 4 punkti.

Keskkonnavalased kriteeriumid (kokku 40 punkti):

- selliste töövõtete rakendamine, millega välditakse vajadust kasutada pestitsiide (taimekaitsevahendeid) – 12 punkti;
- selliste niisutustavade ja -tehnoloogia kasutamine, millega vähendatakse veetarbimist – 2 punkti;
- selliste pärismaiste taimeliikide istutamine, mis on sobilikud, võttes arvesse piirkonna eripära (st kliima, kastmisvajadus ja endeemilised haigused) – 5 punkti;
- komposti kasutamine väetisena – 8 punkti;
- ringlussevõetud või korduskasutatavate mahutite ja pakendite kasutamine – 5 punkti;

- Euroopa ökoloogilistele kriteeriumidele vastavate toodete kasutamine – 8 punkti.

Lepingu täitmise tingimused

Kõik kaheksa lepingu osa sisaldavad sotsiaal- ja keskkonnaklausleid, mida sotsiaalühistud peavad rakendama. Sotsiaalklauslites nõutakse, et lepingu saanud sotsiaalühistu

- edendaks värvatud töötajate püsivat tööhõivet, kohustudes pakkuma töölepingut kogu hankelepingu kestuse ajaks, st 72 kuuks, ning
- kohustuks värbama kogu lepingu kestuse ajaks töötajad, kes osutasid ka varem tervishoiuasutuse territooriumil samu teenuseid, või ebasoodsas olukorras olevate töötajate või puudega töötajate kategooriasse kuuluvad töötajad (tööhõivealane kaitseklausel); töövõtja võib värvata nimetatud kategooriatesse kuuluvaid uusi töötajaid, et täita kohustus, mille kohaselt vähemalt 30% palgatud tööjõust peab osutama lepingus kindlaksmääratud teenuseid.

Peale selle kohustavad keskkonnaklauslid lepingu saanud sotsiaalühistut kasutama meetodeid, töövõtteid ja tooteid, mille jaoks ei ole vaja liiga palju vett või teatavaid pestitsiide, ning kasutama ringlussevõetud ja korduskasutatavaid materjale, kui see on asjakohane.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Pakkuda võimalusi puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste tööalaseks integreerimiseks.
- Parandada sotsiaalühistute juurdepääsu riigihanketurgudele.
- Tagada sotsiaalühistutes töötavatele inimestele inimväärsed tööstandardid.

Kontrollimine

Järelevalvet teostavad Toscana maakonna tervishoiuasutused ja ESTAR (keskne hankija). Tervishoiuasutused määravad kindlaks järelevalve ajakava ja viisi, lähtudes oma eeskirjadest. ESTAR võib teha sihtotstarbelist järelevalvet tervishoiuasutuste korraldatavate kontrollide, näiteks kohapealsete kontrollide ja kontrollkäikude üle, kandmaks hoolt selle eest, et lepingulisi kohustusi täidetakse täielikult. See sihtotstarbeline järelevalve võib hõlmata tehnilises kirjelduses sätestatud kohustusi, ent ka töövõtja tehnilises pakkumuses kirjeldatud teenuseid, mida avaliku sektori hankija hindas.

Lepingu maksumus

Ligikaudu 24 miljonit eurot kaheksa reserveeritud osa jaoks (40 miljonit eurot kõigi üheteistkümne osa jaoks) 72 kuuks.

Summad osade kaupa:

- 1. osa: 3 110 000 eurot,
- 2. osa: 6 000 000 eurot,
- 3. osa: 3 400 000 eurot,
- 4. osa: 810 000 eurot,
- 5. osa: 1 910 000 eurot,
- 6. osa: 625 000 eurot,
- 7. osa: 3 610 000 eurot,
- 8. osa: 4 685 000 eurot.

Õiguslik alus

Kõnealune tava tuleneb vastastikuse mõistmise memorandumist, mille sõlmisid 10. aprillil 2017 viieks aastaks Toscana maakond, ESTAR, ConfCooperative Toscana, Federsolidarit , Legacoopsociali, Lega Coop Toscana ja Itaalia  histute  hendus (AGCI), et edendada avaliku sektori asutuste ja sotsiaalühistute vahelisi suhteid. Vastastikuse mõistmise memorandumis on sätestatud, et avaliku sektori hankijad kohustuvad kasutama selliseid vahendeid nagu nii piirm ara ületavad kui ka sellest allapoole j avad reserveeritud hankelepingud sotsiaalühistute jaoks ning lepingu osadeks jagamine, et tagada VKEde osalemine.

Toscana maakonnas võeti 31. oktoobril 2018 vastu seadus nr 58 Toscanas kohaldatavate sotsiaalkoost o normide kohta, mille nurgakiviks on vastastikuse mõistmise memorandum. Selles uues seaduses on kehtestatud uuenduslikud lähenemisviisid nii ebasoodsas olukorras või puudega inimeste t ole suunamiseks kui ka sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenuste haldamiseks.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: ESTAR – keskne hankija
- Vastastikuse mõistmise memorandumis sidusrühmad: sotsiaalühistute organisatsioonid
- Sotsiaal histud, kellega sõlmiti leping, ja nende t otajad

Sotsiaalne mõju

- Sotsiaal histud, kellega sõlmiti leping, on muutunud riigihankes osalemise kaudu tugevamaks, mis aitab suurendada ettevõtjate suutlikkust ning tagab nende programmide ja projektide kestlikkuse. Tulenevalt Itaalia sotsiaalühistute toimimisest ja t o laadist, on tulemuseks ka ebasoodsas olukorras olevate isikute integreerimine t oturule ja kasusaamine pakutavatest toetusmeetmetest.

Muu kasu

- Keskkonnaalaste kriteeriumide arvesse võtmise rohealade hooldamise teenuste osutamisel kasutatavate toodete ja t ov tete puhul aitab vähendada teenuste keskkonnamõju ja võib olla kasulik ka töotajate tervisele.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Hoolimata kõnealuse tava edukast rakendamisest ei ole avaliku sektori hankijad seni avaldanud vastastikuse mõistmise memorandumiga ette nähtud vahendeid (st reserveeritud hankelepinguid või lepingu osadeks jaotamist) kasutades nii palju pakkumiskutseid kui ootasid memorandumile allakirjutanud, kes on teada andnud, et avaldatud on väga vähe seda t upi lepinguid. Seetõttu seisab ees ülesanne kajastada maakonna poliitikat konkreetsetes meetmetes. Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamiseks vajalik poliitiline tahe on olemas, nagu näitavad vastastikuse mõistmise memorandum ja Toscana maakonnas 2018. aastal vastu võetud seadus. Ent selleks, et julgustada avaliku sektori hankijaid (ametnikke ja juhte) lisama pakkumiskutsetesse sotsiaalsed kaalutlused ja neid sealjuures toetada, on tõsine vajadus sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete alase teadlikkuse sihip rasema suurendamise ja koolituse järele.

Kontaktisik

Francesco Fragola,  henduse Confcooperative Toscana piirkondlik pressiesindaja, fragola.f@confcooperative.it

27. Reserveeritud hankelepingud aiandusteenuste osutamiseks Castilla-La Manchas

Hankeasutuse nimi, riik: Castilla-La Mancha piirkondlik omavalitsus, Hispaania

Toote- või teenusesektor: aiandus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Ministeerium tegi kindlaks võimaluse korraldada hankemenetlus aiandusteenuste jaoks, kasutades reserveeritud hankelepingut. Ehkki riigihangete alaste riiklike ja piirkondlike õigusaktidega edendatakse reserveeritud hankelepingute kasutamist eri põhjustel ebasoodsas olukorras olevate inimeste kutsealase ja sotsiaalse kaasamise vahendina, ei soovi avaliku sektori hankijad selliseid menetlusi mõnel juhul ikka veel kohaldada. Sageli on selle põhjuseks vähesed teadmised sotsiaalsetest ettevõtetest ja nende potentsiaalset rahuldada avaliku sektori asutuste vajadusi.

Seepärast oli kõnealuses menetluses väga oluline hanke ettevalmistamine, et mõista turul olemas olevaid võimalusi, kanda hoolt selle eest, et lepingu nõuded on sobilikud, pidades silmas tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete ja nende töötajate eripära, ning tagada sellega teenuste edukas osutamine.

Menetlus hõlmas ka sotsiaalsete kaalutluste arvesse võtmist lepingu täitmisel. Lepingu kogumaksumus jääb tublisti allapoole direktiivi 2014/24/EL kohaldamise piirmäära.

Sisu

Aiandusteenuste osutamine Castilla-La Mancha piirkondlikus majandusministeeriumis ja Toledo linna koolituskeskuses

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumiskutse avaldati 2. augustil 2019².

Ministeeriumi eesmärk oli algatada menetlus, kus kasutatakse tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele mõeldud reserveeritud hankelepingut. Ministeerium tegi hanke-eelses etapis suuri jõupingutusi tagamaks, et aiandusteenuseid käsitlevad lepingu nõuded on sobilikud, võttes arvesse tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete ja nende töötajate eripära. Korraldatud turu-uuring oli üks ministeeriumi esimesi hanke ettevalmistamise alaseid kogemusi.

Pärast turu-uuringu etappi uuris ministeerium edasi tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete iseärasusi, sealhulgas seda liiki ettevõtete suhtes kohaldatavat kollektiivlepingut.

Menetlus hõlmas lepingu täitmise tingimustena sotsiaalseid kaalutlusi. Leping sisaldas kohustust luua töösuhted, mis on töötasu, koolituse ja sotsiaalkindlustuse alaste kohustuste osas kooskõlas kohaldatava kollektiivlepinguga.

Peale selle pidi töölepingute miinimumkestus olema hankelepingu tingimuste kohaselt vähemalt 20 töötundi nädalas. Töövõtja oli kohustatud andma avaliku sektori hankijale teavet lepingu täitmiseks tööle võetud isikute töötingimuste kohta.

---

²https://contrataciondelestado.es/wps/wcm/connect/e632650d-197a-4981-95c0-ff6bcf877dc6/DOC_CD2019-843013.html?MOD=AJPERES (hispaania keeles).

Samuti pidi töövõtja pöörama lepingu täitmisel tähelepanu soolisele mõõtmele (nt rakendama võrdse kohtlemise põhimõtet ja esitama soo alusel eristatud andmeid). Sooline perspektiiv tuli lõimida kõigisse dokumentidesse, aruannetesse, andmetesse jms. Kõik tutvustusmaterjalid pidid olema sooneutraalsed.

Kvalitatiivsed pakkumuste hindamise kriteeriumid hõlmasid pärismaiste taimeliikide, kemikaalivabade herbitsiidide, keskkonnasäästlike taimekaitsevahendite ja orgaaniliste väetiste kasutamist. Nende kriteeriumide eest võis saada kuni 10 punkti (2,5 punkti kriteeriumi kohta), ülejäänud 90 punkti sõltusid vaid hinnast.

Võrdse punktisumma kogunud pakkumuste puhul said otsustavaks järgmised sotsiaalsed kriteeriumid (loetlemise järjekorras): a) kõige suurem puudega või muul moel sotsiaalselt tõrjutud töötajate osakaal (võrdse osakaalu korral vaadeldi alaliste töötajate arvu); b) kõige väiksem tähtjaliste lepingute osakaal ja c) kõige suurem palgatud naiste osakaal.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Pakkuda töövõimalusi isikutele, kes on tööturult eemale jäänud ja keda ohustab sotsiaalne tõrjutus.
- Parandada töölase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihanketurgudele.
- Tagada töölase integreerimisega tegelevates sotsiaalsetes ettevõtetes töötavatele inimestele inimväärased tööstandardid.

Kontrollimine

Avaliku sektori hankija kontrollib sotsiaalklauslite järgimist ja annab sellest aru kord kvartalis. Selleks võib ta vajaduse korral nõuda töövõtjalt kirjalikku kinnitust.

Töövõtja on kohustatud nimetama isiku, kelle ülesanne on suhelda avaliku sektori hankijaga ja jälgida lepingu täitmist, pöörates erilist tähelepanu tööülesannete jagunemisele töötajate vahel, töötajate töö viibimisele ja meeskonnas toimuvatele mis tahes muudatustele.

Lepingu maksumus

23 747 eurot kahe aasta jooksul

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Artikkel on üle võetud Hispaania õigusesse (seaduse nr 9/2017 lisasäte 4a), mille tulemusel saavad konkureerida vaid kaitstud töökojad, kaitstud tööhõive programmid ja töölase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted, kelle töötajatest vähemalt 30% on puudega või muul põhjusel ebasoodsas olukorras olevad inimesed.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Castilla-La Mancha majandusministeerium
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping: töölase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted
- Lepingu saanud ettevõtte töötajad: töötajad, kelle ülesanne on osutada aiandusteenuseid, värbab töövõtja. Kui teenuse osutamiseks sõlmitakse uus leping, on töövõtja vastavalt direktiivile 2001/23/EÜ kohustatud ära kasutama olemasolevad töötajad.

Sotsiaalne mõju

- Leping on hõlbustanud kolme täistööajaga töötava puudega inimese (kaks füüsilise puudega ja üks intellektipuudega) integreerimist avaliku sektori asutuse tavapärasesse töökeskkonda.
- Töötajad on täielikult integreeritud ministeeriumi töötajaskonda, mille liikmed tunnustavad nende töö väärtust. Teenuseid on osutatud edukalt ilma suuremate probleemideta ning täielikult kooskõlas avaliku sektori hankija ettekirjutuste ja ootustega.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kogemus on olnud igati positiivne, mistõttu ministeerium on jaganud menetluse üksikasju teiste avaliku sektori hankijatega, et julgustada ka neid menetlust rakendama. Kuigi piirkondlik seadus kohustab reserveerima vähemalt 6% lepingute maksumusest eriteenuste jaoks, ei soovi avaliku sektori hankijad mõnikord sellist menetlust kohaldada, kuna see on võrdlemisi uus ja seega tundmatu.
- Pärast kõnealuse lepingu sõlmimist algatatakse uus hange, rakendades sama lähenemisviisi. Ministeeriumil on kavas suurendada uue hanke puhul kvaliteedikriteeriumide osatähtsust pakkumuste hindamise kriteeriumides (milles on endiselt suuresti määrav hind). Samuti püüab ministeerium jõuda teiste sihtrühmadeni, näiteks luues partnerluse avalike tööturu- ja sotsiaalasutustega, kes saavad soovitada asjakohaseid tööalase integreerimisega tegelevaid sotsiaalseid ettevõtteid.
- Tänu sellele, et hanke-eelse etapi jaoks võeti aega, on saavutatud teenuse tehnilise kirjelduse ja reserveeritud hankelepingute turul olemas olevate lahenduste omavaheline sobivus.

Kontaktisik

María Jesús Hernández García, Castilla-La Mancha provintside nõukogu piirkondliku majandus-, ettevõtlus- ja tööhõive delegatsiooni sekretär,
delegacionprovinciaeconomiaempresayempleoto@jccm.es, +34 925 38 91 79

28. Reserveeritud hankelepingud kui vahend, mille abil kaitsta kõige haavatavamaid inimesi ja keskkonda

Hankeasutuse nimi, riik: Salamanca omavalitsus, Hispaania

Toote- või teenusesektor: aiandus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Salamanca omavalitsus nägi 11. novembri 2016. aasta kokkuleppega ette reserveeritud hankelepingute suurema kasutamise riigihangetes. [Kokkuleppega](#) reageeriti otseselt Hispaania õigusaktidesse lisatud sätetele, milles osutatakse reserveeritud hankelepingute tähtsale rollile sotsiaalmajanduse edendamisel. Selles on sätestatud, et kohalikest kulutustest vähemalt 17,56% tuleb teha reserveeritud hankelepingute jaoks. Kokkuleppe kohaselt kasutatakse reserveeritud hankelepinguid teatavat liiki teenuste puhul: aiandus, kahjuritõrje, puhastus, toitlustus, kasutatud riiete kogumine, jäätmete kogumine ja -käitlus ning õli ringlussevõtt.

Töölase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete elluviidavate reserveeritud hankelepingute põhieesmärk on luua sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele individualiseeritud võimalused tööalaseks ja sotsiaalseks integreerumiseks keskkonnateenuste osutamise kaudu. Ühendades sotsiaalsed, keskkonnaalased ja majanduslikud eesmärgid, antakse lepinguga positiivne panus omavalitsuse sotsiaal- ja tööhõivepoliitika elluviimisse.

Pakkumiskutse avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 2018. aasta märtsis.

Sisu

Töölase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete osutatavad puhastus- ja hooldusteenused kohalikes parkides, rohealadel, linnas kasvavate puude jaoks ja spordikeskustes

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkumuste hindamise kriteeriumid hõlmasid kõnealuse aianduslepingu puhul mitut sotsiaalsätet, millega mindi kaugemale spetsiifilistest nõuetest, mis puudutavad sobivust reserveeritud hankelepingu elluviimiseks.

- Hind (kuni 35 punkti)
- Ebasoodsas olukorras olevate inimeste töölevõtmine väljaspool nõutud miinimumosakaalu (kuni 10 punkti)
- Vähesed heitega sõidukite ja masinate kasutamine (kuni 5 punkti)
- Uute taimeliikide kasutamine (kuni 5 punkti)
- Sotsiaalsed kriteeriumid (15 punkti): sh soolise võrdõiguslikkuse kava (5 punkti), töö- ja eraelu tasakaalu võimaldavad meetmed (5 punkti) ning töötajate koolitamise programm (5 punkti)
- Keskkonnaalased kriteeriumid (15 punkti): sh heitekontrolli meetmed (5 punkti), teadlikkuse suurendamise meetmed (5 punkti) ja jäätmekäitluse korraldus (5 punkti)
- Teenuseosutamise korralduse kvaliteet (15 punkti)

Hanke võitis tööalase integreerimisega tegelev sotsiaalne ettevõtte La Encina. La Encina on tegutsenud Salamancas alates 2000. aastast, mil kohalik Caritas (katoliku kiriku sotsiaalbiorganisatsioon) ettevõtte löi.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Alandada kaasavate tööturgude edendamise kaudu vaesuse määra ja sotsiaalse tõrjutuse taset.
- Käsitleda kõige haavatavamate elanikkonnarühmade vajadusi, et võimaldada neil osaleda tööturul.
- Parandada ja tugevdada aktiivse kaasamise poliitikat, rakendades terviklikku lähenemisviisi meetmete suhtes, mille võtmisel kasutatakse ära sihtrühmadega tegelevate kodanikuühiskonna organisatsioonide kogemused.

Kontrollimine

Lepingu nõudeid kontrolliti pakkumuste hindamise etapis. Omavalitsus jälgib nii sotsiaalsete kui ka tehniliste nõuete täitmist kogu lepingu täitmise vältel. Töövõtja on kohustatud esitama igal aastal tegevusaruande.

Lepingu maksumus

2 177 403,48 eurot nelja aasta jooksul (sh võimalik pikendamine veel kaheks aastaks)

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta ja artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta
- Salamanca omavalitsus nägi ette reserveeritud hankelepingu kasutamise võimaluse oma 2016. aasta kokkuleppega. 2018. aasta detsembris rõhutati uues kohalikus seaduses (*Instrucción*) taas Salamanca omavalitsuse võetud kohustust kasutada sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid ning kutsuti üles rakendama sotsiaalseid kriteeriume kõigis hankemenetlustes. Need sotsiaalsed kriteeriumid peaksid hõlmama eeskätt tööhõive kvaliteedi parandamist, tööturult eemale jäänud inimeste (sh puudega inimeste) töövõimaluste parandamist³ ning võrdsuse, ligipääsetavuse, keskkonnasäästlikkuse, õiglase kaubanduse ja läbipaistvuse edendamist kõigis hankemenetluse etappides.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Salamanca omavalitsus
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping: tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: avalikud tööturu- ja sotsiaalasutused

---

³ Tööhõiveklauslite alusel värbamiseks sobivate ebasoodsas olukorras olevate inimeste hulka kuuluvad ka a) miinimumsissetuleku saajad või nende leibkonnaliikmed; b) isikud, kellel ei ole õigust saada miinimumsissetulekut, kuna nad ei ole elanud asjaomases piirkonnas piisavalt kaua või kuna nende miinimumsissetuleku toetuse saamise õigus on ammendunud; c) 18–30aastased noored, kelle puhul on kohaldatud lastekaitsemeetmeid; üle 16aastased noored kurjategijad ja alla 30aastased endised kurjategijad; d) isikud, kellel on probleeme uimastite kuritarvitamisega või mõni muu sõltuvus, mida praegu ravitakse; e) kurjategijad ja endised kurjategijad, kellel on seadusest tulenev õigus töötada; f) pikaajalised töötud; g) soolise vägivalda naissoost ohvrid, ning h) tugiteenuseid kasutavad kodutud.

- Kasusaajad: töötajad, keda on soovitanud La Encinale kohalikud avalikud tööturu- ja sotsiaalasutused või kes on tööle võetud, kasutades kohaliku Caritase pakutavaid individualiseeritud kaasamisvõimalusi

Sotsiaalne mõju

- Uued töövõimalused sotsiaalselt tõrjutud inimestele tänu reserveeritud hankelepingutele, mis võimaldavad sotsiaalset kaasamist ja ühtekuuluvust.
- Linna suurem sotsiaalne ja majanduslik tulu tänu sellele, et kohalikel sotsiaalsetel ettevõtetel võimaldatakse osaleda tegevuses, millega edendatakse kohalikul tasandil kestlikku arengut.
- Positiivsed tulemused nii kohalikule kogukonnale kui ka töötajatele, kes saavad võimaluse teenida sissetulekut, mis parandab nende elukvaliteeti.
- Keskkonnasäästlike tavade väljatöötamine.

Muu kasu

- Partnerlus kodanikuühiskonna organisatsioonidega võib aidata suurendada avalike tööturu- ja sotsiaalasutuste kestlikkust.
- Paranenud on kasumit mittetaotlevate ettevõtjate juurdepääs riigihangetele, mille tulemusel on rohkem ruumi sotsiaalsetel eesmärkidel tegutsevatele ettevõtjatele, kelle tegevuse keskmes on inimesed.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Avaliku sektori hankija ja sotsiaalsed ettevõtted on teinud sihtotstarbeliste kokkulepete alusel koostööd alates 2000. aastast. Sellest hoolimata on reserveeritud hankelepinguid käsitlev kokkulepe avardanud ametliku tööhõive võimalusi ja parandanud töötingimusi inimeste jaoks, kes on Salamancas ebasoodsas olukorras.
- Avaliku sektori asutuste ja kodanikuühiskonna partnerluse kaudu saab lahendada tulemuslikult ühiskondlikke probleeme. Sellise uuendusliku juhtimisstruktuuri puhul on väga tähtis sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste tõhus osalemine. Nende seisukohad on olulised, et mõista, kuidas nad tajuvad integratsioonivõimalusi ja milliseid täiustusi oleks vaja teha.
- Reserveeritud hankelepingud on olnud vahend, mille abil kaasata tööalaselt ja sotsiaalselt mis tahes põhjusel ebasoodsas olukorras olevad inimesed, kellel on väga keeruline pääseda ligi tavapärastele tööturgudele. Töötajate seas on kõige arvukamalt esindatud rahatud rändajad, inimesed, kellel on olnud probleeme uimastite kuritarvitamisega, ja pikaajalised töötud.
- Keskkonnateenuste osutamine on võimaldanud tööalase integreerimisega tegelevatel sotsiaalsetel ettevõtetel suurendada spetsialiseerumist, rakendades kestlikumat lähenemisviisi. Näiteks La Encina ei tarvita enam herbitsiide ega taimetervist edendavaid keemiatooteid ning kasutab nüüd vähese heitega masinaid.

Kontaktisik

Ana Fe Félix Iglesias, ettevõtte La Encina Servicios Integrados juhataja, laencina_ei@infonegocio.com, 923193149

6. SEKTOR. Tervishoid

29. Teenuste osutamine HIViga nakatunud inimestele Ukrainas

Hankeasutuse nimi, riik: riiklik rahvatervise keskus, Ukraina

Toote- või teenusesektor: tervishoid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Ukraina on reforminud viimastel aastatel riigihangete õigus- ja tehnilist raamistikku, sealhulgas arendades hästi tuntud [ProZorro](#) platvormi. Peamised eesmärgid on olnud parandada läbipaistvust ja vähendada võimalusi korrupsiooniks, suurendades samal ajal usaldust ettevõtjate seas, millega soodustatakse konkurentsi riigihankelepingute valdkonnas. Vastavalt Ukraina [assotsieerimislepingule](#) ELiga viiakse Ukraina riigihankeõigus järk-järgult vastavusse ELi riigihankedirektiividega. 2020. aasta aprillis jõustub uus riigihangete seadus, mis sisaldab mitmeid sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete vaatenurgast olulisi uusi sätteid.

Üks sotsiaalne ülesanne, millega Ukraina silmitsi seisab, on vajadus kanda hoolt 240 000 HIViga nakatunud inimese eest. Ehkki AIDSiga seotud surmade ja HIViga nakatumise juhtude arvu vähendamisel on tehtud edusamme, oli 2018. aastal vähem kui pool HIVi nakatunutest teadlik oma seisundist ja vaid 35% sai ravi. 2019. aastal võttis Ukraina [riiklik rahvatervise keskus](#) üle ülesande osutada HIViga nakatunud inimestele teenuseid, mida varem osutasid rahvusvahelised humanitaarabiorganisatsioonid. See on osa Ukraina tervishoiusüsteemi [laiemast reformimisest](#), mille raames luuakse keskne hankeasutus ravimite jaoks. HIViga seotud teenuste osutamist kogu riigis ja laiemas piirkonnas toetab aktiivselt ka vabäühendus [100% Life](#), mis on suurim patsientide eestvõtmisel tegutsev organisatsioon Ukrainas.

Sisu

Hooldus- ja tugiteenused HIViga nakatunud inimestele

Hanke etapp ja kriteeriumid

Vajaminevaid teenuseid pakutakse Ukrainas turul võrdlemisi vähe, mistõttu mitu hanget 2019. aastal tühistati. Rahvatervise keskus otsustas sõlmida eraldi lepingud, et katta kõik piirkonnad ja HIV-nakkusega patsientidele osutatavad tugiteenused. Lepingutes sätestatud klassifitseerimise tingimused (valikukriteeriumid) hõlmavad järgmisi nõudeid.

- Tõendid, mis kinnitavad varasemat sarnaste lepingute elluviimise kogemust. Sarnaseks lepinguks peetakse teenus-, heategevusliku abi, toetus-, alltoetus- või muud lepingut, mis kinnitab vähemalt kahe aasta pikkust kogemust HIVi ennetamise ja ravi teenuste, hoolduse tugiteenuste, sotsiaalkaitse teenuste vms teenuste osutamisel elanikkonnarühmadele, kelle puhul on suurenenud HIViga nakatumise oht, ja HIViga nakatunud inimestele.
- Asjaomase kvalifikatsiooni, teadmiste ja kogemustega töötajate olemasolu, sealhulgas vähemalt üks töötaja, kellel on kõrgem kvalifikatsioon sotsiaaltöö, sotsiaalpedagoogika, meditsiini, rahvatervise või psühholoogia valdkonnas, ning vähemalt viis töötajat, kes on saanud HIV-nakkusega või mõne muu kroonilise haigusega inimeste hooldamise alase eriväljaõppe.

Tehnilises kirjelduses määratakse kindlaks osutatavate tugi- ja hooldusteenuste liik, sealhulgas kohustus

- hankida osalejatelt teadev nõusolek;
- hinnata osalejate tervishoiuvajadusi;

- koostada individuaalsed tugikavad – see hõlmab temaatilisi struktureeritud kohtumisi, kus keskendutakse iga osaleja konkreetsetele vajadustele, ning tagada sotsiaalse toe kättesaadavus, et parandada osalejate elukvaliteeti ja tervist;
- tagada osalejate aktiivne ümbersuunamine (sh suunamine meditsiinasutustesse, osalema kahju vähendamise programmides, saama uimastisõltuvuse ravi jne);

suurendada osalejate motivatsiooni hoolitseda ise oma tervise eest ja sellealast teadlikkust, sealhulgas tahet jagada teavet enda nakatumise kohta sugulaste ja sõpradega ning käituda ohutult.

Eespool nimetatud teenuste osutamisel tuleb

- kohandada teenuse osutamise aega ja kohta vastavalt teenusesaaja vajadustele;
- väljendada diagnoosi ja ravivõimaluste mõistmist alates hetkest, mil kliendi HIV kiirtest annab positiivse tulemuse;
- töötada välja klientide, sealhulgas keeruliste vajadustega klientide motiveerimise meetodid;
- kohaldada organisatsioonisisest järelevalvesüsteemi ja määrata üks või mitu spetsialisti, kes vastutavad selle rakendamise eest;
- tagada koolituse pidev kättesaadavus isikutele, kes tegelevad otseselt teenuste osutamisega.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

2013. aastal püstitati ÜRO HIV- ja AIDSi-vastases ühisprogrammis üleilmsete edusammude tegemiseks HIV ravis 2020. aastaks [90-90-90 eesmärk](#):

- 90% HIViga nakatunud inimestest teab oma HIV-positiivse staatusest;
- 90% inimestest, kes teab oma HIV-positiivse staatusest, saavad ravi ning
- 90% ravi saajate viiruskoormus on alla surutud.

Ukraina valitsus ja parlament on vastu võtnud mitmesugused seadused, dekreedid ja otsused HIV ja tuberkuloosi ravi kohta, millega on võimalik tutvuda [siin](#). Nendega on kindlaks määratud peamine õigus-, organisatsiooniline ja finantsraamistik avaliku sektori asutuste jaoks, kes vastutavad otseselt HIV/AIDSiga seotud küsimuste eest Ukrainas.

Kontrollimine

Kontrollitakse tõendeid varasemate sarnaste lepingute kohta, asjaomaste töötajate elulugusid ning projekti kava.

Lepingu maksumus

Kümme lepingut, mille hinnanguline maksumus jääb vahemikku 250 000 Ukraina grivnat (10 000 eurot) kuni 10,9 miljonit Ukraina grivnat (405 000 eurot). Lepingud hõlmavad järgmisi Ukraina piirkondi:

- Dnipro,
- Donetsk,
- Taga-Karpaatia,
- Zaporizžja,
- Poltava,
- Sumõ,
- Herson,
- Tšerkassõ,
- Vinnõtsja,

- Volöönia.

Õiguslik alus

Ukraina õiguses ei ole sotsiaal-, tervishoiu- ja muude eriteenuste jaoks ette nähtud lihtsustatud korda, mistõttu kohaldatakse nende teenuste suhtes samu eeskirju kui muude riigihankelepingute puhul. 2016. aasta riigihangete seaduse alusel sai muid hankemenetlusi kui avatud hankemenetlus ja muid pakkumuste hindamise kriteeriumeid kui kulud kasutada vaid erijuhtudel. 2020. aasta riigihangete seadus sisaldab mitut uut sätet:

- võimalus reserveerida allapoole piirmäära jäävad lepingud ettevõtetele, kes pakuvad tööd puudega inimestele;
- kohustus jätta kõrvale pakkujad, kes on mõistetud süüdi lapstööjõu kasutamise või inimkaubanduse eest;
- kohustus jätta kõrvale pakkujad, kellel on maksu- või sotsiaalkindlustusvõlg, välja arvatud juhul, kui asjaomase maksuasutusega on sõlmitud kokkulepe;
- võimalus kasutada piiratud hankemenetlust (lisaks avatud hankemenetlusele ja võistlevale dialoogile, mida sai kasutada 2016. aasta riigihangete seaduse alusel);
- nõue võtta kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, tehnilises kirjelduses arvesse puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsu kriteeriumit;
- võimalus arvestada olelusringi kulusid;
- eeskirjad põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste kohta.

Lubatud on kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid, mis ei ole seotud kuludega (kvalitatiivsed kriteeriumid). Nende eest ei saa siiski anda rohkem kui 30% punktidest, välja arvatud võistleva dialoogi puhul, kus sellist piirangut ei ole. Tuleks märkida, et lõviosa hankelepingutest sõlmitakse Ukrainas madalaima hinna põhjal, kusjuures madalaima hinnaga pakkumuse väljaselgitamiseks kasutatakse elektroonilist oksjonit. Tulevikus, 2020. aasta riigihangete seaduse alusel, võidakse hakata rakendama HIVga seotud teenuste hankimisel kvalitatiivsemaid lähenemisviise.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Ukraina riiklik rahvatervise keskus (vastutab teenuste hankimise eest)
- 100% Life (organisatsioon, mis toetab ja esindab patsiente)
- Ukraina tervishoiuministeerium (rahvatervise keskuse järelevalve)
- Platvorm Prozorro (hangete avaldamine ja hangetes osalemine)

Sotsiaalne mõju

- Teadlikkuse suurendamine ja suurema arvu HIV-nakkusega inimeste ravile suunamine aitab vähendada uute nakatumisjuhtude arvu, parandades samal ajal nakatunute ja nende perede elukvaliteeti. Kõnealuste lepingute edu tagamiseks peetakse väga oluliseks koostööd kvalifitseeritud ja kogunud organisatsioonidega, sealhulgas vabaühendustega, ning patsientide kaasamist enda ravimisse.

Muu kasu

- Läbipaistev riigihankelepingute sõlmimise menetlus, sealhulgas tervishoiuteenuste ja ravimite valdkonnas, toob Ukraina ühiskonnale mitmesugust kasu. Tänu Prozorrole, mis on suurendanud

läbipaistvust ja konkurentsi riigihanketingute sõlmimisel, on avaliku sektori kulutused vähenenud hinnanguliselt 10%. Neid vahendeid saab kasutada sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks. Kodanikud ja ettevõtjad näevad, kuidas riigi raha kulutatakse, mis suurendab usaldust riigi osutatavate teenuste vastu.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- HIV tugiteenuste hankimiseks tuleb tunda turgu ja kasutada sihipäraseid kriteeriumeid, et saavutada hea tulemus.
- Varasema kogemuse ja personali kvalifikatsiooniga seotud nõuded peavad olema proportsionaalsed, kandmaks hoolt selle eest, et hankes saavad osaleda mitmesugused organisatsioonid, sealhulgas vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted.
- Tehnilised kirjeldused peaksid kajastama ka teenuste osutamise oodatavaid tulemusi, olemata liiga üksikasjalikud.

Kontaktisik

Artem Kremen, Ukraina riiklik rahvatervise keskus, a.kremen@phc.org.ua

30. Vastutustundlik hange kaitsekinnaste soetamiseks tervishoiutöötajatele Soomes

Hankeasutuse nimi, riik: Tampere linn (Tuomi Logistiikka Oy), Soome

Toote- või teenusesektor: tervishoid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Tervishoiusektoris kasutatavate kaitsekinnaste tootmisel esineb teadaolevalt töötajate õiguste, tervise, tööaja ja töötingimustega seotud probleeme. Nendele probleemidele on osutanud Finnwatch, valitsusväline organisatsioon, mis keskendub üleilmsele ettevõtja vastutusele, aga ka teised organisatsioonid. Kaitsekinnaste, näiteks varem tervishoiusektoris kasutatud PVCst valmistatud vinüülkinnaste tootmine, kasutamine ja kõrvaldamine on tekitanud ka mitmesuguseid keskkonnaprobleeme. Tulenevalt kasutatud materjalist on selliseid kindaid olnud keerukas kõrvaldada. PVC jäätmeid on nende kloorisisalduse tõttu äärmiselt keeruline käidelda. Lisaks puutuvad vinüülkinnaste kandjad kokku kinnastes sisalduvate kemikaalidega, mis põhjustavad paljudele nahaprobleeme.

Seepärast algatas Tampere linn (Tuomi Logistiikka Oy) tervishoiutöötajatele kaitsekinnaste soetamiseks hankemenetluse, kus tarnijad olid kohustatud kasutama vastutustundlikke tootmismeetodeid. Linn võttis arvesse ka keskkonnaaspekte, pöörates tähelepanu kaitsekinnaste olelusringi kuludele, selle asemel et keskenduda üksnes soetushinnale.

Sisu

Kaitsekinnaste hankimine tervishoiutöötajatele Tampere linnas

Hanke etapp ja kriteeriumid

Linn lisas kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõikega 2 ja artikliga 42 hankedokumentidesse nõuded, mis on seotud tootmismeetoditega.

Tarnijad/tootjad olid kohustatud järgima kogu kaitsekinnaste tootmisega seotud üleilmses väärtusahelas ILO tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsiooni. Need nõuded sätestati lepingu täitmise klauslitenä. Pakkumuste hindamise kriteeriumina võeti arvesse ka olelusringi kulusid.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja võrdlusstandard

Tampere linn püüab kogu oma hanketegevuses edendada üleilmset vastutust, töötajate heaolu, keskkonna seisundit ja võrdsemat majandust. Seepärast olid hanke korraldamisel tähelepanu keskmes kulude kokkuhoid, keskkonnakvaliteet ja sotsiaalsed kaalutlused. Samuti soovis linn mõistlikumat tootevalikut: kui varasemate lepingute alusel olid kasutamiseks kättesaadavad peaaegu kümme tüüpi kaitsekinnast, siis nüüd keskendus linn vaid üht tüüpi kaitsekinnastele.

Kontrollimine

Pakkumusele pidi olema lisatud Soome töö- ja majandusministeeriumi koostatud enesehindamisküsimustik, mis hõlmas sotsiaalseid ja eetilisi aspekte. Küsimuste eesmärk oli selgitada tootmise sotsiaalset vastutustundlikkust riskiriikides. Küsimused puudutasid lepingu alusel tarnitava kauba tootmise tingimusi, olenemata sellest, kas kauba valmistab tarnija või alltarnija. Pakkujad täitsid küsimustiku ning pidid lisaks esitama jätkusuutlikkuse aruande või sarnase kinnituse, mis võimaldas kontrollida, kas nad järgivad ILO deklaratsiooni. Tampere linn kontrollib ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtte rakendamist igal aastal kogu lepingu kestuse ajal.

Lepingu maksumus

Kaitsekinnaste ostmise lepingu maksumus ajavahemikul 2016. aasta jaanuarist 2016. aasta oktoobrini oli ligikaudu 300 000 eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 42 (tehniline kirjeldus) ja artikli 18 (riigihanke üldpõhimõtted) lõige 2 (kohaldatava keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse järgimine)
- Riigihankeid ja kontsessioone käsitlevas Soome seaduses on sätestatud, et avaliku sektori hankijad peavad püüdma korraldada oma hanked võimalikult kokkuhoidlikult, kvaliteetselt ja süstemaatiliselt, lähtudes olemasolevatest konkurentsitingimustest ning võttes arvesse keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid aspekte.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Tampere linn
- Tarnija: Abena Finland Oy
- Kinnaste lõppkasutajad: riiklikud tervishoiutöötajad ja patsiendid, keda nad ravivad

Sotsiaalne mõju

Keskendumine olelusringi kuludele tõi kaasa selle, et vinüülkinnaste hanke asemel korraldati nitriilkinnaste hange. Nitriilkinnaste algne ühikuhind on kõrgem, kuid kui võtta arvesse olelusringi kulusid, on kokkuvõttes odavam hankida suurem kogus nitriilkindaid. Sellega vähenevad ka logistikakulud. Seepärast olid kulud ligikaudu 100 000 eurot väiksemad kui eelmise kaitsekinnaste lepingu puhul. Samal ajal saab Tampere linn vähendada oma hanketegevuse keskkonnamõju ning pöörata tähelepanu töötajate õigustele ja töötingimustele.

Kokkuvõttes

- saavutati olelusringi kulude arvesse võtmisega märkimisväärne kulude kokkuhoid. Tulemuseks olid ühtlasem tootevalik ja kvaliteetsemad tooted;
- hankega edendati puhtamaid materjalitsükleid, kuna nitriilkinnaste kõrvaldamine on keskkonناسäästlikum kui vinüülkinnaste kõrvaldamine;
- hankes võeti arvesse tootmisahela sotsiaalseid aspekte.

Muu kasu

- Nitriilkindad tagavad parema kaitse ja on tugevamad kui latekskindad. Nad ei sisalda allergeene ja neid on võimalik kõrvaldada põletamise teel.
- Tänu sellele, et kaitsekinnaste hankimisel piirduti vaid üht tüüpi kinnastega, vähenesid logistikakulud.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Tampere linn sai kogemuse, et on võimalik osta kvaliteetsemaid kindaid nii, et kulud ja keskkonnamõju on väiksem ning tootmine säästvam.

Kontaktisik

Nina Wihlman, Tuomi Logistiikka Oy kategooriajuht, Nina.wihlman@tuomilogistiikka.fi

31. Oslo strateegia kasumit mittetaotlevate tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutajate tegevuse edendamiseks

Hankeasutuse nimi, riik: Oslo linn, Norra

Toote- või teenusesektor: tervishoid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Mittetulundusühendused on juba pikka aega osutanud Oslos abivajajatele tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid. Tunnistades kasumit mittetaotlevate ettevõtjate ühiskondlikku väärtust, on Oslo linn püüdnud parandada seda liiki ettevõtjate juurdepääsu riigihanketurgudele. Linn on püstitanud eesmärgi, et 2025. aastaks peaksid vähemalt 25% hooldekodude kohtadest käitama kasumit mittetaotlevad teenuseosutajad.

2019. aasta juuni seisuga hoolitsesid kommertsettevõtjad Oslo hooldekodudes 1188 koha eest, mis moodustab kohtade koguarvust 29%. Kasumit mittetaotlevad ettevõtjad hoolitsevad praegu 746 koha eest, mis teeb umbes 18% kohtade koguarvust. Ülejäänud 53% kohtade eest kannab hoolt riik.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutamine on seadusest tulenev kohustus, mida Oslo linn võib täita teenuseosutajana ise või mille täitmiseks võib linn sõlmida lepingud ettevõtjatega, kes osutavad kõnealuseid teenuseid linna nimel. Sellised lepingud peaksid sisaldama võimalikult suurel määral nõudeid, mis on samaväärsed nõuetega, mida järgib linn tegutsedes otsese teenuseosutajana.

Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste lepingute maksumus on tavaliselt suur ning lepingud kestavad mitu aastat (sageli kuni 10 aastat). On väga tähtis, et sellised teenused vastaksid teenusekasutajate ja teenusekasutajate rühmade kindlaks määratud vajadustele. See tähendab, et teenuste hindamisel ei pruugi olla kõige olulisem tegur hind. Samuti võib tekkida vajadus osutatavaid teenuseid vastavalt kasutajate muutuvatele vajadustele kohandada.

Oslo strateegia kasumit mittetaotlevate tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutajate juurdepääsu parandamiseks ja tegevuse edendamiseks on lõimitud laiemasse strateegilisse lähenemisviisi, mida Oslo linn rakendab riigihangete korraldamisel (linnavalitsuse ettepanek nr 1104/17). Selle strateegia üldeesmärk on lihtsustada riigihanke-eeskirju ja kasutada neid strateegilisemalt. Strateegia hakkas kehtima 2017. aasta jaanuaris pärast direktiivi 2014/24/EL ülevõtmist riigi õigusesse (17. juuni 2016. aasta seadus nr 73 ja 12. augusti 2016. aasta määrus nr 974 riigihangete kohta).

Selleks et saavutada kasumit mittetaotlevate teenuseosutajatega seotud 25% eesmärk, on linn seadnud sihi lõpetada järk-järgult mõned kommertsettevõtjatega sõlmitud lepingud ning kehtestada rea meetmeid, et suurendada kasumit mittetaotlevate ettevõtjate osalemist kohalikul hanketurul.

Oslo linn on keskendunud tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenustele seoses nende teenuste täiendava sotsiaalse mõõtmega. Linn püüab tagada, et sotsiaalse eesmärgiga tegevusele kulutatavad avaliku sektori vahendid saadakse tagasi ühiskonnale toodava kasuna.

Selleks et saavutada oodatav eesmärk, on strateegias ette nähtud neli peamist meetet. Need meetmed on mitmekesised ja mõjutavad kogu hanketsükli.

- **Reserveeritud hankelepingud.** Strateegia eesmärk on luua võimalikult palju võimalusi kasutada kasumit mittetaotlevate ettevõtjate jaoks reserveeritud hankelepinguid, et suurendada nende ettevõtjate üldist osatähtsust tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutamises. Vastavalt

direktiivi 2014/24/EL artiklile 77 ei saa reserveeritud hankelepingute kestus olla pikem kui kolm aastat.

- **Kasumit mittetaotlevate ettevõtjate jaoks eriti oluliste kaalutluste arvesse võtmine.** Hangete puhul, mis on avatud igat liiki osalejatele, on strateegia eesmärk panna erilist rõhku kvaliteedikriteeriumidele kas osana tehnilisest kirjeldusest, pakkumuste hindamise kriteeriumidest, kvalifikatsiooninõuetest, lepingu täitmise kriteeriumidest või lepingu üldistest tingimustest. Arvesse võetavate kaalutluste hulka kuuluvad kasutajate kvaliteedivajadused, järjepidevus, universaalsus, vastuvõetav hinnakujundus, ligipääsetavus ja teenuste ulatuslik osutamine, eksperditeadmised ja kogemused, kasutajate osalemine ja kasutajate puutumatus. Klient võib välja tuua oma vajadused seoses mitmekesisuse, järjepidevuse ja innovatsiooniga. Tähtsaks peetakse ka kasutajate lähiümbruses olemas olevate vahendite kaasamist.
- **Selliste sätete lisamine lepingusse, millega tagatakse kodanikele kvaliteetsed teenused ja töötajatele head töötingimused.** Linnavolikogu on vastu võtnud Oslo tervishoiu- ja hoolekandesektori mudeli (linnavolikogu juhtum nr 1006/19). Selles hea tava eeskirjas on ette nähtud, et töötajad, kes täidavad Oslo linna jaoks lepingut, peavad olema üldjuhul alalised töötajad. See kehtib ka alltöövõtjate puhul. Norra omavalitsustes töötab suur osa tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesektori töötajatest – keskmiselt kaks kolmest – osalise tööajaga. Pikkade vahetuste ja öötöö tõttu on keeruline tagada täistööajaga töötamise nõuete täitmist. Seepärast nõuab linn, et lepinguliste töötajate töökorraldus oleks võimalikult lähedal täistööajaga töötamisele ning et selle eesmärgi saavutamist vähemalt edendataks, kus vähegi võimalik. Hea tava eeskirja kohaselt peavad kõik patsientide ja kasutajatega kokku puutuvad töötajad valdama vabalt norra keelt, nii kõnes kui ka kirjas. See nõue on kohustuslik, kuid teatavate töökategoriate puhul on see põhjendatud ja seotud tööülesannete sisuga. Peamine kanal uute töötajate värbamiseks kõnealusel sektoris on Norra töö- ja hoolekandeamet. Linnavolikogu püüdleb ka selle poole, et sektor oleks võimalikult kaasav, kaasates töötajaid, kes võivad vajada täielikuks integreerumiseks töökohal lisatuge või tugiisikut.
- **Dialoog kasumit mittetaotlevate ettevõtjatega.** Selleks et tugevdada kasumit mittetaotlevate ettevõtjate positsiooni tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste sektoris, edendab linn süstemaatilist dialoogi kasumit mittetaotlevate hooldusteenuste osutajatega ja nende huve esindavate ühendustega. Dialoogi pidamisel keskendutakse eeskätt sellele, mida on vaja, et osutada linnale ja kogukonnale kvaliteetseid teenuseid, mis on kõnealuste teenuseosutajate jaoks teostatav ja kuidas saaks parandada nende teenuseosutajate juurdepääsu riigihangetele. Linn hindab iga tervishoiu- ja sotsiaalteenuste hanke ettevalmistamisel, mil määral saavad osaleda hankes mittetulundusühendused.

Lepingu maksumus

Sõltub sõlmitavatest lepingutest. Olgu öeldud, et Oslo linn kulutas 2018. aastal tervishoiu-, põetamis-, hooldus- ja sotsiaalteenustele üle 59 miljardi Norra krooni (5,9 miljardit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/22/EL artiklid 20, 40, 67, 70 ja 77
- Oslo strateegia kasumit mittetaotlevate tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutajate juurdepääsu parandamiseks ja tegevuse edendamiseks

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Oslo linn
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping: kasumit mittetaotlevad tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutajad

- Tugi tööhõiveklauslite lõimimisel: Norra töö- ja hoolekandeamet
- Dialoogis osalejad: teenuseosutajad ja nende ühendused
- Kasutajad: tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste saajad

Sotsiaalne mõju

- Strateegia võeti vastu alles 2019. aasta oktoobris ja selle sotsiaalset mõju ei ole veel kindlaks tehtud ega mõõdetud. Kirjeldatud lähenemisviisi peamine eesmärk on suurendada selliste hooldekodu kohtade osakaalu, mille eest kannavad hoolt kasumit mittetaotlevad tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste osutajad. Suurendades kasumit mittetaotlevate ettevõtjate osakaalu 2025. aastaks vähemalt 25%ni, soovib linn saavutada ka mitmekordistava mõju, kuna paljud neist ettevõtjatest töötavad sotsiaalse eesmärgiga. Seepärast toob lepingu sõlmimine kasumit mittetaotlevate ettevõtjatega kasu kogukonnale tervikuna.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- 2019. aastal vastu võetud strateegia on praegu rakendamisetapis.

Kontaktisik

Oslo linnavolikogu eakate, tervishoiu ja töö osakond, postmottak@byr.oslo.kommune.no

7. SEKTOR. Sotsiaalteenused

32. Sisserändajate integreerimine tööturule, kasutades sotsiaalset võlakirja

Hankeasutuse nimi, riik: töö- ja majandusministeerium, Soome

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2015. aastal koges Soome riiki saabujate arvu kiiret kasvu. Sellele reageerimisel käivitas töö- ja majandusministeerium projekti, et aidata hiljuti saabunud sisserändajatel pääseda tööturule. Rändajate töötuse määr oli umbes kaks korda suurem kui kohalike elanike oma.

Pärast probleemi analüüsimist ja turu-uuringuid otsustas ministeerium viia projekti ellu, kasutades sotsiaalset võlakirja, mis on sotsiaalsete tulemustega seotud leping, mida rahastab ja mille tulemuslikkuse riski võtab erasektorist pärit partner. Sotsiaalse võlakirja puhul maksab avaliku sektori asutus vaid siis, kui on saavutatud teatavad tulemused. Antud juhul olid tulemusnäitajateks töötushüvitiste maksmise vajaduse vähenemine ja maksutulu suurenemine tänu projektis osalejate töölevõtmisele.

See projekt, mis kandis nime Koto-SIB, oli üks esimesi taolisi projekte Euroopas. Seda kaastahastasid Euroopa Investeerimisfond ja Euroopa Komisjon koos mitme erasektori ja institutsioonilise investoriga.

Sisu

2015. aasta lõpus algatati hankemenetlus, et määrata projektijuht. Projektijuht vastutab muu hulgas järgmiste ülesannete eest:

- investeerimisfondi loomine,
- fondi reklaamimine välistele investoritele, nagu sihtasutused ja eraisikud,
- juhendajate ja töökohtade leidmine ning osalejatele koolituse korraldamine.

Võeti eesmärk kaasata projekti kolme aasta jooksul 2500 osalejat teenuste kaudu, mis hõlmavad hariduse ja töökohaspetsiifilise väljaõppe pakkumist. Pärast töölesuunamist pidid osalejad saada pidevat ametialast, keelelist ja kultuurilist tuge.

Hanke etapp ja kriteeriumid

2015. aasta detsembris avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* eelteade, kus küsiti turuosalistelt teavet. Eelteates kirjeldati ministeeriumi soovi kasutada sotsiaalset võlakirja, et katsetada sisserändajate tööleidmise kiirendamiseks uusi haridus- ja tööhõivemudeleid. Eelteatele vastas mitu organisatsiooni. Korraldati teabepäev, kus tutvustati esialgseid dokumente ja kus turuosalised said esitada märkusi.

2016. aasta märtsis avaldati avatud hankemenetluse raames hanketeade, milles kutsuti üles esitama ettepanekuid projekti juhtimise kohta. Projektijuht vastutab muu hulgas järgmiste ülesannete eest:

- projekti väljatöötamine ja juhtimine,
- rändajate koolitamise ja töö korraldamine kooskõlas projekti väljunditega koostöös teenuseosutajatega,

- järelevalve ning vahe- ja lõpparuande koostamine.

Pakkumuste hindamise kriteeriumides keskenduti projekti kavale (60%) ja projektijuhi meeskonna kogemustele (40%). Pakkumiskutse peale laekus vaid üks pakkumus, ettevõtjalt Epicus Oy (nüüd FIM Vaikuttavuussijoitukset Oy). Selle põhjus oli projekti uuenduslikkus ja asjaomasel turul tegutsevate ettevõtjate võrdlemisi väike arv. Hulk teenuseosutajaid olid kaasatud pakkumusse alltöövõtjatena, et osutada haridus-, koolitus- ja tööle suunamise teenuseid eri paigus üle kogu Soome.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Hanke peamine sotsiaalpoliitiline eesmärk oli pakkuda sisserändajatele töövõimalusi ja soodustada nende integreerumist Soome tööturul. Projekti nähti ka võimalusena katsetada Soomes sotsiaalse võlakirja mudelit, et teha kindlaks selle korduva rakendamise väljavaated.

Kontrollimine

Projektijuhi tasu kindlaksmääramiseks võrreldakse saadud makse ja maksmata jäänud töötushüvitisi

- projektis osalejate puhul ning
- kontrollgrupi puhul, kelle integreerimiseks on kasutatud traditsioonilist mudelit.

Võrdlemine toimub lepinguperioodi lõpus. Kui projektiga on saavutatud valitsusele kokkuhoid, saab projektijuht poole sellest summast omale. Lisaks makstakse projektijuhile 1500 eurot iga osaleja kohta, kes on saanud rohkem kui 70 päeva koolitust.

Lepingu maksumus

Lepingu hinnanguline maksumus on 8 625 000 eurot. Lepingu kogumaksumus määratakse siiski kindlaks lepingu tulemuslikkuse põhjal, nagu on sätestatud lepingu tingimustes. Sotsiaalse võlakirja investeerimisfondi koguväärtus on 14,2 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: töö- ja majandusministeerium, Soome
- Strateegilised partnerid: Hansel (keskne hankija), SITRA (Soome innovatsioonifond)
- Projektijuht: Epicus Oy
- Muud investorid: Euroopa Investeerimisfond
- Teenuseosutajad

Projektis osalejad

Sotsiaalne mõju

- Senistest tulemustest on näha, et umbes 50% projektis Koto-SIB osalenutest on leidnud töö, mis on tunduvalt parem tulemus kui kontrollgrupis.

- Projektis osalejatele pakutakse lisaks keelekoolitusele ja tööle suunamisele personaalset juhendamist. Koolitus kestab tavaliselt 3–4 kuud.
- Tuge pakutakse ka tööandjatele, kellest mõnel puudub varasem sisserändajate töölevõtmise kogemus.
- 2019. aasta lõpuks oli projektis osalenud 2211 inimest, töö oli saanud 869 inimest. Projekt hõlmab mitmesuguseid töökohti ja tööandjaid, kõige tavalisemad on töökohad toitlustus-/restorani-, logistika-, puhastus- ja tootmissektoris. Projektis osalenutest 63% on mehed ja 37% naised, mis on osaliselt põhjustatud meessoost sisserändajate suuremast arvust Soomes.
- Kõrgema haridustasemega osalejatele on pakutud koolitust ka äri ja ettevõtluse valdkonnas, sealhulgas [tehnoloogiavaldkonna idufirmade programmi](#) raames.

Muu kasu

- Ministeerium on hoidnud tänu kõnealusele algatusele alates 2016. aastast kokku vähemalt 20 miljonit eurot. Kuna Koto-SIB on osutunud edukaks, on seda mudelit kasutanud ka muud Soome avaliku sektori asutused, näiteks noortele suunatud teenuste pakkumiseks.
- Ministeerium otsustas korraldada sarnast mudelit kasutades ka teise hanke, seekord selleks, et anda tööhõivealast abi pikaajalistele töötutele, kes ei ole rändajad. Selle projekti puhul kasutati võistleva dialoogi menetlust ja leping algas 2019. aastal.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Töö- ja majandusministeeriumi rändedirektor ja projekti volinik Sonja Hämäläinen on öelnud järgmist: „Projekti elluviimiseks ja projekti edu tagamiseks on väga oluline, et oleks olemas vahendaja, kes mõistab sotsiaalse mõjuga investeringute keerukust, kuna mängu tuleb nii palju tegureid: erainvesteringute kogumine, hanke korraldamine uue projektijuhi leidmiseks, mõju mõõtmine uuel viisil ... sõltumatu vahendaja, kes annab ideede kohta tagasisidet, on edu võti.“

Kontaktisik

Susanna Piepponen, töö- ja majandusministeeriumi peaspetsialist, susanna.piepponen@tem.fi

33. Sotsiaaleluruumide hooldusteenuste hanke ühine kavandamine

Hankeasutuse nimi, riik: Souli elamuehitus- ja kogukonnakorporatsioon, Lõuna-Korea Vabariik

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Algatus seisnes Souli elamuehitus- ja kogukonnakorporatsiooni ning Souli sotsiaalmajanduse keskuse ühises teenuste riigihanke kavandamises. Algatusel oli kaks eesmärki:

- tagada kvaliteetsete hooldusteenustega, mida osutavad sotsiaalmajanduse organisatsioonid ja ettevõtted, hea elukeskkond üüritavate sotsiaaleluruumide elanikele, kelleks on peamiselt väikese sissetulekuga leibkonnad, ning
- avada sotsiaalsetele ettevõtetele ulatuslik riigile kuuluvate korterelamukomplekside turg.

Koreas on õiguslikult kindlaks määratud neli sotsiaalmajanduse organisatsioonide ja ettevõtete kategooriat: sotsiaalsed ettevõtted, ühistud, kogukonnaetevõtted ja eneseabiettevõtted. Antud juhul koosnes konsortsium ühistust ja sotsiaalsest ettevõttest.

Elamuehitus- ja kogukonnakorporatsioon ning sotsiaalmajanduse keskus käisid välja mõtte – mille sotsiaalmajanduse keskus ning mõned sotsiaalmajanduse organisatsioonid ja ettevõtted olid esimesena välja pakkunud 2017. aastal – luua sotsiaaleluruumide (üürile antud korterid) hooldamise üksus, järgides sotsiaalmajanduse mudelit. See integreeritud halduse mudel on kogukondlik ja annab rohkem võimalusi pakkuda eluasemega seotud hoolekandeteenuseid.

Lisaks tavapärasele hoone heakorrale (st puhastus, turvalisus, torutööd, elekter, liftid jne) hõlmab see kogukonnateenuste pakkumist korterelamukompleksis (nt elanike tööalane nõustamine, eakate ja laste eest hoolitsemine, ühise ruumi haldamine, kultuuriüritused jne).

Sisu

Üürile antud sotsiaaleluruumide haldamine ja hooldamine ning kogukonnateenuste pakkumine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Selleks et tagada sotsiaalmajanduse organisatsioonide ja ettevõtete osalemine algatuses, lisas Souli elamuehitus- ja kogukonnakorporatsioon pakkumismenetlusse järgmised elemendid:

- hanke kavandamine koos sotsiaalmajanduse sektoriga;
  - pakkumismenetluses osalemist takistavate kvalifikatsiooniga seotud nõuete leevendamine, kandmaks hoolt selle eest, et osaleda saavad ka äsja turule tulnud sotsiaalmajanduse organisatsioonid ja ettevõtted;
  - reserveeritud hankelepingu kasutamine sotsiaalsete ettevõtete jaoks;
- sotsiaalmajanduse organisatsioonide ja ettevõtete juhendamine riigile kuuluvate korterelamukomplekside haldamise sertifikaadi saamiseks.

Riigihankemenetluses kasutati sotsiaalsetele ettevõtetele reserveeritud hankelepingut (mis sarnaneb lepingule, mis on sätestatud direktiivi 2014/24/EL artiklis 77), tuginedes Lõuna-Korea [seadusele lepingute kohta, mille üks pool on kohalik omavalitsus](#), eelkõige selle artiklile 9, mis käsitleb Lõuna-Koreas

kohaldatavaid hankemeetodeid, ning [sotsiaalsete ettevõtete edendamise seaduse](#) (kuni 30. juunini 2013 muudetud kujul) artiklile 12, mis käsitleb avaliku sektori asutuste eelisoste.

Õigus esitada pakkumus oli järgmistel ettevõtjatel (julgustati esitama ühispakkumusi):

- elamuhaldusteenused (85% lepingust): elamuhaldusettevõtted;
- eluasemega seotud hoolekandeteenused (15% lepingust): sotsiaalsete ettevõtete edendamise seaduse artiklites 7 ja 8 määratletud hoolekandeühingud või sotsiaalsed ettevõtted.

Pakkumuste hindamisel kasutati järgmiseid kriteeriumeid:

- ettevõtja suutlikkus – 80%
(hinnati ettevõtja finantsseisundit ja krediiti, varasemat kogemust mahu ja sisu poolest sarnaste projektide elluviimisel, nõutavate oskustega tehnikute arvu, teadus- ja arendustegevusse tehtud investeeringute osakaalu, riskijuhtimispoliitikat ja ajaplaneerimist);
- konkurentsivõime, lähtudes projekti eeldatavatest kuludest – 20%.

Souli elamuehitus- ja kogukonnakorporatsioon valis välja sotsiaalmajanduse organisatsioonide ja ettevõtete konsortsiumi, mille moodustasid hooldusteenuseid osutav ühistu ja sotsiaalteenuseid osutav sotsiaalne ettevõtte. Algatust hakati ellu viima 2017. aastal Souli Jungrangi linnaosas Shinnaes asuvas korterelamukompleksis, kus lepingu saanud konsortsium vastutab kogu hoonetekompleksi (1300 majapidamist) hooldava üksuse haldamise eest.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Menetluse sotsiaalpoliitiline eesmärk oli hõlbustada sotsiaalmajanduse organisatsioonide osalemist sotsiaaleluruumide kvaliteetsete hooldusteenuste hankes. Teine eesmärk oli luua töökohti korterelamukompleksi elanikele, kellest suur osa on väikese sissetulekuga pered.

Kontrollimine

Avaliku sektori hankija veendus, et ettevõtjad vastasid kriteeriumidele kooskõlas riigi õigusaktidega.

Hooldusüksuse haldamise lepingu maksumus oli ligikaudu 300 000 eurot ja kogukondlike hooldusteenuste osutamisega seotud töökohtade loomise lepingu maksumus oli ligikaudu 1,1 miljonit eurot.

Hangitud teenuste kogumaksumus kahe aasta jooksul (2015. aasta oktoobrist 2017. aasta oktoobrini) oli 1,4 miljonit eurot, hange oli jagatud kolmeks lepinguks (kaks hõlmasid eluasemete hooldust ja üks kogukondlikke hooldusteenuseid).

Õiguslik alus

- [Seadus lepingute kohta, mille üks pool on kohalik omavalitsus](#), artikkel 9 „Hankemeetodid“, mis võimaldab hankelepingu reserveerimist sarnaselt direktiivi 2014/24/EL artiklile 77
- [Sotsiaalsete ettevõtete edendamise seadus](#)(kuni 30. juunini 2013 muudetud kujul), artikkel 12 „Avaliku sektori asutuste eelisostud“
- Korea on WTO riigihankelepingu osaline ja kohaldatavad meetmed on selle lepinguga kooskõlas.

Osalejad

- Projektijuht ja avaliku sektori hankija: Souli elamuehitus- ja kogukonnakorporatsioon – sotsiaaleluruumide rajamise ja haldamise eest vastutav munitsipaalettevõtte

- Sotsiaalsete ettevõtete toetamine: Souli sotsiaalmajanduse keskus
- Pakkujad: sotsiaalmajanduse organisatsioonid, sealhulgas Green Environment Korea, kes osutasid teenuseid
- Kasusaajad: korterelamukompleksi elanikud, kes osalesid projekti elluviimises nii tarbijatena kui ka teenuseosutaja töötajatena

Sotsiaalne mõju

- Antud juhul tegid valitsusasutus ja sotsiaalmajandussektor alates hankeprotsessi kavandamise etapist koostööd ühise huviga pakkuda sotsiaaleluruumide elanikele paremat teenust ja keskkonda.
- Sotsiaalmajanduse organisatsioonid ja ettevõtteid tunnustatakse seoses nende spetsialiseerumisega sotsiaaleluruumide arendamise ja hooldamise tehnilistele ja sotsiaalsetele aspektidele. Riiklik korporatsioon edendas hanke sotsiaalset väärtust, muutes sotsiaalmajanduse organisatsioonide ja ettevõtete kasuks oma hanketava.
- Teenuseosutaja lõi sotsiaaleluruumide elanikele – peamiselt osalise tööajaga tööd otsivatele koduperenaistele/hooldajatele või töötutele elanikele – töökohti.

Muu kasu

- Mudelit on lihtne rakendada ja laiendada ka muudele suurtele avaliku või erasektori korterelamukompleksidele (kus on tuhandeid majapidamisi), mis on kõige levinum eluasemetüüp Souli linnas. Seepärast võib see mudel avada sotsiaalsetele ettevõtetele uue tegevusvaldkonna, pakkudes häid väljavaateid ja avaldades sotsiaalset mõju.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kirjeldatud mudel kavandati algselt omamoodi ringmajanduse mudelina, mis hõlmas mitmesuguste teenuste (sh hoonehaldus, hooldusteenused ja kutseõpe) terviklikku osutamist ühes elamukompleksis vastavalt elanike vajadustele. Kuna eri teenuste eest vastutasid eri teenuseosutajad, oli mõnikord keeruline osutada teenuseid sidusalt ja ulatuslikult.
- Kui seda lähenemisviisi uuesti rakendada, tuleks suurendada lepingu mahtu ja hange peaks hõlmama paremini integreeritud teenuseid. Tuleks pikendada lepingu kestust, et tagada teenuste stabiilsem osutamine.
- Ettevõtjate konsortsiumi moodustamisel on soovitatav kohaldada paindlikumaid tingimusi.

Kontaktisikud

Ahreum Kim, ülemaailmse sotsiaalmajanduse foorumi sekretariaadi rühmajuht, ahreum.kim@gsef-net.org

Li Yoo, Souli sotsiaalmajanduse keskuse kõrgema juhtkonna liige, lilyatom@sehub.net

34. Alaealiste lastega vanemate teadmiste ja oskuste parandamise teenuse ühine kavandamine ja osutamine

Hankeasutuse nimi, riik: Brescia omavalitsus, Itaalia

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Menetluse eesmärk on valida välja ettevõtjad, kes sobivad osalema koos Brescia omavalitsusega alaealiste lastega (alla 18aastased lapsed) peredele mõeldud teenuse ühise kavandamise protsessis. Hiljem osutatava teenuse lõppeesmärk on

- soodustada iga lapse sobivat arengut ja kasvu oma peres, parandades peresiseseid suhteid ja kaitstes last mis tahes häire eest, mis võib kahjustada tema heaolu ning
- toetada perede paremat lõimumist kohalikes kogukondades.

Teenuse on mõeldud Brescia omavalitsuses elavatele alaealiste lastega peredele, kes taotlevad teenust omal algatusel või on kohustatud seda kasutama pärast kohtu otsust.

Kui hangitava teenuse standardid on täpselt määratletud, võib omavalitsus algatada standardse riigihankemenetluse. Kui ta aga soovib määratleda standardid paremini või lisada uusi uuenduslikke elemente, võib ühine kavandamine olla huvitav viis kaasata ettevõtjaid ning saada uusi ideid teenuse paremaks kavandamiseks ja osutamiseks.

Varem korraldas Brescia omavalitsus teenuste osutamist lastele ja nende peredele tsentraalselt. 2015. aastal tegi omavalitsus oma teenustes ümberkorralduse: seati sisse viis piirkondlikku teenust ja iga teenuse eest hakkas vastutama üks isik. Kõnealuse hankega soovis omavalitsus parandada olemasoleva teenuse osutamise korraldust piirkondlikul tasandil, luues mitme kutseala esindajaid koondavad piirkondlikud rühmad, mis keskenduvad kogukonnatööle⁴. Kogukonnatöö eesmärk on ära hoida perede raskustesse ja tõrjutusse sattumise ning kõige äärmuslikumatel juhtudel kaitsta lapsi ja vältida nii palju kui võimalik laste perest eraldamist.

Kõnealuse hanke mõte tekkis korrapärase dialoogi ja koostöö käigus, milles osalevad Brescia omavalitsus ja üksused, kes on kaasatud Brescia kohaliku tegevuskava (*Piano di Zona*) elluviimisesse. Sellist tegevuskava nõutakse Itaalia seaduses nr 328/2000, milles on kindlaks määratud sotsiaalpoliitika ja -teenuste kavandamise ja ümberkorraldamise eeskirjad. Tegevuskava on vahend sotsiaalteenuste osutamise kavandamiseks kohalikul tasandil. Selles on kindlaks määratud prioriteedid, strateegilised eesmärgid, viisid, vahendid ja inimressursid, mis on vajalikud avalike teenuste ja sotsiaalmeetmete integreeritud süsteemi rakendamiseks.

Sisu

---

⁴ Kogukonnatöö on protsess, milles sotsiaaltöötajad ja muud spetsialistid aitavad ühiselt tegutsedes inimestel parandada oma suhteid kogukonnaga, kus nad elavad, ja suurendada kuulumist sellesse kogukonda.

Alaealiste lastega vanemate teadmiste ja oskuste parandamise teenuse ühine kavandamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Menetluse esimene etapp oli avatud hankemenetlus, mille eesmärk oli valida välja ettevõtja(d), kellega koos kavandada kõnealune teenus. Pakkumuste hindamisel võeti aluseks parim hinna ja kvaliteedi suhe. Projekti kvaliteedi eest anti 0–80 punkti, majandusliku külje eest võis saada kuni 20 punkti.

Kvaliteedikriteeriumid olid järgmised:

- teenuse korraldus – kuni 40 punkti, mis jagunesid järgmiselt:
  - projektiettepaneku üldine ülesehitus (20 punkti), sealhulgas konkreetne viide tegevusele, mida nõutakse asjaomastelt spetsialistidelt, ning teenuse üldeesmärkide saavutamine;
  - nende menetluste ja meetodite kirjeldus, mida rakendatakse meetmete kavandamisel ja hindamisel koostöös riikliku sotsiaalteenuste ametiga (10 punkti);
  - kirjeldus selle kohta, mis viisil teevad asjaomased spetsialistid koostööd olemasolevate teenuste osutajatega (nt PIPPI perede nõustamise projekt⁵ või perepõhise asendushoolduse projekt) ja uute teenuste (nt haridusteenused munitsipaalasteades) osutajatega (10 punkti);
- spetsialistidest koosnev meeskond – kuni 25 punkti, mis jagunesid järgmiselt:
  - ühiselt kavandatava teenuse osutamiseks palgatavate töötajate arv ja kvaliteet (täistööajaga ja osalise tööajaga töötajate arv, ametialase töökogemuse keskmine pikkus, muud kogemused ja kvalifikatsioonid asjaomasel valdkonnas lisaks nõutule) (10 punkti);
  - koordineerimis- ja tugimehhanismid ühise keele leidmiseks kaasatud spetsialistide vahel (meeskonnatunde tugevdamise meetodika, vahendid mitme kutseala esindajate ühiste terviklike hinnangute koostamiseks, konkreetset tulemuseesmärgid iga spetsialisti jaoks ning saavutatavad vahe- ja lõppeesmärgid) (10 punkti);
  - töötajatele lisaks seadusega ette nähtud kohustuslikule koolitusele pakutava koolituse ja tehnilise täiendusõppe kava (5 punkti);
- töö kogukonnaga – kuni 15 punkti, mis jagunesid järgmiselt:
  - kirjeldus selle kohta, mis viisil teevad erinevad spetsialistid koostööd piirkonnas tegutsevate institutsioonide ja muude osalejatega ning milliste vahenditega hõlbustatakse seda koostööd (10 punkti);
  - uuenduslikud ettepanekud parandada lapsevanemate teadmisi ja oskusi (5 punkti).

Erinevad spetsialistid töötavad peredega järgmisel viisil:

- psühholoog pakub psühholoogilist, hariduslikku, sotsiaalset ja kliinilist tuge;

---

⁵ PIPPI programmi (sekkumisprogramm institutsionaliseerimise ennetamiseks) hakati ellu viima 2010. aastal töö- ja sotsiaalpoliitika ministeeriumi, Padova ülikooli, kümne Itaalia linna ja alaealiste kaitsmisega tegelevate sotsiaalasutuste koostöö tulemusel. Programmi eesmärk on uuendada sekkumistavasid, et vähendada väärkohtlemise riski ja sellest tulenevat laste eraldamist peredest. Selle saavutamiseks on määratud sidusalt kindlaks eri tegevusvaldkonnad, mis on seotud väärkohtlemise ohus olevate laste vajadustega, võttes nende vajaduste analüüsimisel ja nendele reageerimise viisi väljatöötamisel arvesse vanemate ja laste vaatenurka.

- pereterapeudi ülesanne on toetada vanemate ja laste vahelisi ning peresiseseid suhteid, töötades perekonna kodus keset nende igapäevaelu;
- sotsiaaltöötaja ülesanne on tagada, et täidetud on leibkonna hooldus- ja hügieenivajadused;
- perepõhise asendushoolduse nõustaja toetab käimasolevaid või käivitatavaid perepõhise asendushoolduse projekte;
- etniliste ja kliiniliste küsimustega tegeleva konsultandi ülesanne on hõlbustada mõistmist, suhteid ja läbirääkimisi võõramaalaste perekonna ning erinevate kaasatud spetsialistide vahel;
- kultuurilise ja keelelise vahendaja ülesanne on hõlbustada Itaalia kultuuriruumi väliste perede teavitamist teenustest;
- teenuse koordinaator tagab teenuse kvaliteedi, juhendab meetmete elluviimist ja kaasatud töötajaid ning jälgib teenuse tõhusust ja tulemuslikkust.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Parandada kirjeldatud teenuste puhul strateegilist ja tegevuse kavandamist
- Edendada kogukonnatööd Brescia viies piirkonnas
- Tõhustada kõnealuste teenuste puhul ennetavat lähenemisviisi, et ära hoida raskused, kuritarvitamine ja häired, mis võivad kahjustada alaealisi
- Parandada teenust saavate perede lõimimist kohalikku kogukonda ja ennetada haridusvaesust

Kontrollimine

Veendumaks tehnilises ja finantssuutlikkuses, kontrollis avaliku sektori hankija nõuete täitmist kuue kutseala esindajate puhul (psühholoog, pereterapeut, sotsiaaltöötaja, perepõhise asendushoolduse nõustaja, etniliste ja kliiniliste küsimustega tegelev konsultant, kultuuriline ja keeleline vahendaja ning teenuse koordinaator), tutvudes pakkuja välja pakutud spetsialistide elulugudega.

Lepingu maksumus

Lepingu maksumus on 600 275 eurot aastas (ilma käibemaksuta) ja kogumaksumus 2 401 102,10 eurot nelja aasta jooksul (ilma käibemaksuta). Sellele summale lisanduvad vahendid, mis tuleb väljavalitud ettevõtja(te)l eraldada kaasrahastusena.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artiklid 74–77 sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste suhtes kohaldatava lihtsustatud korra kohta
- 3. juuli 2017. aasta seadusandliku dekreeidi nr 117 (kolmanda sektori seadustik) artikkel 55, millega on ühe avaliku sektori asutuste ja kolmandast sektorist pärit osalejate koostöö vormina ette nähtud teenuste ühine kavandamine
- Itaalia seadus nr 328/2000, milles on kindlaks määratud sotsiaalpoliitika ja -teenuste kavandamise ja ümberkorraldamise eeskirjad

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Brescia omavalitsus
- Brescia kohaliku tegevuskava elluviimises osalevad partnerid: omavalitsused, ühendused, sotsiaalühistud, Caritas (katoliku kiriku abiorganisatsioon), arengu- ja sotsiaalteenuste organisatsioonid ning haldusüksused, mis osalevad aktiivselt sotsiaalpoliitika ja -teenuste kavandamises ja osutamises kohalikul tasandil
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: rühm, kuhu kuulus kolm sotsiaalühistut (hanke raames esitasid pakkumuse kaks rühma, kumbki koosnes kolmest sotsiaalühistust)
- Ühiselt kavandatava teenuse kasutajad: alaealiste lastega pered (nii vanemad kui ka lapsed)

Sotsiaalne mõju

Meetmeid hakati rakendama pärast 2019. aasta suve ja mõju ei ole veel hinnatud. Põhinäitajad on laste perest eraldamise juhtumite arvu ja naistevastase koduvägivalla juhtumite arvu eeldatav vähenemine. Peamine seni saavutatud sotsiaalne mõju on järgmine:

- teenuse kavandamisel koos sotsiaalühistutega on paranenud teenuste kvaliteet, kuna arvesse on võetud asjaomasel valdkonnas kogemusi omavate ja teenust kasutavate perede olukorrast teadlike sotsiaalühistute seisukohti;
- ühine kavandamine on aidanud koos muude omavalitsuse algatatud projektide ja sekkumistega kaasa ennetava lähenemisviisi rakendamisele lastekaitseteenuste ning alaealistele ja nende peredele mõeldud teenuste osutamisel;
- tugevdatud on partnerlust eri osalejate vahel (eelkõige partnerlus koolidega ning perede parem toetamine teiste perede abil);
- raskustes olevate perede ümber on loodud turvavõrgud, et ennetada isolatsiooni ja tõrjutust.

Muu kasu

- Teenuste ühise kavandamise algatamise menetlust on kasutatud Brescias juba mitu korda. Kõnealune hange on teine alaealistele lastele ja nende peredele mõeldud teenuste hange. Käivitatud on ka menetlus, et algatada ühise kavandamise protsess äärmise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastaste teenuste ümberkorraldamiseks. Sarnane hange võidakse korraldada ka puudega inimeste jaoks.

Saadud kogemused ja esseeisvad ülesanded

- Teenuste ühise kavandamise hankemenetlusele kulub 30% rohkem aega kui standardse riigihankemenetluse jaoks. Lisaks tekivad seonduvad personalikulud ning on vaja omavalitsuse poolset väga head korraldamist ja planeerimist.
- Enne ühise kavandamise protsessi käivitamist oli vajalik eelnev strateegiline planeerimine kohaliku tegevuskava raames. Planeerimise käigus tehti kindlaks omavalitsuse vajadused, prioriteedid ja vahendid üldisel sotsiaalteenuste osutamisel. See aitas kindlaks määrata teenuse standardid.

- Oluline on, et nii omavalitsusel kui ka teistel osalejatel oleksid pädevad töötajad, kellel on teadmised ühise kavandamise protsessist ja kohalikust sotsiaalsest olukorrast. Samuti on vaja informatiivseid andmeid sotsiaalse olukorra kohta.

Kontaktisik

Massimo Molgora, sotsiaalteenuste ja hariduse osakonna sotsiaalteenuste üksuse juht,
MMolgora@comune.brescia.it

---

35. Kvaliteedistandardite ühine määratlemine hooldusteenuste kavandamiseks, korraldamiseks ja osutamiseks ning nende standardite lõimimine riigihangetesse

Hankeasutuse nimi: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gdynia sotsiaalteenuste keskus, Poola

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Gdynia linn korraldas 2011. ja 2012. aastal ürituse „Gdynia dialoog hooldusteenuste kvaliteedi teemal“. Eesmärk oli teha kindlaks hooldusteenuste sidusrühmade vajadused ja ootused ning neile reageerida, et parandada hooldusteenuste kvaliteeti. See oli võimalus pidada ulatuslikku arutelu, kus löid kaasa kõik huvitatud isikud – osales üle 1000 inimese, sealhulgas hooldusteenuste saajad ja osutajad. Hooldusteenuste saajad ja osutajad kohtusid nii rühmades kui ka individuaalselt; isikuid, kes ei saanud osaleda ühelgi 18 kokkusaamisest, külastati ja küsitleti nende kodudes. Osalejatelt küsiti, milline on nende meelest hea hooldusteenus.

Eelkirjeldatu tulemusel sõnastati ühised kvaliteedikriteeriumid, suunised ja standardid, mis peaksid aitama parandada hoolduse ja töö kvaliteeti hooldussektoris.

Seejärel lõimiti kindlaksmääratud hooldusteenuste standardid riigihankemenetlustesse. Kehtestades hooldajate töölevõtmisega seotud nõuded (nagu miinimumpalk, korralik leping, koolitusfond hooldajate kvalifikatsiooni ja oskusi parandavate erikoolituste ja erialaste kursuste jaoks või tööandja panus kohalikku koolitusfondi), püüab kohalik omavalitsus parandada hooldaja elukutse mainet ja tõsta hooldajate haridustaset. Gdynia hooldusteenuste kvaliteedi teemalise dialoogi moto oli „*Soovime näha. Soovime kuulda. Soovime koos otsustada.*“

Sisu

Tõhusate ja kaasavate hooldusteenuste osutamine, võttes arvesse hooldusteenuste saajate konkreetseid vajadusi

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke-eelne etapp

Hanke-eelse protsessi esimene tulemus oli kvaliteetsete hooldusteenuste harta, milles kirjeldatakse üldisi väärtusi ja sidusrühmade kindlaks määratud peamisi kvaliteedikriteeriume, nagu tõhusus, hea juhtimine, positiivne suhtumine koostöösse, teabevoog, vastastikune austus, kättesaadavus, vastutus, kohandatavus ja solidaarsus.

Tehniline kirjeldus

Hankemenetlustes hõlmab hooldusteenuste tehniline kirjeldus konsultatsiooni abil kindlaks määratud olulisi nõudeid. Kõige soodsam pakkumus valitakse välja järgmiste pakkumuste hindamise kriteeriumide põhjal:

- hind – 45%,
- lepingut täitma määratud hooldustöötajate kvaliteet ja arv – 45% (kvaliteedi hindamisel lähtutakse töötajate kutsekvalifikatsioonist),

hooldajate töötingimused – 10% (lepingu täitmise tingimused).

Lepingud sisaldavad rangeid nõudeid, et tagada hooldajatele inimväärset töötingimused (sh palk ja tööaeg) ning võimalus end arendada ja parandada oma kutsekvalifikatsiooni. Näiteks kuni 2014. aastani pidi töövõtja looma koolitusfondi suurusega 1% palgafondist, et pakkuda hooldajatele erikoolitust.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Koostati dokument, mis sisaldab Gdynias rakendatavat elukohas osutatavate hooldusteenuste standardit, kuna õiguslikke standardeid hooldusteenuste jaoks ega Poola pere-, töö- ja sotsiaalpoliitika ministeeriumi soovitatud suuniseid ei ole ikka veel.

Dokumendis on kirjeldatud, kuidas korraldada ja osutada kvaliteetseid hooldusteenuseid nii, et need vastaksid kohalike sidusrühmade vajadustele. Kõigepealt on kindlaks määratud hooldusteenuste eesmärgid ja oodatavad tulemused, seejärel on esitatud kohalike hooldusteenuste loetelu, mis sisaldab mitmesuguseid personaalseid ja koduhooldusteenuseid.

Järgmisena on sätestatud hooldusteenuste korraldajate ja osutajate ning hooldajate ülesanded ja õigused ning hooldajate kutsekvalifikatsiooniga seotud nõuded. Peamised põhimõtted hooldajate töölevõtmisel on järgmised: kaheksatunnine tööpäev ja tööleping, inimväärset palgatingimused, mittediskrimineerimine töötingimuste osas ja juurdepääs kutseõppele.

Standardi kehtestas Gdynia linnapea kohaliku hooldusteenuste osutamise tavana ning alates 2011. aasta maist peab see olema lõimitud kõikidesse hanke tehnilistesse kirjeldustesse ja lepingutingimustesse.

Võrdlusstandardid hõlmavad asjakohaseid ILO põhikonventsioone, nagu

- ILO põhikiri (artikkel 427),
- C100 – võrdse tasustamise konventsioon,
- C111 – töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitlev konventsioon,
- C140 – tasustatud õppepuhkuse konventsioon,
- C175 – osalise tööaja konventsioon.

Kontrollimine

Kontrollimisel ja järelevalve tegemisel lähtutakse järgmistest näitajatest:

- hooldusteenuste osutamise kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed kriteeriumid, mis on sätestatud Gdynia hooldusteenuste standardis;
- hooldajate tasustamine kooskõlas Poola seadustega (seadusest tulenev minimaalne tunnitasu, mis ei jää allapoole Poola õigusaktides kindlaks määratud kohaldatavaid tasustamisstandardeid ning mis sõltub haridustasemest ja kutsekvalifikatsioonist);
- nõutavate töötingimuste ja isikukaitsevahendite tagamine;
- nõutava töösuhte vormi (tööleping) tagamine;
- tööajastandardite (kaheksatunnine tööpäev) tagamine;
- hooldajate juurdepääs koolitusele;
- hooldajate haridustase, sealhulgas täieliku väljaõppe saanud hooldajate arv;
- hooldajate asendamine, asendamise korralduse tõhusus.

Lepingu maksumus

Aastatel 2011–2018 toimus 39 riigihankemenetlust, kus kasutati sotsiaalklausleid, ja sõlmiti 39 hooldusteenuste lepingut kogumaksumusega 49,1 miljonit zlotti (umbes 11,4 miljonit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Kohalik õigusakt – Gdynia linnapea 24. mai 2011. aasta määrus nr 2073/11/VI/R

Osalejad

Dialogis osales üle 1000 hooldusteenuste otseste ja kaudsete sidusrühmade esindaja, sealhulgas

- lõppkasutajad (eakad inimesed ja nende pereliikmed),
- eesliinitöötajad (hooldajad),
- vabatahtlikud töötajad,
- sotsiaaltöötajad,
- teenuse ostja ja teenuse osutajate juhid,
- kohaliku omavalitsuse esindajad.

Sotsiaalne mõju

- Ühine arusaam kvaliteetsest hooldusest kohalikus keskkonnas.
- Töötingimuste kvaliteedi paranemine hooldussektoris, mida peetakse üheks alahinnatud sektoriks, kus on viletsad töö- ja palgatingimused.
- Hooldajate pädevuse ja haridustaseme paranemine.
- Hooldaja elukutse maine paranemine.
- Hooldusteenuste kvaliteedi paranemine kasutajate vaatenurgast ja seega kasutajate elukvaliteedi paranemine.

Muu kasu

- Gdynia kogemused kinnitavad, et osalusprotsessi kasutamine avalike teenuste sisu ja sotsiaalse väärtuse kindlaksmääramisel ning tööhõivet edendavate vahendite rakendamine riigihangetes võivad aidata parandada asjaomaste teenuste kvaliteeti, mõjutada tööturgu ja edendada sotsiaalselt vastutustundlikku ettevõtlust.
- Osalusprotsessi, mille tulemusel määrati kindlaks sotsiaalselt vastutustundliku riigihanke standardid, on edukalt katsetatud ja rakendatud ning see toimib ka praegu. Protsessi on võimalik kasutada ka teiste sotsiaalteenuste puhul ning seda saavad rakendada ka teised organisatsioonid.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Toimuvad demograafilised protsessid ja muutused peremudelid on juba praegu sotsiaalpoliitikas suureks väljakutseks. Nendega kaasneb kahtlemata vajadus pidevalt kohandada nii hooldusteenuste ulatust ja mahtu kui ka selleks tehtavate kulutuste taset ja tulemuslikkust.
- Osalusel põhineva lähenemisviisi rakendamine hooldusteenuste kavandamisel, korraldamisel ja osutamisel muudab need teenused tulemuslikumaks, kaasavamaks ja paremini kohandatuks

teenusesaajate konkreetsete vajadustega, võimaldades samal ajal tagada töövõtjatele inimväärsed tingimused teenuste osutamiseks.

Kontaktisik

Katarzyna Stec, Gdynia sotsiaalteenuste keskus, k.stec@mopsgdynia.pl

36. Mitme organisatsiooni osutatavad sotsiaalhoolekandeteenused

Hankeasutuse nimi: Riia linnavolikogu hoolekandeosakond, Läti

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Riia linnas osutavad praegu sotsiaalhoolekandeteenuseid mitu organisatsiooni, milleks kasutatakse raamlepingut. Riia linnavolikogu hoolekandeosakond on kasutanud seda vahendit viimasel kuuel aastal.

Enne seda kuulutas avaliku sektori hankija tavaliselt välja pakkumismenetluse, mille üldjuhul võitis üks ettevõtja, kelle suutlikkus osutada teenuseid oli territoriaalse katvuse osas väga piiratud. Läti samariitlaste ühendus vaidlustas selle tava riiklikus riigihangete ametis (apellatsioonikogu), väites, et see tähendab sotsiaalteenuste osutamise monopoliseerimist Riias. Juhtum lahendati Läti samariitlaste ühenduse kasuks. Selle tulemusel on loobutud monopoolse seisundi saavutamist võimaldavatest hanketavadest. Need on asendatud läbipaistvamate, konkurentsipõhisemate ja avatumate hankemenetlustega. Selleks on avaliku sektori hankija kasutanud Riia linnas sotsiaalhoolekandeteenuste hankimiseks raamlepinguid. Sotsiaalhoolekandeteenuste suhtes kohaldatakse direktiivi 2014/24/EL artiklite 74–77 kohaselt lihtsustatud korda.

Raamlepingu alusel hangitavate teenuste hulka kuulub selliste isikute abistamine enese eest hoolitsemisel ja/või majapidamistöode tegemisel, kes oma vanuse või puude tõttu ei saa ise hakkama. Sihtrühma kuuluvad isikud, kes elavad üksi või kellega koos elavad pereliikmed ei saa pakkuda vajalikku hooldust oma vanuse, tervise või töö tõttu. Raamleping hõlmab ka hooldusteenuste osutamist puudega alaealistele.

Sisu

Mitme ettevõtjaga sõlmitud raamleping koduhooldusteenuste osutamiseks Riia sotsiaalteenuste kasutajatele 2020. aastal

Hanke etapp ja kriteeriumid

Raamleping sõlmiti sotsiaalhoolekandeteenuste hankemenetluse raames (millele on osutatud Läti riigihangete seaduse 2. lisas), mille puhul on tegemist omamoodi avatud hankemenetlusega. Sotsiaalteenuste osutajatelt oodatakse 250 000 tundi teenuseid ja erakorralise teenuse osutamist 130 korda lepingu kestuse jooksul. Teenusesaajatega sõlmitakse eraldi lepingud ning kokku tuleb leppida hoolduskavades kooskõlas üldiste tingimustega.

Pakkujad pidid vastama järgmistele tehnilise ja kutsealase suutlikkusega seotud kriteeriumidele:

- omama sotsiaaltöötajaid, kes on läbinud sotsiaalhoolekande valdkonnas vähemalt kolmanda taseme hariduse esimese astme või saanud asjaomases valdkonnas vähemalt kutsekeskhariduse (olles lõpetanud kutsekeskhariduse programme pakkuva kutsekooli või muu haridusasutuse), ning hooldajaid (kes vastavad veidi tagasihoidlikumatele haridusega seotud nõuetele);
- tagama ametialase pädevuse pideva arendamise kooskõlas valitsuse 13. juuni 2017. aasta määruse nr 338 (nõuded sotsiaalteenuste osutajatele) punktiga 9.

Tehnilises pakkumuses pidid pakkujad esitama järgmise teabe:

- piirkondlikud üksused ning hooldajate ja koduhooldusteenuste osutamise tundide arv;
- teenuste osutamise kord, sealhulgas teenusekasutajate kaebuste käsitlemise kord, ja kasutavad vahendid;

- teenuse kestus, hooldajate tööaja korraldus ja kooskõla õigusaktides sätestatud nõuetega;
- täiskasvanutele ja alaealistele osutatavate teenuste sisu, sealhulgas õigusaktides sätestatud nõuete täitmine, töömeetodid ja töös kasutatavad materjalid, teenuste dokumenteerimine ja dokumentide säilitamine;
- pakkumusi esitavate ettevõtete ja organisatsioonide puhul hinnatakse nende suutlikkust seoses territoriaalse katvuse, töötajate kvalifikatsiooni ja kogemuste ning kasutatava taristuga.

Saadi kuus pakumust ja raamleping sõlmiti kõigi kuue pakkujaga.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Riia linn otsustas kasutada raamlepingut (mida võimaldab direktiivi 2014/24/EL artikkel 33), et tagada

- teenuste füüsiline ligipääsetavus, st teenuseid osutatakse kasutaja elukoha lähedal;
- teenuste hea kvaliteet, st organisatsioonid on suutelised osutama koduhooldusteenuseid, omavad kogemusi ja vastavad kutsealastele nõuetele;
- teenuste kättesaadavus, st raamleping võimaldab luua Riias sotsiaalteenuste osutajate võrgustiku ja suurendab koduhooldusteenuste kättesaadavust.

Hankelepingu eesmärk oli parandada üksikisikute ja/või perede elukvaliteeti, aidata rahuldada isikute põhivajadusi, abistada majapidamistööde tegemisel ja osutada isikuhooldusteenuseid isikutele, kellel on vanuse või puude tõttu objektiivseid raskusi enda eest hoolitsemisel.

Kontrollimine

- Hankekomisjon kontrollis tehniliste pakumuste vastavust nõuetele, mis on sätestatud valitsuse 13. juuni 2017. aasta määruse nr 338 (nõuded sotsiaalteenuste osutajatele) punktis 1.6.
- Hankedokumentide esitamisel pidi pakkuja esitama spetsialistilt saadud tõendi, mis kinnitas, et pakkuja vastas kutsealast arengut käsitlevale nõudele.
- Pakkuja osutatava teenuse kvaliteeti hindavad vastavalt vajadusele Riia sotsiaalteenuste spetsialistid.
- Pakkuja peab hindama vähemalt kord aastas oma teenuse kvaliteeti ka ise.
- Lepingu täitmist jälgivad teenuseosutaja töötajad.
- Aastaruanded ja arved esitatakse avaliku sektori hankijale.

Lepingu maksumus

Raamlepingu kogumaksumus ei ületa hinnangute kohaselt 12 877 609 eurot (ilma käibemaksuta). Kulutused ühe isiku kohta tunnis ei ületa eeldatavasti 4,44 eurot ja kulutused koduhooldusteenustele eriolukorras ei tohiks ületada 30 eurot päevas. Raamleping hakkas kehtima 1. jaanuaril 2020 ja selle esialgne kestus on üks aasta.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artiklid 74–77 sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste suhtes kohaldatava lihtsustatud korra kohta
- Valitsuse 13. juuni 2017. aasta määrus nr 338, mis käsitleb nõudeid sotsiaalteenuste osutajatele

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Riia linnavolikogu hoolekandeosakond
- Organisatsioonid, kellega on sõlmitud raamleping:
  - Läti samariitlaste ühendus
  - Läti Punane Rist
  - Biedrība SIA Mājas aprūpe, sotsiaalne ettevõtte, kes osutab Riias koduhooldusteenuseid
  - Svētā Jāņa Palīdzīb, vabatahtlik ühendus, humanitaarabiorganisatsiooni Johanniter International liige
  - SIA Pirmais Patronāžas Serviss, organisatsioon, mis tegeleb eakatele ja puudega inimestele suunatud sotsiaaltööga
  - AS Aprūpes birojs, organisatsioon, mis osutab patsientidele professionaalseid tervishoiuteenuseid

Sotsiaalne mõju

- Paremad sotsiaalteenused Riia linnas inimestele, kes ei ole võimelised enda eest ise hoolitsema, ja nende teenuste territoriaalse katvuse suurenemine, millega on paranenud asjaomaste isikute ja nende perede elukvaliteet.
- Kasutaja võimalus valida sobivaim teenuseosutaja, lähtudes eri kriteeriumidest, näiteks usuline/mitteusuline organisatsioon.

Muu kasu

- Raamleping on eriti kasulik sellepärast, et on olemas suur hulk sotsiaalhoolekandeorganisatsioone, kes on võimelised osutama Riia linnale asjakohaseid sotsiaalhoolekandeteenuseid, kuid ükski organisatsioon ei suuda osutada kõiki linnas vaja minevaid sotsiaalteenuseid üksi. Raamleping on võimaldanud luua tänu lepingu raames tehtavale koostööle Riias sotsiaalteenuste osutajate võrgustiku ning on samal ajal tugevdanud kasumit mittetaotlevate sotsiaalteenuste osutajate sektorit, andes sektorile juurdepääsu riigihangetele, mida sellel varem ei olnud.
- Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutavad mitu organisatsiooni; ühelgi organisatsioonil ei ole monopoolset seisundit. Paranenud on sotsiaalsete ettevõtete juurdepääs riigihangetele.
- Reguleeritud on konkurentsi ning primaarsete teenuseosutaja väljavalimisel ei võeta arvesse üksnes kõige madalamat hinda, vaid vaadeldakse ka, milline pakkumus on sobivaim kasutajale.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Raamlepingu kestus on üks aasta ja seda võib kord aastas pikendada kuni nelja aasta võrra. Mõni teine kohalik omavalitsus on sätestanud (oma kohalikes normatiivaktides), et lepingu võib sõlmida kolmeks aastaks. Kui lepingu kestus on pikem kui üks aasta, tagatakse sellega teenuste osutajatele ja kasutajatele suurem stabiilsus. Samas, kui leping kestab kauem kui aasta, on uutel teenuseosutajatel keerulisem turule siseneda.
- Kui osutatav sotsiaalhoolekandeteenus on majutusteenus, peaks lepingu kestus olema pikem kui üks aasta. Paraku korraldab mõni kohalik omavalitsus hankemenetluse igal aastal, mistõttu on oht, et kasutajad peavad vahetama igal aastal elukohta.

Kontaktisikud

Agnese Fridenberga, õigusekspert, agnese.fridenberga@providus.lv

Andris Bērziņš, Läti samariitlaste ühenduse esimees, samariesi@samariesi.lv

37. Iseseisvat toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste hankimine Leedu Kaišiadorys

Hankeasutuse nimi, riik: Kaišiadorysi omavalitsus, Leedu

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Leedu arengustrateegias aastani 2030 on ette nähtud strateegiline raamistik avaliku sektori asutuste tegevuse suunamiseks, et reageerida lähiaastail sotsiaal-, majandus- ja keskkonnaprobleemidele. Üks strateegia põhisammas on kogukondade, kasumit mittetaotlevate osalejate ja vabaühenduste otsene kaasamine, et lahendada selliseid probleeme tulemuslikumalt. Sellel on olnud oluline mõju riigihangete korraldamisele ja avaliku sektori asutuste rollile sotsiaalteenuste otseste osutajatena. Esiteks on strateegias öeldud, et avaliku sektori asutused peaksid osutama teenuseid vaid siis, kui vabaühendused, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja eraettevõtjad ei saa neid osutada. Teiseks, nagu on märgitud riiklikus arenguprogrammis 2014–2020, peaks vähemalt 15% kohaliku tasandi avalikest sotsiaalteenustest osutama sellised eraettevõtjad.

Eraettevõtjate osakaalu sotsiaalteenuste osutamisel suurendatakse eesmärgiga

- tagada sotsiaalse mõju parema mõõtmise kaudu teenuste parem kvaliteet;
- lahendada eksperditeadmiste ja kogemuste nappuse probleem teenuste laiendamisel ning
- edendada tegevusel ja väljunditel põhinevate lähenemisviiside asemel pigem tulemuspõhiste (mõjupõhiste) lähenemisviiside väljatöötamist teenuste riigihangete jaoks.

Versli Lietuva (Leedu ettevõtluse arendamise sihtasutus) – majandus- ja innovatsiooniministeeriumi alluvusse kuuluv mittetulundusühing – on koostanud [avalike teenuste üleandmise juhendi](#). Juhend on mõeldud kohalikele omavalitsustele ning selle eesmärk on parandada teadmisi riigihanke-eeskirjade, mõju mõõtmise meetodite ja olemasolevate rahaliste vahendite kohta ning anda nõu olulistest õiguslikes küsimustes.

Ettevõtluse arendamise sihtasutus on aidanud ka mõnel kohalikul omavalitsusel kavandada vaimse tervise probleemiga inimeste sotsiaalset ja majanduslikku integreerimist edendavate tugiteenuste hanget. Sellised inimesed elavad praegu iseseisvalt kogukondlikes keskustes. Lisaks vaimse tervise probleemiga inimeste heaolu eest hoolitsemisele püüavad avaliku sektori asutused edendada selliste inimeste lõimumist ühiskonda ja parandada nende elukvaliteeti. Eelkõige puuduvad vaimse tervise probleemiga inimestel võimalused osaleda ühiskonnaelus, harrastada hobisid ja olla tunnustatud oma kogukonna väärtuslike liikmetena, ilma et leviksid negatiivsed stereotüübid. Peamine takistus majanduslikul integreerumisel on võimetekohase töö puudumine kogukonnas (või mõistlikus kauguses).

2019. aasta detsembris algatas Kaišiadorysi omavalitsus esimese menetluse, et hankida iseseisvat toimetulekut toetavaid teenuseid eesmärgiga suurendada vaimse puudega inimeste sõltumatust ja lõimumist. Nende teenuste mõju mõõdetakse kuue kuu pärast. Teenuste eest tasumisel kasutatakse duaalset süsteemi: kui teenusega saavutatakse oodatud tulemus, saab teenuseosutaja lisatasu, kui mitte, järgneb karistus.

Sisu

Hange iseseisvat toimetulekut edendavate teenuste osutamiseks vaimse puudega inimeste kodus, mis toob kaasa nende inimeste tööalase ja sotsiaalse integreerumise

Hanke etapp ja kriteeriumid

Selleks et rakendada eespool nimetatud tulemuspõhist lähenemisviisi ja tagada sobivate pakkujate olemasolu, kasutas avaliku sektori hankija võimalusi, mis on ette nähtud Leedu riigihangete seadusega, millega rakendatakse direktiivi 2014/24/EL. Eelkõige kasutas hankija hanke-eelseid turu-uuringuid ja konkurentsipõhist läbirääkimistega hankemenetlust. Oluline oli ka menetluse taotletavate eesmärkide – nii lühiajaliste kui ka pikaajaliste – kindlaksmääramine ning duaalse tasumissüsteemi kehtestamine.

Hanke-eelsed turu-uuringud hõlmasid potentsiaalseid sotsiaalteenuste osutajaid ja kogukondi. Uuringute eesmärk oli välja selgitada, kas teenuseosutajad on võimelised saavutama tulemusi, mida omavalitsus neilt ootab, arutada võimalikke lepingutingimusi ja teha kindlaks need tingimused, mis võivad tekitada teenuseosutajatele raskusi. Need dialoogid korraldati ka eesmärgiga selgitada välja teenuseosutajate koostööpotentsiaal, juhuks kui üks teenuseosutaja ei suuda kõiki omavalitsuse kindlaks määratud eesmärke üksi saavutada. Samuti käsitleti turu-uuringute raames omavalitsuse kindlaks määratud kvaliteedikriteeriumeid, mille sellesse etappi kaasatud potentsiaalsed teenuseosutajad ja sidusrühmad kiitsid heaks.

Pakkumuste hindamisel võeti aluseks parim hinna ja kvaliteedi suhe. Hinna (kulutused ühe isiku kohta kuus) osatähtsus oli 60% ja kvaliteedi osatähtsus ülejäänud 40%.

Kvaliteeti hinnati järgmise kolme kriteeriumi põhjal, mille jaoks pakkujad pidid esitama rea näitajaid:

- teenusesaajad suudavad tööd tehes ja sissetulekut teenides end ülal pidada; hinnati seda, mitu kuud aastas (pärast teenuseosutajaga lepingu sõlmimist) asjaomased isikud töötavad ja nende sissetuleku suurust (kuni 15 punkti);
- teenusesaajad suudavad hoolitseda oma hügieeni eest ja tulevad endaga ise toime (kuni 15 punkti);
- kavandatava(te) teenus(t)e kirjeldus, kus antakse ülevaade sellest, kuidas teenus(t)e osutamine mõjutab sihtrühma ja on kooskõlas avaliku sektori hankija taotletavate eesmärkidega (sh vabatahtlike kaasamine tegevusse ning partnerlus kohalike vabaühenduste ja eraettevõtjatega) (kuni 10 punkti).

Nende kriteeriumide täitmisest hanke võitja kavandatud viisil sõltub mõju mõõtmine ja tasumine.

Pakkujatel paluti esitada teenuse hind ühe isiku kohta kuus. Lepingu maksimaalne maksumus oli *fikseeritud hind ühe isiku kohta kuus x 10 (kasutajate arv) x 12 (kuude arv)*.

Menetluses võisid osaleda igat liiki ettevõtjad. Leping sõlmiti kasumit mittetaotleva teenuseosutajaga kooskõlas avalike teenuste üleandmise juhendi strateegilise eesmärgiga suurendada sotsiaalsete ettevõtete, eelkõige lihtsustatud korraga hõlmatud ettevõtete rolli teenuseosutajatena.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Arendada sotsiaalseid oskusi: hangitud teenuste eesmärk on suurendada vaimse tervise probleemiga inimeste vastutust oma elu eest. See hõlmab iseseisvat toimetulekut, kogukonnaga suhtlemise oskuste omandamist ja selliste inimeste ühiskonnaelus osalemise suurendamist. Pakutav tugi peaks suurendama kasutajate suutlikkust väljendada oma vajadusi ning vastutada oma otsuste ja tegude eest.
- Pakkuda igale inimesele tema võimetele ja pädevusele vastavat tööd: juurdepääsu saamine palgatööle ja õigus kasutada oma sissetulekut oma äranägemise järgi võimaldab inimestel otsustada oma elu üle ja saavutada sõltumatus.

- Pakkuda terviklikku komplekti tugiteenuseid, mis võimaldavad kaasata vaimse tervise probleemiga inimesed töö- ja ühiskonnaellu: vaimse tervise probleemiga inimeste püsiva lõimimise peamine eeltingimus on terviklik kogum sotsiaalteenuseid, milles võetakse arvesse iga isiku vajadusi väljaspool tervishoidu.

Kontrollimine

Selleks et hõlbustada pakkumuste hindamist, koostas avaliku sektori hankija strateegia, milles on määratud kindlaks oodatavad vahetulemused ja eeldatav pikaajaline mõju ning meetodika nende mõõtmiseks kontrollimise käigus.

Lepingu maksumus

Leping algas 2019. aasta detsembris ja lõpeb 2020. aasta novembris (12 kuud); seda on võimalik pikendada veel 12 kuuks. Sõlmitud lepingu kogumaksumus ühe aasta jooksul on 55 000 eurot, lepingu pikendamisel veel üheks aastaks lisandub sama summa.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta ja artiklid 74–77 sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste suhtes kohaldatava lihtsustatud korra kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Kaišiadorysi omavalitsus
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping: nii erasektori kui ka kasumit mittetaotlevad tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutajad
- Tugi: Versli Lietuva (ja selle konsultandid) on toetanud omavalitsust kogu hanketsükli jooksul alates teenusevajaduse väljaselgitamisest kuni menetluse algamise ja lepingu sõlmimiseni. Sihtasutus toetab avaliku sektori hankijat ka lepingu rakendamisel. Sihtasutuse järgmine vahe-eesmärk on esimene mõju mõõtmine kuue kuu pärast.
- Kasusaajad: vaimse puudega inimesed kui hangitud teenuse saajad

Sotsiaalne mõju

- Osutatavate teenuste peamine eesmärk on suurendada kogukondlikes keskustes elavate vaimse tervise probleemiga inimeste sotsiaalset ja majanduslikku integreerumist.
- Omavalitsus sai kasutada avaliku sektori väliste ettevõtjate, eeskätt kasumit mittetaotlevate sotsiaalteenuste osutajate kogemusi ja eksperditeadmisi, et otsida uuenduslikke viise teenuste osutamiseks vaimse tervise probleemiga inimestele.
- Hankega edendati tulemuspõhiste riigihangete kasutamist, milles nähakse võimalust suurendada sotsiaalteenuste tulemuslikkust ning saavutada parim hinna ja kvaliteedi suhe.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kõnealust uut lähenemisviisi ei olnud lihtne rakendada, kuna teenuseosutajaid, kes suudaksid täita lepingut avaliku sektori hankija ette nähtud viisil, on vähe. Sellegipoolest püüdis omavalitsus kaasata nii erasektori teenuseosutajad kui ka kasumit mittetaotlevad teenuseosutajad, kes juba osutasid sarnaseid teenuseid, ning tagada, et kogukonnad (kasutajarühmad, puudega inimeste organisatsioonid jne) saavad teha oma hääle kuuldavaks. Teenuste üleandmise juhendis pannakse suurt rõhku turu-uuringutele ja läbirääkimistele.

- Omavalitsusi tuleb mõjupõhise lähenemisviisi rakendamisel ja selle turuosalistele tutvustamisel abistada, kuna seda on hankemenetluses keerulisem kasutada kui tavapäraseid lähenemisviise. Teiselt poolt puuduvad avaliku sektori asutustel, eriti kohalikul tasandil, sageli töötajad, kes on harjunud töötama sotsiaalsel eesmärgil tegutsevate teenuseosutajatega ja tegelema raskustega hanke ettevalmistamisel.
- Omavalitsused peaksid kavandama oma hanketegevuse pikaajaliselt, kuna mõjupõhine menetlus on keerulisem ja eeldab igas hanke etapis põhjalikumad analüüsi.
- Väga oluline on teha tööd potentsiaalsete teenuseosutajatega, et suurendada teadlikkust turu-uuringute kasulikkusest ja teavitada neid sellest, miks nad peaksid neis osalema.

Kontaktisik

Aušra Pulauskaitė, Versli Lietuva projektijuht, a.pulauskaite@enterpriselithuania.com

38. Tulemustele orienteeritud abiteenused noortele, sealhulgas sotsiaalset kasu käsitlevad nõuded

Hankeasutuse nimi, riik: Rotterdami linn, Madalmaad

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

2014. aastal võeti Madalmaades vastu uus noorsooseadus, millega korraldati ümber ja detsentraliseeriti noortele suunatud teenused, et oleks võimalik rakendada rohkem kohalikke lähenemisviise. Selle tulemusel ühendasid Rijnmondi piirkonna (provintis Madalmaade lääneosas) 15 omavalitsust jõud, et koostada Rijnmondi ühine noorte abistamise kava (edaspidi „ühine kava“), mille elluviimist juhib Rotterdami linn. Korraldades 2018. aastal uue noortele suunatud teenuste hanke, otsustasid ühise kava rakendajad kasutada tulemustele orienteeritud rahastamismudelit, kus keskendutakse väljundite asemel tulemustele, et suurendada töövõtjate vastutust tulemuste eest ja soodustada innovatsiooni.

Teenuste pideva ja nõuetekohase osutamise tagamiseks on ühise kava rakendajad jaganud noortele suunatud teenuste hanke mitmeks osaks ja nad kasutavad raamlepingut, nii et iga osa kohta saab sõlmida lepingu mitme teenuseosutajaga. Raamlepingu esialgne kestus on kolm aastat (alates 1. jaanuarist 2018). Kestust saab kaks korda pikendada, kummalgi korral ühe aasta võrra. Raamlepingu alusel osutatavate teenuste suhtes on kohaldatav lihtsustatud kord (direktiivi 2014/24/EL artiklid 74–77).

Sisu

Noortele suunatud abiteenused – A osa: perepõhine asendushooldus (noorte paigutamine ajutiselt või pikaks ajaks stabiilsesse kodukeskkonda)

Hanke etapp ja kriteeriumid

Ühise kava rakendajad kasutasid avatud hankemenetlust. Pakkujaid hinnati järgmiste kriteeriumide põhjal:

- töötajate eksperditeadmised ja kogemused (30 punkti);
- tulemustele orienteeritud abiteenuste osutamine noortele (40 punkti);
- koostöö – kuidas pakkuja teeb koostööd teiste osalejatega, et tagada noorte terviklik abistamine (30 punkti).

Kuna tasu makstakse üksnes tulemuste põhjal, paluti pakkujatel kirjeldada, kuidas nad osutavad noortele tulemustele orienteeritud abiteenuseid, sealhulgas

- kuidas on organisatsioon varustatud selleks, et tagada tulemustele orienteeritud rahastamise pakutavate uute võimaluste tõhus ja tulemuslik kasutamine, sealhulgas määrata kindlaks eesmärgid, prioriteedid ja meetmed, ning kuidas tagab organisatsioon, et tal on aega ja vahendeid vajalike tulemuste saavutamiseks;
- mil määral tunnistab, kontrollib ja juhib organisatsioon riske tulemustele orienteeritud rahastamismetoodika kasutuselevõtul;
- mil määral pakub organisatsioon terviklikku hooldust, mis hõlmab kõikvõimalikke noortele suunatud teenuseid, ning teeb vajaduse korral koostööd teiste hooldusteenuste osutajatega.

Pakkumusi hinnati skaalal 0–5 („halb“ kuni „suurepärase“). Hindamisrühmas oli vähemalt viis liiget, kelle hulka kuulusid ühise noorte abistamise kava poliitikaametnikud ja lepinguhaldurid.

Lõpuks lisasid ühise kava rakendajad hanke võitjatega sõlmitavatesse lepingutesse sotsiaalse kasu klauslid. Teenuseosutajad peavad täitma laiema sotsiaalse kasu toomise kohustust, milles on tähelepanu keskmes tööga seotud võimaluste pakkumine inimestele, kes on jäänud tööturust kõige kaugemale (st inimesed, kes saavad töötajatele mõeldud hüvitisi, või koolitusprogrammides osalevad noored). Selle aluseks on Rotterdami sotsiaalse kasu protokoll, kus on loetletud kõik asjakohaseks peetavad tegevused ja meetodika selle tegevuse hindamiseks. Kohustuse täitmatajätmise tulemuseks on trahv, mille suurus on 125% täitmata jäänud kohustusest.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Kõnealune hange tuleneb 1. märtsil 2014. aastal vastu võetud riiklikust noorsooseadusest, mille eesmärk on võimaldada noortel kasvada tervislikus ja ohutus keskkonnas iseseisvateks ja endaga piisavalt hästi toime tulevateks inimesteks, et osaleda ühiskonnaelus. Peale selle kohaldab Rotterdam kõigis lepingutes, mille maksumus ületab 50 000 eurot, sotsiaalse kasu klausleid, et luua töövõimalusi inimestele, kellel oleks muidu töötamisega raskusi.

Kontrollimine

Selleks et tõestada oma sihtrühmaga töötamise alaseid põhipädevusi, peavad pakkujad kirjeldama sarnast tööd, mida nad on teinud mitte varem kui kolm aastat enne pakkumuste esitamise tähtaega.

Ühise kava rakendajad jälgivad teenuse osutamist, kasutades nelja riiklikult kindlaks määratud näitajat: teenusekasutaja rahulolu, eesmärgi saavutamine, ebaõnnestumised ja ooteajad. Teenuseosutaja võib taotleda ka lisanäitajate kasutamist, kui need annavad hea ülevaate saavutatud tulemustest. Peale selle kontrollitakse teenuseosutaja tulemuslikkust kord kvartalis neljast vaatenurgast:

- tagasiside, mis on saadud kohalikul rühmalt (kindlaksmääratud rühm omavalitsuse töötajaid, kes tegelevad noorte abistamisega) koostöömeetodi, kättesaadavuse, läbipaistvuse, teenusekasutajate kohtlemise, teiste organisatsioonidega tehtava koostöö ja tegutsemiskiiruse kohta;
- teenusekasutajate kaebuste kontrollimine, mis on saadud noorte iga-aastase küsitlemise raames;
- väljundite rakendamine;
- abistatud noorte arv ja keskmine hind teenusekasutaja kohta.

Ühise kava rakendajad ja teenuseosutaja arutavad tulemusi ja vajalikke meetmeid neli korda aastas. Kord aastas esitatakse finantsaruanne, et arutada välja tasu, võttes aluseks kava raames noorte abistamiseks/toetamiseks eraldatud eelarvevahendid. Sellele aruandele tuleb lisada audiitori aruanne (v.a juhul, kui aastakäive jääb alla 125 000 euro, mil piisab teenuseosutaja enda koostatud kinnitusest).

Lisaks peab teenuseosutaja andma aru sotsiaalse kasu klausli järgimise kohta. Ühises kavas on esitatud sotsiaalse kasu protokoll, kus on loetletud kohaldatavad sotsiaalsed kasu toovad tegevused ja nende tegevuste rahaline väärtus. Näiteks töötushüvitist saava isiku töölevõtmisega annab teenuseosutaja sotsiaalse panuse, mille suurus on 30 000 eurot aastas (20,51 eurot tunnis). See summa suureneb 35 000 euroni aastas (29,92 eurot tunnis), kui asjaomane isik on olnud töötu üle aasta. Selleks et antavat panust oleks võimalik jälgida, peavad teenuseosutajad registreerima oma sotsiaalset kasu toova tegevuse ühise kava rakendajate hallatavas sotsiaalse kasu registreerimise süsteemis. Lisaks palgatõendi või töölepingu esitamisele peab teenuseosutaja näitama, et asjaomane töötaja kuulub ühte sihtrühmadest.

Sotsiaalse kasu saab lõimida Madalmaades riigihankesse mitmel viisil. Võib kehtestada spetsiaalsed lepingu täitmise tingimused, kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või reserveerida lepingu kaitstud töökohti pakkuvatele ettevõtetele. Vt ka käesolevas kogumikus kirjeldatud Wageningeni näide (lk X) ja Haarlemi näide (lk X).

Lepingu maksumus

Noortele suunatud abiteenuste lepingu kogumaksumus kolme aasta jooksul oli 50 miljonit eurot (A osa 18 miljonit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2015/24/EL artikkel 46 lepingute osadeks jaotamise kohta ja artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta; artiklites 74–77 sätestatud sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste suhtes kohaldatav lihtsustatud kord, mis võimaldab menetlustes suuremat paindlikkust ja julgustab kasutama kvalitatiivseid kriteeriume.
- 2014. aasta direktiivi rakendatakse Madalmaades 1. juulil 2016 muudetud riigihangete seaduse kaudu.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Rotterdami linn ja ühise noorte abistamise kava rakendajad
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Enver
- Kasusaajad: ühise noorte abistamise kava raames abiteenuseid saavad noored ja sotsiaalse kasu toomise kohustust täitma palgatud töötajad

Sotsiaalne mõju

- Kasutades tulemustele orienteeritud rahastamismehhanismi, tagatakse ühise kavaga, et hangitavad noortele suunatud teenused toovad tõelisi tulemusi, mitte ei paku üksnes väljundeid. Sellega soodustatakse innovatsiooni ja koostööd, tegemata liigseid ettekirjutusi teenuse olemuse kohta, keskendudes pigem sellele, mis tuleks teenusega saavutada.

Muu kasu

- Rotterdami tööturg on muutumas. Varem töötas Rotterdami sadamas palju madala kvalifikatsiooniga inimesi, kuid automatiseerimise ja muude tööturul aset leidnud muutuste tulemusel ei ole nende inimeste jaoks enam töökohti. Peale selle on sadam viidud linnast kaugemale ja sinna sõitmine on muutunud paljudele väikese sissetulekuga töötajatele liiga keeruliseks.
- Rotterdami sotsiaalse kasu poliitika kohaselt vaatab iga avaliku sektori lepingu, mille maksumus ületab 50 000 eurot, läbi sotsiaalse kasu ekspert, et leida võimalusi sotsiaalse kasu toomiseks. 0–50% lepingu maksumusest (keskmiselt 5% lepingu kohta) tuleb lepingus eraldada töövõimaluste loomiseks.
- Näiteks kõnealuse hanke võitja Enveri (organisatsioon, mis toetab Lõuna-Hollandis noori ja nende peresid, osutades kvaliteetseid noortele suunatud teenuseid) sotsiaalse kasu toomise kohustus moodustab 2% kõigi ühise kava rakendajatega sõlmitud lepingute maksumusest. Kvaliteetsete kogukonnapõhiste teenuste osutamise kõrval pakub Enver otseselt tööd ja praktikavõimalusi tööturul eemale jäänud inimestele, sealhulgas sotsiaalhüvitiste saajatele, haavatavatele ja lisatoetust vajavatele noortele ning füüsilise või vaimse puudega inimestele.
- Rotterdami sotsiaalse kasu algatuse tulemusel võtsid ettevõtjad 2018. aastal tööle kokku 2519 tööturul eemale jäänud isikut.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Tegevus, millega taotletakse sotsiaalset kasu, peab olema kooskõlas sektoris valitseva tegeliku olukorraga. Näiteks tervishoiusektoris on küll hulgaliselt vabu töökohti, kuid sinna on vaja asjaomase diplomiga inimesi, mistõttu ei saa neid töökohti täita tööturul eemale jäänud inimestega.

- Rotterdam ajakohastas 2019. aastal oma sotsiaalse kasu poliitikat, et tagada tööandjatele suurem paindlikkus ja anda rohkem võimalusi kohanduste tegemiseks. Tänu sellele on olnud võimalik rakendada uusi lähenemisviise, mis on sihtrühma puhul asjakohasemad, näiteks tegeleda võlgade probleemiga (mis mõjutab 50% sotsiaalhüvitiste saajatest) ja tuua inimesed tööturule lähemale, pakkudes ametliku sotsiaalset kasu toova tegevusena haridust ja (töökohapõhist) koolitust ning keelekursusi.
- Selleks et oleks võimalik jälgida sotsiaalse kasu toomist, peavad teenuseosutajad andma oma tegevusest aru ja esitama seonduvad tõendid. Teenuseosutajad on andnud tagasisidet, et halduskoormus on praegu suur. Sellega seoses teeb Rotterdam koostööd mitme organisatsiooniga, et leida lahendused, mis sobivad mõlema poole jaoks.

Kontaktisik

Sophie Harbers, Rotterdami linna sotsiaalse kasu nõustaja, s.harbers@rotterdam.nl

39. Vaimse tervise teenuste ühine piiriülene kavandamine ja haldamine

Hankeasutuse nimi, riik: GECT GO / EZTS GO – Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus, kuhu kuuluvad Gorizia (Itaalia), Nova Gorica (Sloveenia) ja Šempeter-Vrtojba (Sloveenia) omavalitsus; Gorizia, Itaalia

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärk

See hea tava tekkis Sloveenia ja Itaalia kaasrahastatud Interregi [projekti Salute-Zdravstvo](#) raames. Projekti viis aastatel 2014–2020 ellu GECT GO / EZTS GO kui ainus toetusesaaja. Projekti eesmärk oli tugevdada ja parandada tervishoiuteenuste ja -rajatiste integreerimise kaudu Itaalia ja Sloveenia piiri äärses ala elanikele tervishoiu- ja sotsiaalteenuste pakkumist ja nende teenuste kvaliteeti.

Hanke eesmärk oli luua uuenduslikud piiriülesed projektid, et rahuldada vaimse tervise probleemiga noorte vajadusi nii hoolduse kui ka sotsiaalse ja tööturule integreerimise osas.

Euroopa territoriaalse koostöö rühmitused on loodud selleks, et edendada liikmesriikide ning nende piirkondlike ja kohalike omavalitsuste vahelist piiriülest, rahvusvahelist ja piirkondadevahelist koostööd. Need rühmitused võimaldavad partneritel ellu viia ühisprojekte, vahetada kogemusi, parandada ruumilise planeerimise koordineerimist ja moodustada ühiseid juriidilisi isikuid, et ületada raskused, mis tulenevad erinevustest eri piirkondade õigusaktides ja menetlustes.

Sisu

Vaimse tervise probleemiga noorte sotsiaalsele kaasamisele keskenduvate uuenduslike ja eksperimentaalsete lähenemisviiside, sekkumiste, teenuste ja konkreetsetele isikutele suunatud projektide ühine kavandamine ja haldamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Ühise töörühma⁶ koostatud pakkumiskutses nõuti, et pakkujad esitaksid esialgse projektiettepaneku, kuhu on märgitud kriteeriumid, konkreetsed rakendamismeetodid ja tegevusettepanekud tervishoiueelarvest⁷ toetatavate eraldi ja ühiselt võetavate meetmete ühiseks haldamiseks. Projektiettepanekud pidid olema uuenduslikud, eksperimentaalsed ja kvaliteetsed ning tugeva ja selge piiriülese mõjuga. Ettepanekuid hinnati järgmiste programmide arendamiseks.

- *Ühise haldamise ja piirkondliku toetuse programm:* projektiettepanekud, mille eesmärk on tagada kõigi ühiselt kavandatud ja ühiselt hallatavate piiriüleste meetmete koordineerimine ja järelevalve ning millega püütakse muu hulgas soodustada osalevate ettevõtjate vahelisi vahetusi ja tugevdada nende tööalaseid suhteid.

---

⁶ Töörühma kuulusid psühholoogid, haridustöötajad, sotsiaaltöötajad, meditsiiniõed jt järgmistest Sloveenia ja Itaalia asutustest: Nova Gorica tervisekeskus, Idrija psühhiaatriaigla ja vaimse tervise keskus CSM–AAS2 ning koordinaatorid.

⁷ Tervishoiueelarve on uuenduslik võimalus edendada koduhooldust. Vahend võimaldab keskenduda abisaaja enesemääramisotsustele ja kohandada osutatavat abi vastavalt abisaaja vajadustele (tervise, hoolduse, rehabilitatsiooni, majutuse ja tööga seotud vajadused ning sotsiaalsed vajadused).

- *Töökoolituse programm*: projektiettepanekud, mille eesmärk on pakkuda võimalusi töökoolituseks, kus saavad osaleda erinevate vaimse tervise probleemidega inimesed. Ettepanekutes pakutakse kasutajatele erinevaid koolitusvõimalusi vähemalt kolmes ettevõtlusvaldkonnas (nt rohemajandus, sotsiaalne põllumajandus, haldusvaldkonnad, toitlustus, vastastikune toetamine, kultuuri- ja kommunikatsioonitegevus), võttes arvesse ka territooriumi piiriülest konteksti.
- *Sotsiaalprogramm*: projektiettepanekud, mis hõlmavad kasutajate sotsialiseerimise alast tegevust. Kõige oodatam on laadilt rehabiliteeriv tegevus, mille eesmärk on luua sotsialiseerumist võimaldava kultuuri- ja haridustegevuse abil sotsiaalseid suhteid.
- *Eluasemeprogramm*: projektiettepanekud, mille eesmärk on pakkuda individuaalset eluasemetoetust, andes eraldi eluaseme või tagades ühismajutuse. Partner kohustub tegema kättesaadavaks kuni neljale inimesele mõeldud korterid (eelistatavalt Sloveenias Nova Gorica omavalitsuses), kus on kohandatavad eraldi ruumid.

Ettepanekule oli võimalik anda kokku 100 punkti, mis jagunesid järgmiselt:

- projektiettepanek (mis sisaldas eespool loetletut) – kuni 85 punkti,
- finantsäriplaan – kuni 15 punkti.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Hanke sotsiaalne eesmärk oli vaimse tervise probleemiga noorte sotsiaalne ja tööalane kaasamine, luues piiriüleste tervishoiuteenuste võrgustiku, mida saab kasutada ka muudes tervishoiuvaldkondades.

Kontrollimine

Töörühm tuleb kokku vähemalt iga kuue kuu tagant, et kontrollida projekti eesmärkide saavutamist. Selle kaks korda aastas toimuva läbivaatamiskoosoleku päevakorras on järgmised punktid:

- saavutatud rehabilitatsioonieesmärkide kontrollimine;
- sidusrühmade teavitamise taseme kontrollimine;
- ühise meeskonna töökorralduse läbivaatamine;
- heade tavade jagamine ja keeruliste olukordade arutamine.

Koosoleku tulemused protokollitakse ja töörühma koordinaatorid hoiavad protokollis alles.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus 18 kuu jooksul oli 367 213,11 eurot.

Õiguslik alus

Direktiivi 2014/24/EL artiklid 74–77 sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste suhtes kohaldatava lihtsustatud korra kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: GECT GO / EZTS GO

- Pakkujad: Itaalia ja Sloveenia kolmanda sektori üksused / kasumit mittetaotlevad ettevõtjad
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Itaalia sotsiaalühistu La Collina Società Cooperativa Sociale Onlus Impresa Sociale
- Tehniline tugi: Itaalia Friuli Venezia Giulia piirkonna omavalitsusele kuuluv IKT-ettevõtja Insiel
- Töörühma liikmed ja projekti kaasatud asutused:
  - Sloveenia tervishoiuministerium
  - Itaalia Friuli Venezia Giulia piirkonna tervise, sotsiaalpoliitika ja puudega inimeste keskdirektoraat
  - Sloveenia riiklik rahvatervise instituut
  - Sloveenia tervisekindlustuse instituut

Sotsiaalne mõju

- Tänu projektile vahetavad sotsiaaltöötajad ja tervishoiutöötajad häid tavasid spetsiaalselt loodud Itaalia ja Sloveenia töörühma kaudu, mis osales pakkumismenetluse sisu ühises kavandamises.
- Üks hea tava, millele keskenduti, on tervishoiueelarve, mida kasutatakse laialdaselt Itaalias, kuid mitte Sloveenias. Hanke eesmärk oli rakendada seda vajaduspõhist personaliseeritud hooldust hõlmavat head tava Sloveenia Nova Gorica omavalitsuses.

Muu kasu

- Kõnealune algatus, mis võimaldab vahetada häid tavasid, pakkuda kodanikele kvaliteetsemaid teenuseid ning edastada üle piiri oskusi ja teadmisi, on piirkonnas väga uudne.
- Projekt tugevdas Itaalia ja Sloveenia kolmanda sektori / kasumit mittetaotlevate teenuseosutajate vahelist koostööd.
- Tegemist on hea tavaga, mida saab rakendada ka mujal. Seda saab kasutada Euroopa piirkondade vahelises koostöös, ent samuti väljaspool ELi asuvates riikides.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Selgus, et Itaalia kolmanda sektori üksused olid märksa paremini valmis hankes osalema. Sisukama koostöö tegemiseks võiks Sloveenia kasumit mittetaotlevatele teenuseosutajatele kasuks tulla koolitus ja suutlikkuse suurendamine, et nad oleksid võimelised esitama riigihankelepingute sõlmimiseks pakkumusi.
- Alates 2019. aasta oktoobrist tuleb Itaalias kõik pakkumiskutsed avaldada elektroonilistel platvormidel. Sloveenia pakkujatel esines mõningasi probleeme pakkumuse esitamisel Itaalia Friuli Venezia Giulia piirkonna elektroonilise platvormi kaudu,⁸ kuna seal nõuti andmeid, mis on olemas üksnes Itaalia üksustel, näiteks maksukoodi. Peale selle avastasid hankeasutused, et pakkujad vastasid vaid nendele pakkumiskutsetele, mis avaldati nende riigis. Selleks et tagada sisukas piiriülene koostöö, koostas GECT GO / EZTS GO ülevaate kõigist olemasolevatest elektroonilistest platvormidest, et Sloveenia ettevõtjad, kes esitavad pakkumuse Itaalia territooriumil avaldatud pakkumiskutse peale (ja vastupidi), saaksid välja selgitada platvormi, mis vastab nende vajadustele. Selleks osaleti katseprojektis „B-Solutions“, mida toetab Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat ja haldab Euroopa Piirialade Ühendus (AEBR) kui üht meetet, mis on

⁸ <http://appalti.regione.fvg.it/>.

kavandatud teatises „Majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamine ELi piirialadel“⁹. See aitab avaliku sektori hankijal kindlaks teha kõige sobivama olemasoleva platvormi, mida nüüd kasutatakse¹⁰.

- Itaalia ja Sloveenia kolmanda sektori üksuste / mittetulundusühenduste õigusraamistik on erinev, mis on tekitanud probleeme. Näiteks ei ole Sloveenia kasumit mittetaotlevatel üksustel käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrit, mistõttu ei saa nad luua pakumuse esitamiseks Itaalia ettevõtjatega konsortsiumi ega Euroopa majandushuviühingut. Tõhusaks lahenduseks oleks Euroopa õigusraamistik kõigi sotsiaalsete ettevõtete ja organisatsioonide jaoks.

Kontaktisik

Fabiana Pieri, GECT GO / EZTS GO vanemametnik tehnilistes küsimustes, fabiana.pieri@euro-go.eu

---

⁹ <https://ec.europa.eu/futurium/en/border-regions/pilot-projects>.

¹⁰ [Net4Market.com](https://www.net4market.com).

8. SEKTOR. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

40. Hangete kasutamine Kataloonias, et tugevdada töötajate õigusi elektroonika tarneahelates

Hankeasutuse nimi, riik: Kataloonia kohalike omavalitsuste liit (L'Associació Catalana de Municipis – ACM), Hispaania

Toote- või teenusesektor: info- kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Kataloonia kohalike omavalitsuste liitu (L'Associació Catalana de Municipis – ACM) kuulub üle 1000 kohaliku omavalitsusasutuse, mis esindavad 95% piirkonna omavalitsustest. Üks selle liidu ülesandeid on tegutseda keskse hankijana, kes ühendab vajadused ja võimaldab oma liikmetele halduskulude kokkuhoidu. 2018. aastal ühines ACM rahvusvahelise ühendusega [Electronics Watch](#), mis jälgib inimõiguste austamist IKT tarneahelates. Electronics Watchi hankelepingutest tuletatud sotsiaalklauslid lisatakse nüüd ACMi liikmete hangelepingutesse. Neid sisaldab ka hiljutine printereid käsitlev raamleping, kus osaleb 156 omavalitsust.

Sisu

Mitut ettevõtjat hõlmav raamleping printerite, laiformaatprinterite ja mitmeotstarbeliste seadmete hankimiseks

Hanke etapp ja kriteeriumid

Lepingu täitmise tingimused

Edukas pakkuja, kellega sõlmitakse raamlepingu raames leping, peab tagama, et nende tehaste tootmisahelates, kus valmistatakse lepingu esemeks olevad tooted, austatakse töötajate õigusi ja järgitakse ohutuseeskirju. Selleks peab edukas pakkuja

- täitma hoolsuskohustust, tagamaks et elektroonikatooteid valmistavad tehased järgivad Electronics Watchi lepingutingimustes¹¹ sätestatud tööstandardite koodeksi sätteid;
- esitama avaliku sektori hankijale (30 päeva jooksul pärast lepingu sõlmimist)
  - avalikustamisvormi, kus teavitatakse avaliku sektori hankijat nende tehaste füüsilisest asukohast, kus valmistatakse lepingu esemeks olevaid tooteid;
  - kui see on asjakohane, peab töövõtja teavitama avaliku sektori hankijat igal aastal nende tehaste auditeerimisest, kus valmistatakse lepingu esemeks olevaid tooteid.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Electronics Watchi klauslites nõutakse töövõtjatel hoolsuskohustuse täitmist, et saavutada tarneahela läbipaistvus, teha koostööd sõltumatute vaatlejatega ning heastada töötajate õiguste ja ohutusnõuete rikkumisi.

---

¹¹ http://electronicswatch.org/electronics-watch-contract-conditions-for-supply-contracts-v-2-0_2556796.pdf.

Need klauslid on kooskõlas riigihankeid käsitleva direktiiviga 2014/24/EL ning kajastavad ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid ning OECD suuniseid rahvusvahelistele ettevõtjatele. Klauslid sisaldavad tööstandardite koodeksit, milles viidatakse tootjariigi siseriiklikele õigusaktidele ja ILO põhikonventsioonidele.

Kontrollimine

Kontrollitakse tehase kohta avalikustatud teavet, mis on otseselt seotud lepingu esemega. Töövõtjad avalikustavad Electronics Watchi liikmetele konkreetseid tootemudeleid valmistavate tehaste nimed ja täielikud füüsilised aadressid. Electronics Watch kontrollib seda teavet ACMi jaoks, et veenduda hankedokumentides kindlaks määratud tööstandardite järgimises.

Lepingu maksumus

1 127 385,51 eurot aastas

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate kohustuste täitmise kohta ning artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: ACM ja Electronics Watch seotud ühendusena
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping:
  - Basso SA
  - Gircopi SI-Sistemas D'organització SA
  - Konica Minolta Business Solutions
  - Ricoh Sistemas
- Sõltumatu järelevalveorganisatsioon: Electronics Watch
- Raamlepingu kasutajad: ACMi liikmeks olevad omavalitsused

Sotsiaalne mõju

- Töövõtjad suhtusid esialgsesse avalikustamistaotlusesse positiivselt. Nad esitasid lepinguga hõlmatud tootemudelite ja tootmiskohtade kohta üksikasjalikku tarneahelaga seotud teavet. Nende mudelite ja tootmiskohtade seniste seiretulemuste põhjal sai Electronics Watch koostada ACMi jaoks riskihinnangu. ACMil on kavas lisada Electronics Watchi lepingutingimused veel kahte raamlepingusse, mis hõlmavad IKT kasutamist täiskogu istungitel ja nende istungite videosalvestamist.
- Ühe tarnija avalikustatud andmed tugevdasid ühe Lõuna-Aasias asuva printeritehase käimasolevat kaasamise protsessi. Lähtudes üksikasjalikust teabest tootmiskoha kohta, on juba rakendatud järelevalvekava. Järelevalvet teevad Electronics Watchi kohalikud partnerid – kohalikud kodanikuühiskonna organisatsioonid, kellel on töötajate õiguste jälgimise alased eksperditeadmised.

Muu kasu

- Electronics Watchi standardprotsess võimaldab järelevalve- ja järelmeetmete võtmise mudeli pärast ühinemist hõlpsasti üle võtta.
- Tarneahel on muutunud läbipaistvamaks ka teiste Euroopas asuvate Electronics Watchi liikmete jaoks, kes hangivad samu tootemudeleid.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Pakkujaid / potentsiaalseid töövõtjaid tuleb teavitada lepingu haldamise etapis seonduvatest kohustustest, et hõlbustada nõuete täitmist.
- IKT-sektori tarneahela läbipaistvus – nii edasimüüjate kui ka kaubamärkide ja nende tarnijate osas – tuleb veelgi suurendada. Praegu on komponendi tasandi teabe avalikustamine kõnealuses sektoris endiselt keeruline, kuid see on väga oluline selleks, et tagada tarneahela läbipaistvus.
- Kui rohkem avaliku sektori hankijaid nõuaks tootmiskohtade ja -protsesside avalikustamist, aitaks see muuta avalikustamise sektoris üldiseks tavaks.

Kontaktisik

Víctor Torrents, Kataloonia kohalike omavalitsuste liit (ACM), victor.torrents@acm.cat

41. Sotsiaalne vastutus Soome laua- ja sülearvutite raamlepingus

Hankeasutuse nimi, riik: Hansel Ltd, Soome

Toote- või teenusesektor: info- kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Hansel on Soome riigi tasandi keskne hankija. Hansel ja selle kliendid (Soome avaliku sektori asutused) on kohustunud edendama sotsiaalselt vastutustundlikke ja kestlikke riigihankeid. Sellega seoses peetakse esmatähtsaks tagada, et hangitavad kaubad on toodetud ja teenuseid osutatakse õiglasel ja sotsiaalselt vastutustundlikul viisil.

Seepärast on Hansel koostanud elektroonikatoodete hankimise jaoks käitumisjuhendi, milles keskendutakse sotsiaalsele vastutusele. Otsus keskenduda seda liiki hangetele oli tingitud asjaolust, et kõnealuseid tooteid valmistatakse sageli riikides, kus inim- ja töötajate õiguste austamine ei ole alati piisavalt tagatud. Käitumisjuhendiga püütakse tagada inimväärsed töötingimused töötajatele kogu arvutite ja muude IKT-toodete tarneahelas ning neid tingimusi edendada. Juhendit tuleb kasutada kõigis menetlustes (raamlepingud, hankelepingud), mille Hansel selles valdkonnas tulevikus algatab. Seda lähenemisviisi on laiendatud muudele toodetele ja teenustele üldise käitumisjuhendi kaudu, mida tuleb kohaldada muud liiki hangete korraldamisel.

Käitumisjuhendis on sätestatud, et tarnija peab kohustuma juhendist kinni pidama ja tagama kõigi selles sätestatud miinimumnõuete täitmise nii enda tegevuses töövõtjana kui ka kogu tarneahelas.

Selleks et katsetada juhendi rakendamist, algatas Hansel IKT-toodetega seotud menetluse. Samal ajal on algatatud sama lähenemisviisi rakendades muud valdkonnapõhised katseprojektid, sealhulgas menetlus kontorimööblit käsitleva raamlepingu sõlmimiseks. Käitumisjuhend on tõlgitud inglise keelde ning seda saavad kasutada teised avaliku sektori hankijad nii Soomes kui ka mujal.

Pakkumiskutse avaldati 2017. aastal ja leping sõlmiti 2018. aastal¹².

Sisu

Raamleping, mis hõlmab kontoris kasutatavaid ja kaasaskantavaid arvutiseadmeid, sealhulgas tahvelarvuteid, hübridarvuteid, sülearvuteid, kõik ühes arvuteid, lauaarvuteid, ning muid IKTga seotud seadmeid, lisatarvikuid ja teenuseid

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kasutati avatud hankemenetlust. Pakkumuste hindamise kriteeriumid sisaldasid sotsiaalse ja keskkonnaalase vastutuse kriteeriumeid, mille osatähtsus oli 20%:

- keskkonnaalase vastutusega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumide hulka (10%) kuulusid kahjulike ainete (nt elavhõbe, tetrabromobisfenool-A, ftalaadid ja PVC) mittekasutamine ning ringluse võetud biolaguneva plasti kasutamine plastist osades ja pakendis;
- sotsiaalsete kriteeriumide (10%) puhul hindas Hansel pakkuja läbipaistvust komponentide tarnijate, toodete lõpliku kokkupanemisega tegelevate ettevõtete asukoha ja neis ettevõtetes valitsevate töötingimuste osas; äraelamist võimaldava töötasu maksmist ja töötundide arvu (maksimaalselt 48 tundi nädalas koos ületundidega) kontrollis sõltumatu kolmas isik, kes koostas auditiaruande.

---

¹² <https://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:461029-2017:TEXT:EN:HTML&src=0&tabId=0>.

Nende kriteeriumide täitmine osutus keeruliseks (vt allpool osa, kus kirjeldatakse saadud kogemusi). Pakkujad pidid ka kinnitama pakkumuse esitamisel, et nad kohustuvad järgima esitatud suuniseid (sh käitumisjuhendit).

Raamlepingus osalevate pakkujate maksimumarvuks kavandati neli.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Käitumisjuhendi (ja hankemenetluse) peamine eesmärk oli tagada inimväärsed tööstandardid ja töötingimused kogu Soome ametiasutuste ostetavate IKT-toodete tarneahelas.

Selle eesmärgi saavutamiseks on käitumisjuhendis osutatud järgmistele standarditele ja konventsioonidele:

- inimõiguste ülddeklaratsioon (ÜRO, 1948);
- kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt (ÜRO, 1966);
- majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt (ÜRO, 1966);
- ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted;
- OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtjatele;
- ILO kaheksa põhikonventsiooni: nr 29 – sunniviisilise või kohustusliku töö konventsioon (1930), nr 87 – ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon (1948), nr 98 – organiseerimisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsioon (1949), nr 100 – võrdväärse töö eest mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise konventsioon (1951), nr 105 – sunniviisilise töö kaotamise konventsioon (1957), nr 111 – (töehõives ja töökohtadel) diskrimineerimise vastane konventsioon (1958), nr 138 – vanuse alampiiri konventsioon (1973) ning nr 182 lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatu keelustamise konventsioon (1999);
- lapse õiguste konventsioon, artikkel 32 (ÜRO, 1989);
- korrupsioonivastane konventsioon (ÜRO, 2003);
- kauba või teenuse päritoluriigis kehtivad töökaitses ja töötingimustes alased õigusaktid, sealhulgas miinimumpalga kohta, ning ja sotsiaalkaitset käsitlevad õigusaktid;

samuti:

- osoonikihi kaitsmise Viini konventsioon ja osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokoll;
- ohtlike jäätmete riikidevahelise veo ja nende kõrvaldamise kontrolli Baseli konventsioon;
- orgaaniliste püsisaasteainete piiramise Stockholmi konventsioon;
- teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitlev Rotterdami konventsioon, 10. september 1998, ja selle kolm piirkondlikku protokoll;
- kauba või teenuse päritoluriigis kehtivad keskkonnakaitsealased õigusaktid.

Kontrollimine

Projekti eesmärk oli luua konkreetsete kriteeriumid ja usaldusväärsed kontrollimehhanismid sotsiaalse vastutuse hindamiseks seoses hangitavate toodetega. Lepingutingimuste kindlaksmääramisel oli võrdlusstandardiks käitumisjuhend, millest lähtutakse ka lepingu täitmise kontrollimisel. Lisaks kohaldatavatele standarditele on käitumisjuhendis sätestatud muud sotsiaalsed nõuded ja mehhanismid, et

tegeleda mittevastavuse ja rikkumisega. Tarnija ja/või tema emaettevõtja avaldavad igal aastal kestlikkuse aruande. Tarnijad peavad võtma asjakohaseid lepingulisi meetmeid, et tagada käitumisjuhendi rakendamine nii oma tegevuses kui ka kogu tarneahelas.

Üks käitumisjuhendi põhielemente on seotud sotsiaalse vastutuse auditite ja võetud parandusmeetmete tulemuste jagamisega, sealhulgas auditoruannete kokkuvõtete levitamise teel. Sellise teabe levitamise eesmärk on ühelt poolt suurendada teadmisi sotsiaalse vastutuse alaste nõuete kohta (üleilmsetes) tarneahelates ning teiselt poolt vältida kattumist ja olukorda, kus avaliku sektori hankijad auditeerivad nõuetelevastavaid ettevõtjaid mitu korda.

Lepingu maksumus

Raamlepingu hinnanguline maksumus oli 180 miljonit eurot. Lepingu esialgne kestus oli kaks aastat, lepingut oli võimalik pikendada kuni neljaks aastaks.

Õiguslik alus

Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 kohustuslike sotsiaalklauslite kohta, artikkel 71 allhangete kohta ja artikkel 67 pakumuste hindamise kriteeriumide kohta

Osalejad

- Keskne hankija: Hansel Ltd
- Peamine partner: Finnwatch
- Tarnijad
- Kontrollijad/audiitorid
- Töötajad ja nende esindajad (ametiühingud)
- Arenguvaldkonnas tegutsevad kodanikuühiskonna organisatsioonid

Käitumisjuhendi ja IKT-lepingu keskmes oli partnerlus. Hansel algatas kõnealuse projekti partnerluses vabaühendusega Finnwatch, mis tegeleb ettevõtja sotsiaalse vastutuse edendamise, et tagada inimväärsete tööstandardite järgimine riigihangetes.

Finnwatch andis Hanselile sotsiaalse vastutusega seotud kriteeriumide koostamisel ja jälgimisel hankeprotsessi eri etappides eksperdiabi. Kõnealuse algatuse kui hea tava levitamist kõigi valitsemistasandite avaliku sektori hankijate seas on toetanud Soome ametiühingute solidaarsuskeskus SASK ja arengukoostöö valdkonnas tegutsevate Soome kodanikuühiskonna organisatsioonide katusorganisatsioon KEPA.

Sotsiaalne mõju

- Algatuse tulemusel on suurenenud tarnijate ja avaliku sektori hankijate teadlikkus sotsiaalse vastutusega seotud küsimustest. Finnwatch avaldas veebis [katseprojekti aruande](#) (soome keeles), mille eesmärk on jagada kõigis tarneahelates teadmisi sotsiaalse vastutuse kohta. Aruandes juhitakse tähelepanu sellele, et edendamaks mõlema poole arusaamist lepingutingimuste mõjust lepingu täitmisele, auditeerimisele jms, on oluline dialoog ja suhtlemine potentsiaalsete tarnijatega. Samuti märgitakse, et miinimumstandarditest rangemate nõuete kohaldamiseks tuleks suurendada lepingu täitmise etapis tehtavaid kontrollimise alaseid jõupingutusi. Enamikul Soome tarnijatel puudub suutlikkus kontrollida ise standardite järgimist üleilmsetes tarneahelates, nad sõltuvad emaettevõtjate sotsiaalse vastutuse üksustest. Seepärast peavad avaliku sektori hankijad tõlkima põhidokumendid inglise keelde ning tagama, et üleilmsed üksused saavad nõuetest aru.

- Nõuetel on tootmise tasandil – alates toodete kokkupanemisega tegelevatest tehastest kuni tarneahela hilisemate etappideni – positiivne mõju, kui üha enam avaliku sektori hankijaid rakendab asjaomaseid standardeid oma menetlustes.

Muu kasu

- Auditaruannete jagamine teiste avaliku sektori hankijatega võib aidata kokku hoida vahendeid ja vähendada nii pakkujate kui ka hankijate halduskoormust.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Selleks et tagada käitumisjuhendi edukas rakendamine, oli väga tähtis korraldada potentsiaalsete tarnijate seas põhjalik esialgne turu-uuring. Turu-uuringut alustati mitu kuud enne hanketeate kavandatud avaldamiskuupäeva ning selle käigus saadi olulist teavet asjaomaste standardite ja realistlike nõuete kohta.
- Sotsiaalse vastutusega seotud kriteeriumide kontrollimine hankemenetluse ajal osutus keeruliseks. Kui pakumusele oli lisatud auditaruanne, ei pruukinud see tõestada tegelike kriteeriumide (nt töötundide arv) järgimist. ELis asuvates tootmisrajatistes tavaliselt auditeid ei tehta. Kuna nende rajatiste suhtes juba kohaldatakse rangemaid ELi eeskirju, keskendutakse auditite tegemisel problemaatilisematele piirkondadele, kus auditid on olulisemad.
- Samu tooteid valmistatakse mitmes koostetehases. Sellisel juhul on auditit praktikas keeruline teha. (Millised tootmiskohad tuleks valida? Kuidas on tagatud üldine nõuetelevastavus?)
- Kohalikud tarnijad ja edasimüüjad ei saa oma üleilmsetelt tarnijatelt avaliku sektori hankija esitatud küsimustele alati rahuldavaid vastuseid.
- Avaliku sektori hankijatel võib olla keeruline tagada töö- ja sotsiaalsete standardite järgimine, eriti üleilmsetes tarneahelates. Sellised algatused nagu käitumisjuhend on väga olulised, et näidata ära konkreetsed lähenemisviisid selle saavutamiseks. Selliste vahendite avatud ja läbipaistev levitamine on tähtis, et edendada nende suuremat kasutuselevõttu teiste avaliku sektori hankijate seas.
- Oleks väga kasulik, kui teised ELi hankeasutused kasutaksid oma hankelepingutes tingimusi, mis sarnanevad käitumisjuhendis sätestatud lepingutingimustega. See takistaks nõuetele mittevastavate ettevõtjate ligipääsu riigihanketurgudele ning edendaks inim- ja tööõiguste ülespoole ühtlustamist kõigis üleilmsetes tarneahelates.
- Oleks tõhus ja kasulik jagada teiste ELi hankeasutustega teavet tarnijate auditaruannete kohta, eriti kui tarnijad tegutsevad erinevatel hanketurgudel, näiteks IKT sektoris.

Kontaktisik

Kalle Hietaranta, Hansel Ltd tootekategooriate halduse üksuse juhataja, kalle.hietaranta@hansel.fi

42. Kaheastmeline lähenemisviis IKT riistvara soetamiseks sotsiaalselt vastutustundliku riigihanke korraldamisel

Hankeasutuse nimi, riik: majanduskoostöö ja arengu ministeerium (BMZ), Saksamaa

Toote- või teenusesektor: info- kommunikatsioonitehnoloogia (IKT)

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Majanduskoostöö ja arengu ministeerium otsustas rakendada selle katsehanke korraldamisel nii hanke põhieseme (arvutid ja monitorid) kui ka välisseadmete (klaviatuurid ja arvutihiired) puhul kaheastmelist lähenemisviisi, kasutades kõrvuti siduvaid miinimumkriteeriume (tehniline kirjeldus) ja lisakriteeriume (sotsiaalselt vastutustundliku pakkuja kontseptsioon, mille eest anti pakumuste hindamisel punkte). Selle lähenemisviisi rakendamisel lähtuti eelnevast turu-uuringust, kus käsitleti inimõiguste ja tööõigusega seotud probleeme IKT tarneahelas, ning sellest, milliseid lahendusi turul selles osas pakutakse (ja suudetakse tõestada).

Majanduskoostöö ja arengu ministeerium nägi oma hankes arvutite ja monitoride tarneahela esimeses etapis jaoks (lõplik kokkupanek) ette sotsiaalsed kriteeriumid kui kohustusliku tehnilise kirjelduse. Sellele lisandusid kõrged nõuded, mis puudutasid kontrollimise kvaliteeti (märgis, samaväärne sõltumatu kolmanda isiku katsearuanne või välise audiitori tõend). Sotsiaalsed kriteeriumid hõlmasid nii ILO põhikonventsioone kui ka muid kriteeriume (töötervishoid ja tööohutus, miinimumpalk ja sotsiaalkindlustus, töötundide arv). Peale selle anti pakumuste hindamisel punkte pakkuja kontseptsiooni eest, milles käsitleti sotsiaalselt vastutustundlike meetmete rakendamist toodete tarneahela muudes etappides – nii tarneahela teises etapis kui ka madalamal tooraine kaevandamise etapis (ja välisseadmete puhul ka esimeses etapis). Pakkuja kontseptsiooni taotluses esitas avaliku sektori hankija suunavaid küsimusi lepingu esemeks oleva toote tarneahelaga seotud teadmiste, vastava riskianalüüsi, ennetusmeetmete ja kontrollimise kohta.

Hange näitas, et keerulise tarneahelaga toodete puhul on võimalik nõuda sotsiaalsete kriteeriumide täitmist ja seda tõhusalt kontrollida, isegi kui nende kriteeriumidega minnakse kaugemale sellest, mis on vajalik asjaomaste märgiste saamiseks.

Sisu

Kestlike tööarvutite ja -monitoride ning välisseadmete (klaviatuurid ja arvutihiired) hankimine, võttes arvesse inimõigusi ja tööstandardeid tarnitavate toodete tarneahelas (tootmine ja maavarade kaevandamine)

Hanke etapp ja kriteeriumid

Tehniline kirjeldus

Hanke põhieseme puhul (arvutid ja monitorid) nõuti pakkumiskutses, et pakkujad peavad tagama järgmiste kohustuslike kriteeriumide täitmise tarneahela esimeses etapis:

1. ILO põhiliste tööõiguse konventsioonide järgimine:

- sunniviisilise või kohustusliku töö ja võlaorjuse keeld (ILO konventsioonid nr 29 ja 105),
- diskrimineerimiskeeld (ILO konventsioonid nr 100 ja 111),
- lapstööjõu kasutamise ja alla 15aastaste laste palkamise keeld (ILO konventsioonid nr 138 ja 182),
- ühinemisvabadus ja kollektiivne läbirääkimisõigus (ILO konventsioonid nr 87 ja 98);

2. muude töö- ja sotsiaalsete standardite järgimine:

- töötervishoid ja tööhutus (ILO konventsioonid nr 155 ja 170),
- miinimumpalk ja sotsiaalhüvitised (ILO konventsioonid nr 131 ja 102),
- liiga pika tööaja vältimine (ILO konventsioon nr 1).

Pakkumuste hindamise kriteeriumid

Peale selle pidid pakkujad esitama dokumendi, mis kannab nime **pakkuja kontseptsioon**, et

- tõendada välisseadmete (klaviatuurid ja arvutihiired) puhul eespool punktis 1 nimetatud kriteeriumide täitmist, st ILO konventsioonide järgimist, tarneahela esimeses etapis;
- kirjeldada nii hanke põhieseme (arvutid ja monitorid) kui ka välisseadmete puhul kõiki meetmeid, mille nad on võtnud, et tõestada eespool punktis 1 loetletud ILO põhiliste tööõiguse konventsioonide ning eespool punktis 2 loetletud muude töö- ja sotsiaalsete standardite järgimist tarneahela teises ja muudes etappides; ning
- tõestada, et tarnitavates toodetes ei ole kasutatud konfliktipiirkonnast pärit mineraale, kooskõlas konflikti- ja riskipiirkondadest pärit mineraalide vastutustundlikke tarneahelaid käsitlevate OECD hoolsuskohustuse suunistega.

Pakkuja kontseptsiooni eest võis saada kokku 25 000 punkti. Välisseadmete puhul (klaviatuurid ja arvutihiired) pidid pakkujad tõestama eespool nimetatud ILO ja muude standardite järgimist tarneahela esimeses etapis (2000 punkti).

Lepingu põhieseme (arvutid ja monitorid) ja välisseadmete (klaviatuurid ja arvutihiired) puhul anti lisapunkte pakkuja kontseptsiooni elementide eest, mis olid seotud sotsiaalsete standardite järgimisega tarneahela muudes etappides (23 000 punkti alates teisest etapist):

- tarneahela tundmine – kuni 4000 punkti;
- töötingimusi käsitlev riskianalüüs – kuni 4000 punkti;
- parandus- ja ennetusmeetmed – kuni 5000 punkti;
- kontrollimeetmed, nt sotsiaalsed auditid – kuni 5000 punkti;
- kaebuste esitamise mehhanism – kuni 5000 punkti.

Pakkuja kontseptsioonis esitatud meetmetest sai lepingu osa. Mida tõhusamad ja kaugeleulatuvamad olid sotsiaalse kestlikkuse alased jõupingutused, seda kõrgemaks hinnati kvaliteeti.

Vt tabel allpool.

KG	K	Type	Designation	Reference to the specification	Length of the answer	Weighting score	Minimum score	maximum attainable score	Points awarded	Points x weight	Met / Not Met	0-10 points
KG 1			Workstation PC			0	0	15000		0	fulfilled	
KG 2			Monitors			1000	0	10000		0	fulfilled	
KG 3			Sustainability and social justice			1000	0	25000		0	fulfilled	
	3.1	B	Standards in the first stage of the supply chain for peripheral devices (key question 1)		M	100		2000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.2	B	Knowledge of the supply chain (key questions 2.1 and 2.2)		M	100		4000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.3	B	Risk analysis on working conditions (key questions 3.1 and 3.2)		M	100		4000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.4	B	Corrective and preventive measures (key question 4.1)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.5	B	Control measures (key question 4.2)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
	3.6	B	Complaints office and complaint management (leading question 4.3)		M	100		5000		0		s. Explanation Annex 8b
						1000		27000		0	fulfilled	

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Hankeasutus aitab kaasa töö- ja sotsiaalsete standardite järgimisele ning innustab olema selles valdkonnas teerajajaks.
- Hankeasutus edendab tarneahela alase teadlikkuse suurendamist ning julgustab rakendama kõrgelennulisi meetmeid, et võidelda töölase ärakasutamise, laste ärakasutamise ja konfliktipiirkonnast pärit mineraalide kasutamise vastu ning parandada tervishoidu ja ohutust.
- Mis puudutab keerulise tarneahelaga tooteid, siis kasutades kõrvuti miinimumkriteeriumeid kui siduvaid kriteeriumeid (antud juhul nende tarneahela etappide jaoks, kus suur osa turuosalisi juba järgib mõnda sotsiaalset standardit) ja lisakriteeriumeid kui pakkumuste hindamise kriteeriumeid (selles kontekstis teed rajavate pakkujate jaoks), püütakse innustada ettevõtjaid järgima rahvusvahelisi ettevõtja sotsiaalse vastutuse standardeid.

Kontrollimine

Pakkuja pidi tõestama eespool nimetatud ILO ja muude peamiste tööstandardite järgimist, kasutades mõnda järgmistest vahenditest:

- märgis, näiteks TCO sertifikaadi märgis või muu samaväärne märgis;
- samaväärne sõltumatu kolmanda isiku koostatud kontrolliaruanne (tootepõhine tootmistingimuste kontroll, lähtudes nõutavatest töö- ja sotsiaalsetest standarditest);
- kinnitus selle kohta, et tootja kuulub Vastutustundliku Ettevõtluse Liitu, sh kõik kehtivad sõltumatu kolmanda isiku auditiaruanded (mis on seotud tarnitava kaubaga), mis vastavad Vastutustundliku Ettevõtluse Liidu valideeritud auditiprogrammi kvaliteedinõuetele.

Lepingu maksumus

1,8 miljonit eurot

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 ning artiklid 43 ja 67
- Direktiiv on üle võetud Saksamaa riigihankeõigusesse (eelkõige riigihangete määrus ja konkurentsipiirangute vastane seadus)

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: majanduskoostöö ja arengu ministeerium (BMZ), Saksamaa
- Pakkujad
- Väliskonsultant sotsiaalsete kriteeriumidega seotud küsimustes

Sotsiaalne mõju

- Hankeasutus oli teadlik, et 2016. aastal ei suutnud paljud pakkujad veel tõhusalt kontrollida töö- ja sotsiaalsete standardite järgimist ja muid mureküsimusi kogu tarneahelas, kuid nad suutsid seda teha vähemalt tarneahela esimese etapi puhul. Mõni IKT-ettevõtja on läinud kaugemale, järgides sotsiaalseid standardeid väljaspool esimest etappi ja isegi oma toodetes leiduvate mineraalide puhul. Kasutades kõrvuti kohustuslikke miinimumstandardeid (tehniline kirjeldus) ja lisastandardeid (pakkumuste hindamise kriteeriumid), nõutakse sotsiaalsete miinimumstandardite järgimist, kuid innustatakse ja toetatakse ka ettevõtjaid, kes lähevad sellest kaugemale.

Muu kasu

- Ülekantavuse potentsiaal avaliku sektori asutuste vaatenurgast: siduvat tehnilist kirjeldust (koos kõrgete kvaliteedi kontrollimise nõuetega) saavad ja peaksid kasutama põhivahendina kõik avaliku sektori asutused, olenemata lepingu mahust ja asjaomase asutuse vahenditest. Lisakriteeriumide kohaldamiseks pakkumuste hindamisel peab avaliku sektori asutusel olema teatav minimaalne arv töötajaid seoses vajadusega hinnata pakkujate kontseptsioone.
- Ülekantavuse potentsiaal kõigi IKT tooterühmade vaatenurgast (sh tooted, mille jaoks sotsiaalseid kriteeriume hõlmavaid märgiseid ei ole olemas): hange võimaldab teha erinevaid tõhusaid kontrole, mis sobivad mitmesuguste IKT-toodete jaoks.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Rõõmustas see, et peaaegu kõik pakkujad järgisid miinimumstandardeid.
- Positiivne oli erinevate kontrollimeetodite kombineerimine (märgised ja muud tõhusad kontrollivahendid; lihtsat pakkuja kinnitust antud juhul ei aktsepteeritud).
- Ettevõtjad said hea stiimuli täiustada lähenemisviisi, mida nad rakendavad selleks, et tagada inimõiguste austamine väljaspool tarneahela esimest etappi.
- Selleks et pakkujad saaksid nõuetest veelgi paremini aru, on soovitatav kasutada selget kujundust (alapealkirjad, tekstikastid, joonealused märkused, kirjatüüp); korraldada enne hanget turu-uuring, et esitada selgitusi ja kanda niiviisi hoolt selle eest, et ettevõtjatele kehtestatud nõuetest saadakse paremini aru; teha selgelt vahet tarneahela esimesel etapil (kohustuslikud kriteeriumid) ja tarneahela teistel etappidel (pakkumuste hindamise kriteeriumid).
- Kui see on asjakohane, võiks kasutada pakkujatele mõeldud kontrollnimekirja või vormi, kuhu märgitakse, millised dokumendid ja tõendid on lisatud.
- Selleks et veelgi parandada pakkuja kontseptsiooni kvaliteeti, on soovitatav kehtestada rangemad nõuded, näiteks märkida selgelt, et punkte saab vaid suunavatele küsimustele antud konkreetsete vastuste eest; kasutada turudialoogi ja ajakohastatud turu-uuringuid, millest on alati suur abi hanke ettevalmistamisel.

Kontaktisik

Annelie Evermann, majanduskoostöö ja arengu ministeeriumi väliskonsultant sotsiaalkriteeriumidega seotud küsimustes, annelie.evermann@weed-online.org

43. E-kaasatus – ligipääsetavuse kriteeriumide rakendamine veebidisainis

Hankeasutuse nimi, riik: riiklik haridusamet, Soome

Toote- või teenusesektor: veebidisain

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Soome riiklik haridusamet vastutab alushariduse ja lapsehoiu, koolieelse hariduse, põhihariduse, üldhariduse ja kutsekeskhariduse ning täiskasvanuhariduse ja täiskasvanute koolituse eest. Amet haldab ka suurt osa tegevusest, mis on seotud õpingute rahvusvaheliseks muutmisega Soomes, näiteks õpilaste ja õpetajate vahetusprogramme.

Ametil oli vaja uuendada kolme veebisaiti. Ta soovis seda teha viisil, mis toetab ameti kui tänapäevase haridusasutuse eesmärkide ja ülesannete täitmist ning tagab positiivse kasutajakogemuse.

2018. aastal sõlmiti leping, mis käsitles veebidisaini ja internetipõhiste teenuste arendamist. Selleks et tagada nende teenuste juurdepääsetavus kõigile kasutajatele, täpsustas haridusamet, et teenused peavad vastama standardi EN 301 549 või mõne muu samaväärse standardi juurdepääsetavusnõuetele.

Sisu

Veebisaitide haldus- ja avaldamissüsteemi rakendamine, kasutajaliidese disain, veebidisain, internetipõhiste teenuste rakendamine ja edasiarendamine ning hooldus

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke eesmärk ei olnud saada kasutusvalmis süsteem. Hangiti hoopiski vahendeid kiire arengu jaoks. Kõigil töötajatel (kasutajaliidese disainer, kaks arendajat ja teenuste disainer) pidi olema vähemalt aastane kogemus veebisisu juurdepääsetavussuuniste (WCAG 2.0) kohaldamisel. Kasutajaliidese disaineril ja teenuste disaineril pidi lisaks olema kogemus Lean UXi ja muu kasutajakeskse disainiga. Lepingu täitmise kavas pidi teenuseosutaja kirjeldama, kuidas ta tagab kasutajakeskse lähenemisviisi ja millist tehnoloogiat ta kasutab juurdepääsetavuse tagamiseks.

Kasutati avatud hankemenetlust. 60% punktidest anti kvaliteedikriteeriumide, sealhulgas juurdepääsetavuse eest, ja 40% kulude eest. [Euroopa Liidu Teataja hanketeade](#) sisaldas otsest viidet standardile EN 301 549. Laekus viis pakkumust, mille kõigi esitajatel olid olemas eksperdid, kellel on piisavad kogemused WCAG 2.0 kohaldamisel. Leping sõlmiti VKEga [Wunder Finland Oy](#), kes oli puutunud varem kokku juurdepääsetavuse kriteeriumide kohaldamisega hariduslike veebisaitide kujundamisel Turu ülikooli jaoks.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Veebisisu juurdepääsetavuse tagamine on kaasav tava, mis võimaldab igaühel, eelkõige (nägemis)puudega inimestel, tajuda ja mõista veebikeskkonda ning seal ringi liikuda ja suhelda. [Veebi juurdepääsetavuse direktiiv](#)¹³ on sätestatud, et avaliku sektori asutused peavad võtma vajalikud meetmed, et muuta oma

---

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust.

veebisaidid ja mobiilirakendused tajutavaks, talitlusvõimeliseks, mõistetavaks ja töökindlaks. [EN 301 549](#) on Euroopa standard tehnoloogia juurdepääsetavuse tagamiseks avalikus sektoris. Selles 2014. aastal avaldatud standardis on arvesse võetud inimeste mitmesuguseid puudeid. Selles on kindlaks määratud IKT-toodete ja -teenuste suhtes kohaldatavad funktsionaalsed juurdepääsetavuse nõuded ning nähtud iga juurdepääsetavusnõude jaoks ette testimise kord ja hindamismetoodika, mis sobib kasutamiseks riigihangete korraldamisel Euroopas. Direktiivi alusel kohaldatakse järgmist standardi EN 301 549 järgimise ajakava:

- kõik uued avalikud veebisaidid, mis luuakse 23. septembril 2019 või hiljem, peavad vastama standardile;
- kõik avalikud veebisaidid (sh olemasolevad) peavad vastama standardile 23. septembriks 2020;
- kõik avaliku sektori mobiilirakendused peavad vastama standardile 23. juuniks 2021.

Kuigi kõnealune standard on mõeldud avaliku sektori jaoks, osutatakse selles veebisisu juurdepääsetavussuunistele ja seega hõlmab see asjaomases sektoris kohaldatavaid laiemaid standardeid. Standardit EN 301 549 täiendab Euroopa universaalsisaini standard ([EN 17161](#)), milles kirjeldatakse juurdepääsetavusnõuete täitmiseks vajalikke protsesse. Rahvusvahelisel tasandil on [üleilmse kaasava IKT algatuse](#) raames välja töötatud vahendid ja suunised juurdepääsetava IKT hankimiseks.

Lepingu maksumus

Kolme veebisaidi uuendamise lepingu koguväärtus oli 372 800 eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 42 tehniliste kirjelduste kohta ja artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta.
- Veebi juurdepääsetavuse direktiivi alusel peavad kõik avalikud veebisaidid vastama 23. septembriks 2020 standardile EN 301 549 või mõnele muule samaväärsele standardile. Direktiivis nõutakse ka seda, et avaliku sektori asutused avaldaksid oma veebisaidil juurdepääsetavuse avalduse koos lingiga tagasisidemehhanismile, mis võimaldab kasutajatel teatada juurdepääsetavuse miinimumnõuete mittetäitmisest. Järelevalve ja aruandlus toimub riigi tasandil alates 2021. aasta detsembrist.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Soome riiklik haridusamet
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: Wunder Finland Oy
- Kasutajate arvessevõtmiseks tehti koostööd Soome riigikassa digiteerimise tugimeeskonnaga, et rakendada kliendiperspektiivi faasi. Esimese [disainisprindi](#) aluseks olid kolm kliendiseminari, millele järgnesid vestlused. Uuendatud veebisaitide kasutajatel peaks nüüd olema parem juurdepääs.

Sotsiaalne mõju

- Avalike teenuste ja teabe pakkumiseks kõigile kodanikele on väga oluline tagada, et puudega kasutajatel on juurdepääs avaliku sektori veebisaitidele. 2020. aastaks on viiendikul ELi elanikest

eeldatavasti mingi puue,¹⁴ seega on üldise juurdepääsu tagamine tähtsam kui kunagi varem. Tänu sellele, et juurdepääsetavusnõuded lõimiti projekti kohe alguses, ei tulnud teha disaini mingeid suuri muudatusi. Juurdepääsetavusega seotud kaalutlusi võetakse arvesse ka tulevikus mis tahes otsuste tegemisel veebisaitide kujunduse ja võimalike uute funktsioonide lisamise kohta.

Muu kasu

- Ehkki standardi EN 301 549 eesmärk on tagada juurdepääsetavus puudega kasutajatele, aitab see suurendada ka üldist kasutajasõbralikkust ja selgust teiste kasutajate jaoks, kelle hulka kuuluvad eakad ja inimesed, kes veedavad internetis vähem aega.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Haridusamet proovis alguses hankida veebidisaini teenused Hanseli kaudu (Soome avaliku sektori asutuste keskne hankeasutus). Paraku ei laekunud ühtki pakkumust, mis oleks vastanud ameti konkreetsetele pädevusnõuetele. Seega otsustas amet korraldada hanke ise ja selle tulemused olid rõõmustavad (viis pakkumust, mis kõik vastasid pädevusnõuetele).
- Kõige olulisem tähelepanek tulevase hankeid silmas pidades on see, et kvaliteedinõuetele oli tihes seos ettevõtja pädevuse arendamise poliitikaga, mida oli kirjeldatud ettevõtja koostatud lepingu täitmise kavas. Haridusamet kasutab suure tõenäosusega sarnaseid kriteeriumeid ka tulevastes kvaliteetsete teenuste hangetes.

Kontaktisik

Satu Meriluoto, Soome riiklik haridusamet, satu.meriluoto@oph.fi

9. SEKTOR. Tekstiilitooted

44. ILO konventsioonide kohaldamine Tšehhis tekstiilitoodete hankes

Hankeasutuse nimi, riik: töö- ja sotsiaalministeerium, Tšehhi Vabariik

Toote- või teenusesektor: tekstiilitooted

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Tšehhi töö- ja sotsiaalministeerium soovib olla üks sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete toetajaid ja eestvedajaid Tšehhi Vabariigis, tuues suunamuutusi, korraldades kümneid üritusi ning luues meetodikaid ja tugistruktuuri nende jaoks, kes tahavad suurendada oma organisatsiooni kestlikkust. Samuti püüab ministeerium koondada peamised sidusrühmad, et toetada sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete edasiarendamist.

Sisu

Tekstiilitooted (eelkõige aluspesu), mille heategevusorganisatsioonid jagavad abivajajatele. Seda ostu toetab rahaliselt Euroopa Komisjoni Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Selleks et vältida töötajate ja sotsiaalsete õiguste rikkumist tekstiilitoodete tootmisel, nõudis töö- ja sotsiaalministeerium pakkujatelt süsteemi, mis tagab, et ostetud kauba valmistamisel ei ole rikunud töötajate õigusi, mis on kaitstud ILO põhikonventsioonidega (lapstööjõu kasutamise, sunniviisilise töö jms kohta). Selles etapis keskendus ministeerium üksnes tekstiilitoodete tegelike tootmisprotsesside tingimustele, mitte toorainete tootmisele.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

2015. aastal koostas töö- ja sotsiaalministeerium sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete strateegia, millest ta juhindub hangete arendamisel. Strateegiaga on kehtestatud ministeeriumi jaoks aluspõhimõtted ning selles keskendutakse hangete keskkonna- ja sotsiaalsele mõjule. Avaliku sektori hankija tunnistab oma potentsiaali mõjutada turgu ja soovib suurendada oma hangete mõju kestlikkusele.

Esimene strateegia (mis võeti vastu 2015. aastal) tõi kaasa uute menetluste väljaarendamise organisatsiooni sees, mis on võimaldanud ministeeriumil kulutada enam kui 20 miljonit eurot kestlikumalt. Oma hangetega soovib ministeerium viia miinimumini oma kahjuliku keskkonnamõju (keskendudes jäätmete vähendamisele, eetilistele puiduhangetele jms), kaotada inimõiguste rikkumine oma tarneahelates, suurendada VKEde ja sotsiaalsete ettevõtete suutlikkust tegutseda avaliku sektori asutuste jaoks ning toetada ebasoodsas olukorras olevate inimeste taastööd teha ühiskonda.

Tänu sellele lähenemisviisile on aja jooksul hakatud mõtlema ostujõust strateegilisemalt. Hiljuti strateegiat ajakohastati ning nüüd keskendutakse selles rohkem sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamisele allorganisatsioonide raames (tööhõive amet, sotsiaalkindlustusamet). Üks eesmärke tuleviku jaoks on jälgida ja hinnata kogu organisatsiooni sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete mõju.

Kontrollimine

Pakkujad võisid tõestada kehtestatud nõude täitmist oma kuulumisega ühendusse Fair Wear Foundation või mõnda teise süsteemi, kus kontrollitakse töötingimusi kogu tarneahelas. Selle ühendusega liitumisel kohustub organisatsioon rakendama oma tarneahelas ühenduse kaheksat tööstandardit:

- vabalt valitavad töökohad,
- tööalase diskrimineerimise vältimine,
- lapstööjõu ärakasutamise vältimine,
- ühinemisvabadus ja kollektiivlääbirääkimiste õigus,
- äraelamist võimaldava töötasu maksmine,
- liiga pika tööaja vältimine,
- ohutud ja tervislikud töötingimused,
- õiguslikult siduv töösuhe.

Pakkujad pidi ka nimetama iga tooteliigi tootja, kaubamärgi ja tootmiskoha, et hankijal oleks teatav ülevaade töötingimustest tarneahelas ja võimalus neid tingimusi teataval määral kontrollida.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus oli 550 000 eurot.

Õiguslik alus

Direktiivi 2014/24/EL artikkel 58, XII lisa ja artikli 18 lõige 2

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: töö- ja sotsiaalministeerium
- Töö- ja sotsiaalministeeriumi tarnijate töötajad

Sotsiaalne mõju

- Kasutades spetsiaalsete osalemistingimustena sotsiaalseid nõudeid, vähendati töö- ja sotsiaalsete standardite rikkumise ohtu tekstiiltoodete tootmisel.
- Tarneahel muutus läbipaistvamaks.

Muu kasu

- Hanke võitnud pakkuja pakub tööd kriminaalkorras karistatud inimestele, kes saavad võimaluse arendada oma tööalaseid oskusi ja pädevusi, mis toetavad nende taasliikumist ühiskonda.
- Hanke võitja esitatud teabe kohaselt ei ole vaja suunata tootmist allhanke korras riikidesse, mille töösüsteeme ostja ei suuda kontrollida.
- Keskendumine sellele, et ostetavate toodete tootmise tingimused on sotsiaalselt vastutustundlikud, võib aidata luua ettevõtjatele võrdsed võimalused. Avaliku sektori hankija ei pea ostma odavalt teiste arvelt.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Tekstiilitööstus on suuteline tagama teataval määral töötajate õiguste austamise tootmisprotsessis, kui avaliku sektori hankija seda nõuab.
- Lihtne tarneahela läbipaistvuse nõue võib tuua ootamatut kasu, nagu kurjategijate taaslõimimine ühiskonda, millega minnakse lepingu nõuetest kaugemale.
- Endiselt on keeruline kontrollida tingimustest kinnipidamist lepingu täitmise ajal.
- Arendada tuleb selle kontrollimist, kuidas peetakse tingimustest kinni tooraine (nt puuvill) tootmisel.
- Töö- ja sotsiaalministeerium jätkab oma strateegiat järgides tulevaste sobivate hangete väljaselgitamist, et katsetada võimalusi. Peale selle näitab ministeerium konkreetseid juhtumeid teistele hankijatele, et õpetada ja innustada neid hakkama samuti kestlikuks hankijaks. Samuti püüab ministeerium arendada välja sisemenetlused, et hallata lepinguid, jälgida ja hinnata lepingute tulemusi ning hinnata lepingute maksumust.
- Üleilmsete tarneahelate läbipaistvuse tagamiseks on vaja koostööd. Selle koostöö jaoks tehtavad lisakulutused ja -pingutused on õigustatud, kui need võimaldavad ostjal olla kindel kogu ostetavate toodete tarneahelas järgitavate tingimuste kvaliteedis.
- Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamisel ei pruugi olla lihtsaid lahendusi – vaja on aega, jõupingutusi ja kriitilist mõtlemist. Samas toovad need hanked mitmesugust kasu, nagu hankeprotsessi parem korraldus, ostjate vajaduste ja toote kvaliteedi parem mõistmine, puhas südametunnistus ostu sooritamisel, õiglased töötingimused ja õiglase hind, tähelepanu pööramine tagasisidele ning loominguiline lähenemine haldusprotsessile. Asi on seda väärt, et astuda esimene samm ja õppida töö käigus.

Kontaktisik

Adam Gromnica, adam.gromnica@mpsv.cz, ja Eva Chvalková, eva.chvalkovska@mpsv.cz, töö- ja sotsiaalministeerium

45. Genti lähenemisviis sotsiaalselt vastutustundlike tööriivaste hankimisel

Hankeasutuse nimi, riik: Genti linn, Belgia

Toote- või teenusesektor: tekstiilitooted

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Genti linn ajakohastas 2014. aastal oma hankepoliitikat, et lõimida oma hangetesse täielikult kestlikkus. Ajakohastamise raames võeti sotsiaalsed eesmärgid suurendada ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade tööhõivet, edendada kohalikku majanduskasvu ning lõimida rahvusvahelised standardid ja õiglase kaubanduse põhimõtted. 2016. aastal ühendas Genti linn jõud Flaami linnade ja omavalitsuste liiduga, et taotleda neid eesmärke tööriivaste hankimisel.

Gent on esimene õiglase kaubanduse linn Belgias ja esimene õiglase kaubanduse pealinn Euroopas, kes edendab aktiivselt ostjate ja tarnijate teadlikkust õiglasest moest.

Sisu

Sotsiaalselt vastutustundlike tööriivaste hankimine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Leping algas 2018. aasta esimeses pooles. Gent korraldas hanke kolmes etapis.

- Analüüsiiti varasemaid riigihankeid ning otsiti Flaami piirkonnast ja mujalt parimaid tavasid kestlikkuse lõimimiseks tööriivaste tehnilisse kirjeldusse.
- Gent ja Flaami linnade ja omavalitsuste liit korraldasid ulatusliku turu-uuringu, et hinnata turu valmisolekut, tarneahelate läbipaistvust ja märgiste potentsiaali asjaomases sektoris ning koguda tarnijate seisukohti kestliku nõudluse ja sotsiaalklauslite kasutamise kohta riigihankes. Tänu sellele uuringule mõistis Gent, et turg ei olnud valmis saavutama nõutaval tasemel keskkonna- ja sotsiaalset mõju.
- Koostati suunised sotsiaalselt vastutustundlike tööriivaste kohta,¹⁵ milles antakse tarnijatele ja hankijatele juhtnõore olukorra parandamiseks lepingu kehtivusaja jooksul. Linn jagas raamlepingu viieks osaks, milles nõuti suunistes kindlaks määratud erinevaid sotsiaalse ja keskkonnaalase tulemuslikkuse tasemeid. Suunistes on nimetatud ka tõendid, mille pakkujad pidid esitama, ja kirjeldatud liikumist vastutustundlikumate tööriivaste kasutamise poole, milleks tarnijad olid lepingutingimuste kaudu kohustunud.

Menetluse esimeses etapis olid pakkujad kohustatud

1. allkirjastama tarneahela sotsiaalselt vastutustundlikku juhtimist käsitleva käitumisjuhendi;
2. täitma tarneahela sotsiaalselt vastutustundlikku juhtimist käsitleva küsimustiku, milles küsiti üldist teavet ettevõtte, tarneahela läbipaistvuse ja tarneahelas esinevate sotsiaalsete riskide kohta.

---

¹⁵ <http://platforma-dev.eu/wp-content/uploads/2018/06/Toolbox-VVSG-EN.pdf>.

Küsimustiku vastuseid ei hinnatud, kuid neid kasutati lähtealusena või enesehinnanguna dialoogis tarnija ja Genti linna vahel;

3. esitama loetelu sõidukitest (heitgaasiklassiga vähemalt Euro V), millega kaup tarnitakse.

Pakkumuse esitas üheksa tarnijat. Viis neist täitsid eespool nimetatud kohustused ja pääsesid seega teise etappi.

Viele välja valitud kandidaadile saadeti tehniline kirjeldus. See oli hanke teine etapp.

Pakkumuste hindamise kriteeriumid sõltusid hankelepingu osast, kuid enamasti vaadeldi hinda, kvaliteeti (laboris saadud testitulemused ja proovid) ja rõivaste vastupidavust olelusringi lõpus. Nõutavat miinimumkvaliteeti oli kirjeldatud tehniliste kriteeriumide all. Kvaliteedikriteeriumi rakendamine pakkumuste hindamisel tuli kasuks tarnijatele, kes pakkusid paremat kvaliteeti kui see, mida nõuti tehnilistes kriteeriumides. Genti linn sai viis pakkumust ja lõpuks anti osa erinevale tarnijale.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Peamised eesmärgid olid lõimida rahvusvaheliste töökonventsioonidega seotud tagatised ja suurendada läbipaistvust kogu tekstiilitoodete tarneahelas.

Gent nõudis oma tarnijatelt ühelt poolt minimaalsete rahvusvaheliste tööstandardite ja inimõiguste järgimist ja äraelamist võimaldava töötasu maksmist ning teiselt poolt tingimuste pidevat parandamist hangitavate toodete tarneahelates.

Töövõtja (ja Genti linna hangitavate toodete tootmisse kaasatud alltöövõtjad) pidi võtma valikuetapis kohustuse tagada kogu lepingu kestel kõigi toodete puhul läbipaistvus ja pidevalt parandada töötingimusi tarneahelas. Selle parandamise protsessi jaoks tuleb

- järgida ja aktiivselt kohaldada käitumisjuhendis sätestatud üldisi ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja tarneahela sotsiaalselt vastutustundliku juhtimise põhimõtteid. Käitumisjuhendi põhimõtted põhinevad Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) rahvusvahelistel standarditel ning on kooskõlas muude peamiste rahvusvaheliste standarditega, nagu ISO 26000, GRI, ETI, FLA, Fair Wear Foundation, BSCI, SA 8000 ja teised sarnased standardid;
- anda kord aastas aru tarneahelas esinevate sotsiaalsete riskide kohta. Selle aruandluse aluseks peab olema väliselt kontrollitud riskiaruanne. Kestlikkust hindavate audiitorite (Ecovadis vm samaväärne) koostatud riskiaruanded võimaldavad ettevõtjatel hinnata oma üleilmsete tarnijate keskkonnaalast ja sotsiaalset tulemuslikkust;
- võtta parandusmeetmeid, et järgida ettevõtja sotsiaalse vastutuse ja tarneahela sotsiaalselt vastutustundliku juhtimise põhimõtteid.

Kontrollimine

- Tarnijate tulemuslikkust kontrollib kolmas isik, näiteks Ecovadis või muu samaväärne audiitor.
- Tarnijatega peetakse korrapäraselt järelkohtumisi.
- Audiitorid on juba koostanud mitmesuguseid aruandeid viie tarnija tulemuslikkuse kohta.
- Gent teeb oma tarnijatega koostööd, et olukorda parandada.

Lepingu maksumus

Lepingu hinnanguline maksumus nelja aasta jooksul on 1,2 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 46 lepingute osadeks jaotamise kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Genti linn
- Teenuseosutajad, kellega sõlmiti leping:
  - Alsico, kestlikud tööriivad
  - Bel-Confect, standardsed tööriivad
  - Stemico, voodipesu ja imikute pudipõlled
  - Tric, tööjalanõud
  - Fabory, kindad ja muud isikukaitsevahendid
- Flaami linnade ja omavalitsuste liit (VWSG)
- Kestlikkust kontrollivad audiitorid

Sotsiaalne mõju

- Alates lepingu ettevalmistamise etapi algusest on tarnijad muutunud teadlikumaks oma vastutusest kõnealuse eesmärgi saavutamisel.
- Ühest tarnijast sai Fair Wear Foundationi liige, teised koguvad teavet, et muuta oma tarneahelad läbipaistvamaks, mõni aga juba on täiesti läbipaistev ja sotsiaalselt vastutustundlik ning tegeleb nüüd kolmanda isiku kontrollisüsteemidega.

Muu kasu

- Tööriivad (vestid, püksid, T-särgid) valmistatakse võimaluse korral õiglasest kaubandusest pärit mahepuuvillast ja ringlussevõetud polüestrist.
- Tööriivaste tarnimise viis peab olema tõhusus CO₂ heite minimeerimise seisukohast.
- Olelusringi lõppedes töödeldakse rõivad ümber isolatsioonimaterjaliks ja aiapinkideks.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Tööriivaste tarnijad olid valmis tegema koostööd, et pidevalt parandada töötingimusi tarneahelas, kuid selleks tuleb tarnijaid kaasata, innustada ja toetada.
- Lepingutingimused on vaid osa lahendusest; edu saavutamiseks on olulised dialoog ja partnerlus tarnijatega. Need peaksid algama enne hankemenetluse käivitamist ja jätkuma lepingu täitmise ajal.
- Varem sõlmiti sellise hanke korraldamisel tavaliselt üks terviklik leping. Lepingute osadeks jaotamine osutus kasulikuks, et toetada tervistavat konkurentsi ja teha kindlaks kõige sobivam kandidaat iga osa jaoks.
- Gent teeb oma tarnijatega koostööd, et saavutada seatud eesmärgid raamlepingu kehtivuse ajal. Tegemist on õppimisprotsessiga, milles linn ja linna tarnijad püüavad üksteist aidata.
- Selleks et ostja ja tarnija koostööl oleks tõeline mõju, on vaja piisavalt aega ja vahendeid ning poliitilist tahet.
- Avaliku sektori hankija vajab mõningasi tehnilisi teadmisi tekstiilitoodete valdkonnas. Näiteks Genti läbis vastutav ametnik koolituse, et saada rohkem teada tekstiilitoodete kvaliteedi (tõmbetugevus, topiliseks muutumine, kokkutõmbuvus) analüüsimise kohta.

- Võimaluse korral peaks avaliku sektori hankija valima menetluse, mis võimaldab pidada läbirääkimisi. Avatud hankemenetlus on väga range – näiteks kui üks proov on puudu, on oht, et menetlus tuleb peatada ja tuleb alustada uuesti.
- Pärast uute lepingute sõlmimist peeti kõige olulisemaks tagada, et kõik korraldatakse praktiliselt: tellimissüsteemide kohandamine, avakohtumised lõppkasutajatega ja lõppkasutajate teavitamine, rõivaste tellimiseelse proovimise võimaluse tagamine, tarnekokkulepete sõlmimine tarnijatega, kokkulepete sõlmimine pesumajadega.
- Tulevikus tuleb muu hulgas eraldada vajalik aeg järelkohtumiste ja kolmanda isiku aruannete jaoks, pöörata tähelepanu tarneahelatele, mis ei ole veel täiesti läbipaistvad, ja võtta vajaduse korral parandusmeetmeid.

Kontaktisik

Aline De Cokere, Genti linna hankeametnik, Aline.DeCokere@stad.gent

46. ILO peamiste tööstandardite järgimise kontrollimise lihtsustamine tekstiilisektoris

Hankeasutuse nimi, riik: Bonni linn, Saksamaa

Toote- või teenusesektor: tekstiilitooted

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Bonni linn on võtnud nõuks hoolitseda selle eest, et riigihankelepingud sõlmitakse üksnes selliste ettevõtjatega, kes tagavad, et hangitav kaup soetatakse või toodetakse kooskõlas ILO peamistes tööstandardites sätestatud miinimumnõuetega.

Tekstiilisektoris on hulk eetilisi märgiseid ja mitut sidusrühma hõlmavaid algatusi (nagu Fair Wear Foundation või eetilise kaubanduse algatus), mis võivad aidata kinnitada peamiste tööstandardite täielikku või osalist järgimist. Paraku ei ole alati selge, milliseid märgiseid või tõendeid on konkreetse standardi järgimise kinnitamiseks vaja.

Selle probleemi lahendamiseks on Bonni linn koostanud koostöös vabaühendusega FEMNET kergesti kasutatava sotsiaalsete kriteeriumide küsimustiku, mis võimaldab pakkujal hõlpsasti kinnitada iga kriteeriumi täitmist, osutades märgistele, osalemisele mõnes algatuses või muudele tõenditele, nagu sõltumatute kolmandate isikute tehtud sotsiaalsed auditid või juhtimisauditid.

Sotsiaalsete kriteeriumide küsimustikku katsetati esimest korda 2016. aastal hankes, mille eesmärk oli soetada rohealade hooldajatele tööriivad, mis on toodetud sotsiaalselt vastutustundlikes töötingimustes. Küsimustiku koostamisel kasutati turuanalüüsi, mis aitas Bonni linnal kindlaks määrata asjakohased tõendid iga nõutava sotsiaalse standardi jaoks ning jagada hankeleping osadeks, lähtudes eetiliselt valmistatud riivaste tõendatud kättesaadavusest turul.

2018. aastal avaldati teine pakkumiskutse, mis hõlmas ka osasid nahktoodete kohta. Eesmärk oli hankida vastupidavaid tööriivaid, tugevdades samal ajal neid ettevõtjaid, kes olid juba pühendunud toodete tootmisele sotsiaalselt vastuvõetaval viisil.

Sisu

Tööriivad ja kaitseriietus, sealhulgas nahktooted

Hanke etapp ja kriteeriumid

2018. aasta tööriivaste hankemenetluses oli pakkumuste hindamise kriteeriumidel järgmine osatähtsus:

- hind – 40%;
- kasutusväärtus – 30%. Kvaliteedi, valmistusviisi ja seadmete eest oli võimalik saada sama palju punkte. Punkte andis hindamiskomisjon, kus olid esindatud kasutajad, tervise- ja ohutusametnikud ning töötajate huve esindava nõukogu liikmed (valitud organ Saksamaa organisatsioonides);
- sotsiaalsed kriteeriumid – 30%. Hindamisel võeti aluseks sotsiaalsete kriteeriumide küsimustik (mida on kirjeldatud allpool osas, kus kirjeldatakse kontrollimist).

Pakkumusele pidi olema lisatud sotsiaalsete kriteeriumide küsimustik, mis sisaldas üheksat küsimust iga hangitava toote kohta. Küsimused olid seotud tootmistingimustega tootmise lõppetapis (st tootmiskohas, kus hangitav toode lõplikult valmis).

Sotsiaalsete kriteeriumide küsimustikus olid selgelt nimetatud vastuvõetavad tõendamisvahendid (st asjaomased kolmandate isikute märgised, liikmetunnistused). Mõnda tõendamisvahendit sai kasutada selleks, et anda jaatav vastus kõigile allpool loetletud küsimustele (ja seega saada maksimaalsed 29 punkti). Teisi tõendamisvahendeid kasutades sai vastata jaatavalt vaid mõnele neist küsimustest ja saada vastavalt punkte. Küsimuse puhul antavate punktide arvu kindlaksmääramisel lähtuti vastavast sotsiaalsest mõjust (maksimumpunktid on esitatud allpool sulgudes).

1. Kas teete kaubamärgi edasimüüja või omanikuna kindlaks riskid ja nende mõju ILO standardite järgimisele hangitava toote tootmise lõppetapis? (2 punkti)
2. Kas olete kaubamärgi edasimüüja või omanikuna võtnud kirjalikult kohustuse (mis puudutab ka potentsiaalseid allhankijaid) järgida hangitava toote tootmise lõppetapis eespool nimetatud sotsiaalseid standardeid? (1 punkt)
3. Kas olete kaubamärgi edasimüüja või omanikuna selle poolt, et avalikustada hangitava toote tootmise lõppetapis kohalikus keeles käitumisjuhend (st põhimõtted ja eeskirjad, mille ettevõtja on endale ise kehtestanud ja mida kohaldatakse ka potentsiaalsete allhankijate suhtes)? (3 punkti)
4. Kas Teil on kaubamärgi edasimüüja või omanikuna teadmisi tootmiskohast, kus hangitav toode lõplikult valmistatakse? (3 punkti)
5. Kas kontrollite kaubamärgi edasimüüja või omanikuna eespool nimetatud sotsiaalsete standardite järgimist hangitava toote tootmise lõppetapis, kasutades sõltumatuid sotsiaalseid auditeid? (3 punkti)
6. Kas toetate kaubamärgi edasimüüja või omanikuna eespool nimetatud sotsiaalsete standardite järgimist hangitava toote tootmise lõppetapis, lastes sõltumatul isikul korrapäraselt läbi vaadata oma juhtimissüsteemi või kontrollida asjaomast kaubamärki tootvat ettevõtet (ettevõtte mõju sotsiaalsete standardite järgimisele)? (5 punkti)
7. Kas selleks, et Teil või kaubamärgi omanikul oleks hõlpsam kindlaks teha võimalikud riskid, mis on seotud eespool nimetatud sotsiaalsete standardite järgimisega hangitava toote tootmise lõppetapis, on kasutusele võetud anonüümne vihjetelefon? (3 punkti)
8. Kui teete kindlaks võimalikud riskid või kui seda teeb kaubamärgi omanik, siis kas eespool nimetatud sotsiaalsete standardite järgimist hangitava toote tootmise lõppetapis kontrollib tehasega mitteseotud sõltumatu kohapealne kontaktisik? (5 punkti)
9. Kas toetate kaubamärgi edasimüüja või omanikuna tootjaid, pakkudes tootmisettevõtte juhtkonnale ja töötajatele koolitust sotsiaalselt vastutustundlike tootmistingimuste tagamise kohta tootmise lõppetapis? (4 punkti)

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Selle hankega püüab Bonn parandada tingimusi tekstiilitoodete tarneahelas, tagades et hankelepingu jaoks valmistatud tekstiilitooted on toodetud tingimustes, mis on kooskõlas järgmiste ILO põhikonventsioonidega:

- ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon, 1948 (nr 87);
- organiseerumisõiguse ja kollektiivlääbirääkimiste konventsioon, 1949 (nr 98);
- sunniviisilise töö konventsioon, 1930 (nr 29) (ja selle 2014. aasta protokoll);
- sunniviisilise töö kaotamise konventsioon, 1957 (nr 105);
- vanuse alammäära konventsioon, 1973 (nr 138);
- lapsele sobimatu töö konventsioon, 1999 (nr 182);

- võrdse töötasu konventsioon, 1951 (nr 100);
- diskrimineerimisevastane (tööhõives ja töökohtadel) konventsioon, 1958 (nr 111).

Kontrollimine

Sotsiaalsete kriteeriumide küsimustikus on nimetatud, millised tõendid on iga küsimuse puhul vajalikud. Aja ja vahendite kokkuhoidmiseks võimaldas Bonni linn vastata korraga mitmele küsimusele, tehes selgeks, millised märgised või algatused annavad vastuse millisele küsimusele (ja seega tõendavad ILO peamiste standardite järgimist). Küsimustele sai vastata, kasutades üht järgmisest neljast variandist:

- 1. variant: kui tootele märgitud valmistajariik ei kuulunud OECD arenguabi komitee koostatud arengumaade ja -territooriumide loetellu (mis oli esitatud lisana), loeti kõik küsimused jaatavalt vastatuks ja anti 29 punkti.
- 2. variant: kui toote valmistajariik kuulus nimetatud loetellu, oli kõigi ILO standardite järgimist võimalik tõendada järgmise abil:
  - tõend ühenduse Fair Wear Foundation (FWF) liikmeks olemise kohta;
  - tõend ühenduse Fair Labour Association (FLA) liikmeks olemise kohta;
  - tõend FWF või FLA liikmelisusega samaväärse märgise, sertifikaadi või liikmelisuse kohta.

Kui mõni eespool nimetatutest oli olemas, loeti kõik küsimused jaatavalt vastatuks ja anti 29 punkti.

- 3. variant: kui 2. variandi all nimetatud tõendid puudusid, sai kasutada küsimustele vastamiseks järgmist:
  - tõend rahvusvahelise naturaalsete tekstiilide ühenduse märgise kohta > 2., 3. ja 7. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 7 punkti;
  - tõend rahvusvahelise sotsiaalse vastutuse standardi 8000 (SA 8000) järgimise kohta > 2., 3., 4., 5. ja 7. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 13 punkti;
  - tõend organisatsiooni Fairtrade tekstiilistandardi (FTT) järgimise kohta > 1., 2., 3., 4., 5., 7., 8. ja 9. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 24 punkti;
  - tõend ettevõtja sotsiaalsete kohustuste algatuses osalemise kohta > 2., 3., 5., 7. ja 9. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 14 punkti;
  - tõend kestliku tekstiilitootmise sertifikaadi (STeP) kohta > 1., 2., 4., 5., 6. ja 7. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 14 punkti;
  - tõend eetilise kaubanduse algatuses osalemise kohta > 1., 2., 3., 6., 7., 8. ja 9. küsimus loeti jaatavalt vastatuks ja anti 23 punkti;
  - tõend konkreetsele küsimusele vastava samaväärse märgise, sertifikaadi või liikmelisuse kohta. Punkte anti vastavalt sellele, mitut jaatavat vastust oli võimalik tõendada.

- 4. variant: kui 3. variandi all nimetatud tõendid puudusid, sai vastata igale küsimusele eraldi, tingimusel et vastust oli võimalik kinnitada mõne küsimustikus nimetatud muu viite abil.

Kui ühtki tõendit märgise, sertifikaadi või liikmelisuse (vm samaväärse) kohta ei esitatud või kui küsimustiku täitmisel ei lisatud muid asjakohaseid küsimustikus loetletud tõendeid, ei antud ühtki punkti.

Lepingu maksumus

121 116,03 eurot (kaheaastane leping)

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavate kohustuste täitmise kohta ning artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta
- Saksamaa kollektiivlepingute ja riigihangete seadus

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Bonni linn
- Tarnija, kellega sõlmiti leping
- Tugi kontrollimisel: FEMNET

Sotsiaalne mõju

Kontrollides ILO peamiste standardite järgimist, on võimalik tagada, et hangitavad tooted toodetakse keskkonnas, kus austatakse järgmisi töötajate põhiõigusi¹⁶:

- ühinemisvabadus ja kollektiivlühirääkimiste õiguse tegelik tunnustamine;
- kõigi sunni- ja kohustusliku töö vormide kaotamine;
- lapstööjõu kasutamise tegelik kaotamine;
- tööhõive ja kutsealaga seotud diskrimineerimise kaotamine.

Muu kasu

- Bonn sai 11 pakkumust, mis on edasimineku võrreldes eelmise hankega ja hea tulemus spetsialiseeritud turu puhul.
- Bonn on lihtsustanud ILO standardite järgimise kontrollimist, suurendades pakkujate ja hankijate jaoks märgiste ja algatuste läbipaistvust.
- Rakendatud lähenemisviisi saavad hõlpsasti kasutada ka teised tekstiilitoodete hankijad. Samuti võib sarnase lähenemisviisi välja töötada muude sektorite jaoks.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kordushanke korraldamisel suurendati sotsiaalsete kriteeriumide osatähtsust: kui katsehankes oli nende osatähtsus pakkumuste hindamise kriteeriumides 15%, siis kordushankes oli see 30%. See tähendab, et pakkuja võis saada lepingu ka siis, kui tema pakkumus ei olnud kõige odavam.
- Oluline samm küsimustikust arusaamise tagamisel oli pakkujatega dialoogi pidamine, ent samuti see, et pakkujatele anti võimalus küsida üldise hankemenetluse kohta küsimusi.

Kontaktisikud

Sabrina Ahrend, Bonni linna hanketeenuste üksus, referatvergabedienste@bonn.de, ja Rosa Grabe, FEMNETi õiglaste riigihangete projektijuht, beschaffung@femnet-ev.de

---

¹⁶ Seda lähenemisviisi saab õigustada võrdse kohtlemise põhimõttega, mille kohaselt ei tohi võrreldavaid olukordi kohelda erinevalt ning erinevaid olukordi ühetaoliselt, kui selline kohtlemine ei ole objektiivselt põhjendatud. Antud juhul leitakse, et arenenud ja arenevate riikide erinev riskiprofiil töötajate põhiõiguste rikkumisel õigustab küsimustikus nende erinevat kohtlemist.

47. Kontsessioon kasutatud riiete kogumiseks ja tekstiiljäätmete käitlemiseks Madridis: reserveeritud lepinguosa tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele

Hankeasutuse nimi, riik: Madridi linn, Hispaania

Toote- või teenusesektor: kasutatud riiete kogumine ja tekstiiljäätmete käitlemine

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Madridi linn püüab edendada jäätmete kogumisel ja käitlemisel kestliku ja tervikliku lähenemisviisi rakendamist. See hõlmab tööturult eemale jäänud ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste töövõimaluste suurendamist. Tunnistades tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete rolli tööhõive edendamisel sellistes elanikkonnarühmades, algatas omavalitsus menetluse, et sõlmida osadeks jaotatud kontsessioonileping kasutatud riiete kogumiseks ja tekstiiljäätmete käitlemiseks. Lepinguga oli ette nähtud 1150 konteineri paigutamine Madridi linna. Üks lepingu osa oli reserveeritud tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele.

Sisu

Kasutatud riiete kogumine ja tekstiiljäätmete käitlemine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankemenetlus tugines Hispaania õigusel sisalduvale reserveeritud hankelepinguid käsitlevale sättele (seaduse nr 9/2017 lisasäte 4a), millega on üle võetud direktiivi 2014/23/EL artikkel 24 ja direktiivi 2014/24/EL artikkel 20. Üks lepingu kolmest osast reserveeriti tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele, kes pidid tõendama, et nad on sellisena registreeritud, ja kinnitama oma staatuse kehtivust.

Hanke-eelne etapp. Enne hanketeate avaldamist oli tööalase integreerimisega tegelevatel sotsiaalsetel ettevõtetel võimalus teha avaliku sektori hankijaga koostööd, et määrata kindlaks suutlikkus, kaaluda võimalust jagada leping osadeks, arutada konteinerite avalikku ruumi paigutamise seotud maksude üle jne. Konsultatsioonides said osaleda kõik lepingust huvitatud tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted. Omavalitsus pöördus sellega seoses kohalike katusorganisatsioonide poole, kes levitasid teavet oma liikmete seas. Sellise põhjaliku hanke-eelse töö käigus said avaliku sektori hankijad turuteavet kolmanda sektori kohta Madridi linnas ja parema ettekujutuse asjaomaste ettevõtjate olukorrast.

Kontsessioonileping jagati kolmeks osaks, millest igaüks hõlmas erinevaid linnaosasid (1. osa: 366 konteinerit; 2. osa: 419 konteinerit; 3. osa: 365 konteinerit). 3. osa, mis hõlmas lõunapoolseid linnaosi, reserveeriti selle keskmisest madalama sissetuleku tasemega piirkonna sotsiaal-majandusliku eripära tõttu tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele. Lisaks oli töövõtjal lihtsam pääseda ligi kasutatud riiete kogumiseks ja käitlemiseks vajalikule taristule, kuna tööstusmaa oli kättesaadav hinnaga, mis jäi allapoole linna keskmist.

Menetlus hõlmas lepingu täitmise tingimustena ka sotsiaalseid kaalutlusi:

- kohustus järgida kohaldatavaid tööõiguse ja sotsiaalvaldkonna õigusakte, sealhulgas ligipäätavuse ja universaalsisaini kriteeriumeid, ning ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni;
- kohustus tagada, et võimalikult suurt osa kasutatud riietest ja tekstiiljäätmetest saab korduskasutada;

- kohustus esitada avaliku sektori hankijale kõik asjakohased dokumendid palgatud töötajate kohta;
- kohustus tagada, et kõik teenuse osutamise seotud tutvustusmaterjalid on sooneutraalsed.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Pakkuda töövõimalusi isikutele, kes on tööturult eemale jäänud ja keda ohustab sotsiaalne tõrjutus
- Parandada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihanketurgudele
- Tagada inimväärsed tööstandardid inimestele, kes töötavad kaitstud töö keskustes, erivajadustega isikute tööhõiveprogrammide raames või töölase integreerimisega tegelevates sotsiaalsetes ettevõtetes

Kontrollimine

Isikud, keda võtta tööle hankelepingu reserveeritud osa täitmiseks, pakub välja Madridi linna sotsiaaltalitus. Selleks et olla kõlblik, peab kandidaadil olema sotsiaaltalituse väljastatud tõend, mis kinnitab tema tõrjutust. Sihtrühm on mitmekesine, hõlmates pikaajalisi töötuid, rändajaid, etnilisi vähemusi, vaesuse ohus olevaid üksikemasid ja naistevastase vägivalda ohvreid.

Selleks et edendada sotsiaalse kaasamise eesmärkide saavutamist ja suurendada töökohtade püsivust, järgivad töölase kaasamise programmis osalejad personaalset integreerumiskava. Lisaks töölepingule allkirjastavad töötajad töönõustajaga individuaalse integreerumiskokkuleppe, milles on kindlaks määratud konkreetsed sammud, mida nad kohustuvad astuma oma töölase konkurentsivõime suurendamiseks. Rõhku pannakse tööga seotud tegevusele, sealhulgas põhipädevustele, nagu juhiluba või kahveltõstukijuhi luba, keeleoskusele ja pehmetele oskustele ning sotsiaalse kaasamisega seotud aspektidele, nagu majutus, vaba aeg, tervis ja muud liiki tugi asjaomasele isikule ja tema leibkonnale.

Töökohal toimuva juhendamisega aidatakse töötajatel arendada konkreetse töökohaga seotud oskuseid ning parandada täpsust, hügieeni ja suhtlemist teiste töötajatega.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus oli 5 472 852,50 eurot. 3. osa maksumus oli 232 687,50 eurot. Kuna tegemist on kontsessioonilepinguga, on lepingu maksumus väljendatud summana, mille pakkujad maksavad avaliku sektori hankijale. Kehtestades 3. osa puhul madalama hinna (75 eurot konteineri kohta), soovis avaliku sektori hankija hüvitada töölase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete kõrgemad kulud, mis tulenevad nende ettevõtete eripärast.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/23/EL artikkel 24 (mis võimaldab kohaldada kontsessioonide puhul reservatsioone)
- Menetlus toimus kooskõlas Madridi linna jäätmetekke vältimise ja jäätmete käitlemise strateegiaga aastateks 2018–2022. Üks selle strateegia eesmärke on edendada tööhõivet, sealhulgas sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste seas.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Madridi linn
- Ettevõtjad, kellega sõlmiti leping: Recumadrid ja Solidanza
- Kasusaajad: tööle võetud isikud

Sotsiaalne mõju

- Lepinguga loodi väikese tööalase konkurentsivõimega inimestele kuus täistööajaga töökohta. Töötajad on mõnel juhul sama linnaosa elanikud, kus toimub riiete kogumine, mistõttu edendatakse asjaomasel piirkonnas sotsiaalset sidusust. Töölevõtmise tulemusel ei saa tööalase kaasamise programmis osalejad enam töötus- ega sotsiaalhüvitiisi ning nad panustavad maksumaksjatena kogukonda.
- Tööalase kaasamise programmis osalejatele pakutakse ka kaasnevaid teenuseid, nagu koolitus, tervishoiuteenused ja eluasemetoetus, mille eesmärk on tagada osalejate tööalane ja sotsiaalne kaasamine.
- Tööalase kaasamise võimalused suurenevad 2020. aasta alguses, mil luuakse veel neli täistööajaga töökohta.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Hanke-eelne turu-uuring oli väga oluline selle tagamiseks, et avaliku sektori hankija oleks teadlik tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete suutlikkusest, mis võimaldab tal menetlust kohandada, et anda neile ettevõtetele juurdepääs riigihanketurgudele.
- Partnerlus suurendab väiksemate ettevõtete osalemist. Hanke võitis konsortsium, mille moodustavad kaks asjaomast teemast huvitatud tööalase integreerimisega tegelevat sotsiaalset ettevõtet – Recumadrid ja Solidanza –, kellel on ühine taust puudega inimeste kutsealase integreerimise valdkonnas. Need kaks ettevõtet ühendasid jõud, et vastata vajalikele lepingu tehnilistele ja majanduslikele nõuetele.
- Hange suurendas teadlikkust. Leping toob nii sotsiaalset kui ka keskkonnaalast kasu, kuna töövõtja tegutseb kodutarvete ja tekstiilitoodete korduskasutamise edendamise nimel. Töövõtja on kasutanud lepingut selleks, et suurendada teadlikkust alternatiivsetest tarbimisvõimalustest, nagu kasutatud riiete kauplused, keskkonnaküsimustest ja jäätmekäitlusahelatest.
- Peamine ülesanne on täielikult tunnustada professionaalset tööd, mida teevad tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted. Avaliku sektori asutused peaksid veelgi enam toetama sotsiaalseid ettevõtteid ja ringmajandust uute hangetega kasutatud riiete kogumiseks ja tekstiiljätmete käitlemiseks, kasutades täielikult reserveeritud hankelepinguid (mitte vaid hankelepingu reserveeritud osi).

Kontaktisik

Cristina Salvador, [Recumadridi](#) direktor, recumadrid@gmail.com, +34 91 425 23 84

48. Töörõivaste hange eesmärgiga suurendada Rootsis tööhõivet

Hankeasutuse nimi, riik:

Falun-Borlänge piirkonna hankekeskus, Rootsi

Toote- või teenusesektor: tekstiilitooted

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Falun-Borlänge piirkonna hankekeskus on piirkondlik hankija, kes teostab hankeid Dalarna lääni seitsme omavalitsuse nimel. Hankekeskus on korraldanud sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid alates 2016. aastast. Hankekeskusel on mitu sotsiaalse kestlikkusega seotud eesmärki, millest üks on see, et igal aastal peab vähemalt 30% hangetest suurendama tööturult eemale jäänud inimeste töö ja/või praktikavõimalusi.

Hankekeskus pöörab oma hangetes tähelepanu ka äraelamist võimaldavale töötasule, mis on määratletud kui lepingu täitmisel saadav miinimumsissetulek, mida töötaja vajab oma põhivajaduste rahuldamiseks. Selle eesmärk on muuta sektorid teadlikuks sellest, et riigihankeid tuleks kasutada õiglase kaubanduse ja õiglase töötingimuste edendamiseks.

Sisu

Töörõivaste hankimine koduhooldus- ja sotsiaalmajutusteenuste osutajatele ning koolieelsete lasteasutuste töötajatele Dalarna lääni kuues omavalitsuses: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora ja Ludvika.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankekeskus kasutab kolme lepingu täitmise tingimust, mis on seotud tööhõive suurendamisega:

- tarnija peab pidama hankekeskusega dialoogi selle üle, kuidas võtta oma tegevuses paremini arvesse sotsiaalseid kaalutlusi. Selle eesmärk on suurendada tarnija teadlikkust sotsiaalsetest kaalutlustest;
- tarnija peab kaaluma võimalusi pakkuda tööd või praktikakohta tööturult eemale jäänud inimestele (nagu pikaajalised töötud või puudega inimesed);
- tarnija peab pakkuma tööd või kolmeks kuni kuueks kuuks praktikakohta vähemalt ühele inimesele, kes on parajasti töötu.

Töörõivaste hankes pidi tarnija pakkuma vähemalt ühele tööturult eemale jäänud inimesele kolmeks kuni kuueks kuuks praktikakohta, mis oli seotud lepingu esemega. Sobisid isikud, kellel oli erilisi raskusi tööturule sisenemisel või seal kanda kinnitamisel, nagu pikaajalised töötud või puudega inimesed. Teise võimalusena võis tarnija anda mõnele eespool määratletud isikule õiguse saada kolme kuni kuue kuu jooksul ametialast väljaõpet kooskõlas Rootsi avaliku tööturuasutuse või omavalitsuse suunistega.

Eesmärk oli see, et praktikakohast saaks töökoht, ehkki see ei olnud nõue. Inimeste töölevõtmine neil alustel ei tohtinud tähendada mõne tarnija poolt juba palgatud töötaja väljavahetamist. Kohaldati järgmisi õiglase kaubanduse / äraelamist võimaldava töötasuga seotud lepingutingimusi.

Hankekeskus püüab suurendada selliste toodete osakaalu, mille tootmisel saavad töötajad äraelamist võimaldavat töötasu. Äraelamist võimaldavat töötasu tähendab tasu, mis katab isiku põhivajadused. Tarnija peab olema valmis arendama selle nõudmise täitmisele kaasa aitavaid tooteid ja menetlusi. Eesmärk on see, et raamlepinguga hõlmatud toodetest 1–5 toodet toodab tarnija või alltöövõtja, kes maksab oma

töötajatele palka, mis on vastavuses riigi äraelamist võimaldava töötasuga. Seda, et toode on toodetud õiglastel tingimustel, saab tõendada näiteks õiglase kaubanduse märgise abil.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Hankekeskusel on kaasatud omavalitsuste jaoks ühine hankepoliitika, milles pööratakse suurt tähelepanu sotsiaalselt vastutustundlikele riigihangetele. Kõnealuses tööriivaste hankes soovis hankekeskus tagada äraelamist võimaldava töötasu ja töövõimalused. Hankekeskus võttis arvesse kuue omavalitsuse konkreetseid nõudmisi seoses sotsiaalse vastutusega. Keskenduti nõuetele, mis olid seotud lepingu täitmisega.

Kontrollimine

Hankekeskus jälgib pidevalt tarnijate tööd sotsiaalsete kaalutluste arvesse võtmisel. Pärast lepingu sõlmimist vaatab hankekeskuse vastutav ostja lepingu koos omavalitsuse ostja ja tarnijaga läbi. Tööriivaste hankes kaasati ekspertidena ka kuue omavalitsuse avalike tööturuasutuste töötajad, et viia töötajad ja tarnijad omavahel kokku. Omavalitsus peab tagama praktikakohtade kindluse, mistõttu sõlmivad tarnija ja omavalitsus praktikalepingu. Omavalitsus kontrollib korrapäraselt tarnija pakutavaid töö- ja praktikavõimalusi.

Lepingu maksumus

Nelja-aastane raamleping hinnangulise koguväärtusega 795 000 eurot

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Rootsi riigihangete seaduse (2016: 1145) 17. peatüki 1. jagu.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Falun-Borlänge piirkonna hankekeskus
- Raamlepingusse kaasatud omavalitsused: Borlänge, Falun, Säter, Gagnef, Hedemora ja Ludvika
- Ettevõtjad, kellega sõlmiti leping: Fristads ja Procurator
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: avalikud tööturuasutused

Sotsiaalne mõju

Hankekeskus kasutab sotsiaalklausleid eeskätt selleks, et tuua töötud inimesed tööturule, edendada õiglasi töötingimusi ja töötada välja pikaajalised lahendused sotsiaalse kestlikkuse jaoks. Hankekeskus on kindlaks teinud mitmesuguse mõju, mis kaasneb tööhõive suurenemisega:

- tõrjutuse vähenemine,
- vaimne tervis ja julgeolek,
- pädevuse suurenemine ning
- kulutõhusus.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Hankijad peaksid meeles pidama, et sotsiaalse vastutusega seotud nõuded peaksid kasu tooma kõigile osalejatele.
- Enne uudsete sotsiaalsete nõuete lisamist riigihankelepingusse tuleb pidada varakult dialoogi kõigi osalejatega.
- Tulevikus on oluline teha koostööd organisatsioonidega, kes suudavad viia omavahel kokku inimesed ja konkreetset lepingud. Alguses ei teinud hankekeskus koostööd kohalike tööturuasutustega. Hankijatel ei ole oskusi ja juurdepääsu, mis on vajalik selleks, et leida iga töö jaoks õige inimene, küll aga on need olemas kohalikel tööturuasutustel.

Kontaktisik

Maria Fridholm, Falun-Borlänge piirkonna hankekeskuse riigihankeametnik, Maria.fridholm@ludvika.se

10. SEKTOR. Muu

49. Töehõiveklauslid transporditeenuste valdkonnas Varssavis

Hankeasutuse nimi, riik: Varssavi linna transpordiamet, Poola

Toote- või teenusesektor: transport

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Varssavi linn on kasutanud nii reserveeritud hankelepinguid (reserveeritud organisatsioonidele, kelle töötajatest vähemalt 30% on pärit elanikkonnarühmadest, keda ohustab sotsiaalne tõrjutus) kui ka lepingu täitmisega seotud töehõiveklausleid (töölepingu pakkumine töötutele, puudega inimestele ja noortele). Kõige tavalisem sotsiaalklausel on töölepingu alusel töötamise nõue.

Selle hanke puhul soovis linn suurendada Varssavis eespool nimetatud ebasoodsas olukorras olevates elanikkonnarühmades töehõivet ning parandada teadlikkust võimalustest suurendada töehõivet riigihankelepingute abil.

Sisu

Regulaarsete ühistransporditeenuste osutamine transpordiameti (ZTM) järelevalve all tegutsevatel kohalikel bussiliinidel

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke korraldamisel kasutati avatud menetlust. Varssavi linn kehtestas lepingu täitmisega seotud nõude. Hanke võitnud töövõtja pidi pakkuma tööd 120 inimesele, kellel ei olnud parajasti tööd ja kes olid tööturul eemale jäänud. Neile tuli pakkuda bussijuhi või dispetšeri tööd täistööajaga lepingu alusel. Töövõtja pidi esitama Varssavi linnale töölepingud, et kinnitada inimeste töölevõtmist.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Linn keskendus kahele eesmärgile:

- suurendada töötute, puudega inimeste ja noorte töehõivet ning
- parandada teadlikkust võimalustest suurendada töehõivet riigihankelepingute abil.

Kontrollimine

Pärast seda, kui algas teenuse osutamine, võttis linn ühendust töövõtjaga, et kontrollida bussijuhtide ja dispetšerite töölevõtmist ning saada nimekiri töötajatest koos teabega töölepingute arvu kohta. Töövõtja saatis töölepingute skaneeritud koopiad (kus andmed olid tulenevalt isikuandmete kaitse üldmäärusest anonüümitud). Peale selle kontrollib linn töölepingute arvu külaskäikudel töövõtja bussidepoodesse.

Lepingu maksumus

Leping allkirjastati 2016. aasta veebruaris ja lepingu kogumaksumus seitsme aasta jooksul (2016–2023) on 130 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

- Varssavi linna pea korraldus nr 1243/2015, millega kohustatakse kasutama lepingutes, mille maksumus ületab 30 000 eurot, sotsiaalklausleid, kui leping kuulub mõnda järgmistest valdkondadest:
  - toitlustamine ja toitlustusteenused,
  - hooldusteenused,
  - puhastus- ja koduhooldusteenused,
  - talvine ja suvine tänavapuhastus,
  - rohealade hooldus,
  - ehitustööd.

Korralduses soovitatakse kasutada riigihankemenetlustes sotsiaalklausleid ka lepingute puhul, mille maksumus jääb alla 30 000 euro, ja lepingute puhul, mille maksumus ületab 30 000 eurot, muudes valdkondades kui need, kus see on kohustuslik. Ajavahemikus 1. oktoobrist 2015 kuni 31. märtsini 2019 on kasutatud sotsiaalklausleid 444 riigihankelepingus, mille kogumaksumus on peaaegu 1 miljard eurot.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Varssavi linna transpordiamet
- Teenuseosutaja: Mobilis SP

Sotsiaalne mõju

- Ajavahemikul 2016–2023 on suurenenud üldine teadlikkus võimalustest pakkuda riigihankelepingute kaudu tööd. Mis kõige tähtsam, üldine tööhõive on suurenenud ja suureneb ka edaspidi. Kõnealuse lepingu alusel pakutakse täistööajaga tööd 120 inimesele, kes on jäänud tööturult eemale.
- Kuna tööhõiveklauslite kasutamine on kohustuslik, on Varssavi linn näinud mitmesugust kasu, mis kaasneb tööturult eemale jäänud inimeste tööhõive suurenemisega. Sotsiaalklausleid sisaldavate lepingute täitmisse on kaasatud töölepingute alusel üle 16 500 inimese.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Varasemad töövõtjad sõlmisid bussijuhtide ja dispetšeritega töölepinguid, kuid mitte samal määral kui nüüd, mil kasutatakse konkreetseid lepingutes sätestatud nõudeid. Kuna tööhõiveklauslid on kohustuslikud ja avaldavad positiivset sotsiaalset mõju, on transpordiameti järgmine hange tõenäoliselt väga sarnane. Samas kehtib praegune leping 2023. aastani ja tulevikus ilmnevat asjaolusid on keeruline ette näha.

Kontaktisik

Radoslaw Maciak, Varssavi linna transpordiameti ühissõidukipargi haldamise tehniline osakond, r.maciak@ztm.waw.pl

50. Reserveeritud hankeleping jäätmete käitlemiseks Poolas Rzgówis

Hankeasutuse nimi, riik: Rzgówi omavalitsus, Poola

Toote- või teenusesektor: jäätmekäitlus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Rzgówi omavalitsus kuulutas 23. novembril 2017. aastal välja hanke Rzgówi kinnisvaraomanike olmejäätmete kogumiseks ja käitlemiseks (taaskasutamine või kõrvaldamine) ning majapidamiste varustamiseks prügikottidega. Allapoolse ELi piirmäära jääva lepingu sõlmimiseks kasutati reserveeritud hankemenetlust, et luua töövõimalusi inimestele, kes on tööturult eemale jäänud. Hanke korraldamisel võeti arvesse olmejäätmete käitlemise keskkonnanõudeid, näiteks oli kooskõlas piirkonna jäätmekäitluskavaga ette nähtud, kui suur osa jäätmetest tuleb ringlusse võtta, kui suur osa jäätmetest tuleb ette valmistada muul viisil kordus- ja taaskasutamiseks ning kui palju tuleb vähendada ladestatavate biolagunevate olmejäätmete osakaalu. Peale selle hõlmas hange sotsiaalseid aspekte, nagu nõue, et töövõtja peab võtma tööle inimesi tõrjutud elanikkonnarühmadest.

Hanke võitis kohalik sotsiaalühistu Komunalka Rzgów. Sotsiaalühistus on praegu tööl 11 inimest, sealhulgas pikaajalised töötud ja puudega inimesed. Sotsiaalühistu põhitegevus on sega- ja sorteeritud jäätmete kogumine Rzgówi elanike käest.

Sisu

Olmejäätmete kogumine ja käitlemine ning majapidamiste prügikottidega varustamine sotsiaalsetele ettevõtetele reserveeritud hankelepingu alusel

Hanke etapp ja kriteeriumid

Olmejäätmete kogumise ja käitlemise hankeleping oli mõeldud töövõtjatele, kes vastasid järgmistele tingimustele:

- töövõtja on kaitstud töö keskus või tema tegevus hõlmab sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmade liikmete sotsiaalset ja kutsealast integreerimist ning
- töövõtja töötajatest vähemalt 50% on sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmade liikmed, nagu on ette nähtud Poola riigihangete seadustiku artikli 22 lõikega 2.

Sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmadeks peetakse järgmiste isikute rühmi:

- puudega inimesed, nagu on määratletud 27. augusti 1997. aasta seaduses;
- töötud, nagu on määratletud 20. aprilli 2004. aasta seaduses;
- 6. juuni 1997. aasta seaduses osutatud vabadusest ilmajäetud või vanglast vabastatud isikud, kellel on raskusi ühiskonda taasintegreerumisel;
- vaimse tervise häirega isikud, nagu on määratletud 19. augusti 1994. aasta seaduses;
- kodutud, nagu on määratletud 12. märtsi 2004. aasta seaduses;
- 13. juuni 2003. aasta seaduses osutatud isikud, kellele Poola Vabariik on andnud pagulasseisundi või võimaldanud täiendava kaitse;
- kuni 30aastased ja vanemad kui 50aastased tööotsijad ja töötud;

- isikud, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras olevatesse vähemusrühmadesse, nagu on määratletud 6. jaanuari 2005. aasta seaduses.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Tõrjutud elanikkonnarühmadest pärit inimeste integreerimine tööturule ning olmejäätmete ringlussevõtu, korduskasutamise ja taaskasutamise parandamine, nagu on ette nähtud piirkondliku jäätmekäitluskavaga aastani 2022

Kontrollimine

Töövõtja pidi esitama omaavalitsusele dokumendi, mis kinnitas, et tegemist on kaitstud töö keskusega, või kinnituse selle kohta, et tema tegevus hõlmab sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmade liikmete sotsiaalset ja kutsealast integreerimist, ning kinnituse selle kohta, et vähemalt 50% töötajatest, kes teevad lepingu esemeks olevat tööd, on sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmade liikmed. Töövõtja esitas loetelu isikutest (ilma ees- ja perekonnanimeta), kes vastasid neile kriteeriumidele.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus oli 378 000 zlotti (89 559,45 eurot) kuueks kuuks.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Wielkopolska piirkonna jäätmekäitluskava 2016–2022

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Rzgówi omaavalitsus, Suur-Poola vojevoodkond, Poola
- Teenuseosutaja, kellega sõlmiti leping: sotsiaalühistu Komunalka Rzgów
- Kasusaajad: lepingu saanud sotsiaalühistu töötajad, kes on pärit sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmadest

Sotsiaalne mõju

- Osalemine riigihankes muutis sotsiaalühistu Komunalka Rzgów tugevamaks, mis aitab tagada tema programmide ja projektide kestlikkuse.
- Sotsiaalühistu palkas hankelepingu täitmiseks kolm inimest, kes kuulusid sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühma.

Muu kasu

- Seda head tava on võimalik rakendada ka teistes organisatsioonides ja sektorites.
- Omaavalitsus soovib neil, kes kaaluvad selle tava rakendamist, kasutada reserveeritud hankelepinguid, kuna need aitavad saavutada tööde või teenuste hankimise kaudu sotsiaalpoliitika eesmärke.
- Hanke keskkonnaaspektid – jäätmete parem ringlussevõtt, korduskasutamine ja taaskasutamine – on kooskõlas linna jäätmekäitluskavaga.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Avaliku sektori hankija peab olmejäätmete käitlemiseks kasutatud hankelepingut, mis oli reserveeritud tõrjutud elanikkonnarühmade liikmetele tööd pakkuvatele sotsiaalsetele ettevõtetele, edukaks, kuna sotsiaalühistu teostas sujuvalt lepingus sätestatud tööd ja pakkus tööd omavalitsuse poolt sihikule võetud elanikkonnarühmade liikmetele, millega saavutati riigihanke mõlemad eesmärgid. Omavalitsus on rakendanud hiljem seda tava ka muude jäätmekäitlusega seotud hangete korraldamisel.
- Tulevikus kavatseb omavalitsus kasutada seda liiki lepinguid sagedamini ja ka teistes sektorites.
- Võimalik järgmine samm on lisada omavalitsuse sotsiaalse kaasamise strateegiasse sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete kasutamine kui vahend strateegias püstitatud sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks.

Kontaktisik

Iwona Maciejewska, sotsiaalühistu Komunalka Rzgów juhataja, iwona.maciejewska@komunalkarzgow.pl

51. Partnerlus Lille'i linna ja sotsiaalse ettevõtte GECCO vahel kasutatud toiduõlist biodiisli tootmiseks

Hankeasutuse nimi, riik:

Lille'i linn, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor:

kohalik transport

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Lille'i linn sõlmis 2017. aasta jaanuaris hankelepingu Lille'is ja Hauts-de-France'i piirkonnas tegutseva sotsiaalse ettevõtte GECCOga. Leping, mille maksumus jääb allapoole ELi piirmäära, hõlmab teadus- ja arendusteenuseid. Selle keskmes on kasutatud õlist biodiisli tootmine linnale kuuluvate sõidukite jaoks ning selle raames katsetatakse võimalusi luua elujõuline alternatiiv standardkütuse tarbimisele.

GECCO on sotsiaalne ettevõtte, mis on spetsialiseerunud toidujäätmete kogumisele ja taaskasutamisele. Ettevõttes on kümme erineva pädevusega töötajat: lihttöölised, veokijuhid, insenerid, reklaamitöötajad, doktorikraadiga teadlased, projektijuhid ja juhtivtöötajad. GECCO ja Lille'i linn teevad selle partnerluse raames koostööd, et optimeerida koos autotootjatega kütuse turustamine ja sõidukite hooldus. Selle partnerluse eesmärk on arendada piirkonnas ringmajandust, muutes küpsetusõli jäätmed kütuseks, mida kasutada linnale kuuluvates sõidukites. Linn on kasutanud GECCO toodetud biokütust mitmes katsesõidukis.

Sisu

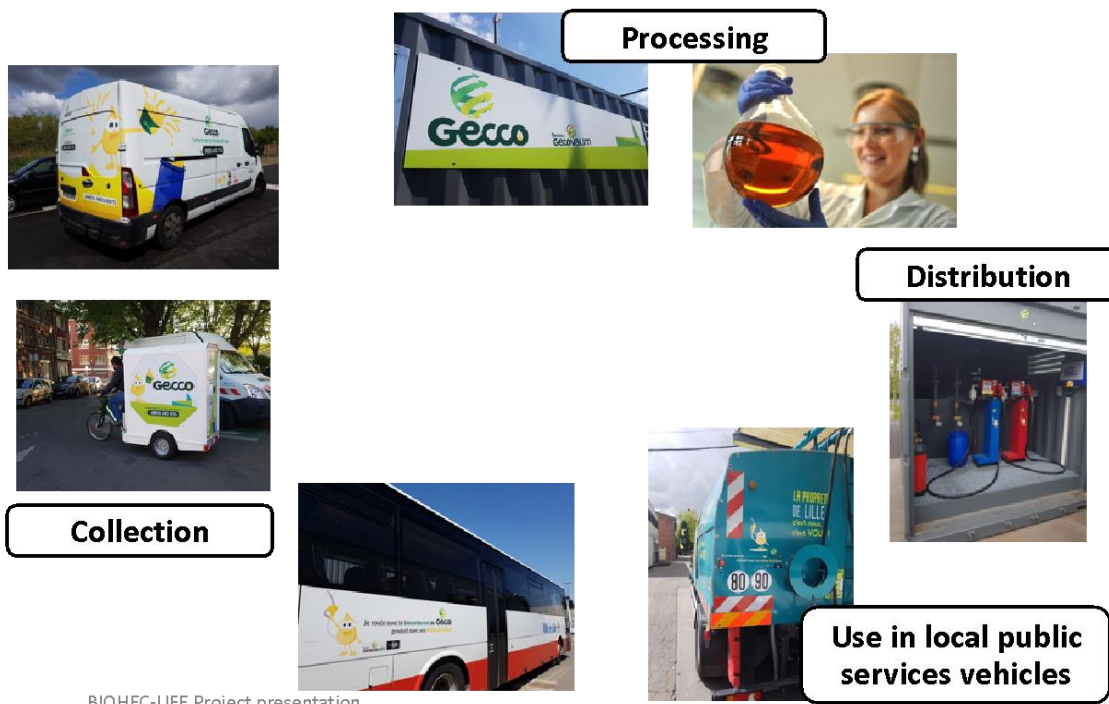
Linna ja sotsiaalse ettevõtte vaheline teadus- ja arenduspartnerlus, mille eesmärk on edendada uuendusliku biokütuse väljatöötamist kasutamiseks linnale kuuluvates sõidukites

Hanke etapp ja kriteeriumid

Linna ja GECCO vahelise partnerluse sisseseadmiseks kasutati väljakuulutamisetähtaegaga läbirääkimistega menetlust. Partnerlus koosneb kahest etapist.

- 1. etapis oli Lille'i linnal kolm sõidukit – buss, tänavapühkimisauto ja tänavapesuauto –, mis sõitsid kasutatud küpsetusõlist valmistatud biokütusega. Tehti sõidukite, mootorite ja õhku eralduvate saasteainete tehnilist järelevalvet. Iga sõidukitüübi puhul kasutati standardse diisli ja erimärgistusega diisliga sõitvaid katsesõidukeid, et katsetada nende kohanemist biokütusega. See etapp kestis 18 kuud. Kõigis kolmes sõidukis kasutatakse praegu GECCO toodetavat uut liiki kütust (B30).
- 2. etapis, 2020. aastal, hakatakse biokütust katsetama veel umbes kahekümnes sõidukis (lõplik arv tuleb alles kindlaks määrata). Selles etapis tehakse tehniline, majandus-, sotsiaalne ja keskkonnauuring, et saada kinnitus kontseptsiooni rakendamiseks.

Partnerluse raames toimuva katsetamise lõppedes hindab avaliku sektori hankija, kas kasutatud õlist toodetud kütust oleks võimalik kasutada ka laiemalt, ning korraldab vastavad hankemenetlused.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Lille'i linna jaoks on see lähenemisviisi osa linna poliitikast, mis käsitleb

- alternatiivsete ja taastuvate energiaallikate arendamist;
- innovatsiooni edendamist ja teadusuuringute laborit;
- sellise ringmajandussektori arendamist, kus vääristatakse lühikese ahela kaudu jäätmeid ning mis avaldab kohalike töökohtade, sotsiaalse kaasamisega seotud keskkonnahoidlike töökohtade ja tööturul eemale jäänud inimeste integreerimise kaudu mõju ühiskonnale, ning
- toidutootjate ja üldsuse teadlikkuse suurendamist alternatiivsetest ja taastuvatest energiaallikatest. Sellega seoses on GECCO rajanud kogu piirkonnas küpsetusõli jaoks mitu kogumispunkti. Vabatahtlikult kogumispunktidesse toodud õli korduskasutatakse käimasoleva eksperimendi raames pärast ümbertöötlemist linna sõidukipargi sõidukite kütusena.

Lepingu maksumus

Lepingu kogumaksumus on praeguses etapis 5600 eurot (1. etapp on lõppenud).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 14, mis käsitleb teadus- ja arendustegevuseid ning millega kehtestatakse kriteeriumid nende teenuste väljajätmiseks riigihankeõiguse kohaldamisalast
- Prantsusmaa 26. märtsi 2016. aasta dekreedid nr 2016-360 (riigihangete kohta) artikkel 30-II, mis on aluseks väljakuulutamisetähtaegade läbirääkimistega hankemenetlustele toodete puhul, mis valmistatakse üksnes teadus-, katse-, õppe- või arendustegevuse eesmärgil ilma kasumlikkuse eesmärgita ning teadus- ja arenduskulude amortiseerimiseta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Lille'i linn
- Tarnija, kellega sõlmiti leping: sotsiaalne ettevõtte GECCO

- Partnerid: projekti toetavad programm LIFE, Hauts-de-France'i piirkond, Lille'i suurlinnapiirkond, Communauté de Communes Pévèle Carembault ja McCain Food Europe. GECCO on saanud ökoinnovatsiooni jaoks toetust ka projekti BIOHEC-LIFE ja selle partnerite kaudu (Lille'i Ülikool, NEOECO, Pour la Solidarité-PLS ja RREUSE).

Sotsiaalne mõju

- Töökohtade loomine ja kutsealane integreerimine:
  - projekti algusest saati on loodud kolm alalist töökohta ja 2. etapi lõpuks on oodata veel kuut töökohta. Kaks uutest töötajatest töötasid varem kutsealase integreerimisega tegelevas ettevõttes;
  - alates loomisest 2007. aastal on GECCO võtnud tööle 23 inimest. Enne värbamist oli 43% neist inimestest töötud, 13% töötas kutsealase integreerimisega tegelevas ettevõttes ja 17% olid praktikandid;
  - GECCO on delegeerinud osa oma kasutatud toiduõli kogumise tegevusest kahele sotsiaalse ja kutsealase integreerimisega tegelevale ettevõttele. 2019. aastal tegeles sellega 12 inimest, kellest 50% leidis endale töö.
- Projekti puhul on tehtud investeeringu sotsiaalse tasuvuse hindamine, mille tulemused näitavad, et iga projekti investeeritud euro toob piirkonnale 1,40 euro väärtuses sotsiaalses mõjus väljenduvat kasu.
- Üldsuse (täiskasvanute, teismeliste ja laste) teadvustamine jäätmete väärastamisest, jäätmevabadest lähenemisviisidest ja kliimamuutuste leevendamisest. Seda toetatakse teavitustegevuse ja õpikodade kaudu.

Muu kasu

Kõnealuse katse muu positiivne mõju Lille'i linnale on

- keskkonnavaline: uue biokütuse mõju keskkonnale (kasvuhoonegaaside heide, taastumatu energia tarbimine, peenosakeste heide) on väiksem kui mõju, mida avaldavad fossiilsed diislikütused – CO₂ heide väheneb 95% ja peenosakeste heide 65% ning 100% energiast on taastuv;
- innovatsioonialane: selle innovaatilise ja ökodisainitud protsessi kasutamisega edendab kohalik omavalitsus innovaatilisi ökosüsteeme, võimaldades ettevõtjatel katsetada ja valideerida oma lahendusi.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- GECCO-l seisab ees ülesanne arendada edasi seda innovaatilist lahendust kui keskkonnahoidlike töökohtade allikat. Selleks tuleb suurendada küpsetusõli kogumist, reklaamida uut biodiisli tootmise ja turustamise mudelit ka teiste sõidukiparkide haldajatele ning mitmekordistada selle mõju uute partnerluste kaudu.
- Uuritud on ülekantavust Euroopa tasandil ning mõnes ELi riigis on loodud esialgsed kontaktid.

Kontaktisikud

Lille'i linna kontaktisikud:

- hoolduse juhtimine sõidukipargis tehtavate katsete tehniliseks hindamiseks: Pascal Raepsaet, hooldus- ja hoonete valdkonna juht, praepsaet@mairie-lille.fr

- riigihankeosakond esialgse lepingu sõlmimise menetluse jaoks: Gaëtan Kerskens, riigihankejuht, gkerskens@mairie-lille.fr
- kestliku arengu osakond: Véronique Falise, kestliku arengu juht, vfalise@mairie-lille.fr

GECCO kontaktisikud:

- lepingu haldamine ja üldine projektijuhtimine: Michel Millares, tegevjuht, michel.millares@gecco.fr
- projekti tehniline juhtimine: Cédric His, teadus- ja arendustegevuse juht, cedric.his@gecco.fr
- teabevahetus: Alicia Bachelet, projektijuht alicia.bachelet@gecco.fr

52. Sotsiaalse tööhõive katseprojektid Soomes

Hankeasutuse nimi, riik: Vantaa linn ja Helsingi linn, Soome

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Soome ja Rootsi käivitasid Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) raames ühisalgatusena riikidevahelise projekti, mille eesmärk oli ühendada omavahel riigihanked ja töö pakkumine ebasoodsas olukorras olevatele inimestele. Projektiga, mis kandis nime „Sotsiaalne innovatsioon ja tööhõive riigihangete kaudu“, alustati 2017. aastal ja see on pooleli. Projekti eesmärk on peatada töötute arvu suurenemine Rootsis ja Soomes ning see on jätk ühele varasemale edukale projektile, mis viidi ellu aastatel 2014–2017.

Riigihangete ja tööhõive ühendamine on väga oluline. Seda tehes on võimalik luua avatud tööturule pääsemise võimalusi isikutele, kellel on keeruline sellele ise ligi pääseda. Projekt võimaldab eri tasemel kogemustega partneritel vahetada oskusteavet ja üksteiselt õppida. Peale selle edendatakse projektiga heade tavade vahetamist ELi riikide vahel, et tagada ühine lähenemisviis.

Projektile on järgmised eesmärgid:

- luua inimestele, kes on avatud tööturult tavaliselt eemale jäänud, töökohal toimuva väljaõppe ja praktika võimalused;
- saada kogemusi ja teavet, mis on seotud uuenduslike tööturule juurdepääsu protsessidega ja tööhõivekriteeriumide kohaldamisega, sealhulgas uute partnerlustega eraettevõtjatega ja tööhõivega seotud probleemidele spetsialiseerunud osalejatega, nagu Soome tervise- ja heaoluinstituut;
- koguda võrreldavaid ja korduskasutatavaid statistilisi andmeid, et saada selle küsimuse kohta usaldusväärseid teadmisi;
- töötada välja sotsiaalselt vastutustundliku töövõtja sertifikaat;
- koostada tööturu ja kohaliku tööhõiveolukorra strateegiline analüüs.

Soomes Vantaa ja Helsingi linnas algatati katsehanked ebasoodsas olukorras inimeste töölevõtmiseks. Lisaks tegid Soome ja Rootsi partnerid õppekäigu Varsavisse, Pariisi, Glasgow'sse, Rotterdami ja Barcelonasse, et saada vahetuid kogemusi riigihangete kaudu toimuva sotsiaalse integreerimise kohta. Need külaskäigud aitasid koguda kohalike ametiasutuste parimaid tavasid. Soome partnerid keskendasid oma tähelepanu kestlikele riigihangetele ja usaldusväärsele kontrollimehhanismile.

Sisu

Katsehanked hõlmasid ööpäevaringset majutusteenust eakatele

Hanke etapp ja kriteeriumid

Helsingis ja Vantaas korraldati uuenduslikud katsehanked (vastavalt kümme ja kuus hanget). Töötati välja konkreetsed tööhõivekriteeriumid, mida kasutati väikeste hangete puhul, kus lepingu maksumus oli umbes 10 000 eurot. Hangete korraldamisel kasutati Helsingis ja Vantaas erinevaid pakkumismenetlusi ja lepinguid. Peamine eesmärk oli katsetada väiksemate hangetega, et tulevikus rakendada sama meetodikat mahukamate lepingute sõlmimiseks.

Eeldati, et hangetega luuakse otseste meetmete ja kaudse kasu kaudu vähemalt 100 töökohta Helsingis ja 30 töökohta Vantaas. Näiteks üks katsehanke oli seotud eakatele osutatava ööpäevaringse majutusteenusega. Teenuseosutaja oli kohustatud palkama ühe töötaja üheksaks kuuks iga hangitud 20 majutuskoha kohta (20 hangitud kohta = 1 inimene, 40 kohta = 2 inimest jne). Tähelepanu keskmes olid töötud noored (alla 25aastased, kes olid olnud ilma tööta üle kuue kuu) ja pikaajalised töötud (kes olid saanud töötushüvitist üle 300 päeva). Eesmärk oli tagada nendele isikutele täistööajaga töötamine.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Projekti peamine eesmärk oli suurendada tööturul eemale jäänud inimeste, st rändajate, pikaajaliste töötute, mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noored), üle 50aastaste inimeste ja puudega inimeste töövõimalusi. Soomes kasvab praegu märgatavalt eelkõige NEET-noorte osakaal – sellesse kategooriasse kuulub 20% kõigist riigis elavatest noortest. Pikaajaline töötus suureneb eriti kiiresti suurtes linnades, nagu Helsingi ja Vantaa, ning nooremate kui 40aastaste seas; lisaks on tööturule pääsemisel raskusi varjupaigataotlejatel ja rändajatel.

Kontrollimine

Tööhõivetingimus on lepingu absoluutne nõue. Selle mittetäitmise korral peab teenuseosutaja maksma 9000 eurot trahvi.

Lepingu maksumus

160 000 eurot

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Helsingi linn ja Vantaa linn
- Rahvusvaheline õpipartner: Rootsi riiklik riigihankeamet
- Kasusaajad: tööturul eemale jäänud isikud, kes said katsehanke raames töö või praktikakoha

Sotsiaalne mõju

- Projekti otseseks tulemuseks olid töökohal toimuva väljaõppe ja praktika võimalused tööturul eemale jäänud inimestele. Saadud kogemused näitavad, et riigihanke võib olla tulemuslik ja lihtne meede tööhõive edendamiseks. Õige kasutamise ja korraliku kavandamise korral on head väljavaated luua sellega töövõimalusi.
- Mõnel juhul võeti pikaajalised töötud projekti raames tööle katseajaga ja palgati hiljem täistööajaga töötajatena.
- Küsitlused ja uuringud, mis korraldati projektis osalenud 20 ettevõtte seas, näitasid positiivset või neutraalset suhtumist rakendatud meetodisse; ühtki negatiivset suhtumist ei registreeritud.
- Helsingis leiab viiest kodanikust neli, et tööhõiveklauslite kasutamine riigihangetes on hea, rõhutades, et linn ja ettevõtjad, kellega linn sõlmib lepingu, peaksid võtma neid rakendades vastutuse.

Muu kasu

Lisaks katsehangete korraldamisele oli projekti eesmärk levitada teadmisi, edendada riikidevahelist õppimist (Rootsiga) ja jagada parimaid tavasid.

Projekti olulised elemendid olid riikidevahelised seminarid, õppekäigud ja vastastikuse õppe võimalused kogu projekti vältel. Soomes ja Rootsis korraldatud õppekäikude kõrval tehti riigihangete ja tööhõivega seotud õppekäike Poola, Madalmaadesse, Prantsusmaale, Ühendkuningriiki ja Hispaaniasse. Partnerriikides peeti seminare ning koostöö oli asjaomasel valdkonnas pidev kogu projekti kestel. Projekti elluviimine lõppes 2020. aasta märtsis. Soome ja Rootsi poolte koostöö oli tugev ning teistest Euroopa riikidest koguti palju teadmisi. Lisaks

- tugevnes katselinnade Helsingi ja Vantaa vastavate hankeosakondade, kohalike tööturuasutuste ja riiklike tööturuasutuste koostöö ning
- loodi ettevõtjatele võimalused näidata oma ettevõtja sotsiaalset vastutust.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Projekti kestel täiustati sotsiaalklausleid, näiteks pikendati töölepingu miinimumkestust kuuelt kuult üheksale kuule. Lepinguid kohandati, et need sobiksid nii tööandjale kui ka töötajale (nt täistööajaga või osalise tööajaga töö, töösuhte liik, üksikasjalik tööülesannete kirjeldus). Projekti tulemused saavutati osaliselt tänu pidevale hindamisele ja täiustamisele, st projekti käigus saadud kogemuste põhjal tehtud kohandustele.
- Järgmise sammuna tuleb edendada tööhõive- või sotsiaalklauslite kasutamist Soome riigihangetes, jätkates nende rakendamist Helsingis ja Vantaas, ning laiendada sidusrühmade võrgustikku. Näiteks Helsingi 2020. aasta riigihanke-eelarve suunistes on sätestatud, et tööhõiveklauslit tuleb kaaluda kõigi riigihangete puhul, mille maksumus ületab 200 000 eurot.
- Projekt näitas siiski ka seda, et hankeprotsessid ja sotsiaalklauslite lisamise kord, mida riigid ja omavalitsused rakendavad, on erinevad. Kõigile sobivat lähenemisviisi ei ole. Peale selle tõi projekt esile vajaduse täiustada nii kvantitatiivselt kui ka kvalitatiivselt kontrollietappi.
- Samas võivad probleemid ja kitsaskohad sotsiaalklauslite kohaldamisel riigihangetes olla kõikjal sarnased. Tegevusmudel tööhõive edendamiseks riigihangete kaudu loodi juba ühe varasema ESFi projekti raames. Seda raamistikku kasutati ka kõnealuse projekti elluviimisel katselinnades.
- Soome töö- ja majandusministeerium käivitab 2020. aasta kevadel tööhõive edendamiseks riigihangete kaudu kiirendiprogrammi. Programm põhineb osaliselt kõnealuse projekti katsehangete raames saadud kogemustel ja esitatud soovitel. Sotsiaalklauslite kasutamine riigihangetes on heaks kiidetud ka Soome peaministri valitsusprogrammis.

Kontaktisikud

Veera Laurila, Soome tervise- ja heaoluinstituudi projektijuht, veera.laurila@thl.fi
Ville Grönberg, Soome tervise- ja heaoluinstituudi üksusejuht, ville.gronberg@thl.fi
Mika Villa, Soome riiklik ESFi kontaktpunkt, mika.villa@ely-keskus.fi

53. ESFi riikidevaheline projekt „Sotsiaalne innovatsioon ja tööhõive riigihangete kaudu“

Hankeasutuse nimi, riik: riiklik riigihankeamet, Rootsi

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Projekti eesmärk oli suurendada tööhõiveklauslite kui töökohtade loomise vahendi kasutamist riigihangetes.

Rootsi valitsus võttis 2016. aasta juunis vastu riikliku riigihangete strateegia. Strateegiaga edendatakse riigihangete strateegilist kasutamist vahendina, mille abil lahendada ühiskondlikke probleeme, sealhulgas luua kõigile töövõimalusi. Strateegia elluviimisel on olnud väga oluline roll Rootsi riiklikul riigihankeametil.

Strateegias nähakse ESFi riikidevahelises koostöös võimalust töötada välja riiklik mudel tööhõiveklauslite kasutamiseks hankemenetlustes. Projekt, milles keskenduti sotsiaalse innovatsiooni ja tööhõive edendamisele riigihangete kaudu, oli ESFi riikidevaheline projekt, mida viisid ellu Rootsi ja Soome organisatsioonid. Lisateavet Soome kogemuste kohta projekti elluviimisel leiab juhtumi X kirjeldusest (lk x).

Selle 2017. aasta jaanuaris alanud ja 34 kuud kestnud ESFi projekti eesmärk oli täiendada osalevate organisatsioonide teadmisi ja kogemusi, et võtta riigihankemenetlustes paremini arvesse sotsiaalseid tööhõivekriteeriume. Selleks et saada üksteiselt teadmisi küsimuste kohta, mis on tihedalt seotud sotsiaalsete tööhõivekriteeriumide eduka rakendamisega, korraldati seitse riikidevahelist seminari, kus keskenduti järgmistele teemadele:

- hetkeolukord ning teabe vahetamine parimate tavade ja probleemide kohta;
- uuenduslikud tööhõivekriteeriumide, sotsiaalsete võlakirjade mudeli ja boonuste kasutamise viisid;
- värbamisprotsess ja tööturuanalüüs;
- toetusmeetmed konkreetsetele sihtrühmadele (nt rändajad);
- statistika ja majandusliku mõju hindamine;
- teavitustegevus ja mõju avaldamine ning
- sotsiaalsete ettevõtete roll ja vastutustundlike ettevõtjate tunnustamine.

Peale selle tegid partnerid õppekäike linnadesse – Varssavi, Pariis, Glasgow, Rotterdam ja Barcelona –, kellel on selles valdkonnas rohkem kogemusi.

Rootsi on töötanud kõnealuse projekti põhjal välja [riikliku mudeli](#) ja meetodi tööhõiveklauslite kasutamiseks kriteeriumidena riigihangete korraldamisel. Selles mudelis kirjeldatakse, kuidas kasutada hanget strateegilise vahendina, et luua töövõimalusi inimestele, kes on tööturult eemale jäänud. Mudel hõlmab kõiki hankeprotsessi etappe: ettevalmistusetapp, hankeetapp ja hankejärgne etapp.

Riiklikus mudelis käsitletakse mitmeid huvitavaid aspekte, näiteks soolise võrdõiguslikkuse edendamine või sotsiaalsete ettevõtete hangetes osalemise soodustamine, kasutades reserveeritud hankelepinguid. Rootsi riiklik riigihankeamet on töötanud selle mudeli raames välja ka [vahendi, mis aitab arutada sotsiaal-majanduslikku kasu](#) osalejatele – töötajale, avalikule sektorile, erasektoritele/eraettevõttele – ja kogu riigile.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Projekti eesmärk oli suurendada avaliku sektori hankijate suutlikkust kasutada sotsiaalseid tööhõivekriteeriume pakkumuste hindamise kriteeriumidena või lepingu täitmise klauslites ning jälgida tulemuste saavutamist ja koguda statistikat, et hinnata hankemenetlust hankejärgses etapis.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Suurendada Rootsis tööturult eemale jäänud inimeste (eelkõige vähem kui kolme aasta eest saabunud rändajate) töövõimalusi
- Parandada riigiasutustes ja omavalitsustes tööhõiveklauslite tundmist
- Suurendada tööhõiveklauslite ja -kriteeriumide kasutamist avaliku sektori hankija korraldatavates hankemenetlustes

Kontrollimine

Kontrollimehhanismi loomine oli avaliku sektori hankija ülesanne.

Lepingu maksumus

ESFi projekti maksumus oli ligikaudu 1 miljon eurot (34 kuuks). Projekti raames välja töötatud riikliku strateegiat kohaldatakse Rootsis kõigi avaliku sektori asutuste korraldatavate hangete puhul, mille aastane kogumaksumus ületab 706 miljardit Rootsi krooni (umbes 67 miljardit eurot).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Rootsi 2016. aasta riiklik riigihankestrateegia

Osalejad

Partnerid Rootsis:

- Rootsi avalik tööturuasutus
- Göteborgi linn
- Stockholmi linn
- Botkyrka linn
- Helsingborgi linn
- Rootsi transpordiamet

Partnerid Soomes:

- Soome riiklik tervise- ja heaoluinstituut
- Helsingi linn
- Vantaa linn

Sotsiaalne mõju

Projekti raames töötati välja vahend, mis aitab arvutada sotsiaal-majanduslikku kasu osalejatele – tööle võetud isikule, avalikule sektorile, erasektorile/eraettevõttele, riigile – ja kogu sotsiaal-majanduslikku kasu riigile.

Seda vahendit saab kasutada kahel otstarbel:

- selleks, et arvutada juba enne hanke korraldamist, kui suur on hankes tööhõivenõuete kehtestamise hinnanguline mõju, ning
- selleks, et hinnata tööhõiveklausleid hõlmava hanke mõju pärast hankemenetluse lõppemist.

Näiteks juhul, kui äsja saabunud rändaja saab 12 kuuks töö koos tööhõivetoetusega, on arvatud kasu ühiskonnale üle 200 000 Rootsi krooni. Kui riigihanke kaudu saab umbes samadel tingimustel töö 100 äsja saabunud rändajat, oleks majanduslik kasu ühiskonnale üle 20 miljoni Rootsi krooni aastas.

Peale selle oli projektil märkimisväärne kvalitatiivne sotsiaalne mõju:

- kui töötu isik saab tööd, on tulemuseks sageli märkimisväärne isiklik kasu, näiteks parem tervis või tugevam kuuluvustunne;
- saadud töökogemus avaldab positiivset mõju ka isiku väljavaadetele saada tööd tulevikus;
- seda, et lisaks majanduslikule mõjule on olemas ka muu positiivne mõju, mida kõnealuse vahendiga küll ei mõõdeta, tuleks arvesse võtta tööhõivenõuete kindlaksmääramisel.

Kui Stockholmi linn kõrvale jätta, siis ülejäänud partnerid on andnud tähtajalise töölepingu alusel tööd enam kui 1260 inimesele (edastatud andmed, mis mõnel juhul ei hõlma 2019. aasta statistikat). Stockholm andis hinnangu, et sadade lõpetatud hankemenetlustega on loodud tuhandeid töökohti. Täpsemaid näitajaid ei ole võimalik esitada, kuna Rootsis puudub ühtne süsteem, et koguda ja koondada statistikat hangetes kohaldatavate sotsiaalsete ja tööhõivenõuete kohta.

Muu kasu

Kõige olulisemad saavutused 2019. aasta detsembriks:

- välja on töötatud Rootsi riiklik strateegiliste hangete mudel, mis koosneb suunistest, kus kirjeldatakse strateegilise hanke korraldamiseks vajalikke samme ja määratakse kindlaks, millised sidusrühmad tuleb kaasata; näidisvormid ja kontrollnimekirjad avaliku sektori asutustele; õigusala nõu avaliku sektori hankijale;
- rajatud on võrgustik sotsiaalselt vastutustundlike riigihangetega seotud teabe vahetamiseks ja levitamiseks projekti käigus loodud mitteametlike kontaktide kaudu nii riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil ELis ja ÜROs;
- toimunud on ulatuslikud konsultatsioonid riigi tasandil ja Rootsi erinevates sektorites: tööhõiveosakonnad ja tööturuasutused, ametiühingud ja erasektor;
- loodud on veebipõhine vahend tööhõiveklauslite sotsiaal-majandusliku kasu arvutamiseks;
- koostatud on abimaterjalid selle kohta, kuidas edendada tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete osalemist riigihangetes, kasutades tööturult eemale jäänud inimeste jaoks reserveeritud hankelepinguid;
- projektiga on loodud veebipõhine platvorm ehk nn veebipõhine teadmistepank, kust leiab kõik jagatud teadmised, nagu tööhõiveklauslid, head näited, teistest ELi riikidest õppekäikude käigus saadud kogemused, edutegurid, küsimused ja vastused ning õppematerjalid;

- koostatud on õppematerjalid, mida organisatsioonid saavad kasutada üksi või koos teiste organisatsioonidega;
- välja on töötatud lähenemisviis, mida kavatakse rakendada riigi tasandil ja eri piirkondades ka tulevikus.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Sotsiaalsete ja ühiskondlike probleemide lahendamiseks on tähtis avaliku ja erasektori koostöö.
- Avalik sektor peaks tunnistama, et oluline on ka sotsiaalsete ettevõtete ja kodanikuühiskonna organisatsioonide oskusteave.
- Edu saavutamiseks on vajalik, et on olemas poliitiline tahe edendada tööhõiveklauslite kasutamist hangetes. Rootsi projektile tuli kasuks valitsuse ja riigihankeameti tippjuhtkonna toetus.
- Asjaomastele sihtrühmadele suunatud teavitustegevus peab jätkuma kogu riigis ka pärast projekti.
- Vaja on keskset IT-süsteemi, et jälgida mõju, teha mõju järeldamine ja koguda mõju kohta andmeid riigi tasandil.
- Hankeasutused vajavad rohkem vahendeid, et toetada hõlbustajate ja koordineerijate kaudu seda tööd kogu riigis.
- Riikidevaheline lähenemisviis, ELi-sisesed õppekäigud ja koostöö Soomega võimaldasid Rootsi ametiasutustel ja sidusrühmadel saada teadmisi, mis aitasid luua riikliku mudeli ja teadmistepanga.
- Tähtis on ka vastutava organisatsiooni olemasolu, et hõlbustada erasektori ja töötajate kokkuvõimist.
- Riikliku mudeli loomine koos erinevate osalejatega riigi eri piirkondadest on edukas meetod – abimaterjalide koostamisel koos tegelike kasutajatega saab selgeks, mis kohapeal toimib ja mis mitte.
- Kõnealust projekti saab korrata teistes liikmesriikides, võttes arvesse erinevusi õigusraamistikes ja juhtimisstruktuurides. Näiteks erinevalt Prantsusmaast, kus töötingimused on sageli reguleeritud õigusaktidega ja need võidakse lisada nõuetena pakkumiskutsetesse, on Rootsis oluline tagada hankemenetluste kavandamisel kollektiivlepingutest kinnipidamine. Seetõttu on tähtis osa hankeprotsessist konsultatsioonid sotsiaalpartneritega, eelkõige ametiühingutega.

NÄIDE HELSINGBORG I LINSTAST (üks projektipartneritest)

Helsingborgi linnas on mitu hankeüksust, mis kannavad hoolt linna hankevajaduste eest. Uue hanke ettevalmistamisel pöördub hankeüksus **tööturu osakonna** poole (tööandjate ja töötajate kokkuvõimise tegevusüksus), et küsida arvamust tööhõiveklauslite sobilikkuse kohta. Tööturu osakonnal on hankeüksuses oma kontor. Osakond esitab arvamuse, lähtudes hinnatud tööturu vajadustest. Lõpliku otsuse teeb hankeüksus.

Helsingborgi linn kasutab peaaegu alati **dialoogiklauslit**. See tähendab, et tarnijal on kohustus vestelda tööturu osakonnaga oma võimalustest toetada tööturult eemale jäänud inimesi töökoha saamisel.

Dialoogiklausel on lühike ja lihtne: „Tarnija teeb koostööd tööturuametiga, et integreerida inimesi tööturule, näiteks pakkudes praktikavõimalusi, värvates isikuid, kes kuuluvad mõnda tööturuameti sihtrühma, või võttes muul moel sotsiaalse vastutuse. Tarnija osaleb linna soovitud kohtumistel. Pooled lepivad omavaheliste konsultatsioonide käigus kokku, kuidas tuleks aru anda koostöö tulemustest ning mil viisil tuleks arvestada sotsiaalse vastutusega kogu lepinguperioodi jooksul.“

Dialoogiklausliga edendatakse arutelu avaliku sektori hankija ja töövõtja vahel. Sellega ei ole ette nähtud konkreetse arvu ebasoodsas olukorras olevate inimeste töölevõtmist. Tänu sellele dialoogile saab tarnija paremini aru, mida avaliku sektori hankija soovib saavutada, ja avaliku sektori hankija teab paremini, mida töövõtja suudab pakkuda. Lõpuks kirjutavad nad alla kokkuleppele, milles on kindlaks määratud, kui palju ebasoodsas olukorras inimesi tööle võetakse ja millisest sihtrühmast.

Lisateavet leiab juhendist "[Oled kogukonnaehitaja](#)", kus kirjeldatakse lühidalt ja konkreetselt erinevaid koostöövõimalusi. Hankemenetluse ajal on pakkujad teretulnud esitama selle kohta hanke IT-süsteemi kaudu küsimusi.

Helsingborgi linn on kasutanud tööhõiveklausleid alates 2015. aastast mitmesuguste valdkondade töövõtjate puhul: ehitusettevõtjad, puhastusteenuste osutajad, aiandusettevõtjad, restoranid ja kohvikud, arhitektuurikonsultandid, pörandamüüjad, hooldekodud jne. 2019. aasta novembri seisuga sisaldasid tööhõiveklausleid 105 lepingut, mille Helsingborgi linn oli sõlminud 33 hankemenetluse raames. Alates 2015. aastast on töövõtjad, kelle leping sisaldab tööhõiveklausleid, andnud töö- või praktikakoha ligikaudu 320 inimesele. Linna hinnangul on umbes kolmandik neist tööhõiveklauslite otsene tagajärg. Linn näeb tööhõiveklauslites ka vahendit, mille abil luua tihedamad sidemed töövõtjaga.

Kontaktisik

Patrick Amofah, Rootsi riikliku riigihankeameti projektijuht, patrick.amofah@uhmynd.se

54. Greater London Authority vastutustundlike hangete strateegia

Hankeasutuse nimi, riik: Greater London Authority Group, Ühendkuningriik

Toote- või teenusesektor: ühistransport, politseitegevus, tuleohutus, tekstiilitooted, majandusareng ja strateegilise poliitika juhtimine Londoni linnas

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Greater London Authority (GLA) jaoks tähendab vastutustundlik hanketegevus teedrajavate sotsiaalselt, keskkonnavalaselt ja majanduslikult jätkusuutlike hangete korraldamist, et saavutada parem elukvaliteet ja kulutõhusus. Selle raames luuakse partnerlusi, et aidata rohkem inimesi tööle ja parandada töötingimusi. Samuti võimaldatakse lepingutele juurdepääs mitmesugustele ettevõtjatele ning vabatahtlike ja kogukondlikele organisatsioonidele, julgustatakse tarnijaid vahetama häid tavasid ja edendatakse suuremat keskkonnateadlikkust.

GLA kulutused hangetele on kokku üle 11 miljardi naelsterlingi aastas. GLA-l on tulenevalt oma tegevuse ulatusest potentsiaal edendada täiustamist ja innovatsiooni ning luua sotsiaalset ja majanduslikku väärtust.

GLA vastutustundlike hangete strateegia aitab tagada, et GLA liikmete otsused kaupade, tööde või teenuste hankimise kohta on kooskõlas võetud kohustustega ning aitavad edendada sotsiaalset väärtust, võrdsust ja mitmekesisust ning lõimida õiglaseid tööhõivetavasid.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

2017. aasta juulis vaadati strateegia läbi, kandmaks hoolt selle eest, et GLA hanketegevus vastab kõigile asjaomastele siseriiklikele õigusaktidele, sealhulgas 2015. aasta seadusele kaasaegse orjanduse kohta, 2012. aasta seadusele sotsiaalse väärtuse kohta ja 2010. aasta seadusele võrdõiguslikkuse kohta.

Strateegia on viidud vastavusse ka transpordiosakonna avaldatud transporditaristu oskuststrateegiaga. Allpool viidatakse Ühendkuningriigi õigusaktide kõrval hankeprotsessidele, mida kasutatakse hankelepingute puhul, mis sisaldavad selliseid nõudeid nagu praktikavõimaluste pakkumine, mida toetavad direktiivi 2014/24/EL artiklid 67 ja 70.

Vastutustundlike hangete strateegia 2018./2019. aasta sotsiaalsed teemad hõlmasid Londoni teenuseosutajate oskuste arendamist ning koolitus- ja töövõimalusi, samuti meetmeid, millega paranda töötajate vormirietuse tarneahelas töötingimusi.

Oskuste arendamine ning koolitus- ja töövõimalused

2018.–2019. aastal sai tarneahelas praktikakoha 548 inimest, kellest üle 50% oli Aafrika, Kariibi mere piirkonna või Aasia taustaga või kuulus etnilisse vähemusrühma.

Kui ettevõtjaid kutsutakse osalema hankemenetluses, palutakse neil kirjeldada, kuidas nad kavatsevad lõimida vähemalt ühe strateegiliste tööjõuvajaduste ja koolitusega seotud väljundi iga kulutatud 1, 2 või 3 miljoni naelsterlingi kohta (sõltuvalt lepingu tüübist). Selle nõude lisamisega asjaomastesse hankelepingutesse loob GLA rohkem oskuste arendamise ja töö saamise võimalusi.

Strateegiliste tööjõuvajaduste ja koolitusega seotud väljundid on

- üks õpipoisikoht,
- üks töökoht töötule isikule,

- 20 päeva ettevõttepraktikat või 20 proovipäeva,
- 20 päeva kaasavust edendavat haridustegevust,
- 10 päeva sotsiaalselt liikuvust edendavat õppepraktikat.

Iga lepingu puhul peavad vähemalt poole strateegiliste tööjõuvajaduste ja koolitusega seotud väljunditest moodustama õpipoisikohad, nii et iga projektiga avataks sektor uutele töötajatele.

Eetilised hanketavad tekstiilitoodete ostmisel

Transport for London (TfL) on üks organisatsiooni GLA Group liikmeid. TfL on pühendunud selle tagamisele, et tema töötajate vormiriietuse valmistajaid koheldakse õiglaselt. Ta kasutab asjaomastes lepingutes selgeid nõudeid inimõiguste kaitsmise ja töötingimuste kohta ning on kehtestanud riigihangete jaoks uued tarneahelaga seotud hoolsuskohustuse täitmise tasemed.

Vormiriietus valmistatakse Bangladeshis ja Hiinas. Vastavalt lepingu tingimustele tuleb tehastes teha igal aastal kolmanda isiku sõltumatu sotsiaalne audit, et kontrollida eetilise kaubanduse algatuse põhikoodeksis (<https://www.ethicaltrade.org/eti-base-code>) sätestatud üheksa põhimõtte järgimist. Pärast seda lepatakse kokku tegevuskavas, et kõrvaldada mis tahes mittevastavused. Auditulemusi saab vaadata ja tegevuskavadega saab tutvuda veebiplatvormi Sedex kaudu.

Kontrollimine

TfL tunnustab sotsiaalsete auditite piiratust mittevastavuse algpõhjuste kõrvaldamisel. Seepärast nõutakse vormiriietust käsitlevas lepingus, et tarnija võtaks tootmiskohtades lisameetmeid. Näiteks on töötajatele antud koolitust töötajate õiguste, tervise ja ohutuse ning Bangladeshis tööõiguse kohta, sealhulgas selle kohta, kuidas ja millal esitada kaebus. Üks tehas teeb koostööd kohaliku ülikooliga, võttes üliõpilasi praktikale, et aidata neil omandada tehniku või disaineri kvalifikatsioon. Sellega suurendatakse haavatavate töötajate suutlikkust, aidates neil paremini mõista oma õigusi töökohal.

TfL on teinud koostööd organisatsiooniga Fairtrade Foundation, kandmaks hoolt selle eest, et tema töötajate vormiriietuses kasutatav puuvill on hangitud sertifitseeritud tootjatelt, mis tähendab, et nii põllumajandustootjaid kui ka töötajaid koheldakse õiglaselt. TfL rakendas seda lähenemisviisi ka oma hiljutises vormiriietuse hankelepingus.

Vastutustundliku ettevõtluse rahvusvahelise ümarlaua ja vastutustundliku ettevõtluse koalitsiooni 2018. aasta aruandes leitakse, et võrreldes samas aruandes vaadeldud keskvalitsuse asutustega on TfLi hanketavad märkimisväärselt sotsiaalselt vastutustundlikumad ja arenenumad.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Greater London Authority (GLA), mis kuulub organisatsiooni GLA Group, mille liikmed on ka
  - Transport for London (TfL)
  - London Fire Commissioner (LFC)
  - Mayor's Office for Policing and Crime (MOPAC)
  - London Legacy Development Corporation (LLDC)
  - Old Oak and Park Royal Development Corporation (OPDC)
- Kasusaajad:
  - töötud/töötajad, Aafrika, Kariibi mere piirkonna või Aasia taustaga või etnilisse vähemusrühma kuuluvad isikud

- töötajad tekstiiltoodete tarneahelas

Sotsiaalne mõju

- TfLi teedrajav töövõtjate oskuste töörühm on aidanud luua Londoni töötutele, sealhulgas enam kui 100 endisele kurjategijale, üle 5500 praktikakoha ja üle 5300 töökoha.
- See töörühm loodi selleks, et vähendada partnerluses töövõtjate oskuste nappust. Töörühm aitab töövõtjatel palgata TfLi projektide elluviimiseks ja teenuste osutamiseks õiged inimesed, luua võimalused alaesindatuse vähendamiseks ja lõppkokkuvõttes panustada majanduse elavnemisse. Töörühm kaasatakse igasse hankemenetluse etappi. Töörühm rakendab ja hindab lepingunõudeid, toetab töövõtjaid alates nende lepingu algusest kuni selle lõpuni ning teeb töövõtjatega vabatahtlikkuse alusel koostööd, et maksimeerida lepingute täitmisel tekkivaid oskuste suurendamise ja tööhõive edendamise võimalusi.
- Töörühm võib viia töövõtjad kokku heategevusorganisatsioonide ja tööalase konkurentsivõime suurendamisele keskendunud partneritega, kes aitavad välja töötada tööhõivealgatusi. Igat töörühma programmi rahastatakse täies ulatuses välistest allikatest ning osalejad saavad toetust algatuse eel, ajal ja järel. Sellega väheneb kandidaatide väljalangemise oht.
- Töörühma jõupingutused aitavad vähendada lõhet tehniliste erialade praktikakohtadele kandideerijate ning vajalike kvalifikatsioonide, kogemuste ja käitumismustrite vahel.

Muu kasu

- Tänu kõnealuse lähenemisviisi korduvale rakendamisele koolitatakse ja toetatakse rohkem tööotsijaid.
- Vastutustundlike hangete alast koolitust on saanud üle 200 töötaja.
- TfLi tava lõimida asjaomastesse hankelepingutesse strateegiliste tööjõuvajaduste ja koolitusega seotud nõuded on järginud ka teised GLA Groupi liikmed.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Töövõtjate oskuste töörühma saavutusteni on võimaldanud jõuda juhtkonna toetus, vastutustundlike hangete strateegias sätestatud selged volitused ja sama mõtteviisi jagavate partnerite võrgustik.
- TfLi järgmine ülesanne on teha tööd selle nimel, et kõik tarneahelas loodavad praktikavõimalused kajastaksid Londoni mitmekesisust. TfL töötab praegu oma tarneahela jaoks välja sotsiaalselt vastutustundlike hanketavade tagamise protsessi, et kontrollida oma töövõtjaid ja tasustada neid, kes vastavad nõuetele. TfL levitab ka tulevikus oma parimaid tavasid ja julgustab teisi avaliku sektori asutusi neid rakendama.

Kontaktisik

Matt Galvin, organisatsiooni Greater London Authority Group vastutav hankejuht, matthewgalvin@tfl.gov.uk

55. Sotsiaalse kaasamise ja tööhõive lõimimine ehitus- ja turvateenuste lepingutesse

Hankeasutuse nimi, riik: Dublini linnavalitsus, Iirimaa

Toote- või teenusesektor: ehitus (arenduslepingud) ja turvateenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Dublini linnavalitsusel on pikaajaline strateegia sotsiaalsete ja tööhõivega seotud kaalutluste täielikuks lõimimiseks oma hankemenetlustesse. Linnavalitsus soovib pakkuda töövõimalusi ebasoodsas olukorras olevate isikute ja haavatavate elanikkonnarühmade liikmete sotsiaalseks integreerumiseks. Linnavalitsusel oli mõningasi kogemusi tööhõiveklauslite kasutamise varasemates lepingutes. Soovides suurendada oma hangete sotsiaalset mõju, rakendas linnavalitsus kahe uue lepingu puhul, mis jõudsid 2019. aastal eelistatud pakkuja valimise etappi, uut lähenemisviisi.

Sisu

1. leping – erineva omandiõigusega eluasemete rajamine

1. leping käsitleb ühe Põhja-Dublinis asuva ala arendamist erineva omandiõigusega eluasemete piirkonnaks, kus pakutakse sotsiaaleluruume, soodushinnaga eluruume ja turuhinnaga eluruume. Kasutati võistleva dialoogi menetlust, mille raames peeti mitmeid kohtumisi, et viimistleda projekti õiguslikke, tehnilisi ja finantsaspekte.

2. leping – raamleping ühe ettevõtjaga turvateenuste osutamiseks

2. leping käsitleb turvateenuste osutamist, hõlmates videovalvet ja häiresüsteeme, mehitatud valvet, väljakutseid, võtmehoiuteenuseid ja mõningast ürituse turvalisuse tagamist. Kasutati piiratud hankemenetlust, et sõlmida kuni neljaks aastaks raamleping ühe ettevõtjaga.

Hanke etapp ja kriteeriumid

1. leping sisaldab uut sotsiaalset tööhõiveklauslit, mille kohaselt edukas pakkuja peab tagama, et

- 10% lepingu alusel töötatavatest töönädalatest viivad ellu isikud, kes on vahetult enne töölevõtmist olnud vähemalt 12 kuud järjest riiklikus töötute registris;
- 5% lepingu alusel töötatavatest töönädalatest viivad ellu isikud, kes on tööle võetud registreeritud õpipoisiõppekava või samaväärse riikliku koolitus- või õppepraktika korra alusel;
- eelmiste klauslite alusel tööle võetud isikud võivad asjakohaste oskuste olemasolu korral edasi liikuda täistööajaga töökohale või täisajaga õpipoisiõppesse;
- ta teeb koostööd haridusvaldkonna partneritega, et teha kindlaks projektist tulenevate töövõimalustega seotud koolitusvõimalused / täiendusõppe programmid, ning koordineerib haridusvaldkonna partneri tegevust nende võimaluste ja programmide pakkumisel kohalikele kogukonnale.

2. lepingu puhul kohaldati pakumuste hindamisel järgmist sotsiaalse kaasamisega seotud kriteeriumit („Sotsiaalse kaasamisega seotud ettepanek lepingu jaoks“):

- selleks et toetada Dublini linnavalitsuse rakendatavat sotsiaalse kaasamise ja tööhõive ennetava edendamise poliitikat, pidid pakkujad koostama jätkusuutliku tööhõive programmi (mis hõlmas

kogu asjakohast mentorlust ja koolitust) ning kirjeldama üksikasjalikult, kuidas seda programmi ellu viiakse ja millised ressursid lepingu kestel eraldatakse;

- selle kriteeriumi osatähtsus oli 20%; maksimaalne punktisumma oli 2000 punkti ja nõutav miinimumsumma 1200 punkti.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

lirimaal ei ole riiklikku poliitikat hangetesse sotsiaalsete aspektide lõimimise kohta, nii on lähenemisviiside väljatöötamine ja rakendamine iga avaliku sektori hankija enda ülesanne. 2019. aastal võeti lirimaal vastu sotsiaalseid ettevõtteid käsitlev uus riiklik poliitika, milles on kindlaks määratud mitu meetet, et suurendada sotsiaalsete ettevõtete osalemist riigihangetes. Samuti on loodud riigihangete keskametis sotsiaalsete kaalutluste nõuanderühm.

Kontrollimine

1. lepingu jaoks seatakse sisse järgmine järelevalvesüsteem:

- arendaja nimetab tööhõivekoordinaatori, kes jälgib, et arendaja ja ehitusettevõtja täidaksid sotsiaalseid tööhõivenõudeid;
- ehitusettevõtja nimetab kontaktisiku, kes peab sidet tööhõivekoordinaatoriga, et edendada ja saavutada sotsiaalseid tööhõive eesmärke;
- kontaktisik esitab kord kvartalis prognoosi ja aruande sotsiaalse tööhõive kohta ning teavitab tööhõivekoordinaatorit ja Dublini linnavalitsust praktikavõimalustest;
- tööhõivekoordinaatori ja kontaktisiku vahel ning linnavalitsusega toimuvad korrapärased kohtumised, kus on pidevalt päevakorras sotsiaalse tööhõive teema;
- ehitusettevõtja esitab iga kuu aruande, sealhulgas tööaja arvestuse tabeli, et tõendada kinnipidamist sotsiaalsetest tööhõiveklauslitest.

2. lepingu puhul said pakkujad esitada mitmesuguseid ettepanekuid ja asjakohaseid tõendeid oma suutlikkuse kohta need ettepanekud ellu viia. Näiteks esitati tõendid suutlikkuse kohta koolitada pikaajalisi töötuid turvatöötajateks ning selle kohta, kuidas ettevõtja kavatseb sellist tööhõivet suurendada, kui töötajad lähevad pensionile või teisele töökohale.

Lepingu maksumus

1. lepingu hinnanguline maksumus on 125,5 miljonit eurot. 2. lepingu hinnanguline maksumus on 11 miljonit eurot.

Õiguslik alus

Direktiivi 2014/24/EL artikkel 67 pakumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

1. lepingu avaliku sektori hankija: Dublini linnavalitsuse algatuse Housing Land Initiative projektmeeskond
2. lepingu avaliku sektori hankija: Dublini linnavalitsus ja Greenville Procurement Partners Limited (partner)

Sotsiaalne mõju

Mõlema lepingu sõlmimine lükkus edasi põhjustel, mis ei ole seotud eespool kirjeldatud sotsiaalsete kriteeriumidega. Dublini linnavalitsus loodab, et ta saab sõlmida lepingud üsna pea ja hakata nägema nende uute lähenemisviiside mõju.

Linnavalitsuse hankejuht Alan Nangle on öelnud, et linnavalitsus võtab oma rolli sotsiaalselt vastutustundlike hangete korraldajana väga tõsiselt, ning tunnistanud, et nende hangete korraldamisel rakendatavat lähenemisviisi saaks täiustada. Nangle sõnul pidi linnavalitsus tagama, et tööle võetavatel isikutel on olemas vähemalt oskused, mis võimaldavad neil oma töökoha ettevõttes säilitada või aitavad neil otsida tööd mujalt.

Muu kasu

- 1. leping: sotsiaalse tööhõive klausel on lisatud nüüd ka ühte teise suurde erineva omandiõigusega eluasemete rajamist käsitlevasse arenduslepingusse. Arenduslepingut on jagatud teiste kohalike omavalitsustega, kes viivad ellu sarnaseid projekte.
- 2. leping: Dublini linnavalitsus, kellele tehti seoses sotsiaalse tööhõiveklausli kasutamisega erand kohustusest rakendada riigihangete keskameti riikliku turvateenuste raamistikku, on jaganud oma järeldusi ja kogemusi keskametiga ja teiste kohalike omavalitsustega.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Dublini linnavalitsus on teada saanud, et kõik lepingud ei sobi sotsiaalklauslite jaoks, kuna turuosalised ei pruugi olla võimelised neid järgima. Linnavalitsus soovib avaliku sektori hankijatel konsulteerida turuosalistega, kasutades teabenõudeid, ja kaaluda, kuidas jälgida sotsiaalklauslitest kinnipidamist.

Tulevikus püüab Dublini linnavalitsus töötada välja sotsiaalselt vastutustundlikud riigihanketavad tarnelepingute jaoks ning ehitustööde ja teenuste hankelepingute tarvis.

Kontaktisik

Alan Nangle, Dublini linnavalitsuse hankejuht, alan.nangle@dublinCity.ie

56. Töövõimaluste loomine riigihangete abil, et ennetada pikaajalist töötust kohalikel turgudel

Hankeasutuse nimi, riik: Dortmundi linn, Saksamaa

Toote- või teenusesektor: ehitus, avalike teenuste sektorid, nagu hoonehaldus, julgeolek, transport jne

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Dortmundi linn käivitas projekti (2017–2019), et lahendada pikaajalise töötuse probleem ja luua pikaajalistele töötutele töövõimalusi

- avaliku sektori toetatava tööturu kaudu (lihtsate / madalat kvalifikatsiooni nõudvate töökohtade loomine linna sotsiaalses kontekstis vajalikes valdkondades) ning
- kasutades riigihankeid ja luues uued madalat kvalifikatsiooni nõudvad töökohad seaduslikul tööturul tegutsevates Dortmundi linna ettevõtetes.

Projekti raames tehti kindlaks uued teenusesektorid, kus algatada hankemenetlused, kuhu saab lõimida tööhõiveklauslid pikaajaliste töötute jaoks. Dortmundi linnas loodi kohalike tööhõiveteenuste keskus, et anda potentsiaalsetele pakkujatele konkreetset nõu võimaluste kohta lõimida riigihankelepingutesse pikaajalised töötud.

Dortmundis on 31 250 töötut, kellest 24 326 on pikaajalised töötud (2019. aasta detsembri seisuga).

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hanke-eelne etapp

Rakendamine algas hanke-eelses etapis lepingu ettevalmistamisega. Lisaks läbipaistvate hankedokumentide koostamisele oli vaja teavitada hankemenetlusest eraldi kohalikke ja piirkondlike käsitööühinguid, tööstusliite ja ametiühinguid. Üldeesmärk oli suurendada potentsiaalsete pakkujate teadlikkust sotsiaalsetest aspektidest.

Teavitamisprotsess, jõudmaks potentsiaalsete pakkujateni, algas hanke-eelses etapis ning jätkus hanke ajal ja hiljemgi.

Lepingu täitmise tingimused

Hanke etapp hõlmas tööhõivega seotud lepingu täitmise klausleid, mis oli Saksamaal uudne lähenemine. Töövõtjale anti konkreetseid juhiseid selle kohta, kuidas praktikas integreerida sihtrühm, kuhu kuuluvad pikaajalised töötud. Lepingu maksumus määrati kindlaks hankedokumentides, nii ei olnud vaja lähtuda pakkumuste hindamisel erinevatest hindadest. Tehes tööhõiveklauslitest lepingutingimuste osa, pandi kõik ettevõtjad võrdsesse olukorda ja tagati võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine. Puudus vajadus hinnata pakkujate pühendumist pikaajalistele töötutele, kuna kõik ettevõtjad pidid võrdselt edendama pikaajaliste töötute integreerimist tööturule.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Sotsiaalne eesmärk koosneb kolmest osast:

- osutada tõhusaid ja kaasavaid sotsiaalteenuseid, võttes arvesse kasutajate konkreetseid vajadusi;
- suurendada pakkujate sotsiaalset teadlikkust ja aktiivsust;

- parandada sihtrühma sotsiaalset kaasatust ja elukvaliteeti.

Kontrollimine

Lepingu täitmise ajal tehti mitmeid kontrolle:

- igakuised kontrollid, rakendades nn nelja silma põhimõtet, st kaks inimest kontrollivad eraldi, kas töövõtja täidab lepingu tingimusi. Eesmärk oli ära hoida kuritarvitamine ja korrupsioon;
- väliste sotsiaalhoolekandespetsialistide pidev tugi sihtrühmale ja töövõtjatele (üks sotsiaaltöötaja abistab 30 pikaajalist töötutut);
- korrapärane kontroll ja töövõtjate toetamine kohalike tööhõiveteenuste keskuse meeskonna kaudu.

Lepingu maksumus

Projekti (2017–2019) rahastasid Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Dortmundi linn ja kohalik töökeskus. Kogueelarve oli 5,8 miljonit eurot. Dortmundi linn allkirjastas projekti raames teenuseosutajatega ja ehitustööde tegijatega lepingud, mille alusel linn tagas 100% palgatoetuse (umbes 24 000 eurot, mis oli osa lepingu fikseeritud maksumusest) ühe pikaajalise töötü töölevõtmiseks üheks aastaks, mis oli lepingutingimuste lahutamatu osa.

Praegu makstakse pikaajalistele töötutele palka peamiselt töökeskuse toetusest 1. jaanuaril 2019 jõustunud uue seaduse (*Teilhabechancengesetz*) alusel. Selle seaduse eesmärk on pakkuda igakülgset tuge hüvitise saamise õigusega töövõimelistele inimestele, et tuua nad tagasi tööturule. Tänu sellele seadusele tagab Dortmundi linn oma lepingupartneritele vähemalt 70% tööle võetud pikaajalise töötü aastapalgast. Lepingupartner maksab kuni 30% pikaajalise töötü palgast.

Dortmundi linna 2020. aasta eelarves on nähtud hankemenetluste raames makstavate palgatoetuste jaoks ette 114 500 eurot. Aastatel 2021–2029 eraldatakse selle jaoks eelarvest igal aastal 208 500 eurot. Prognooside kohaselt võetakse sel viisil igal aastal tööle 55–60 pikaajalist töötut.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Dortmundi linnavolikogu 6. aprilli 2017. aasta resolutsioon (nr 07209-17)

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Dortmundi linn
- Tugi sotsiaalklauslite lõimimisel: sotsiaalamet (Sozialamt), tööhõiveagentuur (Jobcenter) ja Dortmundi äriagentuur (Wirtschaftsförderung Dortmund)
- Ettevõtjad, kellega sõlmiti leping

Sotsiaalne mõju

- Pikaajalise töötuse vähenemine: kahel viimasel aastal on saanud riigihangete tulemusel töö 160 pikaajalist töötut
- Sihtrühmale ühiskondlikus elus osalemise võimaluse loomine
- Osalejate teadlikkuse suurendamine pikaajalise töötusega seotud tõketest ja sotsiaalsetest probleemidest

- Peres mitmeid põlvkondi kestnud pikkajalise töötuse tsükli katkestamine, et asjaomases peres ära hoida tulevaste põlvkondade pikaajaline töötus
- Sotsiaalhüvitiste asemel töötasu saamine, millega suureneb pikaajaliste töötute enesekindlus
- Sotsiaaltoetuste maksmiseks vajalike vahendite vähenemine pikas plaanis

Muu kasu

- Omavalitsus lõi spetsiaalse keskuse (kohalike tööhõiveteenuste keskus), et anda potentsiaalsetele pakkujatele nõu selle kohta kuidas integreerida hankemenetluste kaudu pikaajalised töötud.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Praktikas saadud kogemustest on näha mitmed kõnealuse lähenemisviisiga kaasnevad võimalused. Tulevikus kavatseb Dortmundi linn suurendada pakkujatele ja potentsiaalsetele töövõtjatele pakutavat tuge, et luua ettevõtetes töökohti pikaajaliste töötute jaoks. Peale selle nähakse ette täiendavad sotsiaalse rahastamise viisid, et suurendada potentsiaalsete osalejate arvu.

Kontaktisik

Aiko Wichmann, Dortmundi linna hankekeskus, awichmann@stadtdo.de

57. La Rochelle'i ühtne kontaktpunkt sotsiaalklauslite lõimimiseks

Hankeasutuse nimi, riik: La Rochelle, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: ehitustööd, puhastusteenused, tekstiilitooted ja toit (katseliselt)

Sissejuhatus ja hanke eesmärgid

La Rochelle'i linnastu (Communauté d'Agglomération de La Rochelle – CDA) tööhõive- ja kõrgharidusosakond on teinud aastaid koostööd La Rochelle'i omavalitsusega, sotsiaaleluruumide pakkujaga Atlantic Aménagement ja La Rochelle'i linnastu munitsipaaluruumide ametiga, et parandada sotsiaalklauslite kohaldamist kohalikes riigihankemenetlustes.

2016. aastal löid need neli avaliku sektori üksust ühtse kontaktpunkti (*guichet unique*) sotsiaalklauslite süstemaatiliseks rakendamiseks kõigis asjakohastes riigihankelepingutes (ehitustööd, puhastusteenused, tekstiilitooted ja toit (katseliselt)).

CDA on peamine partner ja hõlbustaja, kes aitab konsortsiumi ostjatel lõimida oma hangetesse sotsiaalsed kriteeriumid ja klauslid, aitab tarnijatel neid nõuetekohaselt järgida ning jälgib nende rakendamist. Kõik partnerid on toetanud kontaktpunkti rahaliselt alates 2017. aastast, mil kontaktpunkt alustas ametlikult tööd. Partnerluslepingus on kindlaks määratud kontaktpunkti ülesanded, tegevuskord ning juht- ja järelevalveorganid.

Sisu

Asjaomased hanked on seotud peamiselt rohealade hooldamise, puhastusteenuste osutamise ja töörovaste soetamisega. Peale selle viiakse praegu ellu katseprojekti toiduainete ostmiseks.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Kontaktpunkti ülesanne on vaadata süstemaatiliselt läbi seonduvate üksuste riigihangete dokumendid, et lisada ja viimistleda sotsiaalklausleid. Riigihankelepingutesse lisatavad sotsiaalsed lepingu täitmise klauslid käsitlevad peamiselt sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate inimeste töölevõtmist ning neis määratakse kindlaks nn sotsiaalse kaasamise tunnid ehk töötunnid, mille peavad tegema sotsiaalabi vajavad isikud.

Hankeprotsessi hõlbustaja roll seisneb kaheksa ülesande täitmisel:

1. kiita heaks programmi sotsiaalklauslid tulevaste riigihangete jaoks;
2. teha kindlaks sotsiaalklauslite jaoks sobivad hankelepingu osad ja arvutada lepingu täitmise klauslitesse märgitav sotsiaalse kaasamise tundide arv;
3. aidata koostada hankelepingute asjaomased klauslid. Ühtne kontaktpunkt toetab avaliku sektori hankijaid ja pakkujaid, tagades avatud, neutraalse ja läbipaistva protsessi;
4. teavitada asjaomaseid ettevõtjaid ja kutsuda neid üles hankes osalema. Pakkujatele pakutakse vaid haldusabi ja teavet ning see on kättesaadav kõigile huvitatud pakkujatele;
5. osaleda asjaomase hanke avakoosolekul ja anda asjaomast teavet sotsiaalklauslite kohta;
6. abistada ettevõtjaid pakkumuste esitamise menetluses lepinguga ette nähtud sotsiaalklauslite ja sotsiaalse kaasamise tundide lõimimisel;
7. jälgida ja kontrollida nõutavate sotsiaalse kaasamise tundide rakendamist;

8. hinnata võetud meetmeid kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Oma tegevusega püüab CDA ühendada ja muuta lihtsamaks avaliku sektori asutuste ja pakkumises osalevate ettevõtjate töö sotsiaalklauslite kohaldamisel ja täitmisel oma lepingutes. Rakendatavad sotsiaalklauslid aitavad vähendada tööpuuduse määra, eelkõige ebasoodsas olukorras olevates elanikkonnarühmades. Klauslid lisatakse teenuseid, asju, intellektuaalteenuseid ja struktuure käsitlevatesse hankelepingutesse inimeste integreerimiseks majandustegevuse kaudu. Sihtrühm on määratletud Prantsuse tööseadustikus ning majandusministeeriumi suunistes sotsiaalklauslite kasutamise kohta riigihankemenetlustes. Peamine eesmärk on edendada sotsiaalklauslite kasutamist, kaasata rohkem osalejaid ning tagada tasakaalustatud ja õiglane konkurents.

Värbamine toimub otse või antakse värbamise võimalus avalikele tööturuasutustele, kasutades all- või kaastöövõttu.

Kontrollimine

Ühtse kontaktpunkti töötajad kontrollivad regulaarselt tööde teostamist ja nn sotsiaalse kaasamise tundide rakendamist, tehes korrapäraseid kontrole ja kontrollkäike. CDA töötajad teevad korrapäraseid kontrollkäike hanke võitnud ettevõttesse, et veenduda lepingus kokku lepitud meetmete tulemuslikkus elluviimises. CDA teeb ka korrapäraseid halduskontrole.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Prantsuse tööseadustiku artikkel 5213-13 kaitstud töö keskuste kohta ja artikkel 5132-4 puudega inimeste ja ebasoodsas olukorras olevate inimeste jaoks mõeldud ettevõtete kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: CDA konsortsium, kuhu kuuluvad
  - La Rochelle'i omavalitsus
  - La Rochelle'i linnastu – haldusüksus, millele Nouvelle-Aquitaine'i piirkonna 28 kohalikku omavalitsust on delegeerinud pädevuse valitud poliitikavaldkondades
  - sotsiaaleluruumide pakkuja Atlantic Aménagement
  - La Rochelle'i linnastu munitsipaaleluruumide amet
  - Port Atlantique La Rochelle, kes liitus viienda partnerina 2018. aastal
- Muud üksused, keda CDA töö mõjutab:
  - kohalikud tööturuasutused
  - sotsiaalsed ettevõtted, kellele pakutakse tuge riigihankemenetluses osalemisel, ja nende töötajad

Sotsiaalne mõju

2018. aastal oli ühtse kontaktpunkti töö tulemus 64 326 sotsiaalse kaasamise tundi (mis on samaväärne 40 täistööajaga töölepinguga) erinevate partneriks olevate avaliku sektori hankijate riigihanklepingute täitmisel. Algatuse edukust näitab asjaolu, et selliste tundide arv suurenes 2018. aastal 2017. aastaga võrreldes 70%.

Näiteks 2018. aastal töötas puhastusteenuste lepingute alusel 205 inimest (pikaajalised töötajad, RSA toetuse saajad jt), kellest 25% olid nooremad kui 26aastased. Sotsiaalklausleid on sisaldanud 34 ehitus-, renoveerimis- ja sotsiaalteenuste lepingut, sotsiaalse kaasamise tunde on rakendatud 228 lepinguosa puhul

104 ettevõttes. Enamik nende hangete tulemusel sõlmitud töölepinguid (90%) sisaldas sotsiaalse kaasamise tunde.

Muu kasu

Selleks et suurendada üldsuse teadlikkust sotsiaalsetest aspektidest ning ettevõtjate ja töötajate kaasamist, töötas ühtne kontaktpunkt välja viis auhinda:

- auhind prima karjääriarengu eest (töötajatele),
- auhind töö ja õppimise tulemusliku ühendamise eest (*Prix de l'Alternance*, töötajatele),
- auhind sotsiaalse kaasamise eest (ettevõtjatele),
- auhind kõige kestlikuma töökoha eest (ettevõtjatele) ning
- eriauhind sotsiaalse tegevuse eest (ettevõtjatele).

Teine auhinnatseremoonia toimus 2018. aastal Prantsusmaa sotsiaal- ja solidaarsusmajanduse koja sidusrühmade teisel kohtumisel, kus keskenduti sotsiaalklauslite kasutamisele riigihankelepingutes.

Algatus on pärvinud ka rahvusvahelist tähelepanu: 2018. aastal Bilbaos aset leidnud üleilmsel sotsiaalmajanduse foorumil tutvustati ühtset kontaktpunkti 1700 osalejale.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- 2018. aastal ühines partnerlusega Port Atlantique La Rochelle. Selle tulemusel on ka selle üksuse hangetesse lõimitud sotsiaalklauslid, mille järgimist kontrollib ühtne kontaktpunkt.
- Selleks et suurendada oma tegevust kohalikul tasandil, kavatses ühtne kontaktpunkt koostada igal aastal kohalike sidusrühmade kataloogi (*annuaire des acteurs locaux*). Esimene kavand avaldati 2018. aastal. Ühtse kontaktpunkti järgmine samm on saavutada sotsiaalklauslite lõimimine arvukamate sektorite hangetesse.

Kontaktisikud

Laurence Cesbron, RESECO asedirektor,
laurence.cesbrorn@resco.fr, 0241724080, (esmane kontaktisik)

Axelle Chapuis, Agglo La Rochelle'i tööturuasutuses sotsiaalmajanduse arengu eest vastutav töötaja,
axelle.chapuis@agglo-larochelle.fr (teisene kontaktisik)

Mireille Jassine Le Guen, Agglo La Rochelle'i tööturuasutuse direktor, mireille.jassin-le-guen@agglo-larochelle.fr (teisene kontaktisik)

58. Hõlbustajate võrgustik, mis toetab puudega inimeste töөлövõtmist riigihangete kaudu Grand-Esti piirkonnas (Prantsusmaa)

Hankeasutuse nimi, riik: Conseil Régional Grand-Est, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Hõlbustajad on olulised osalejad sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete rakendamisel Prantsusmaa Grand-Esti piirkonnas. Tegutsedes vahendajatena, sobitavad nad avaliku sektori hankijate sotsiaalsed eesmärgid riigihanketurgudel tegutsevate ettevõtjate pakutavate võimalustega.

Avaliku sektori hankijad rakendavad selles piirkonnas sotsiaalselt vastutustundlike riigihankeid eri vormis. Sellest hoolimata kasutatakse reserveeritud hankelepingute ja lepingute osadeks jaotamise edendamise kõrval olulise vahendina tööhõiveklausleid kui lepingu täitmise tingimusi, et edendada tööturult eemale jäänud inimeste tööalast kaasamist. Selle eesmärgi saavutamisel mängivad tähtsat rolli hõlbustajad, koondades ja toetades eri osalejaid, kes tänu oma sidemetele ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmadega on võimelised andma panuse tööhõiveklauslite edukasse rakendamisesse. Nende osalejate hulka kuuluvad teiste seas sotsiaalsed ettevõtted, tööturuasutused (*maisons d'emploi*), sotsiaalasutused (*Plans Locaux pour l'Insertion et l'Emploi*) ja vabaühendused.

Praegu on Grand-Esti hõlbustajate võrgustikus üle 30 töötaja, kes tegutsevad kogu piirkonnas tihedas koostöös ja dialoogis avaliku sektori hankijatega (piirkonna volikogu, kohalikud omavalitsused jne) ja eespool nimetatud organisatsioonidega. Hõlbustajate võrgustikku rahastavad piirkondlik omavalitsus, kohalikud omavalitsused ja muud piirkonna ametiasutused.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hõlbustajatel on erinevad ülesanded kogu hanketsüklis. Eelkõige aitavad hõlbustajad kujundada riigihanke sotsiaalselt vastutustundlikumal viisil.

Menetluste pikaajaline kavandamine ja kujundamine

- Kavandades ebasoodsas olukorras olevatele inimestele riigihangete kaudu töövõimaluste pakkumist, peavad avaliku sektori hankijad ja hõlbustajad silmas pikaajalist perspektiivi ja avaliku sektori hankijate vajadusi. Hõlbustajad külastavad korrapäraselt piirkonna avaliku sektori hankijaid ja arutavad tulevasi (tavaliselt järgmise ühe või kahe aasta) riigihankekavu. See pikaajaline perspektiiv võimaldab hõlbustajatel koostada ülevaate tulevatest võimalustest, teha kindlaks konkreetsed vajadused (st sektorid, kutsealad, tööülesanded, koolitusvajadused, töötundide arv) ning teha vastavaid turu-uuringuid.
- Tänu oma teadmistele ja tihedale seosele kohapealse tegelikkusega on hõlbustajatel võimalik panustada ka hankelepingu sõlmimise menetluse kavandamisse. Näiteks saavad hõlbustajad anda olulist teavet sobivate elanikkonnarühmade kohta, teenuste kohta, mille suhtes on võimalik kohaldada tööhõiveklausleid, ja mõistliku töökoormuse kohta (töötundide arvu arvutamine).

Prognoosimine

- Pikaajalist perspektiivi peetakse silmas ka hõlbustajate, sotsiaalsete ettevõtete ja muude kaasava tööhõive nimel tegutsevate osalejate vahelistes suhetes. See aitab prognoosida vajadust oskuste ja koolituse järele, mis tagab tööhõiveklauslite eduka järgimise ja edendab osalejate (tööturuasutuste ja koolituse pakujate) vahelist koostööd.
- Hõlbustajad selgitavad ka välja suutlikkusega seotud vajadused. Hõlbustajatel on parimad võimalused teha kindlaks ettevõtjad, kellel on potentsiaal pääseda kas pakujana või töötajaid

suunava organisatsiooni/asutusena riigihanketurgudele, kuid kellel puuduvad selleks teadmised või suutlikkus. Nende puuduste kõrvaldamiseks pakuvad avaliku sektori hankijad koolitust, mida on kohandatud vastavalt hõlbustajate kindlaks tehtud osalejate vajadustele. Pakutav koolitus on praktiline ning selle eesmärk on aidata potentsiaalsetel pakkujatel saada pakkumiskutsetest õigesti aru ja reageerida tulemuslikult esitatud nõuetele. Sellist koolitust võidakse pakkuda ka hankejärgses etapis, näidates pakkujatele, kelle pakkumus tagasi lükati, kuidas vältida tehtud vigade kordamist.

Toetamine

- Hõlbustajad toetavad ettevõtjaid ja avaliku sektori hankijaid kogu hanketsükli. Avaliku sektori hankijad, hõlbustajad ja ettevõtjad peavad pidevalt ühendust ja dialoogi. See hõlmab potentsiaalsete pakkujate väljaselgitamist ja toetust ettepanekute koostamisel ning võib ulatuda ka lepingu täitmise etappi, hõlmates kahe poole vahendamist ja ettevõtja toetamist lepingu nõuetekohasel täitmisel, kui selle käigus peaks tekkima probleeme.

Ekki hõlbustajatel on sotsiaalselt meelesstatud osalejate kaasamisel keskne roll, on avaliku sektori hankijad võtnud sarnase eesmärgiga lisameetmeid. Nad on korraldanud kogu piirkonnas kiirkohtingu stiilis sidemete loomise üritusi, et suurendada vastastikku enda ja sotsiaalsete ettevõtete teadmisi. Nende üritustega, mis kannavad nime ESSpresso, püütakse edendada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihanketurgudele. Neil üritustel saadud teadmised ajendavad sageli avaliku sektori hankijaid algatama hanketegevust. Saadud teadmistest antakse ülevaade ka hõlbustajatele, kes lisavad need oma teadmistekogusse.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Pakkuda püsiva töö saamise võimalusi isikutele, kes on tööturul eemale jäänud ja keda ohustab sotsiaalne tõrjutus
- Parandada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihanketurgudele
- Laiendada sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete kasutamist, tagades avaliku sektori hankijate, potentsiaalsete pakkujate ja muude asjaomaste sidusrühmade, näiteks avaliku sektori asutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahelise ulatuslikuma suhtlemise ja vastastikuse mõistmise
- Suurendada nende teenuste, tööülesannete ja töötajate profiilide valikut, millele tuleksid kasuks tööhõiveklauslid

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta ja artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta
- Prantsemaal on avaliku sektori hankijad, kelle hangete maht ületab aastas 100 miljonit eurot (nagu Grand-Esti piirkondlik omavalitsus), kohustatud vastu võtma ja avaldama sotsiaalselt vastutustundlike ja keskkonnahoidlike riigihangete edendamise strateegia, mis kannab nime SPASER (*Schéma de promotion des achats publics socialement et écologiquement responsables*). See kohustus tuleneb Prantsuse seadusest 2014-856 sotsiaal- ja solidaarsusmajanduse kohta (artikkel 13) ja seadusest 2015-992, mis käsitleb energiasüsteemi ümberkujundamist keskkonnahoidliku majanduskasvu jaoks (artikkel 76). Grand-Esti piirkonna SPASERis on seatud sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete edendamine prioriteediks ning selle eesmärgi saavutamisel peetakse keskseks hõlbustajate võrgustiku rolli.

Osalejad

- Üldine tugi piirkonna avaliku sektori hankijatele sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamisel: Grand-Esti piirkonna volikogu
- Piirkonna avaliku sektori hankijad (piirkonna volikogu, kohalikud omavalitsused, avaliku sektori asutused jne)

- Hõlbustajad, kes tegutsevad avaliku sektori hankijate, ettevõtjate ja sidusrühmade vahendajatena, et võimaldada rakendada sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid
- Sotsiaalsed ettevõtted
- Kõik muud osalejad, kes on seotud tööturult eemale jäänud inimeste tööalase kaasamise edendamisega
- Tööturult eemale jäänud inimesed

Sotsiaalne mõju

- Hõlbustajate võrgustik ja üldine strateegia sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete edendamiseks kõnealuses piirkonnas on aidanud suurendada tööturult eemale jäänud inimeste värbamist. Nende meetmete rakendamise tulemusel on laienenud märgatavalt sotsiaalsätete alusel täidetavate tööülesannete ja osutatavate teenuste valik, mis ulatub nüüd tavapärastest teenustest, nagu aiandusteenused, ehitustööd ja muud liiki käsitsi tehtav töö, intellektuaalsemate teenusteni, mille põhjus on osaliselt see, et tõrjutuse ohus on suur hulk kvalifitseeritud noori. Tänu suurenenud võimalustele on muutunud avaliku sektori hankijate suhtumine ja ideed selle kohta, kus saab kasutada sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid.
- Tööhõiveklauslite juurutamine on pannud tööandjaid otsima riigihankelepingute täitmiseks teistsuguse profiiliga töötajaid. Väga olulised on olnud hõlbustajad, et sobitada kasvav nõudlus kaasava tööhõive järele sellega, mida suudavad pakkuda piirkonnas tegutsevad tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted, tööturu- ja sotsiaalasutused või vabaühendused.
- Selleks et viia piirkonnas omavahel kooskõlla vajadused ning koolitus- ja täiendusõppe meetmed, on väga tähtis riigihangete pikaajaline kavandamine. Kui on olemas selge ettekujutus sellest, milliseid oskusi pikas plaanis vajatakse, on võimalik kehtestada asjakohased täiendusõppe meetmed ja eesmärgid. Tulemuseks on koostoime eri osalejate ja sidusrühmade vahel ning võimalus investeerida koolitusmeetmetesse pikaajalist perspektiivi silmas pidades.
- Riigihangete üldine kavandamine soodustab ka tööalase kaasamise võimaluste ühist kasutamist, võimaldades töötajatel teha tööd erinevate lepingute alusel ja olla selle tulemusel pidevalt tööalasel kaasatud.
- Hõlbustajad on olnud väga olulised sotsiaalsete ettevõtete ja tavapäraste ettevõtete vaheliste partnerlussuhete arendamisel. Ühelt poolt aitavad sellised partnerlused sotsiaalsetel ettevõtetel pääseda riigihanketurgudele. Teiselt poolt võivad need aidata tavapärastel ettevõtetel arvesse võtta hankemenetlustes sisalduvaid sotsiaalseid kaalutlusi.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- On väga tähtis, et piirkondlik omavalitsus ja hõlbustajad värskendaksid korrapäraselt oma suhet sotsiaalsete ettevõtete ja nende katusorganisatsioonidega. See on oluline, et olla teadlik uute osalejate, ärimudelite ja võimaluste tekkimisest riigihanketurgude jaoks ja neist aru saada. See on tähtis ka selleks, et mõista, kuidas pakkujad tajuvad sotsiaalseid kaalutlusi, ja kas on vaja teha kohandusi. See on osa hõlbustajate igapäevatööst, kuid vaja oleks süstemaatilisemat lähenemisviisi.
- Tähtis osa hõlbustajate korrapärasest suhtlemisest kõigi osalejatega on selliste uute tegevuste, teenuste ja tööülesannete väljaselgitamine, mille puhul saaks kohaldada tööhõiveklausleid. Sellega seoses on hädavajalik, et avaliku sektori hankijad edendaksid sotsiaalmajandustegevuse arengut väljaspool traditsioonilisi sektoreid.

Kontaktisik

Hervé Formell, RTES / Conseil Régional Grand-Est sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete juht,
Herve.Formell@grandest.fr

59. Sotsiaalse kaasamise klauslite väljatöötamine Grand Paris Sud Est Avenir (Prantsusmaa) riigihanketurgudel

Hankeasutuse nimi, riik: Grand Paris Sud Est Avenir (GPSEA) – Établissement Public Territorial de la Métropole du Grand Paris, Prantsusmaa

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Grand Paris Sud Est Avenir on rakendanud alates 2017. aasta lõpust riigihankestrateegiat, milles keskendutakse hankemenetluse kõigi etappide kavandamisele, et leida, jälgida ja mõõta konkreetseid võimalusi tagada riigihangete sotsiaalne, keskkonnaalane ja finantsmõju. Strateegial on viis peamist eesmärki:

- tagada avaliku sektori kulutuste tõhusus hankemenetluste abil, kus ei lähtuta üksnes õigusnormide täitmisest, vaid rakendatakse ka olelusringi kulude põhise majanduslikku lähenemisviisi;
- tagada sotsiaalne kaasamine, võttes arvesse sotsiaalseid kaalutlusi ja kriteeriume või kasutades reserveeritud hankelepinguid;
- vähendada keskkonnamõju, pöörates rohkem tähelepanu toodete ja materjalide kvaliteedile ning tootmisprotsessidele, millega lõimitakse avalikel turgudel keskkonnakriteeriumid;
- edendada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu riigihanketurgudele, kasutades pakkumuste esitamise etapis lihtsustatud menetlusi;
- suurendada innovatsiooni toetamist, edendades ja arendades avaliku sektori asutuste eestvõtmisel innovaatilisi lahendusi, mis vastavad ühiskondlikele ja piirkondlikele vajadustele.

Riigihanked on vahend avaliku poliitika, eelkõige sotsiaalse kaasamise poliitika rakendamiseks. Seda tunnistades otsustas GPSEA kasutada riigihanked käsitleva uue õigusakti alusel olemas olevaid võimalusi, et edendada suurlinnapiirkonnas kõigi inimeste, eelkõige tööturult eemale jäänud inimeste juurdepääsu tööhõivele.

Selleks teeb GPSEA tihedalt koostööd sotsiaalklauslite rakendamise hõlbustajaga, ühendusega Pôle Compétence Initiative (P.C.I. 94), et lõimida tööhõivele keskenduvad sotsiaalsätted kõikidesse hankemenetlustesse.

GPSEA algatas strateegilise lähenemisviisi rakendamise sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete suhtes sellega, et töötas välja riigihangete tegevuskava, milles on loetletud kõik konkreetset aastal käivituvad menetlused. Seda loetelu jagatakse hõlbustajaga, kes püüab sobitada hankevajadused sotsiaalsete ja tööalase kaasamisega seotud vajadustega, mille ta on piirkonnas kindlaks teinud.

Hõlbustajal, kellel on parem ülevaade kohapealsetest sotsiaalsetest vajadustest, on keskne roll kaasamise sihtrühmade ning olemasolevate oskuste ja pädevuste kindlakstegemisel, samuti selle hindamisel, kuidas on võimalik riigihangetega nendele vajadustele reageerida. Selle tulemusel on sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete kasutamise ruum avaram kui see oleks siis, kui avaliku sektori hankija püüaks rakendada sotsiaalseid kaalutlusi ise.

Sisu

GPSEA on kasutanud kirjeldatud lähenemisviisi näiteks mängude ja mänguasjade hankimiseks piirkonna meediaraamatukogude ja mänguasjade laenutuste võrgustikus.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Nimetatud menetlus algatati 2018. aastal ja avaldati veebilehel AchatPublic.com. Hankeleping jagati neljaks osaks, millest üks reserveeriti ettevõtjatele, kes pakuvad tööd puudega inimestele (*Établissement et service d'aide par le travail*, ESAT) või ebasoodsas olukorras olevatele inimestele (*structures d'insertion par l'activité économique*, SIAE). Enne hanget oli hõlbustaja uurinud potentsiaalseid kandidaate sotsiaalsete ettevõtete seas.

Leping sõlmiti tööalase integreerimisega tegelevat sotsiaalset ettevõtet juhtiva mittetulundusühendusega Rejoué. Rejoué on rakendanud Ile-de-France'i piirkonnas tööturult eemale jäänud inimeste tööalaseks integreerimiseks edukalt ainulaadset lähenemiski, mille aluseks on individualiseeritud lahendused püsiva tööhõive tagamiseks sotsiaalse tõrjutuse ohus olevates elanikkonnarühmades. Rejoué on võtnud 2012. aastast saati tööle 212 inimest. Rejoué põhitegevus on kasutatud mänguasjade kogumine, puhastamine ja parandamine. Sotsiaalsete eesmärkide kõrval panustab Rejoué ka keskkonnasäästlikkusse, vähendades jäätmeid ja propageerides korduskasutamist.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Soodustada tööturult eemale jäänud inimeste integreerimist, kasutades tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele reserveeritud hankelepinguid, et kaotada piirkonnas erinevused tööhõives
- Edendada konkreetsete ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmadega tegelevate osalejate juurdepääsu riigihangetele

Lepingu maksumus

Mänguasju käsitleva lepingu (nelja osa) maksimaalne maksumus on 164 000 eurot nelja aasta jooksul. Reserveeritud osa maksumus on 12 000 eurot nelja aasta jooksul.

Kõigi GPSEA sõlmitud sotsiaalklausleid sisaldavate lepingute ligikaudne maksumus on 2 miljonit eurot aastas.

Õiguslik alus

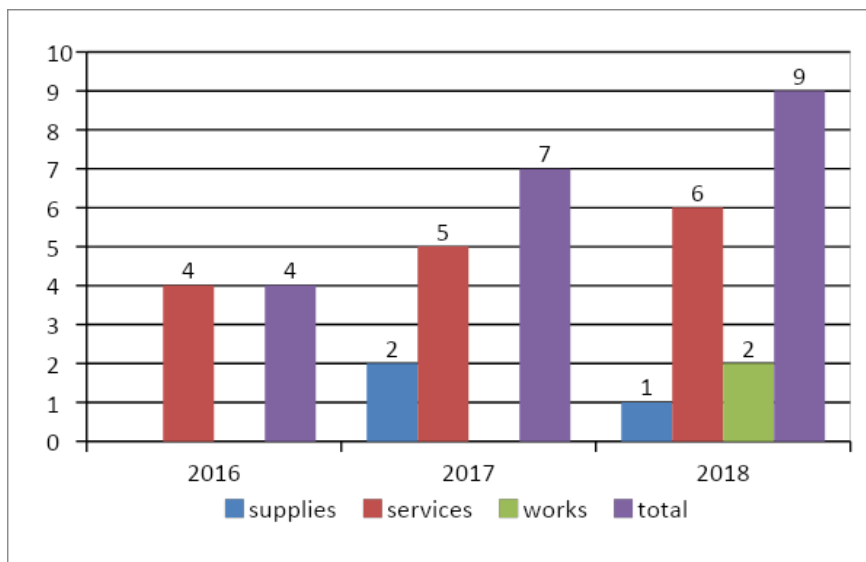
- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Sarnase sätte leiab Prantsuse õigusest riigihankeseadustiku artiklist L2113, kus on kehtestatud puudega või ebasoodsas olukorras olevate töötajate minimaalseks osakaaluks 50%

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Grand Paris Sud Est Avenir
- Ühendus Pôle Compétence Initiative 94 hõlbustajana, kes tegutseb avaliku sektori hankija, ettevõtjate ja sidusrühmade vahendajana, et oleks võimalik rakendada sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid ja eeskätt integreerida lepingute täitmisel ebasoodsas olukorras olevaid inimesi
- Tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted, kes pakuvad tööd erinevatele sihtrühmadele, nagu puudega inimesed (ESAT) või muud ebasoodsas olukorras olevad elanikkonnarühmad (SIAE)
- Tavapärased ettevõtted, kes peavad tihedalt sidet hõlbustajaga, et tagada tööhõiveklauslite rakendamine, kui hankemenetlus neid hõlmab, inimeste töölesuunamine ja järelevalve lepingute nõuetekohase täitmise üle

Sotsiaalne mõju

- Aastatel 2016–2018 kahekordistus GPSEAs selliste riigihankemenetluste arv, mis hõlmasid sotsiaalklausleid kõigi inimeste tööhõivevõimaluste edendamiseks. See on märk avaliku sektori hankijate üha suuremast edust riigihangete kasutamisel vahendina, millega rahuldada sotsiaalse ja tööalase kaasamise vajadusi Pariisi suurlinnapiirkonnas.
- Allpool esitatud graafikul on näha sotsiaalklausleid (st lepingu täitmise tingimused, kvalifitseerimise tingimused, reserveeritud hankelepingud jms) sisaldavate lepingute arv.

Allikas: GPSEA

- GPSEA on võtnud nõuks kasutada ära kogu oma potentsiaal, viies ellu kõrgelennulised projektid, mis käsitlevad transpordi- ja liikuvustaristut (nt Teléval, Tégéval, Altival), ettevõtlustaristut (nt Ballastière Nord, Duvauchelle Est in Créteil (Maison du Handballi rajamine)) või ehitustöid transiitvõrgus Grand Paris Express (nt ligne sud 15).
- Sellised projektid pakuvad mitmesuguseid võimalusi edendada riigihangetega uute või kasutamata oskuste ja profiilide lõimimist tööhõiveklauslitesse või sotsiaalselt vastutustundlike riigihankeid laiemalt (nt kõrget kvalifikatsiooni nõudev või intellektuaalne tegevus, haldusteenused, hooldusteenused, avalike hoonete ja monumentide ehitamine ja renoveerimine või hooldamine).

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- GPSEA välja töötatud lähenemisviisi saavad rakendada kõik piirkondlikud avaliku sektori asutused. Oma sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete rakendamise püüdlustes peaksid avaliku sektori hankijad pidama menetluste kavandamisel silmas pikaajalist perspektiivi. Prognoosimine võimaldab avaliku sektori hankijatel hinnata iga menetluse puhul paremini võimalusi ja sotsiaalsete kaalutluste võimalikkust. Prognoosimine on oluline selleks, et korraldada hanketegevus, mis on vajalik konkreetsete sektorite (sotsiaalsed ettevõtted, tööalase integreerimisega tegelevad sotsiaalsed ettevõtted) potentsiaali mõistmiseks ja vastavate sotsiaalsete kaalutluste lõimiseks.
- Hõlbustajad mängivad keskset rolli hanke ja sotsiaalse kaasamisega seotud vajaduste sobitamisel, sealhulgas aidates koostada menetluste nõudeid.
- Pikas plaanis on tähtis laiendada sotsiaalsetest kaalutlustest (ja eelkõige tööhõiveklauslitest) kasu saavate sihtrühmade hulka, hõlmates näiteks teenustesektori.

Kontaktisik

Aurore CARO, Grand Paris Sud Est Aveniri riigihangete projektijuht,
acarо@gpsea.fr, +33 141943197

60. Poliitilisele toetusele ja sidusrühmade vahelisele partnerlusele tuginev Girona sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete protokoll

Hankeasutuse nimi, riik:

Girona omavalitsus, Hispaania

Toote- või teenusesektor: aiandus, puhastus, jäätmete kogumine jms, olenevalt igast lepingust (poliitika)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

13. oktoobril 2014 võeti Girona omavalitsuses vastu sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete protokoll, et edendada reserveeritud hankelepingute ja sotsiaalsete kaalutluste, eelkõige tööhõiveklauslite kasutamist kohaliku omavalitsuse algatatavates hankemenetlustes. Protokollis sätteid on viie aasta jooksul kohandatud ning neisse on lisatud ametlikult uued sotsiaalsätted, mida sisaldab Hispaania õigusakt, millega on üle võetud direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta. Protokolliga on võimalik tutvuda [siin](#) (katalaani keeles).

Kõigil juhtudel on eesmärk parandada pikaajaliste töötute ja muudesse ebasoodsas olukorras olevatesse elanikkonnarühmadesse kuuluvate inimeste, näiteks seksuaal- või koduvägivalla ohvriks langenud naiste, kaitstud elukeskkonnast pärit noorte, vaesuses elavate inimeste ja palgavaesuse või muu ebakindluse tõttu sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste juurdepääsu tööhõivele.

Protokollis on kindlaks määratud, mis liiki lepingud reserveeritakse kaitstud töö keskustele, tööalase integreerimisega tegelevatele sotsiaalsetele ettevõtetele ja muud liiki sotsiaalsetele ettevõtetele, kelle eesmärk on kaasata tööalasel ja sotsiaalselt inimesed, kes on erinevatel põhjustel ebasoodsas olukorras. Samuti on protokolliga ette nähtud, et vähemalt 4% kohalikest kulutustest kaupadele ja teenustele tuleb teha reserveeritud hankelepingute alusel. See summa ei tohi jääda kunagi alla 1 740 000 euro aastas.

Protokollis on ka sätestatud, et teenuselepingute puhul, mille maksumus ületab 65 000 eurot aastas, peab lepingu saanud pakkuja tagama, et vähemalt 5% lepingu täitmiseks vajalikest töökohtadest antakse tööturul eemale jäänud või mõnel muul põhjusel ebasoodsas olukorras olevatele inimestele¹⁷. Kohalikud tööturu- ja sotsiaalalused teevad pakkujatega koostööd, et suunata inimesi tööle ja hinnata ühiselt nende sobilikkust konkreetse lepingu jaoks. Seda põhimõtet järgitakse igat liiki riigihangete puhul. Seepärast kohaldatakse protokollis ka ehitustööde hankelepingute ja kontsessioonide suhtes, mille maksumus on vähemalt 250 000 eurot.

Selleks et jälgida protokollis rakendamist ja selle käigus tehtavaid edusamme, on omavalitsus loonud sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete komisjoni, kuhu kuuluvad kohalike ametiasutuste, sotsiaalmajanduse, äriorganisatsioonide, ametiühingute ja riigihangete korraldajate esindajad.

Hanke etapp ja kriteeriumid

---

¹⁷ Sihtühmad on loetletud protokollis artiklis 6 ja hõlmavad järgmisi inimesi: a) miinimumsissetuleku saajad; b) puudega inimesed; c) seksuaal- või koduvägivalla ohvriks langenud naised; d) 18–30aastased noored, kelle puhul on kohaldatud lastekaitsemeetmeid; e) kurjategijad, kellel on seadusest tulenev õigus töötada, ja endised kurjategijad 12 kuu jooksul pärast vabanemist; f) isikud, kellel on probleeme uimastite kuritarvitamisega või mõni muu sõltuvus, mida praegu ravitakse; g) isikud, kellel ei ole õigust miinimumsissetulekule ja keda ohustab sotsiaalne tõrjutus; h) vanemad kui 45aastased isikud, kes on olnud töötud vähemalt kaks aastat.

Protokolli alusel korraldatakse sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid, tuginedes järgmistele sammastele:

- reserveeritud hankelepingud: reserveerimiskokkuleppe kohased lepingud, mis hõlmavad mitmesuguseid teenuseid, teiste seas hooldusteenuseid, postiteenuseid, puhastus- ja pesumajateenuseid, toitlustust, jäätmete kogumist ja vedu, graafilist disaini ja muud liiki tugiteenuseid kohalikele ametiasutustele;
- lepingu täitmise tingimused: tavaliselt tööhõiveklauslite kujul (kohaldatavad eespool kirjeldatud sihtrühmade suhtes);
- pakkumuste hindamise kriteeriumid: tööturult eemale jäänud töötajate suurema osakaalu (st rohkem kui nõutav 5%) osatähtsus pakkumuste hindamise kriteeriumides on 5–10%;
- inimväärased tööstandardid: lisaks kohaldatavate tööstandardite ja -tingimuste järgimisega seotud kohustuslikele sotsiaalklauslitele rõhutatakse protokollis vajadust pidada konkreetsetes sektorites, kus nõuete mittetäitmise risk on suurem, kinni inimväärsetest tööstandarditest ja kollektiivlepingutest. Sellega seoses on protokollil olnud tähtis roll koduhooldusteenuste osutamisega seotud probleemide lahendamisel ning sellega on tugevdatud tõhustatud järelevalve ja tulemuslikkuse seire kaudu töövõtjate sotsiaalse võimekuse kontrolli selles sektoris.

Igasse hankemenetlusse tuleks püüda lõimida ükskõik millised eespool nimetatud sotsiaalklauslitest. Avaliku sektori asutused võivad siiski otsustada, et nad ei tee seda, kui lepingu laad seda ei võimalda. Sellisel juhul peavad hankedokumendid sisaldama asjakohast põhjendust.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Kohaldades eespool kirjeldatud nõudeid, püüab Girona omavalitsus

- parandada tööturult eemale jäänud ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste juurdepääsu tööturule;
- luua tööhõivet edendav keskkond ja töötingimused, mis võimaldavad kõigil inimestel kasutada oma sotsiaalseid ja tööalaseid õigusi;
- parandada sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihangetele.

Lepingu maksumus

Reserveeritud hankelepingute kaudu anti kuuele kaitstud töö keskusele ja kahele tööalase integreerimisega tegelevale sotsiaalsele ettevõttele viieks aastaks 10 700 707 eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 kohustusliku sotsiaalklausli kohta, artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta, artikkel 67 pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta ja artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta, mis on seotud tööhõivega, või muud selle direktiivi sotsiaalklauslid

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Girona omavalitsus, rakendades oma eri osakondades ja teenistustes (nt riigihanked, kohalik tööhõive ja sotsiaalteenused) koordineeritud lähenemisviisi
- Sotsiaalpartnerid, sotsiaalsed ettevõtted ja kodanikuühiskonna organisatsioonid pakkujatena

- Töötajad, sealhulgas tööturult eemale jäänud inimesed, kes kuuluvad erinevatesse ebasoodsas olukorras olevatesse elanikkonnarühmadesse
- Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete komisjon, mis peab korrapäraselt koosolekuid ning jälgib, hindab ja kavandab uusi meetmeid asjaomases valdkonnas

Sotsiaalne mõju

- 2014.–2019. aastal võeti protokollis nõuete kohaselt sõlmitud reserveeritud hankelepingute täitmisel tööle 75 inimest, kes olid sotsiaalse tõrjutuse ohus ja/või tööturult eemale jäänud.

Muu kasu

- Tuginedes omavalitsuse positiivsetele kogemustele, tehakse praegu tööd selle nimel, et luua sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete protokoll ja komisjon Girona provintsis.
- Omavalitsuse komisjon uurib praegu võimalust suurendada eraldatavate vahendite osakaalu 4%-lt 7%-le.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete komisjon on olnud oluline, et paremini mõista riigihangete puhul eri liiki osalejatel tekkivaid raskusi. Komisjon on parandanud teadmisi uutest sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete kasutamise võimalustest (teenused, sihtrühmad), loonud lahendusi korduvatele probleemidele (nt kaasates tööhõiveklauslite mittejärgimise probleemi lahendamisse äriorganisatsioonid) jne.
- Väga tähtis on suurendada riigihangete korraldajate teadlikkust ja suutlikkust, et täielikult mõista sotsiaalsete ettevõtete potentsiaali osaleda riigihangetes ja aidata saavutada riigihangete sotsiaalsed eesmärgid. Asjaomase teavitustegevuse oluline osa on reserveeritud hankelepingute ja muud liiki sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete sotsiaalse mõju tutvustamine.
- Sotsiaalsete ettevõtete partnerlus: Caritas Girona on teinud alates 2008. aastast koostööd teiste organisatsioonidega. Üheskoos on loodud sotsiaalsete ettevõtete liit Grupo Èxit, et saavutada koostoime, suurendamaks raske puudega ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste tööalase kaasamise võimalusi Girona linnas ja selle ümbruskonnas.
- 2012. aastal ühines selle avalikul turul tegutseva liiduga veel kuus organisatsiooni. Liit teeb tööd avaliku sektori asutustega (nagu piirkondlik tööturuasutus, vanglateenistus ja sotsiaalasutused), tööandjatega (sh kaubanduskoda) ja koolidega. Peale selle on liit esindatud institutsioonilisel tasandil, omades esindajat kohalikus sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete komisjonis, kohalikes majandusarengu ja koolitusasutustes jne.
- See partnerlus on toonud suurt kasu seeläbi, et loodud on tööalase integreerimisega tegelevate sotsiaalsete ettevõtete konsortsium, eelkõige reserveeritud hankelepingute rakendamiseks. Konsortsium aitab olulisel määral vähendada sotsiaalsete ettevõtete sektori killustatust ning võimaldab osaleda neil ettevõtetel terviklikes hankelepingutes, mitte üksnes lepingu osades.

Kontaktisik

Anna Güell Juanola, Associació Clúster Èxit Girona peasekretär, aguell@caritasgirona.cat, +34 608 90 61 31

61. Vastastikuse mõistmise memorandum puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalseks ja kutsealaseks integreerimiseks reserveeritud hankelepingute kaudu

Hankeasutuse nimi: Brescia, Itaalia

Toote- või teenusesektor: sotsiaalteenused

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Brescia provintsi ja omavalitsus, Brescia omavalitsusliit, riikliku kutseliidu GB Vinghenzi omavalitsus- ja provintsisekretärid ning ühendus Confcooperative Brescia allkirjastasid 11. märtsil 2019. aastal vastastikuse mõistmise memorandumid. See on vahend avaliku ja erasektori koostöö tegemiseks ja reserveeritud hankelepingute sõlmimiseks direktiivi 2014/24/EL artikli 20 ja Itaalia seadusandliku dekreedid nr 50/2016 artikli 112 kohaselt.

Eesmärk on anda puudega või ebasoodsas olukorras olevatele inimestele ja tööturu nõrgematele segmentidele rohkem töövõimalusi, kaasates riigihangetesse B-tüüpi sotsiaalühistud. Ühine tööühm, kuhu kuuluvad vastastikuse mõistmise memorandumile allkirjutanud, kelle hulka kuuluvad Brescia provintsi ja omavalitsus, Brescia omavalitsusliit, riikliku kutseliidu GB Vinghenzi omavalitsus- ja provintsisekretärid ning ühendus Confcooperative Brescia, töötas välja rea vahendeid B-tüüpi sotsiaalühistutele reserveeritud hankelepingute haldamiseks.

Vastastikuse mõistmise memorandumit peetakse oluliseks selles rakendatava koostööpõhise lähenemisviisi pärast. Brescia on kasutanud koostööpõhist lähenemisviisi varemgi: nii esimene sotsiaalse solidaarsuse ühistu kui ka esimene Itaalia sotsiaalühistute konsortsium loodi Brescias, vastavalt 1963. ja 1983. aastal. See tava on aidanud aastate jooksul välja kujundada kohaliku aktiivse tööpoliitika süsteemi, mille eesmärk on ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade tööalane integreerimine.

Samuti on see kaasa toonud B-tüüpi sotsiaalühistute ettevõtlusmõõtme arengu. 2017. aasta andmetest on näha, et Brescias on umbes 110 ühistut, mis pakuvad tööd ligikaudu 1365 inimesele.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Vastastikuse mõistmise memorandum avaldab mõju hanke etapis. Riigihankelepingud sõlmitakse sotsiaalühistutega (ja nende konsortsiumidega), kellel on kogemusi töötamisel puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimestega (sellised isikud peavad moodustama vähemalt 30% organisatsiooni töötajatest) ning kes lähenevad integratsioonile terviklikult (toetamine töökohal, koolitused, juurdepääs asjaomastele teenustele, mõju jälgimine jne). Vastastikuse mõistmise memorandum sisaldab ka vahendeid, mis soodustavad erasektori kaasamist, võimendades nii õigusaktidega ette nähtud lahendusi kui ka tulemuslikku avaliku ja erasektori partnerlust.

Vastastikuse mõistmise memorandumid sätteid ja vahendid on kohaldatavad nii lepingutele kui ka kontsessioonidele – nii nende suhtes, mis ületavad ELi piirmäära, kui ka nende suhtes, mis jäävad sellest allapoole. Selles ei ole osutatud konkreetset liiki lepingutele ja tegevusele, millega on jäetud avaliku sektori asutustele täielik volitus otsustada, milliste sektorite ja milliste piirmäärade puhul memorandumit kohaldada.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Vastastikuse mõistmise memorandumiga edendatakse reserveeritud hankelepingute kasutamist selliste ettevõtjate puhul nagu B-tüüpi sotsiaalühistud. Reserveeritud hankelepingud on mõeldud neile

sotsiaalühistutele, kes kaasavad ebasoodsas olukorras olevaid isikuid (vähemalt 30% töötajatest). Vastastikuse mõistmise memorandumiga edendatakse ka sotsiaalset laadi pakkumuste hindamise kriteeriumide, näiteks tööhõivekriteeriumi arvesse võtmist ning sotsiaalklauslite kasutamist lepingu täitmise tingimustes.

Kontrollimine

Vastastikuse mõistmise memorandumile allakirjutanutest koosneva töörühma ülesanne on edendada ja jälgida tegevust ning töötada välja ettepanekud ja konkreetsed menetlused.

Lepingu maksumus

Sõltub lepingust

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Itaalia seadusandliku dekreeedi nr 50/2016 artikkel 112

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Brescia provints, Brescia omavalitsus
- Teised töörühma liikmed:
  - Brescia omavalitsusliit
  - riikliku kutseliidu GB Vinghenzi omavalitsus- ja provintsisekretärid
  - Confcooperative Brescia

Sotsiaalne mõju

- Alates vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamisest 2019. aastal on avaliku sektori hankijad sõlminud ligikaudu 30 reserveeritud hankelepingut kogumaksumusega 15 miljonit eurot. Nende hulka on kuulunud avalike kalmistute ja rohealade hooldusteenuste hankelepingud.
- Reserveeritud hankelepingute kaudu kaasatakse puudega või ebasoodsas olukorras olevad inimesed tööturule. Neid inimesi toetatakse ka muudes eluvaldkondades: neile pakutakse professionaalset nõustamist, võimalusi arendada oma oskusi, sotsiaalteenuseid ja tuge eriolukordades.
- Riigihangetes osalemine tugevdab sotsiaalühistute ärimudeleid, mis aitab tagada nende programmide ja projektide kestlikkuse.
- Eri üksuste, sealhulgas avaliku sektori asutuste ja kodanikuühiskonna (sotsiaalühistute) koostöö, vahendite kaasamine ja eksperditeadmised tugevdavad kohaliku territoriaalse arengu edendamist.

Muu kasu

- Vastastikuse mõistmise memorandumi koostamisel rakendatud koostööpõhine lähenemisviis tugevdab avaliku sektori ja sotsiaalmajanduse vahelist koostööd ja partnerlust.
- Laiahaardeline vastastikuse mõistmise memorandum on osa strateegiast, kus ebasoodsas olukorras olevate isikute kaasamisega tegeletakse süstemaatiliselt, järgides pikaajalist visiooni.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Vastastikuse mõistmise memorandumit on kohaldatud alla aasta, kuid mõned tulemused on juba ilmnunud. Mudel on kavandatud juhendina, mida saavad järgida ka teised provintsid. Peale selle on Brescia piirkonna

avaliku sektori asutused kasutanud vastavalt oma vajadustele mitmesuguseid vastastikuse mõistmise memorandumiga ette nähtud vahendeid.

Kontaktisik

Emilio Emmolo, ConfCooperative – Federsolidarietà, federsolidarieta@confcooperative.it

62. Sodankylä ja Kittilä omavalitsuste ühine vastutustundlike riigihangete strateegia

Hankeasutuse nimi, riik: Sodankylä ja Kittilä omavalitsused, Soome

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Sodankylä ja Kittilä omavalitsused asuvad Lapimaal. See on Soome suurim maakond, mis moodustab 30% riigi pindalast, kuid kus elab vaid 3% riigi rahvastikust. Seetõttu peetakse Lapimaad, kus rahvastikutihedus on 1,5 inimest ruutkilomeetri kohta, hõredalt asustatud piirkonnaks. Piirkond seisab väljarände ja rahvastiku vananemise tõttu silmitsi demograafiliste probleemidega, millele lisandub geograafilisest asukohast tingitud kaugus Euroopa ja riigi turgudest. Nende katsumustega toimetulekuks edendatakse sotsiaalset innovatsiooni, et luua ühiskondlike probleemide lahendamiseks uuenduslikud lähenemisviisid, eelkõige kasutades kaasava sotsiaal-majandusliku arengu hoogustamiseks ning piirkonna arengu ja kasvu jaoks konkurentsivõime ja tööhõive suurendamiseks riigihankeid.

Lapimaa on üks maakondadest, mis on liitunud [sotsiaalmajanduse aruka spetsialiseerumise platvormiga](#). Selle partnerluse eesmärk on soodustada usaldusühingute ja ühistute piiriülest tegevust, et võimaldada neil ära kasutada siseturu, sealhulgas riigihangete kogu potentsiaal, laiendamaks piirkondade vahelist koostööd tehes sotsiaalmajandustegevust. Partnerluse raames käsitletakse mitut aruka spetsialiseerumise ja sotsiaalmajandusega seotud küsimust, näiteks vaadeldakse, kuidas

- arendada sotsiaalmajanduse klastreid;
- luua Euroopa eri piirkondade sotsiaalsete ettevõtete Euroopa väärtusahelad ning
- parandada ettevõtete ja muude piirkondlike osalejate, eriti tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas pädevate osalejate koostööd.

Kui Soomes muudeti direktiivi 2014/24/EL tulemusel riigihankealaseid õigusakte, haarasid Kittilä ja Sodankylä omavalitsused kinni võimalusest viia riigihanked vastavusse kestliku arenguga. Aastatel 2016–2018 Kideve Kittilä Developmenti ja Sodankylä omavalitsuse poolt ellu viidud ERFi rahastatud projekti „Kestlikud riigihanked kui elujõulisuse edendajad“ raames töötati omavalitsuste jaoks välja uus lähenemisviis riigihangete korraldamiseks. Projekti kasutati selleks, et aidata välja töötada uus riigihankestrateegia (kättesaadav [siin](#) soome keeles) ning kaks riigihanke juhendit mõlemale omavalitsusele: üks allapoole piirmäära jäävate lepingute kohta (Kittilä juhend on kättesaadav [siin](#) ja Sodankylä oma [siin](#)) ja teine piirmäära ületavate lepingute kohta¹⁸ (Kittilä juhend on kättesaadav [siin](#) ja Sodankylä oma [siin](#)). Omavalitsuste poliitika ja tavade eesmärk on anda panus vähese CO₂ heitega majanduse arengusse ja

---

¹⁸ Soomes on riiklik piirmäär 60 000 eurot.

regionaalarengusse ning parandada VKEde võimalusi osaleda riigihangetes. Huvitaval kombel on Lapimaal vaid kaks organisatsiooni, kellele on omistatud Soome sotsiaalse ettevõtte märgis¹⁹.

Kõnealused kaks naaberomavalitsust ühendasid selle algatuse raames jõud nii oma sarnasuse tõttu kui ka selleks, et kaaluda koos lahendusi.

Juhend, mis käsitleb allapoole piirmäära jäävaid lepinguid, sisaldab teavet, mida ei ole esitatud direktiivil 2014/24/EL põhinevates Soome siseriiklikes riigihankealastes õigusaktides. Selles julgustatakse omavalitsusi kasutama hangete puhul, mille maksumus ületab 10 000 / 20 000 eurot (sõltuvalt hanke laadist) elektroonilisi hankeplatvorme ([Cloudia](#) vms), et tagada nõuetekohaselt reklaamitud avatud ja läbipaistev hankemenetlus, mis on ligipääsetav veebi teel, sealhulgas VKEdele. See meede võib aidata ka parandada sotsiaalsete ettevõtete (kes on tavaliselt VKEd), sealhulgas teiste piirkondade sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihangetele.

Juhendites kutsutakse avaliku sektori hankijaid jõuliselt üles korraldama riigihankemenetlused avatud ja kõiki osalejaid kaasaval viisil. Omavalitsused on hõlbustanud nii avaliku sektori hankijate kui ka ettevõtjate koolitamist, et nad saaksid aru uuest riigihankesüsteemist ja pakkumisest elektroonilistel platvormidel.

Kontrollimine

Igal aastal toimub avatud teabevahetus, kuid lepingute täitmist otseselt ei jälgita, kuna väikestel omavalitsustel puuduvad selleks nii tehnilised kui ka inimressursid. Kittilä omavalitsus kaalub võimalust võtta kasutusele süsteem kõigi lepingute jälgimiseks (lisaks elektroonilisele hankesüsteemile). Ideaalne oleks see, kui omavalitsuses oleks isik, kes kohtub pakkujatega, et jälgida sõlmitud lepingutest kinnipidamist ja anda selle kohta aru.

Hangete maht

2016. aasta andmete kohaselt oli Kittilä hangete maht 23,08 miljonit eurot ja Sodankylä hangete maht 34,04 miljonit eurot. See moodustab laias laastus 40% aastaeelarvest.

Õiguslik alus

Kõnealuses kahes juhendis keskendutakse järgmistele vastutustundlike riigihangete edendamise vahenditele.

- *Esialgsed turu-uuringud (direktiivi artikkel 40)*

Juhendites kirjeldatakse, kuidas korraldada esialgne turu-uuring või kuidas avaliku sektori hankijad saavad teha uuringuid, sealhulgas külastades üritusi. Juhendites selgitatakse, et teabe taotlemise eesmärk on teha kindlaks ettevõtted, tooted ja/või teenused, hinnatasemed ja valmisolek turul konkureerida. Teabetaotluste abil kogutud teabe eesmärk on kanda hoolt selle eest, et pakkumiskutse peale laekuvad võimalikult selged

---

¹⁹ Lisateavet leiab aadressilt <https://www.oecd.org/cfe/leed/The-Finnish-Social-Enterprise-Finland.pdf>.

ja võrreldavad pakkumused. On soovitatav saata teabetaotlus võimalikult suurele arvule potentsiaalsetele pakkujatele, et tagada potentsiaalsete pakkujate võrdne kohtlemine. Seetõttu võidakse teabetaotlus avaldada hangete reklaamimise veebisaidil www.hankintailmoitukset.fi või omavalitsuse veebisaidil või ajalehereklaamina. Teabetaotluses peab olema selgelt öeldud, et tegemist on esialgse järelepärimisega, mitte veel pakkumiskutsega.

- *Kvaliteedile ning sotsiaalsetele ja keskkonnavalastele kriteeriumidele keskendumine pakkumuste hindamisel (direktiivi artikkel 67)*

Pakkumuste hindamisel julgustatakse lähtuma kvaliteedikriteeriumidest ning sotsiaalsetest ja keskkonnavalastest kaalutlustest. Nende kasutamist arutati ka ühel seminaril, mille omavalitsused korraldasid strateegia tutvustamiseks.

- *Iga-aastane kavandamine ja reklaamimine*

Juhendites soovitatakse tungivalt jagada potentsiaalsetele pakkujatele hangete kohta eelteavet, näiteks nimetatakse neis väljaspool hankeperioodi korraldatavaid teabeüritusi, nn hankeõhtuid. Juhendites rõhutatakse, et eeskätt suurtest lepingutest tuleks teatada aegsasti, et ettevõtjad saaksid teha pakkumuse esitamiseks ettevalmistusi või esitada oma pakkumuse ettevõtjate rühmana. Kohalike ettevõtete jaoks on isegi allapoole piirmäära jäävad hanked sageli arvestatava suurusega, seega soovitatakse teavitada neist varakult. Lisaks katsetati 2018. aastal mudelit, mille kohaselt tutvustati omavalitsusele aastakavas kõigi üksuste hankeid. Aastakava võimaldab kavandada nõuetekohaselt konkurentsipõhiseid hankemenetlusi ja tagada vajalikud ressursid. Konkreetse aasta hankemenetlused on kindlaks määratud ka eelarve täitmise kavas.

- *Lepingute osadeks jaotamine (direktiivi artikkel 46)*

Selleks et suurendada VKEde osalemist riigihankemenetlustes, nägid omavalitsused ette võimaluse jaotada leping osadeks kui kasuliku vahendi, mille abil tagada juurdepääs suurematele lepingutele.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Sodankylä ja Kittilä omavalitsused
- Pakkujad
- Riiklik hankija (kõigi omavalitsuste jaoks, kättesaadav ka Lapimaa ettevõtjatele)

Sotsiaalne mõju

- Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamisega seotud riigihangete puhul võib täheldada tänu juhenditele toimunud rõõmustavat paradigma muutust: avaliku sektori hankijad keskenduvad kasutajate vajadustele, milleks nad muu hulgas konsulteerivad kasutajatega.
- Ehkki ametlikke andmeid ei ole, on tajutavalt suurenenud VKEde osalemine piirkonna riigihangetes.

Muu kasu

- Kõnealust head tava saab rakendada ka mujal (hoolimata sellest, et kontekst on riigiti erinev), juhendid on juba kasutusele võetud teisteski Lapimaa omavalitsustes.
- Tänu Kittilä veebisaidile (kättesaadav [siin](#) soome keeles), kust leiab praktilisi suuniseid poliitikakujundajatele, avaliku sektori hankijatele ja ettevõtjatele, kasutatakse juhendeid ka Soome kaguosas ja need on kättesaadavad kasutamiseks kogu Soomes.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Kandmaks hoolt selle eest, et meetmed, mille avaliku sektori hankijad võtavad kestlike riigihangete kontekstis, on tõhusad, soovitatakse kaasata meetmete väljatöötamise kõik sidusrühmad.
- Tähtis on investeerida aega, et muuta mõtte- ja tööviise, sest usalduse loomine on pikk protsess. Näiteks võivad VKEd olla skeptilised, kuna hankeprotsess ei ole olnud alati avalik. Arvukate ürituste korraldamine, et sel teemal rääkida ja tutvustada üksikasjalikult uusi menetlusi, aitab veenda nii ettevõtjaid kui ka avaliku sektori hankijaid lisaväärtuses.
- Organisatsioonid või sellised isikud nagu riiklik hankija (keda rahastatakse ERFist kui piirkondlikku konsultanti) toetavad nappide vahenditega omavalitsusi sotsiaalselt vastutustundlike riigihankemenetluste korraldamisel. Tänu võimalusele saada tasuta nõu on lihtsam katsetada direktiiviga ette nähtud erinevaid vahendeid.
- Tuleb alati säilitada teadlikkuse kõrge tase. Omavalitsuste töötajad võivad vahetuda, mistõttu on vaja kõnealuseid tavasid pidevalt tugevdada ja hoida päevakorras tähtsal kohal.
- Elektroonilised hankesüsteemid on väga kasulikud, kuid kõik omavalitsused ei ole ajakohastanud oma suuniseid. Lisaks kasutab mõni omavalitsus neid süsteeme vaid ELi menetluste, mitte aga kohalike menetluste jaoks, mis võib olla probleem.
- Üritused, kus osalevad kohalikud ettevõtjad, poliitikakujundajad ja avaliku sektori hankijad, võimaldavad varustada sidusrühmad teabega uue riigihankestrateegia kohta, et nad teaksid, kuidas kasutada selle vahendeid.

Kontaktisikud

Katja Kaunismaa, Kittilä omavalitsuse projektijuht, Katja.Kaunismaa@kittila.fi

Susanna-Sofia Keskinarkaus, Lapimaa piirkondliku ettevõtjate organisatsiooni riiklik hankija, susanna-sofia.keskinarkaus@yrittajat.fi

63. Bulgaaria riigihangete seadus puudega inimeste tööalaseks kaasamiseks

Hankeasutuse nimi, riik: Bulgaaria valitsus, Bulgaaria

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Bulgaarias on vastu võetud riiklik poliitika, millega edendatakse ja toetatakse puudega inimestele tööd pakkuvaid sotsiaalseid ettevõtteid. 2016. aastal võttis riigi valitsus selle poliitika raames vastu sätte, et pakkuda riigihangetes tuge ettevõtetele, kes töötavad puudega inimestega.

Säte, mille leiab Bulgaaria riigihangete seaduse artiklist 12, sõnastati kooskõlas direktiiviga 2014/24/EL, tuginedes eeskätt direktiivi artiklile 20 reserveeritud hankelepingute kohta. Riigihangete seadus sisaldab loetelu enam kui 100 tootest ja teenusest, mille hankelepingud tuleb sõlmida spetsialiseerunud ettevõtete, ühistute või majandusüksustega, kelle peamine eesmärk on puudega või ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalne ja kutsealane integreerimine.

Seda loetelu saab vajaduse korral ajakohastada. Lisaks on loodud spetsialiseerunud ettevõtete ja ühistute riiklik register. Reservatsiooni kohaldatakse ka ettevõtete suhtes, kes vastavad samaväärsetele nõuetele, mis on sätestatud mõne teise ELi liikmesriigi õiguses.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Ametkondadevaheline töörühm, kuhu kuuluvad Bulgaaria valitsuse ja puudega inimeste riiklike esindusorganisatsioonide esindajad, on koostanud toodete ja teenuste nimekirja, rakendades osaluspõhist lähenemisviisi. Lõppnimekiri sisaldab 103 tootesektorit ja 14 teenusesektorit järgmistes kategooriates.

- Tootekategooriad: rõivad ja tööriivad; polüetüleenist tooted; prügikotid; katikud, brošüürid ja pabertooted; helkurvestid; kõõgitarbed; puhastid; õhu- ja gaasifiltrid; mahutid.
- Teenusekategooriad: trüki- ja digiteenused; pesumajateenused.

Pärast seaduse jõustumist on uut sätet kohaldatud mitme riigihanke korraldamisel Bulgaarias. Näiteks Gabrovo linn kuulutas 13. augustil 2019 välja brošüüride ja pabertoodete hanke, mille lepingu kogumaksumus oli 20 250 eurot. Pakkumuse esitanud neljast ettevõttest kolm kuulusid puudega inimestele spetsialiseerunud ettevõtete ja ühistute riiklikku registrisse, mistõttu oli neil lepingu sõlmimisel eelis.

Teine näide on hange, mille Sofia ühistranspordiettevõtte STOLICHEN AVTOTRANSPORT LTD korraldas 2018. aastal seoses tööriivaste ja eriotstarbeliste rõivaste tootmise ja tarnimisega. Lepingu kogumaksumus oli 205 128 eurot. Selle hanke puhul olid kõik pakkujad siseriikliku sätte kohased registreeritud spetsialiseerunud ettevõtted.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Toodete ja teenuste nimekirja eesmärk on edendada spetsialiseerunud ettevõtete jaoks soodsat ja kaasavat keskkonda riigi tasandil. Selle algatuse aluseks on seisukoht, et avalik sektor saab riigihangete kaudu suurendada sotsiaalsete ettevõtete äri võimalusi kogu riigis ja luua sellega rohkem võimalusi puudega inimeste töölevõtmiseks.

Nimekirja koostamisel järgiti puudega inimesi käsitlevat siseriiklikku seadust, milles nõutakse, et riigi ja kohalikud ametiasutused peavad toetama puudega inimeste töölevõtmist, nähes ette asjakohased majanduslikud stiimulid ja rahalise abi, sealhulgas võimalused sotsiaalalgatuste elluviimiseks. Need meetmed peaksid edendama tootlikkust ja konkurentsivõimet, suurendama puudega inimeste tööalast

konkurentsivõimet spetsialiseerunud töökeskkonnas ning parandama nende kutsealast väljaõpet ja tööhõivet, aidates ületada rahalised ja majanduslikud piirangud.

Bulgaaria uue riigihangete seaduse kohaselt võib ettevõtjatel olla reserveeritud riigihankelepingute sõlmimisel eelis, tingimusel et vähemalt 30% nende töötajatest on puudega. Pädevad asutused peavad kontrollima piirmäära ületavate hangete puhul vastavust direktiivi 2014/14/EL artiklile 20.

Kontrollimine

Selleks et veenduda nõuetelevastavuses, tehakse puudega inimestele spetsialiseerunud ettevõtete ja ühistute riiklikus registris korrapäraseid kontrollid. Valitsuse vastutav ametnik kontrollib iga hanke puhul tarnitava toote vastavust ja lepingu täitmist kooskõlas hankedokumentides kindlaks määratud sotsiaal- ja tehniliste sätetega.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/14/EL artikkel 20 reserveeritud hankelepingute kohta
- Bulgaaria riigihangete seaduse artikkel 12

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Bulgaaria valitsus
- Poliitikakujundaja: Bulgaaria puuetega inimeste amet
- Kesksed hankijad ja seonduvad piirkondlikud asutused
- Bulgaaria töö- ja sotsiaalpoliitika ministeerium, kelle osalusel on valminud nimekiri toote- ja teenusesektoritest, mille kohta saab sõlmida sotsiaalsete ettevõtete puuetega reserveeritud hankelepinguid
- Bulgaaria omavalitsused, kes on kohustunud ära kasutama riikliku poliitikaga kättesaadavaks tehtud puudega inimeste töövõtmise võimalused ning kes tagavad, et nimekirja kantud tooted ja teenused hangitakse reserveeritud hankelepingute alusel

Sotsiaalne mõju

- Puudega inimeste sotsiaalse kaasamise poliitika on toonud Bulgaarias järjepidevaid tulemusi. 2020. aasta veebruari seisuga on seonduvate hangete raames sõlmitud leping 233 puudega inimestele tööd pakkuva ettevõtte ja ühistuga, kus on üle 2500 töötaja, kellest vähemalt 30% on puue (mis on seadusest tulenev nõue riiklikku registrisse kandmisel).
- Riikliku poliitika tulemusel on suurenenud puudega inimestega töötavate ettevõtete ja ühistute arv ning paranenud nende ettevõtete pakutavate toodete ja teenuste kvaliteet. Samuti, kui tingimused sotsiaalsete ettevõtete jaoks paranevad, leiab töö rohkem puudega inimesi.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Sotsiaalpoliitika rakendamisel Bulgaarias on väga tähtis spetsiaalses registris loetletud ettevõtete nõuetelevastavuse riiklik kontroll. Oluline on ajakohastada korrapäraselt toodete ja teenuste nimekirja.
- Eelmise punktiga seoses oli suur väljakutse luua usaldusväärne mehhanism ettevõtete kontrollimiseks enne nende registreerimist ja ettevõtete pidevaks järelevalveks. Neid kontrollid tehakse tulevikus edasi, muutes kontrollimise rangemaks ja tõhustades kontrollimeetodeid.

- Protsessi uudsuse tõttu on spetsialiseerunud ettevõtetel käsil alles õppimisetapp. Seetõttu ei ole lõpptoote kvaliteet alati ootuspärane. See võib olla tingitud ka sellest, et nimekirja kantud tooted või teenused peavad kajastama vastavate registreeritud spetsialiseerunud ettevõtete suutlikkust ja võimekust.

Kontaktisik

Todor Popov, Gabrovo omavalitsuse õigusnõustaja, t.popov@gabrovo.bg, 00359 066 818 30

64. Valladolidi strateegia sotsiaalselt tõhusate strateegiliste, ausate ja kestlike riigihangete edendamiseks

Hankeasutuse nimi, riik: Valladolidi omavalitsus, Hispaania

Toote- või teenusesektor: kõik sektorid (poliitika)

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Strateegia „Juhis 1/2018 sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete edendamise kohta: strateegilised, ausad ja kestlikud riigihanked Valladolidi omavalitsuses ja kohalikes avaliku sektori üksustes“²⁰ peamine eesmärk on luua uus riigihankesüsteem, mis on tõhusam, läbipaistvam ja ausam. Strateegiaga püütakse ära hoida korruptsiooni ning suurendada hangete parema reklaamimise, kiirete otsuste ja pakujate võrdse kohtlemise tagamise kaudu läbipaistvust. Samuti on strateegia eesmärk kasutada olemasolevaid riigihankevahendeid, et viia ellu ELi ja riiklikku poliitikat, mis käsitleb sotsiaal- ja keskkonnaküsimusi, majandusarengut, innovatsiooni toetamist ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) edendamist.

Hispaanias langeb VKEde arvele 61,3% loodavast lisaväärtusest ja peaaegu 72% tööhõivest²¹. Suur osa VKEdest on sotsiaalsed ettevõtted või organisatsioonid. Tunnistades seda majandusmaastikku ja sotsiaalsete ettevõtete loodavat lisaväärtust nii sotsiaalse innovatsiooni valdkonnas kui ka tõrjutud elanikkonnarühmade kaasamisel, püüab Valladolidi omavalitsus parandada VKEde juurdepääsu riigihanketurgudele ning tugevdada töö- ja sotsiaalkaitset.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Valladolidi strateegia üldeesmärk on lihtsustada menetlusi ja kasutada riigihanke-eeskirju strateegilisemalt, et parandada VKEde ja sotsiaalsete ettevõtete juurdepääsu riigihanketurgudele, ning tagada sotsiaalselt kestlikud ja keskkonnasäästlikud riigihanked.

Pakkumismenetlustel on vähemalt kaks eespool nimetatud sotsiaalklauslite kaudu taotletavat sotsiaalset eesmärki ning kõigi riigihankelepingutega püütakse saavutada järgmised eesmärgid:

- edendada sotsiaalselt tõrjutud (või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate) isikute ning töö leidmisel konkreetsete raskustega silmitsi seisvate isikute, eriti puudega inimeste integreerimist tööhõivesse;
- kaotada sooline ebavõrdsus, pöörates erilist tähelepanu palgavõrdsusele, töö- ja eraelu tasakaalule, LGBTI-inimestele ning seksistlike meetmete kaotamisele riietumiskorras;
- võidelda tööpuudusega elanikkonnarühmades, kus on tööturule pääsemisel suuremad raskused, eriti naiste, noorte, vanemate kui 45aastaste inimeste ja pikaajaliste töötute seas;
- tagada töötajate põhiõiguste austamine kogu tootmisahelas, õiglane kaubandus ning kogu tarneahela suurem läbipaistvus ja jälgitavus.

1. Meetmed, mille eesmärk on sotsiaalne kaasamine ja sotsiaalsete standardite alalhoidmine

- Iga hangitava teenuse või toote puhul tuleb tagada, et tootjad ja/või tarnijad või teenuseosutajad peavad kinni ILO peamistest töö- ja sotsiaalsetest standarditest. Iga lepingu koostamisel võetakse

²⁰ <https://www.valladolid.es/es/ayuntamiento/normativa/instruccion-1-2018-impulsar-contratacion-socialmente-eficie.ficheros/475710-INSTRUCCIONContrataci%C3%B3n%20eficiente%20y%20estrat%C3%A9gica.docx.pdf>.

²¹ Euroopa Komisjon, „Single Business Act factsheet“, Hispaania, 2019.

arvesse nii konkreetseid meetmeid nende standardite saavutamiseks kui ka üldist ligipääsetavust. Selleks et toetada ebasoodsas olukorras olevast või diskrimineeritud elanikkonnarühmast pärit isikute tööalast integreerimist, lisatakse lepingutesse pakkumuste hindamise kriteeriumid ja lepingu täitmise tingimused. Kõik pakkujad peavad esitama kirjaliku kinnituse vastutuse kohta (dokumendi, kus on kirjeldatud, kuidas pakkuja järgib ILO põhikonventsioone) ning tõendid asjaomaste sotsiaalsete määrgiste kohta (nagu on ette nähtud strateegia artikliga 47).

- Strateegias on kindlaks määratud sotsiaalsed eesmärgid, mis peavad olema osa lepingu esemest, kui nad on saavutatavad kõrvuti lepingu täitmisega ja on kooskõlas lepingu sisuga. Omavalitsuse ametiasutused korraldavad enne pakkumiskutse avaldamist uuringu, et analüüsida, milliseid sotsiaalseid aspekte tuleb arvesse võtta.
- Sotsiaalsete kaalutluste hindamisel tuleks eelistatavalt kasutada matemaatilist süsteemi. Kui see ei ole võimalik, peab pakkuja esitama lepingu täitmiseks sotsiaalse kava. See kava peaks sisaldama konkreetseid ettepanekuid järgmise kohta:
  - uute töötajate värbamine elanikkonnarühmadest, kus on raskusi pääsemisel tööturule. Sellega ei tohiks kaasneda ettevõtte olemasolevate töötajate koondamine või nende tööaja vähendamine. Erilist tähelepanu pööratakse soolise vägivalga ohvriks langenud naistele ja LGTBI kogukonnale, kes kuuluvad kategooriasse „elanikkonnarühmad, kus on raskusi pääsemisel tööturule“;
  - lepingut täitvate töötajate töökohtade stabiilsuse tagamise programm;
  - konkreetsed meetmed töö turvalisuse ning tervise- ja ohutusstandardite tagamiseks lepingu täitmise ajal; konkreetsed meetmed lepingu täitmise kaasatud töötajate koolitamiseks (oskused), võrdõiguslikkuse kava, millega tagatakse meestele, naistele ja teistsuguse sooidentiteediga isikutele samad töötingimused, ning töö- ja eraelu tasakaalu tagamise kava;
  - allhanke kasutamise korral tuleks eelistada kaitstud töö keskusi või muid sotsiaalseid ettevõtteid, nagu ühistud, kuid samuti füüsilisest isikust ettevõtjaid ja VKEsid üldiselt.

Neid sotsiaalses kavas esitatavaid konkreetseid ettepanekuid käsitatakse oluliste lepinguliste kohustustena. Kui need ettepanekud jäetakse ellu viimata, järgneb karistus või lepingu lõpetamine.

2. Meetmed, mille eesmärk on soodustada VKEde, sealhulgas sotsiaalsete ettevõtete osalemist

- Selleks et valmistada VKEd hankes osalemiseks ette, avaldab omavalitsus igal aastal oma riigihankevajaduste kava. Seda kava jagatakse sidusrühmadega. Samal eesmärgil pakub omavalitsus kohalikele VKEdele ka sihtotstarbelist koolitust selle kohta, kuidas esitada oma pakkumus elektrooniliselt ja kuidas valmistada hankemenetluseks, eriti e-hangeteks, ning võimalusi suurendada sellealast suutlikkust.
- Pakkumuste esitamise aeg on viis päeva pikem kui on ette nähtud Hispaania riigihangete seadusega (seadus nr 9/2017). Pakkumisdokumentide arvu ja pikkust on vähendatud, et VKEdele oleks lihtsam esitada oma pakkumus, eriti võttes arvesse VKEsid, kelle suutlikkus osaleda hankemenetlustes on väike.
- Strateegiaga on ette nähtud ekspertide ja ettevõtjate seas korraldatavad esialgsed turu-uuringud, et täita vajadused ja eesmärgid, mille omavalitsus kavatseb oma riigihanke kaudu saavutada, ning hinnata turu valmisolekut (eeskätt VKEde valmisolekut osaleda hankeprotsessis).
- Hõlbustamiseks VKEde juurdepääsu hankelepingutele, on strateegiaga ette nähtud lepingu osadeks jaotamine, lähtudes funktsionaalsetest, geograafilistest ja/või majanduslikest kriteeriumidest (strateegia artikkel 33). Lepingu osadeks jaotamine omavalitsuse riigihankemenetluses on üldreegel, erandeid

sellest tehakse minimaalselt. Peale selle kutsub omavalitsus osalema allapoole piirmäära jäävates hangetes, mida ei avaldata, eelistatavalt VKEsid.

- Oma hangete iga-aastasel kavandamisel reserveerib omavalitsus 8–10% riigihankelepingutest tööalase integreerimisega tegelevatele ettevõtetele ja kaitstud töö keskustele (strateegia artikkel 46). Nende lepingute hulka ei kuulu reserveeritud hankelepingud, mis käsitlevad sotsiaalsete ettevõtete ja organisatsioonide osutatavaid sotsiaal-, kultuuri- ja tervishoiuteenuseid. Allapoole ELi piirmäära jäävad lepingud, mille sõlmimiseks kasutatakse väljakuulutamisetähtaajaga menetlust, reserveeritakse samuti VKEdele, ennekõike sotsiaalsetele ettevõtetele ja omavalitsuse programmide raames loodud ettevõtetele (strateegia artikkel 39).
- Omavalitsus tagab, et töövõtjale tehakse makse 30 päeva jooksul pärast arve esitamist. Lisaks võtab avaliku sektori asutus kõik vajalikud meetmed kandmaks hoold selle eest, et töövõtja tasub alltöövõtjatele õigel ajal. Arvesse on võetud asjaolu, et paljudel VKEdele, eriti neil, kes tegutsevad sotsiaalmajanduse valdkonnas, tavaliselt ei ole suures koguses likviidset kapitali, seega aitavad pärast lepingu sõlmimist tehtavad usaldusväärsed ja kiired maksed neil pinnal püsida.

Kontrollimine

- Määratakse lepinguhaldur, kes jälgib lepingus kindlaks määratud töö või teenuste funktsionaalsete nõuete täitmist, kvaliteeti, hinda ja kestust. Lepinguhaldur võib anda täpseid juhiseid ja kontrollida töövõtja tegevust, mis tuleb dokumenteerida ning millest tuleb teatada avaliku sektori hankijale ja järelevalveorganile.
- Hankedokumentides sisalduvaid või pakkuja kavandatud sotsiaalseid aspekte kontrollib lepingu eest vastutav munitsipaalametnik. Iga osaline võib esitada kaebuse, kui lepingu saanud ettevõtja ei täida oma sotsiaalseid kohustusi (strateegia artikkel 60).

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 2 ning artiklid 20, 40, 43, 46, 67, 70 ja 77

Lepingu maksumus

Strateegia kohaste lepingute maksumus sõltub hangitavast tootest või teenusest. Näiteks 2019. aastal olid omavalitsuse kogukulutused 74 383 477,69 eurot.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija ja strateegia koostaja: Valladolidi omavalitsus

Strateegiat aitasid välja töötada järgmised osalejad:

- Hispaania asjaomaste valitsemistasandite asutused
- Hispaania sotsiaalsete ettevõtete keskkliit (CEPES), kes andis nõu meetmete kohta, millega edendada VKEde osalemist
- rahvusvahelised ja riigisisised vabaühendused
- riigihangete vaatluskeskused
- sihtasutused
- avaliku sektori ettevõtted
- omavalitsuste liidud

Sotsiaalne mõju

- 8–10% kõigist lepingutest reserveeritakse kaitstud töö keskustele, kelle töötajatest vähemalt 70% peavad olema Hispaanias kehtestatud nõude kohaselt puudega inimesed, ja tööalase integreerimisega tegelevatele ettevõtetele, kelle töötajatest vähemalt 30% peavad olema Castilla y Leóni piirkonnas kehtestatud nõude kohaselt inimesed, kes on sotsiaalselt tõrjutud või sotsiaalse tõrjutuse ohus.

Muu kasu

- Tänu strateegiale on Valladolidis VKEdega sõlmitavate lepingute koguarv kaks korda suurem kui riigi keskmine; VKEd said 2016. aastal 75% ja 2017. aastal 79% kõigist lepingutest. 2019. aastal tõusis lepingu saanud VKEde osakaal kõigi lepingu saanud pakkujate seas 81%ni ja neile eraldati 51% omavalitsuse hanke-eelarve vahenditest.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Valladolidi riigihankestrateegia edu tagamisel oli oluline järgmine.

- Eduka sotsiaalselt vastutustundliku ja kestliku riigihanke puhul on osutunud kõige olulisemaks hankemenetluse kavandamine ja ettevalmistamine ning lepingu täitmise kontrollimine. Selleks on vaja investeerida piisavalt aega ja inimressursse.
- Kandmaks hoolt selle eest, et töövõtja vastab kriteeriumidele ja täidab oma kohustusi, rakendatakse iga lepingu puhul tõhusat kontrollikava. Lisaks tuleb töö tegemata või teenuse osutamata jätmise (sh sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kriteeriumide mittejärgimise) korral mõjuvalt ja karmilt karistada.
- Tähtis on nii avaliku sektori hankijate kui ka ettevõtjate professionaalsuse suurendamine, eriti et tagada VKEde osalemine riigihankemenetlustes.
- Kasutades vabalt kättesaadavat ja korduskasutatavat hankedokumentide mudelit, saab omavalitsus hoida kokku aega ja muuta riigihankemenetlused (sh kohaldatavad sotsiaalsed ja keskkonnaalased kriteeriumid) sidusaks; sellised mudelid võivad ka aidata valmistada VKEdest pakkujaid ette selleks, mida neilt hankes osalemisel oodatakse.
- Kõigist strateegia meetmetest on VKEde riigihangetesse kaasamisel olnud kõige tõhusam riigihankelepingute osadeks jaotamine, mille puhul ühe ettevõtjaga saab sõlmida lepingu kuni kolmandiku osade kohta. Seda meetet on siiski keeruline rakendada, kuna avaliku sektori hankijad ja tehnilised meeskonnad suhtuvad töömeetodi muutmisse tõrksalt, sest üldjuhul nõuab see rutiinist väljatulekut, rohkem tööd, rohkem järelevalvet ja märksa enam koordineerimist (lepingute osadeks jaotamiseks).

Kontaktisik

José Manuel Martínez Fernández, Valladolidi linnavalitsuse peasekretäri asetäitja, jmmfernandez@ava.es

65. Raamistik sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete korraldamiseks Vancouveris

Hankeasutuse nimi, riik: Vancouveri linn, Kanada

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus ja hanke eesmärgid

Vancouveri linnast sai 2015. aastal üks esimesi linnu Kanadas, mis kohustus korraldama sotsiaalseid väärtusi edendavaid hankeid, võttes vastu tervisliku linna strateegia ja tegevuskava (2015–2018). Tegevuskava sisaldas kohustust

- soodustada sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete raamistike arendamist ja/või tõhustamist strateegia elluviimist juhtiva organi liikmete seas ning
- luua sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete ametlik raamistik, et suunata Vancouveri linna hanketavasid.

2019. aasta aprillis kiitis linnavolikogu koos linna tegevjuhtkonnaga heaks sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete raamistiku. Raamistiku eesmärk oli anda suund sotsiaalhangetele ja kogukondlikku kasu toovatele lepingutele, sealhulgas määrata kindlaks põhimõtted, algatuste ulatuse ja mahuga seotud parameetrid, moodsikud ja sihid. Raamistikuga lõimitakse linna tehtavatesse kulutustesse sotsiaalsed väärtused, aidates samal ajal saavutada laiemaid tulemusi, mis on seotud linna strateegiate, eesmärkide ja prioriteetidega. Selleks rakendatakse hankesuuniseid, mille eesmärk on edendada tarneahela mitmekesisust, suurendades samal ajal tööhõivele juurdepääsu ja õiguste tagamise kaudu majanduslikku sõltumatust ja suutikkust.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Raamistikus kirjeldatakse mitut erinevat viisi, kuidas integreerida hangetesse sotsiaalsed väärtused:

- suurendada suutikkust ja julgustada sotsiaalseid / mitmekesisust edendavaid ettevõtteid osalema hankemenetlustes;
- kohaldada pakkumuste hindamise kriteeriumeid, kus on tähelepanu keskmes sotsiaalsed väärtused;
- kohaldada turu-uuringutel põhinevaid lepingutingimusi, millega tagatakse täiustatud ja õiglasel värbamistavad.

Oma tarneahela mitmekesisemaks muutmiseks hindab linn põhjalikult huvitatud pakkujate olemasolu ja suutikkust, et teha kindlaks võimalused kaasata sotsiaalsed / mitmekesisust edendavad ettevõtted ja tutvuda selliste pakkujate valikuga. Ettevõtet peetakse sotsiaalseks / mitmekesisust edendavaks ettevõtteks, kui ettevõttel on vastav sertifikaat ja/või selle omanik või käitaja kuulub traditsiooniliselt tõrjutud elanikkonnarühma, nagu naised, põlisrahvad, puudega inimesed või LGBTQ-inimesed. Kaasamisvõimaluse kindlakstegemise korral püüab linn kanda hoolt selle eest, et kõnealused ettevõtted on asjaomasest võimalusest teadlikud ja saavad hankes osaleda.

2023. aastaks on püstitatud eesmärk sõlmida sellistes teenusekategoriates nagu kutseteenused, konsultatsiooniteenused, personalihooldus, rajatiste hooldus, kaubandus, remonditööd ja tehniline ekspertiis/nõustamine 50% lepingutest (nii lepingute arvu kui ka maksumuse poolest) sotsiaalsete / mitmekesisust edendavate ettevõtetega.

Sotsiaalseid väärtusi edendavas poliitikaraamistikus on olulised ka meetmed, mis võetakse selleks, et suurendada tööhõivele juurdepääsu ja töötajate õiguste tagamise kaudu kodanike majanduslikku

sõltumatust ja suutlikkust. Nende meetmete hulka kuuluvad suunised, mille eesmärk on edendada selliste teenuste ostmist,

- mis on eetilised, näiteks tööstandardite, õiglase kaubanduse ning töötajate tervise ja ohutuse vaatenurgast;
- millega suurendatakse tööjõu mitmekesisust, kaasates alarakendatud, tööpuuduse käes vaevlevaid ja alaesindatud elanikkonnarühmi;
- millega suurendatakse inimväärsete töötingimuste, töötajate arendamise ja hüvitiste kaudu majanduslikku heaolu.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Vancouveris korraldatavate sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete eesmärk on

- parandada kogukonnaliikmete tervist ja heaolu;
- suurendada ja parandada sotsiaalsete ja mitmekesisust edendavate ettevõtete majanduslikke võimalusi;
- suurendada alarakendatud, tööpuuduse käes vaevlevate ja alaesindatud elanikkonnarühmade majanduslikku sõltumatust.

Õiguslik alus

Linnavolikogu ja linna tegevjuhtkond kiitsid 2019. aasta aprillis heaks sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete raamistiku. Sellel on olnud järgmine mõju:

- organisatsioonisisene vastutustundlik juhtimine kooskõlas sotsiaalsete väärtuste edendamise eesmärkidega, mis on lõimitud riigihankeprotsessi;
- raamistiku tähtsuse mõistmine ja raamistiku kasutamine vahendina, millega toetada linna pikaajalisi sotsiaalseid prioriteete ning üldiste väärtuste, sealhulgas kestlikkuse, vastupanuvõime, võrdsuse ja lepitamise saavutamist;
- arusaamine sellest, et erineval tasemel sotsiaalseid väärtusi on võimalik saavutada erineval viisil ja erineva aja jooksul, sõltuvalt hankest.

Sotsiaalne mõju

Sotsiaalseid väärtusi edendavaid sotsiaalselt vastutustundlikke riigihankeid peetakse pikaajaliseks investeeringuks tulevikku, millega püüeldakse võrdsema ja kaasavana ühiskonna ja majanduse poole. Hangete tulemustel hoiavad silma peal osakonnad, mis jälgivad mõju võrdsusele, vaesuse ja kodutuse vähenemisele jms. Eeldatavasti ei ilmne see mõju kohe.

Raamistik kiideti heaks 2019. aasta aprillis. Sama aasta detsembriks oli seda rakendatud enam kui kolmandiku riigihangete puhul, mille maksumus oli kokku 75 000 Kanada dollarit (51 600 eurot). Täheldatud on järgmist sotsiaalset mõju.

- Üks senistest rakendamiskogemustest on seotud maastikukujundusteenuste hankega, milles kutsuti osalema viis sotsiaalset / mitmekesisust edendavat ettevõtet. Osalema kutsutud ettevõtetest reageerisid kolm ja lepingu võitis üks sotsiaalne ettevõtte, kes esitas allapoole eelarvet jääva pakkumuse.
- Teine kogemus on seotud ajutisi töötajaid pakkuva agentuuri teenuste hankega. Kuna sellistel agentuuridel on vähe sisetöötajaid, saavad nad suurendada alaesindatud elanikkonnarühmade

liikmete osakaalu tööjõus vaid selle tagamisega, et nad otsivad selliseid isikuid ja suunavad neid tööle. Turu-uuringute käigus teavitas linn huvitatud pakkujaid, et nad peaksid nägema alaesindatud elanikkonnarühmadest pärit kandidaatide otsimisel ja ligimeelitamisel rohkem vaeva. Hankedokumendid sisaldasid standardset küsimust selle kohta, kust ja kuidas hangib pakkuja oma töötajad, et koguda teavet ja suurendada teadlikkust. Hankemenetluses rakendati ka sotsiaalsete väärtustega seotud pakkumuste hindamise kriteeriumit. Huvitatud pakkujad said lähenemisviisi eest, mida nad rakendasid sotsiaalsete väärtuste edendamiseks (äritegevuses, töötajate hankimisel, võrdsuse tagamisel), punkte, mis moodustasid nende üldisest punktisummast kuni 15%. Valiti välja neli huvitatud pakkujat, kellest kolm olid sotsiaalsed / mitmekesisust edendavad ettevõtted, mida tõendasid ettevõtte omandiline kuuluvus, tehtud kontroll, sertifikaat ja/või tööjõutavad. Lepingu täitmise ajal peavad kõik kõnealused ettevõtted andma nende tavade kohta aru.

Muu kasu

- Sotsiaalseid väärtusi edendavate hangete raamistik on ulatuslik ja võimaldab leida konkreetse hanke jaoks sobiva lahenduse. Alati esitatakse küsimusi, mis on seotud sotsiaalsete eesmärkide ja mitmekesisusega, ning linn võib otsustada suurendada sotsiaalsete kriteeriumide kaalu, kui see on mõistlik. See paindlik lähenemisviis võimaldab leida sotsiaalse väärtuse erinevates hankekategoriates või pöörata erilist tähelepanu hanke sotsiaalsetele aspektidele, kui on võimalus saavutada märkimisväärne mõju.
- Raamistiku kohandamise korral saavad seda kasutada ka teised hankeorganisatsioonid. Selle kasutamist on kaalunud Kanadas näiteks kohalikud omavalitsused ja ülikoolid, avaliku sektori organisatsioonid Toronto suurlinnapiirkonnas ning Kanada provintside valitsused ja föderaalvalitsus.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

Saadud kogemused

- Vancouveri linn tegi jõupingutusi, et selgitada välja, mida sotsiaalselt vastutustundlike hangete valdkonnas juba tehakse, enne kui otsustas, mida tuleks selles valdkonnas ette võtta. Tänu sellele avastas linn, et paljud huvitatud pakkujad juba on sotsiaalsed / mitmekesisust edendavad ettevõtted ning saavad võita ja täita lepinguid, ilma et see rohkem maksma läheks.
- Sellise raamistiku rakendamisel on hea alustada sobitamistegevusest. Tuleks alustada mõnest üksikust teenusevaldkonnast ja püüda suhelda konkreetse turu osalistega. Sotsiaalsetele ettevõtetele võivad sobida hästi näiteks koristus- ja maastikukujundusteenused.

Esseisvad ülesanded

- Sotsiaalsete väärtuste osatähtsuse / nende väärtuste edendamise eest antavate punktide arvu suurendamine hankemenetlustes võib suurendada selliste kriteeriumide arvessevõtmise mõju.
- Sotsiaalseid väärtusi on lihtne edendada väikeste ostude ja lepingute puhul, mis sobivad tavaliselt hästi sotsiaalsetele / mitmekesisust edendavatele ettevõtetele. Paraku tunnevad hankeosakonnad hästi oma seniseid ettevõtjaid/tarnijaid ja pöörduvad tavaliselt uuesti nende poole, mis võib piirata võimalusi kaasata uusi sotsiaalseid / mitmekesisust edendavaid ettevõtteid, kes töötavad alaesindatud, alarakendatud või tööpuuduse all kannatavatest elanikkonnarühmadest pärit inimestega.

Kontaktisik

Kim Buksa, Vancouveri linna kestlike ja eetiliste hangete juht, kim.buksa@vancouver.ca

66. Wageningeni investeringute sotsiaalse tasuvuse poliitika

Hankeasutuse nimi, riik: Wageningeni linn, Madalmaad

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Wageningeni linn kehtestas hankepoliitika, mille kohaselt hankeasutus on kohustatud võtma iga hanke puhul, mille eeldatav maksumus ületab 50 000 eurot, arvesse investeringu sotsiaalset tasuvust. Kindlaksmääratud osa (5%) iga 50 000 eurot ületava hankelepingu kokkulepitud maksumusest kasutatakse selleks, et võtta tööle registreeritud töötuid või tööturul eemale jäänud inimesi.

Sotsiaalse kasu saab loimida Madalmaades riigihankesse mitmel viisil. Võib kehtestada spetsiaalsed lepingu täitmise tingimused, kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või reserveerida lepingu kaitstud töökohti pakkujatele ettevõtetele. Vt ka käesolevas kogumikus kirjeldatud Haarlemi näide (lk 229) ja Rotterdami näide (lk 134).

Sisu

Sotsiaalne kasu on Wageningeni linna hankepoliitika oluline aspekt. Sõlmides turuosalistega hankelepinguid, püüab linn saavutada konkreetseid sotsiaalseid tulemusi. Sotsiaalne kasu tähendab seda, et linn kehtestab pakkujatele lepingulise kohustuse võtta arvesse sotsiaalseid kaalutlusi. Need kohustused on seotud töötajatele töövõimaluste pakkumisega.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Pakkujad peavad kirjeldama võimalusi, mis neil on investeringu sotsiaalse tasuvuse saavutamiseks. Linna ettevõtlusosakonna kliendihaldur hindab pakkumuste hindamise kriteeriumeid. Pärast lepingu sõlmimist on kliendihaldur kontaktisik investeringu sotsiaalse tasuvuse saavutamise seotud küsimustes.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Sotsiaalse kasu loimimiseks pakkumusse on olemas kolm võimalust, millest pakkuja peab valima ühe:

- *lepinguline nõue:* kindlaksmääratud osa (5%) kokkulepitud lepingusummast kasutatakse selleks, et võtta tööle töötuid või tööturul eemale jäänud inimesi. Selle nõude rakendamises võidakse kokku leppida kavas, mis koostatakse pärast seda, kui linn ja ettevõtja on sõlminud lepingu;
- *lepinguline nõue koos pakkumuste hindamise kriteeriumiga:* kindlaksmääratud osa (5%) kokkulepitud lepingusummast kasutatakse selleks, et võtta tööle töötuid või tööturul eemale jäänud inimesi. Nõuet kohaldatakse hankes pakkumuste hindamise kriteeriumina;
- *ideede taotlus:* pakkujatel palutakse esitada ettepanek selle kohta, kuidas saavutada sotsiaalne kasu. Seda ettepanekut ei tule käsitada pakkumuste hindamise kriteeriumina, kuid pärast lepingu sõlmimist viimistletakse seda koos linnaga.

Kontrollimine

Wageningeni linn sätestab lepingus võimaluse määrata trahv. Igal aastal vaadatakse läbi edusammud investeringu sotsiaalse tasuvuse saavutamisel. Kui pakkuja ei ole andnud oma panust, on linnal õigus nõuda pakkujalt sisse 5% osutatud teenuste lepingukohasest maksumusest (2019. aastal kasutati seda õigust üks kord). Linn kasutab seda summat selliste algatuste kavandamiseks, mis aitavad otseselt töötada

välja või kasutada vahendeid, millega toetatakse töötajaid või tööturult eemale jäänud inimesi nende töötõingutes.

Investeeringu sotsiaalse tasuvuse tagamisega seotud kohustuste täitmist kontrollib määratud kliendihaldur.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Wageningeni linn
- Kasusaajad: töötajad (eelkõige tööturult eemale jäänud inimesed)

Sotsiaalne mõju

- Wageningeni linn on püstitanud endale eesmärgi aidata võimalikult paljudel elanikel osaleda tööturul.
- Ostu- ja hankepoliitika aitab saavutada seda eesmärki investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte rakendamise kaudu, millega luuakse võimalused inimestele, kes on tööturul ebasoodsas olukorras.
- Linn on võtnud endale kohustuse kohaldada seda põhimõtet kõigis hangetes, olenemata sellest, kas leping käsitleb teenuseid, tarneid või ehitustöid.

Muu kasu

- Väheneb sotsiaaltoetuste maksimine: investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte rakendamisega suurendatakse pikaajaliste töötute väljavaateid saada tasustatud tööd, mistõttu nad ei vaja enam sotsiaalhüvitisi.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Võtta investeeringu sotsiaalne tasuvus päevakorda turu-uuringu korraldamisel.
- Avaliku sektori hankija peaks küsima investeeringu sotsiaalse tasuvuse saavutamise tegevuskava ja võimaluse korral seda kava koos töövõtjaga viimistlema.
- Kaasata varajases etapis kolleegid, kes vastutavad hangete puhul investeeringute sotsiaalse tasuvuse poliitika rakendamise ja kontrollimise eest.
- Kohustusega lõimida investeeringu sotsiaalse tasuvuse aspekt igasse hankesse, mille puhul lepingu eeldatav maksumus ületab 50 000 eurot, on seatud lattu võrdlemisi madalale (50 000 euro puhul on 5% vaid 2500 eurot). Ilmselt oleks parem hoida hanke piirmäär 221 000 euro juures (summa, mille ületamise korral tuleb kuni 2020. aastani korraldada Euroopas hange), et töö, mille töötajad saavad investeeringu sotsiaalse tasuvuse poliitika rakendamise tulemusel, oleks püsivam. Töö kestus sõltub muu hulgas lepingu maksumusest.

Kontaktisik

Cynthia A. van der Roest, vanem nõustaja hangete alal, cynthia.van.der.roest@wageningen.nl

67. Haarlemi investeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõte

Hankeasutuse nimi, riik: Haarlemi linn, Madalmaad

Toote- või teenusesektor: kõik sektorid, kus kasutatakse tööjõudu (teenuste ja ehitustööde hanked)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Haarlemi linn on teerajaja investeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte kohaldamisel hankemenetlustes, julgustades töövõtjaid looma sotsiaalset väärtust. Haarlem on kohaldanud oma hangetes ettevõtja sotsiaalse vastutuse / investeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtet alates 1995. aastast kui konkreetset lepingu täitmisega seotud tingimust. See on läbiproovitud meetod töövõimaluste loomiseks inimestele, kelle tööalased väljavaated on tagasihoidlikud.

Sotsiaalse kasu saab lõimida Madalmaades riigihankesse mitmel viisil. Võib kehtestada spetsiaalsed lepingu täitmise tingimused, kasutada pakkumuste hindamise kriteeriumeid või reserveerida lepingu kaitstud töökohti pakkuvatele ettevõtetele. Vt ka käesolevas kogumikus kirjeldatud Wageningeni näide (lk 227) ja Rotterdami näide (lk 134).

Sisu

Töötajate ja puudega inimeste tööjõus osalemise ja tööhõive suurendamine

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankeprotsessis peavad pakkujad nõustuma lepingu täitmise tingimusega, mille kohaselt tuleb 5% lepingu maksumusest eraldada tööjõus osalemise suurendamiseks, toetades tööturult eemale jäänud inimesi. Väärtust on võimalik luua töö, praktika või muu tegevuse kaudu, mis viiakse ellu konkreetse lepingu alusel. Teenuste või ehitustööde hankemenetluses nõutav investeringu sotsiaalne tasuvus (5%) on proportsioonis lepingu eseme ja ulatusega. Tarnelepingute puhul, mille väärtus tööhõive tekitamisel on väiksem, kohaldatakse madalamat protsendimäära.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Algatus on kooskõlas järgmiste poliitikaeesmärkidega:

- panustada kaasavama tööturu saavutamisse:
  - anda arvukamatele elanikele võimalus töötada ja tegutseda vastavalt oma võimetele;
  - suurendada töötute elanike osalemist tööturul;
  - vähendada varakult koolist väljalangemist;
  - siduda omavahel haridus ja tööturg;
- tuues inimesed tagasi tööturule, saavutada täiendavad sotsiaalsed eesmärgid:
  - parandada kohalikku elukeskkonda ja sotsiaalset ühtekuuluvust;
  - parandada töötajate enesega toimetulekut;
  - ennetada ja hoida kontrolli all võimalike probleemide ja üksindust;
  - toetada sotsiaalseid ettevõtteid ja (kohalikku) ettevõtlust.

Kontrollimine

- Arvutatakse välja investeringu sotsiaalne tasuvus (lepingu maksumus x investeringu sotsiaalse tasuvuse % (antud juhul 5%)).
- Arvutatakse välja saavutatud investeringu sotsiaalne tasuvus, kasutades standardväärtuseid. Standardväärtused osutavad meetmetele, mille töövõtja saab võtta, et täita investeringu sotsiaalse

tasuvuse tingimust. Selliseid meetmeid on kolme peamist liiki: a) töö- või praktikakohad inimestele, kellel ei ole olnud püsivat tööd, b) sotsiaalsete ettevõtete kaasamine lepingu täitmisse ning c) muud ettevõtja sotsiaalse vastutusega seotud meetmed seoses konkreetse lepinguga.

Lepingu maksumus

Investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtet kohaldatakse kõigi lepingute puhul, mille maksumus on vähemalt 200 000 eurot. Selle jaoks eraldatav summa moodustab 5% lepingu maksumusest, seega on see vähemalt 10 000 eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta
- Linnavolikogu määruse²² alusel kohaldatakse Haarlemis investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtet kõigi teenuste ja ehitustööde hangete puhul, mille lepingu eeldatav maksumus on vähemalt 200 000 eurot.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Haarlemi linn
- Kasusaajad: töötud/tööotsijad, puudega inimesed

Sotsiaalne mõju

- Tööjõus osalemise määra tõstmine: investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte kohaldamisega suurendatakse sihtrühma kuuluvate isikute väljavaateid saada tööd. Igal aastal kaasatakse tööprotsessi sajad pikaajalised töötud ja puudega inimesed, kes alustavad töö või praktikaga.
- Ettevõtja sotsiaalne vastutus: investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte kohaldamisega julgustatakse turuosalisi osalema sotsiaalsete eesmärkide saavutamises.

Muu kasu

- Väheneb sotsiaaltoetuste maksmine: investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte rakendamisega suurendatakse pikaajaliste töötute väljavaateid saada tasustatud tööd, mistõttu nad ei vaja enam töötushüvitist.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

Algatuse edu tagamisel on olnud olulised järgmised parameetrid.

- Investeeringute sotsiaalse tasuvuse poliitika edukaks rakendamiseks on väga tähtis kaasata sidusrühmad. Kõigepealt tuleb saavutada sidusrühmade, eeskätt poliitikakujundajate ja turuosaliste toetus. Poliitiline toetus tagab, et investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtet kohaldatakse linna hangetes järjepidevalt.
- Turudialoog ja vastastikused huvid: töö teevad ära turuosalised, kes kaasatakse sihtrühmale töövõimaluste pakkumisse. Tähtis on pidada turuosalistega sidet ning vestelda nende võimalustest, raskustest ja vajadustest.
- Praktilised, paindlikud, lihtsad ja selged eeskirjad ja õigusaktid muudavad investeeringute sotsiaalse tasuvuse põhimõtte järgimise töövõtjatele lihtsamaks ja hõlbustavad selle põhimõtte järgimise tagamist.

---

²² <https://haarlem.pleio.nl/file/download/48093642>.

Tulevikus tuleb teha koostööd piirkonna avaliku sektori (osalusega) hankeasutustega, nagu teised omavalitsused ja muud avalikke teenuseid osutavad organisatsioonid.

Kontaktisik

Khalil Khuwam, Haarlemi linna kliendi- ja lepinguhaldur, kkhuwam@haarlem.nl

68. Võrdsete võimaluste ning töö- ja eraelu tasakaalu edendamise riigihangete kaudu

Hankeasutuse nimi, riik: Viini linn, Austria

Toote- või teenusesektor: erinevad sektorid

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Viini linnal on enam kui 25 aastat kogemusi naiste ja tüdrukute toetamisel ja nende võimaluste edendamisel eesmärgiga kaotada valitsev ebavõrdsus. 1992. aastal avati linnavalitsuses naisküsimumste osakond ning sellest ajast saati on tegeletud osakondade ülese soolise võrdõiguslikkuse ekspertide ja projektide võrgustiku väljaarendamisega. Paraku ei ole sooline võrdõiguslikkus kõigil ühiskonna tasanditel 2020. aastal ikka veel enesestmõistetav. Endiselt püsivad erinevused naiste ja meeste sissetulekus ning ebaõiglane tasustamata ja tasustatud töö suhe. Sooline palgalõhe täistööajaga töötamisel oli Viinis 2019. aastal 14,5%.

Viini linn sõlmib arvukaid hankelepinguid alates kontoritarvete hankelepingutest kuni teadusuuringute läbiviimise lepinguteni. Linnavalitsuse suuruse tõttu on nende lepingute rahaline maht märkimisväärne. Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ja naiste võimaluste edendamise hangete korraldamisel tagatakse, et tehtavate kulutustega suurendatakse ka naiste ja meeste võrdõiguslikkust eraettevõtetes.

Eelöeldust tulenevalt moodustas Viini linn 2010. aastal tööühma, et uurida, kuidas soolise võrdõiguslikkuse edendamist saaks siduda riigihangetega. Seejärel viidi üha arvukamates valdkondades ellu mitu katsekava. Alguses olid linnavalitsuse osakondadest kaasatud ELi strateegia ja majandusarengu osakond ning hankeosakond.

Sisu

Viini linn töötab välja suunised ja vahendid, mis aitavad ettevõtjatel hinnata võrdsete võimaluste seisut ettevõttes ja võtta meetmeid. Peale selle antakse ametnikele (kõigile huvitatud isikutele, eelkõige hankijatele) spetsiifiline väljaõpe, kontrollnimekirjad jne.

Hanke etapp ja kriteeriumid

Hankes osalevad linnavalitsuse osakonnad peavad kinni pidama järgmistest põhimõtetest.

- Teenuste hankelepingute puhul peavad pakkujad võtma oma pakkumuses kohustuse rakendada meetmeid naiste võimaluste edendamiseks ja esitada selle kohta kindlaksmääratud aja jooksul tõendid. Seda lepingu täitmise tingimust kohaldatakse praegu kõigi teenuste hankelepingute suhtes, mille kestus on vähemalt kuus kuud ja hinnanguline maksumus vähemalt 50 000 eurot ning mis sõlmitakse ettevõtjatega, kellel on üle 20 töötaja. Selle meetmeka keskendus Viini linn sihilikult mahukamatele ja pikemaajalistele teenuste hankelepingutele. Sel tasandil saavad eraettevõtted teha oma organisatsioonis muudatusi. Kõnealune nõue ei mõjuta pakkumuste hindamist ja pingeritta seadmist, kuid see on linnalt lepingu saamise tingimus. Naiste võimalusi edendavate meetmete rakendamist kontrollitakse alles lepingu täitmise ajal.
- Naiste võimaluste edendamist ja soolisi aspekte tuleb arvesse võtta vajaduste hindamisel, hanke kavandamisel ja teenuste kirjeldamisel. Hangetega tegelevad töötajad peavad kaaluma neid aspekte enne hanget. Näiteks kui tuleb tellida uuring, saab teenuse kirjelduse sõnastada pakkumiskutses nii, et on arvesse võetud naiste ja meeste erinevaid vajadusi ja vaatenurki.

- Naiste võimaluste edendamist ja soolisi aspekte saab arvesse võtta pakkumuste hindamise kriteeriumide sõnastamisel majanduslikult kõige soodsama pakkumuse väljaselgitamiseks. Näiteks võidakse nõuda tõendeid selle kohta, et lepingu täitmise eest vastutavad isikud on saanud soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ja naiste võimaluste edendamise alase eriväljaõppe.

Kui ametnik peaks vajama täiendavat toetust, võib ta osaleda koolitusel, mida korraldab Viini linna personali ja siseauditi töörühm.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

- Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine ja naiste võimaluste edendamine riigihangete kaudu
- Naiste ja meeste võrdõiguslikkus eraettevõtetes

Kontrollimine

Pakkuja peab esitama pakkumuste esitamise etapis deklaratsiooni, milles ta kohustub rakendama teatavaid meetmeid, mis on valitud järgmistest meetmerühmadest:

- rühm A: naiste tööhõive edendamine;
- rühm B: naiste kvalifikatsiooni edendamine;
- rühm C: töö- ja eraelu ühitamine;
- rühm D: struktuursed meetmed (kvalifitseeritud naiste õiguste edendamise kava, meetmed seksuaalse ahistamise ärahoidmiseks, naiste esindajate määramine, võrdõiguslikkuse alane lisakoolitus).

Pakkuja kohustub viima valitud meetmed ellu lepinguperioodi keskpaigaks ja esitama selle kohta kirjalikud tõendid. Kui valitud meetmeid ei ole ettenähtud aja jooksul võimalik täielikult ellu viia, peab pakkuja seda põhjendama. Valitud meetmete elluviimise kohustuse täitmata jätmine võib kaasa tuua „suure puuduse“ märke tegemise Austria töövõtjate registrisse.

Kui tõendeid, mis kinnitavad valitud meetmete täielikku elluviimist ettenähtud aja jooksul, ei esitata, kohaldatakse trahvi, mille suurus on kuni 1 protsent lepingu maksumusest, kuid mitte rohkem kui 10 000 eurot.

Lisaks teevad Viini linna siseauditi rühm ja Viini linna kontrollikoda pistelisi kontrollid.

Õiguslik alus

Sotsiaalseid hindamiskriteeriumeid ja lepingu täitmise tingimusi, mis võivad sisaldada soolise võrdõiguslikkusega seotud kaalutlusi, on lubatud kasutada direktiivi 2014/24/EL artiklite 67 ja 70 alusel.

Viini linna koostatud suunised, ametlikud kohustused, millele ettevõtjad peavad alla kirjutama, ja soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise meetmete kataloogi leiab aadressilt

<https://www.wien.gv.at/wirtschaft/gewerbe/pdf/verpflichtungserklaerung-vergabe-frauenfoerderung.pdf>.

Osalejad

Projekti laiendati 2012. ja 2015. aastal. 2019. aasta detsembri seisuga osalevad projektis ja järgivad eespool nimetatud põhimõtteid järgmised linnavalitsuse osakonnad:

- Euroopa asjade osakond,

- hankeosakond,
- infotehnoloogia osakond,
- tänavavalgustuse osakond,
- naisküsimuste osakond,
- linnaarendus- ja -planeerimisosakond,
- arhitektuuri- ja linnakujundusosakond,
- keskkonnakaitseosakond,
- majandus-, töö- ja statistikaosakond.

Projekti elluviimist toetavad järgmised partnerosakonnad:

- korralduse, ohutuse ja julgeoleku töörühma juures tegutsev soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise allrühm,
- naisküsimuste osakond,
- kaubandusõiguse, andmekaitse- ja perekonnaseisuosakond. **Sotsiaalne mõju**

Projekt avaldab olulist mõju soolisele võrdõiguslikkusele ühiskonnas, kuna sellega tagatakse meetmed, millega edendatakse naiste võimalusi ja soolist võrdõiguslikkust töökohtadel ja tööturul. Lepingu saanud ettevõtted on tähtsad partnerid soolise võrdõiguslikkuse tagamisel Viinis.

Projekt aitab kaasa

- soolise võrdõiguslikkuse saavutamisele tööturul,
- naiste edutamisele juhtivatel ametikohtadel,
- soolise palgalõhe vähendamisele,
- selle tagamisele, et naistel ja meestel on võrdne juurdepääs munitsipaalteenustele.

Projekt on olnud eeskujuks teistele Austria linnadele, samuti rahvusvahelisel tasandil (nt Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE)).

Muu kasu

Faktid ja arvud:

- kõige sagedamini kasutatavad meetmed on paindliku tööaja võimaldamine ja naiste arvu suurendamine juhtivatel ametikohtadel;
- õiguslikust vaatenurgast on seni esitatud vaid üks kaebus, mis jäeti rahuldamata;
- kõik ettevõtted on lepingust kinni pidanud, seega ei ole kaheksa aasta jooksul, mil projekti on ellu viidud, olnud vajadust määrata ühtki trahvi, ehkki trahvimise võimaluses on kokku lepitud.

Saadud kogemused ja esseeisvad ülesanded

- Projekti on saatnud tohutu edu, mis on tingitud peamiselt sellest, et ettevõtetele pakuti kohe algusest peale piisavalt tuge. Näiteks korraldati seminare ning koostati võrdõiguslikkuse analüüsimise ja

meetmete võtmise käsiraamat. Lisaks on võimalik saada telefoni teel individuaalset nõu. Toetatakse ka hangete eest vastutavaid ametnikke: pakutakse regulaarset koolitust ning soolise võrdõiguslikkuse eksperdid koos asjaomaste linnavalitsuse osakondade esindajatega on koostanud soolise võrdõiguslikkuse kontrollnimekirja.

- Oluline oli ka see, et kontrollimaks kooskõla õigusnormidega, kaasati kõrgelt tunnustatud õigusekspert, kes pakkus arutelu tekkimisel väärtuslikku tuge.
- Suur abi oli sellest, et projekti väljatöötamiseks loodi koostööpõhine töörühm. Soolise võrdõiguslikkuse eksperdid, õigusosakonnad ja erinevate munitsipaalasutuste esindajad on teinud algusest peale koostööd.
- Sellist projekti ei oleks olnud võimalik alustada ja hallata ilma täieliku poliitilise toetuseta.

Kontaktisik

Laura Wimmer, Viini linn, laura.wimmer@wien.gv.at

69. Dialoog Bremeni hankeprotsesside kestlikkuse saavutamiseks

Hankeasutuse nimi, riik: Bremeni linn, Saksamaa

Toote- või teenusesektor: seda meetodit on kasutatud mitmete toodete/teenuste puhul, sh tekstiilitooted, kaitseriietus, mänguasjad, spordivarustus, turvajalanõud ja kaitsekindad, puhastusteenused (poliitika)

Sissejuhatus / hanke eesmärk

Bremeni linnas on ligikaudu 570 000 elanikku. Bremen on osalenud hansalinnana riigisiseses ja rahvusvahelises kaubanduses alates 1260. aastast. Praegu motiveerib hansalinna staatus Bremeni kujundama kaubandust õiglasel ja kestlikul viisil, nii et sellest saaksid kasu kõik osalejad. Alates 2009. aastast on vaba hansalinn Bremen püüelnud eesmärgi poole muuta riigihanked ökoloogiliselt ja sotsiaalselt vastutustundlikuks. Esimene verstapost selles protsessis oli edukas kandideerimine Saksamaa õiglase kaubanduse pealinnaks 2011. aastal, milles osalesid arvukad kodanikuühiskonna, poliitikute, teadlaste, ettevõtjate ja haldusasutuste esindajad. Sellest ajast saati on need osalejad jätkanud panustamist õiglase kaubanduse edendamise ja tugevdamise kogukonnas. Kestlikkusega seotud aspektide järjekindlat lõimimist linna hankemenetlustesse on aidanud edendada ka sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete pädevuskeskuse loomine 2016. aastal. Viimastel aastatel on keskendutud eeskätt sellistele tooterühmadele nagu kaitseriietus, mänguasjad, spordivarustus, reklaamtooted ja tootlustuses kasutatavad tooted (kohv, tee, kakao, roosuhkur).

Nii nende toodete soetamiseks korraldatavate hankemenetluste eel kui ka ajal korraldab Bremeni ostu- ja hankekeskuse strateegiliste ostude osakond, mis vastutab Bremeni linna tsentraliseeritud riigihangete eest, pakkujatega dialooge ning kasutajate ja pakkujate õpikodasid.

Hanke etapp ja kriteeriumid

- *Pakkujatega peetavate dialoogide* eesmärk on teavitada potentsiaalseid pakkujaid ja nõudluse poolt (hankeametnikud) ning suurendada nende teadlikkust sotsiaalsete ja ökoloogiliste kriteeriumide lõimimisest eelseisvasse hankesse. Kavandades mõne uue tooterühmaga seotud hankemenetlust, tehakse ulatuslikke uuringuid (nt koostatakse ülevaade kohalikest tarnijatest), et leida potentsiaalsed tootjad. Bremeni linnal ei ole automaatset menetlust dialoogi reklaamimiseks veebis, kuid mõnikord teatatakse ürituse toimumisest vabaühenduste (nt Engagement Global või Südwind) veebisaidil. ELi-üleste hangete jaoks on olemas selged eeskirjad, mida tuleb järgida, nii et pakkujatel jääb pakkumuste ja küsimuste esitamiseks piisavalt aega.
- Nendele üritustele kutsutakse tootjad ja vajaduse korral tarnijad, kes saavad hiljem aruande. Pakkujate õpikodade tulemusi võetakse arvesse hankedokumentides.
- Neis dialoogides osalevad ka vabaühendused, kes annavad olulise panuse. Üritusel tehakse tavaliselt ettekandeid, millele järgnevad küsimused ja käsitletavate teemadega seotud arutelud. Kirjeldatakse hankenõuete laadi ja ulatust ning kvalitatiivseid ja sotsiaal-ökoloogilisi nõudeid. Vabaühendused tutvustavad probleeme, mis tuleb nende meelest asjaomase toote tootmisel ja/või toote/teenuse tarneahelas lahendada. Selle tulemusel peaksid ettevõtjad saama esialgse ettekujutuse nõudlusest, seonduvatest nõuetest ja lähenemisviisist, mida rakendada sotsiaal-ökoloogiliste nõuete täiustamiseks tootmisel ja tarneahelas. Dialoogi käigus käsitletakse ka

ettevõtete suutlikkust või valmisolekut täita sotsiaal-ökoloogilisi nõudeid ja osaleda vastavates hankemenetlustes. Tähtis on suurendada Bremeni linnas hangete korraldajate teadlikkust sotsiaalsete ja ökoloogiliste kriteeriumide kasutamisest.

- *Kasutajate õpikojad* võimaldavad peamistel hankeametnikel ning ostu- ja hankekeskusel saada teavet potentsiaalsete pakkujate olemasolevate toodete kohta ning suurendavad lõppkasutajate / kasutajate organisatsioonide ja ettevõtjate teadlikkust inimõigustest ja hanke ökoloogilistest aspektidest. Üritusel tutvustavad ettevõtteid oma tooteid ja nende omadusi (kvalitatiivseid, ent samuti sotsiaalseid ja ökoloogilisi) väikestele ostjate ja tarnijate rühmadele, kes liiguvad ringi, nii et kõik osalejad saavad tutvuda kõigi toodetega.
- *Pakkujate õpikojas* teevad avaliku sektori hankija, potentsiaalsed pakkujad ja individuaalsed peamised tarbijad koostööd vabaühendustega, et täiustada teenuse kirjeldust ja lepingutingimusi, mille avaliku sektori hankija on selleks ajaks juba ette valmistanud. Õpikoda võimaldab suurendada hankeprotsessi läbipaistvust ning võtta arvesse kõigi sidusrühmade vajadusi ja küsimusi. Õpikojas selgitatakse ja arutatakse koostatud dokumente, protsessi jälgib õigusekspert.

Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete pädevuskeskus seadis 2016. aastal Bremenis sisse dialoogi kasutamise hanke-eelses etapis. Sellest ajast saati on peetud mitmesuguseid dialooge, mis on hõlmanud järgmist.

- *Tooterühm: tekstiilitooted/töörõivad:*
  - dialoog tootjatega vormiriiete hankimiseks;
  - töörõivaste teemalised kasutajate õpikojad (*kasutajad tutvusid kuue kestliku tootja välja pandud töörõivastega ning esitasid oma nõudmised ja märkused küsimustikus, mida avaliku sektori hankija kasutas hiljem oma hankedokumentide viimistlemisel*);
  - töörõivaste teemaline pakkujate õpikoda.
- *Tooterühm: mänguasjad:*
  - mänguasjade teemaline dialoog pakkujatega (*et suurendada tarbijate, eelkõige päevakeskustes töötavate lasteaiäõpetajate teadlikkust töötingimustest mänguasjatööstuses ja Bremeni linna hanketavadest ning luua esialgne kontakt potentsiaalsete pakkujatega*).

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Dialoogi ja õpikodade eesmärk on luua alus selleks, et süstemaatiliselt suurendada nende kesksete raamlepingutega hõlmatud tooterühmade hulka, mis vastavad sotsiaalselt ja ökoloogiliselt kestlike hangete kõrgetele nõuetele.

Need 2019. aasta märtsis ajakohastatud nõuded on määratletud Bremeni peamiste tööstandardite määruses (*Kernarbeitsnormenverordnung*). Määrus sisaldab loetelu toodetest, mida tuleb hankida nii, et oleks järgitud ILO peamisi tööstandardeid. See on eriti tähtis nn tundlike toodete puhul, mida teadaolevalt toodetakse sageli viletsates töötingimustes.

Tundlike toodete loetellu kuuluvad järgmised tooterühmad:

- tekstiilitooted,
- maailma lõunapoolsetest riikidest pärit põllumajandustooted (nt tee, kohv, kakao jms),

- maailma lõunapoolsetest riikidest pärit lõikelilled,
- mänguasjad ja spordipallid,
- puittooted,
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) tooted,
- nahktooted ja parkimistooted.

Kontrollimine

Dialoogi pidamine on üritus, mille puhul potentsiaalsed pakkujad või tarbijad / omavalitsuse hangete korraldajad ei vaja mingit kontrollimist. See on hõlpsasti kasutatav võimalus kaasata sidusrühmi, kes muidu ei pruugi sotsiaalselt või ökoloogiliselt vastutustundlikes hankeprotsessides osaleda. Kontrollimise alla kuuluvad hankemenetlustes kohaldatavad konkreetsed nõuded.

Lepingu maksumus

Kuna selliseid dialooge on peetud mitme erineva hanke korraldamisel, ei ole võimalik konkreetset lepingu maksumust nimetada.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta
- Bremeni liidumaa õiguses on riigihanked reguleeritud tariifide järgimise ja riigihangete seadusega (*Tariftreue- und Vergabegesetz*)
- Peamiste tööstandardite määrus (*Kernarbeitsnormenverordnung*) ja vaba hansalinna Bremeni haldusmäärus riigihangete jaoks (*Verwaltungsvorschrift für die Beschaffung der Freien Hansestadt Bremen*)

Osalejad

Bremeni rahandusminister, senati kantselei ja Immobilien Bremen arendavad ja laiendavad Bremenis ühiselt kestlikke ja õiglaseid riigihankeid.

- Rahandusminister vastutab riigihangete (sh kestlike riigihangete) eest ning teeb nende korraldamise ülesandeks avaliku sektori asutusele Immobilien Bremen, kes osutab teenuseid kesksete ostude ja riigihankemenetluste elluviimise jaoks. Sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete pädevuskeskus tegutseb Immobilien Bremenis juures.
- Senati kantselei vastutab õiglase kaubanduse edendamise eest Bremenis ning hoolitseb maailma lõunapoolsete riikide linnadega sisse seatud partnerlussuhete eest.
- Kirjeldatud dialoogi sihtrühmad on Bremeni linnavalitsuse osakonnad, kõik teised Bremeni asutused (maa- ja linnapiirkondade omavalitsused) ja potentsiaalsed pakkujad.
- Lisaks kuuluvad sihtrühmade hulka avaliku ja erasektori hankeühenduste liikmed ning toetusesaajad, kellel on lubatud osaleda Bremenis kesksetes hangetes.

Sotsiaalne mõju

- Senised kogemused on näidanud, et dialoog võimaldab hankijatel, tarbijatel ja pakujatel paremini aru saada sotsiaalselt vastutustundlikest toodetest ja sotsiaalsete kriteeriumide lõimimisest hankeprotsessi. Lisaks aitab see vähendada tarnijate vastumeelsust sotsiaalseid kriteeriume hõlmavates hangetes osalemise vastu.
- Omavalitsuse siseselt on sotsiaalne kasu seisnenud selles, et nõudluse poole asutused on saanud viia end paremini kurssi eelistega, mida pakuvad omavalitsuse keskse hankija raamlepingud, mis lihtsustavad tellimisprotsessi ja võimaldavad teha ostuotsuse sotsiaalselt vastutustundlike toodete kasuks.

Muu kasu

- Hangetega tegelevatel töötajatel on omavalitsuses otsustav mitmekordistav mõju. Dialoogiga, mille käigus arendatakse oskusi ning antakse hankeametnikele ja omavalitsuse töötajatele teavet, tugevdatakse ja laiendatakse seda mõju.
- Omavalitsuse deentraliseeritud kasutajatele tehakse lihtsa taotluse esitamisel kättesaadavaks kõigi toote- ja teenuserühmade kesksed raamlepingud. Nii suunatakse omavalitsuse hangete korraldajad jätkusuutlikult toodete juurde, mis vastavad sotsiaalselt vastutustundlike hangete või õiglase kaubanduse kriteeriumidele.
- Vastavaid tooteid on võimalik tellida elektrooniliselt vähese vaevaga.

Saadud kogemused ja esseeisvad ülesanded

- Dialoogi abil on õnnestunud parandada hangete korraldajate ja potentsiaalsete pakujate seas arusaamist vajadusest sotsiaalselt ja ökoloogiliselt vastutustundlike hangete järele.
- Vähenenud on vastumeelsus sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid kriteeriume hõlmavates hangetes osalemise vastu, kuna küsimuste ning tarnijate ja avaliku sektori asutuse vahelise ebakindlusega on võimalik tegeleda otse.
- Tuleb ette ka raskusi – eriti kui tooterühmale ei ole kestliku tootmise vaatenurgast veel eriti tähelepanu pööratud (nt mänguasjad või (isegi suuremal määral) spordivarustus) –, kuna teadmised hankijate vajadustest kestliku tootmise osas ja selliseid tooteid pakkuda suutvate turuosaliste olemasolust on tagasihoidlikud.
- Peale selle on jätkuvalt probleemiks dialoogi läbiviimiseks vajalikud rahalised vahendid ja inimressursid, kuna need on suuremad kui ressursid, mida on vaja standardse hankemenetluse jaoks.

Kontaktisik

Johanna Reimers, Bremeni senati kantselei, Johanna.reimers@ez.bremen.de, +49 421 361 2878

70. Õiglase töötingimuste tagamine

Hankeasutuse nimi, riik: Kopenhaagen, Taani

Toote- või teenusesektor: puhastus, ehitus, toitlustus, tervishoid, transport, päevahoid, teed ja teehooldus

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Kopenhaageni linn on võtnud algatuse „Kopenhaagen sotsiaalse dumpingu vastu“ elluviimisel meetmeid võitluseks sotsiaalse dumpinguga, lisades hankelepingutesse tööalased klauslid, et tagada oma töövõtjate ja alltöövõtjate kõigile töötajatele õiglased töötingimused.

Linn püüab tagada lepingu täitmise tingimuste kaudu õiglase konkurentsi ja õiglased töötingimused igaühele, kes teeb tööd linna lepingute täitmiseks. Loodud on sisemine rakkerühm, kes kannab hoolt selle eest, et kõik töövõtjad ja alltöövõtjad järgivad tööalast klauslit ning võimaldavad oma töötajatele õiglase töötasu ja õiglased töötingimused.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Õiglase töötasu ja õiglased töötingimused moodustavad tööalase klauslina osa Kopenhaageni linnaga sõlmitavast lepingust. Mõni leping sisaldab ka haridus- ja tööhõiveklausleid, mille kohaselt töövõtjad peavad vastavalt koolitama praktikante ja õpipoisse või palkama tööülesannete täitmiseks töötuid.

Kopenhaageni linn võitleb sotsiaalse dumpinguga, et tagada

- igale töötajale, kes täitab linna antud ülesandeid, õiglase töötasu ja õiglased töötingimused;
- kõigile riigihangetes osalevatele ettevõtetele võrdsed võimalused;
- noortele rohkem praktika- ja õpipoisiõppekohti.

Kontrollimine

- Kopenhaagenis on loodud linna palgatud üheksast ettevõtja sotsiaalse vastutuse eksperdist koosnev rakkerühm, mille ülesanne on jälgida, et kõik linna töövõtjad järgivad tööalaseid klausleid.
- Rakkerühm teeb eelkõige korrapäraseid kohapealseid kontrollid, omades õigust külastada ükskõik millal mis tahes töökohti. Jälgitakse tähelepanelikult ehitus-, puhastus- ja transpordisektoris tegutsevate töövõtjate makstavat töötasu ja tagatud töötingimusi.
- Igal aastal tehakse ligikaudu 600 vastavuskontrolli. Umbes kolmandik on kohapealsed kontrollid, ülejäänud on konkreetsete töötajate tingimuste uurimine töötasu, tööaega, pensioni, makse jms kajastavate dokumentide alusel.
- Rakkerühm kasutab kontrollide tegemisel riskipõhist lähenemisviisi, keskendudes ennekõike valdkondadele ja töökohtadele, kus ebaõiglase käitumise ohtu peetakse kõige suuremaks. Rikkumise avastamise korral alustatakse tööandjaga dialoogi ja Kopenhaageni linnal on õigus tasumisega viivitada. Kui olukorra paranemist ei ole märgata, peab tööandja maksma trahvi ja lõpuks on linnal õigus leping üles öelda.

Lepingu maksumus

Kõnealust algatust kohaldatakse kõigi teenuste ja ehitustööde lepingute suhtes ning juhul, kui linn maksab projektide jaoks või asutustele toetust.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta ja artikkel 71 allhangete kohta
- Direktiiv 91/76/EÜ töötajate lähetamise kohta, mida on muudetud direktiiviga (EL) 2018/957
- Asjaomased tasumäärad on kindlaks määratud linna ja asjaomaste ametiühingute vahelistes siduvates kollektiivlepingutes

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Kopenhaageni linn
- Kopenhaageni töövõtjate ja alltöövõtjate töötajad
- Kopenhaageni sotsiaalse dumpingu rakkerühm
- Kollektiivlepingute teemal läbirääkimisi pidavad ametiühingud

Sotsiaalne mõju

- *Suurem töötasu ja paremad töötingimused:* Kopenhaageni linna töövõtjate ja alltöövõtjate töötajatel on õigus töötasule ja töötingimustele, mis on kooskõlas asjakohaste kollektiivlepingutega ja töötajate lähetamise direktiiviga, sealhulgas puhkeajale ja ületunnitöö hüvitamisele. Tagatakse ka nende õigus puhkusetasule ja kindlustusele kooskõlas Taani tööõigusega.
- *Paremad jälgimisvahendid:* Kopenhaageni linn on algatanud katseprojekti, mille raames peavad töötajad registreerima oma töökohale saabumise ja sealt lahkumise, kasutades ID-kaarti. Tänu sellele süsteemile, mis annab teavet töötajate arvu, tarneahelas paiknemise, töö liigi, tööhõivevormi, tööaja jms kohta, on linna rakkerühmal lihtsam kontrollida suurenenud sotsiaalse dumpingu riskiga lepinguid ja tööandjaid. Eesmärk on anda rakkerühmale parem ülevaade sellest, kes teevad tööd Kopenhaageni linna projektide elluviimiseks, ning anda linna peamistele töövõtjatele vahend oma alltöövõtjate paremaks haldamiseks kõigis tarneahela osades.
- *Suunatud täitemeetmed:* rakkerühm koges 2018. aasta jooksul, et tööalast klauslit rikuvad enamasti ahelas allpool asuvad alltöövõtjad. Peatöövõtjal ei ole sageli ülevaadet sellest, millised ettevõtted kohapeal tegutsevad, mistõttu on tal keeruline tagada tööalase klausli järgimine töövõtaahelas allpool. Seda on raske teha isegi neil ettevõtjatel, kes pööravad tähelepanu inimväärsele töötasule ja inimväärsetele töötingimustele ning on kasutusele võtnud mitmesugused enesekontrollivahendid.

Kontrollimisel kasutatakse praegu riskimudelit, nii et rakkerühm keskendub kontrollide tegemisel hankelepingutele ja töökohtadele, kus rikkumise risk on kõige suurem. Selle eesmärk on tagada võimalikult suure hulga sotsiaalse dumpingu juhtumite avastamine ning vältida nõudeid täitvate töövõtjate töö asjatut häirimist.

Riskipõhise mudeli on välja töötanud rakkerühm ja seda ajakohastatakse pidevalt. Selles on arvesse võetud mitut tegurit, nagu ettevõtte tüüp, töötingimused, tehtava töö laad, asjaomase ettevõtja varasemad rikkumised jne. Uus riskipõhine kontrollimine tähendab seda, et rakkerühm peamiselt külastab kohti, kus täidetakse linna antud tööülesandeid, eelkõige suuri ehitusplatse.

Kohapeal viibimine võimaldab saada ülevaate ehitusprotsessist ja teadmisi ettevõtjate, nii peatöövõtjate kui ka vahetuvate alltöövõtjate kohta. See tähendab ka seda, et töövõtja töötajad teavad rakkerühma olemasolust ning on teadlikud linna püüdlustest võidelda sotsiaalse dumpingu vastu.

- *Ennetamine:* kontrollimise kõrval pöörab rakkerühm üha rohkem tähelepanu ennetustegevusele, muu hulgas tugevdades dialoogi linna ettevõtjatega. Möödunud aastal korraldas rakkerühm neli

teabekohtumist ettevõtjatele, kes tahtsid kuulda rohkem rakkerühma püüdlustest võidelda sotsiaalse dumpinguga ja linna nõudmistest. Reageerimisrühm on vestelnud ka ettevõtjatega, kes on soovinud parandada oma ehitusjuhtide teadmisi, et täita tööalase klausli nõudeid ja olla valimis kontrolliks.

Samal ajal eeldatakse, et rakkerühma viibimisel töö teostamise kohas on pikas plaanis ennetav mõju, kuna rakkerühm on oma kontrollkäiku tehes nähtav ning jagab ettevõtjatele ja töötajatele mõeldud materjale.

Muu kasu

- Kogemused näitavad, et tööalastel klauslitel on kahesugune mõju: nad aitavad tagada kõigile riigihankelepingu täitmiseks tööd tegevatele töötajatele õiglase töötasu ja õiglased töötingimused ning nad aitavad juhtida organisatsiooni sees tähelepanu sellele, kui tähtis on riigihankelepingute puhul sotsiaalne vastutus. Tööalastest klauslitest üksi siiski ei piisa, vaja on ka vastavus- ja muid kontrole, mille viib eelistatavalt ellu organisatsioonisisene meeskond. Tööalased klauslid, millele lisanduvad korrapärased kontrollid, võivad avaldada positiivset mõju ja aidata tekitada töövõtjate seas õiglast konkurentsi.
- Kopenhaageni linn soovib suurendada noorte õppimis- ja praktikavõimalusi. Seepärast nõuab linn, et tema töövõtjad ja toetusesaajad võtaksid võimaluse korral tööle ja koolitaksid üliõpilasi ja praktikante.

Saadud kogemused ja esseisvad ülesanded

- Selgus, et linnavalitsuse enda töötajate kontrollkäigud on tulemuslikumad kui see, kui tellida töötingimuste täitmise kontroll väljastpoolt.
- Eelistatav on riskipõhine lähenemisviis, mille puhul dokumente kontrollitakse vaid siis, kui leitakse, et esineb risk, et tööalast klauslit ei järgita.
- Enamiku rikkumistest panevad toime tarneahelas allpool asuvad alltöövõtjad ja alltöövõtjate alltöövõtjad.
- Kui kahtlustatakse tööalase klausli rikkumist, on väga tähtis koguda teavet tööde teostamise kohas töötavate töötajate ja nende täpse tööaja kohta.

Kontaktisik

Eva Milsted Enoksen, ettevõtja sotsiaalse vastutuse konsultant, jc3y@kk.dk

71. Pamplona linnavolikogu sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete strateegia

Hankeasutuse nimi, riik: Pamplona linn, Hispaania

Toote- või teenusesektor: kõik tooted ja teenused (poliitika)

Sissejuhatus / hanke eesmärgid

Pamplona linnavolikogu kiitis 16. aprillil 2019. aastal heaks strateegiliste ja sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete juhised, mille juurde kuulub juhend, milles asetatakse hanketavade keskmesse sotsiaalklauslid, kontrollimehhanismid ja mõju mõõtmise vahendid (juhend on kättesaadav [siin](#) hispaania keeles). See lähenemisviis, mida tuleb järgida kõigis linna hankemenetlustes, näitab, et kohalik omavalitsus on võtnud nõuks lõimida oma riigihangetesse sotsiaalsed ja keskkonnaalased kriteeriumid.

Pamplonas riigihangete suhtes rakendatava uue lähenemisviisi eesmärk on maksimeerida avaliku sektori vahenditega inimestele toodavat tulu ning avaldada selget mõju sotsiaalse kaasamise, ümberjaotamise, võrdõiguslikkuse ja kestlikkuse osas. Lisaks püütakse sellega ühendada omavahel tulemuslikkus ja tõhusus ning sotsiaalsete eesmärkide edendamine riigihangete korraldamisel. Sellega seoses tuleb igas ehitustööde, teenuste või tarnetega seotud hankemenetluses taotleda või uurida selliste eesmärkide lõimimist nagu soolise võrdõiguslikkuse edendamine, inimväärsed ja kvaliteetsed töökohad, tööturul eemale jäänud inimeste²³ töövõimalused või puudega inimeste osalemine tööhöives ja ühiskonnas. Riigihangetega püütakse ka suurendada mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning sotsiaalsete ettevõtete osalemist, samuti edendada ringmajandust, ettevõtja sotsiaalset vastutust ning sotsiaalset ja territoriaalsust sidusust.

Sotsiaalpoliitiline eesmärk ja/või võrdlusstandard

Avaliku sektori hankija mängib kesket rolli, rakendades oma õiguslikku volitust edendada kõikide menetluste puhul sotsiaalselt vastutustundlike riigihankeid ja näidata teed selliste hangete korraldamisel. Selleks hinnatakse üksikasjalikult võimalust kasutada igas hankemenetluses ja hanke tehnilises kirjelduses sotsiaalklausleid.

Selle lähenemisviisi õiguslik alus on piirkondlik riigihankeid käsitlev õigusakt, mis on kooskõlas siseriikliku õigusaktiga, millega on riiklikku õigusesse üle võetud direktiiv 2014/24/EL. Strateegiliste ja sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete juhistel on järgmised eesmärgid.

Tõhustada hanke-eelset etappi

- Kohustuslik on kavandada aasta vältel käivituvad hankemenetlused.
- Võib korraldada esialgseid turu-uuringuid, et suurendada teadmisi potentsiaalsete töövõtjate ja olemasolevate lahenduste kohta.
- Hankelepingu sisu võib määratleda sotsiaalsete ja keskkonnaalaste kriteeriumide kaudu.

---

²³ Puudega inimesed, töölase integreerimisega tegelevates sotsiaalsetes ettevõtetes või kaitstud töö keskustes töötavad inimesed ning siseriiklikus õiguses sihtrühmaks määratud elanikkonnarühmad, nagu noored (eelkõige väheste oskustega), naised, pikaajalised töötud, vanemad kui 45aastased inimesed, rändajad ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevad inimesed (23. oktoobri 2015. aasta kuninglik seadusandlik dekreet nr 3/2015 (*por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Empleo*), artikkel 30).

Tagada inimväärne töö

- Tuleb vaadata läbi ja määrata kindlaks hankelepinguga seotud tööhõivevajadused, sealhulgas
  - hinnata lepingu täitmisega seotud personalivajadusi, muu hulgas töötajate kvalifikatsiooni ja kulusid kooskõlas kohaldatavate kollektiivlepingutega;
  - tuua selgelt välja palgakulud ja töötingimused, mis olid tagatud varasemate lepingutega töötajatele, kelle uus töövõtja on kohustatud üle võtma (kooskõlas direktiiviga 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta);
  - näha ette otsemaksete tegemine alltöövõtjatele ning tagada, et töövõtjatele maksete tegemise tingimus on töötajatele palga maksmine.

Võimaldada ja lihtsustada väiksematele ettevõtjatele juurdepääsu riigihangetele

- Tuleb minimeerida mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning kohalike ettevõtete halduskoormust ja takistusi osalemisel riigihangetes. Selleks
  - nõutakse pakkumuste esitamise etapis igalt pakkujalt tema enda kinnitust või Euroopa ühtset hankedokumenti, mis tõendab lepingu täitmiseks vajalikku suutlikkust ja maksevõimet;
  - kasutatakse sihtotstarbelisi kvalifitseerimise tingimusi, mis hõlmavad lihtsustatud tehnilisi, finants- või kutsealaseid nõudeid.
- Lihtsustatud on ühispakkumuste esitamist hankemenetluses. Pakkujad saavad tõendada oma maksevõimet teistele ettevõtjatele kuuluvate vahendite kaudu.
- Maksevõime tõendamiseks nõutav minimaalne aastakäive ei ületa hankelepingu hinnangulist kogumaksumust, välja arvatud juhul, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud asjaomaste ehitustööde, teenuste või tarnetega seonduvate riskidega.
- Menetlustes vähendatakse nii palju kui võimalik ajutiste finantstagatiste nõudmist osalemiseks pakkumuste esitamise etapis või loobutakse selliste tagatiste nõudmisest. Lõpliku tagatise määrab kindlaks avaliku sektori hankija vastavalt iga lepingu eripärale, kuid see on igal juhul väiksem kui 4% lepingu maksumusest. Reserveeritud hankelepingute puhul ei nõuta üldjuhul ajutist ega lõplikku tagatist, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud lepingu esemega seotud riskidega.
- Lepingud jagatakse tavaliselt osadeks. Ettevõtja saab esitada pakkumuse ja sõlmida lepingu piiratud arvu osade kohta. Mõni osa reserveeritakse sotsiaalsetele ettevõtetele.

Kontrollimine

Hankemenetluse sotsiaalsete kriteeriumide järgimine tagatakse järgmiselt.

- Iga lepingu iga sotsiaalklausli juurde kuulub kontrollimist käsitlev säte. Kontrollija määrab kindlaks tõendite liigi ja hankemenetluse etapi, milles tuleb tõendada sotsiaalklausli järgimist. Lepingus sätestatakse alati pakkujate kohustus tõendada sotsiaalsete nõuete täitmist. Sotsiaalsed kaalutlused liigituvad alati kohustuslikeks lepingusäteteks.
- Sotsiaalklausli rikkumisele järgneb range karistus. Rikkumine võib kaasa tuua ka lepingu lõpetamise või ilmajäämise võimalusest osaleda tulevastes hankemenetlustes. Sotsiaalklauslite järgimist kontrollivad avaliku sektori hankija määratud töötajad, kes juhivad tähelepanu nõuete täitmata jätmisele ja vajaduse korral teevad ettepaneku määrata karistus. Lepingu täitmist ei loeta lõppenuks enne, kui on saavutatud ja kinnitust leidnud lepingus sätestatud sotsiaalklauslite järgimine kooskõlas kokkulepitud tingimustega.

Lepingu maksumus

Pamplona linn eraldab igal aastal riigihangete jaoks umbes 80 miljonit eurot.

Õiguslik alus

- Direktiivi 2014/24/EL artikkel 40 esialgsete turu-uuringute kohta, artikli 18 lõige 2 kohustusliku sotsiaalklausli kohta, artikkel 71 allhangete kohta, artikkel 58 kvalifitseerimise tingimuste kohta (sh lõige 3 käibe kohta), artikkel 59 Euroopa ühtse hankedokumendi kohta, artikkel 63 teiste üksuste suutlikkusele toetumise kohta, artikkel 46 lepingute osadeks jaotamise kohta, artiklid 20 ja 77 reserveeritud hankelepingute kohta, artikkel 70 lepingute täitmise tingimuste kohta ja artikkel 73 lepingute lõpetamise kohta
- Pamplona linna välja antud juhistega (kohalikud eeskirjad), mille järgimine on kohustuslik, suurendatakse ja arendatakse piirkondlike ja siseriiklike riigihankealaste õigusaktide raames igati sotsiaalset potentsiaali.

Osalejad

- Avaliku sektori hankija: Pamplona linn
- Pakkujad: ettevõtted (sh sotsiaalsed ettevõtted), kodanikühiskonna organisatsioonid

Sotsiaalne mõju

- Pamplona linna eesmärk on olla esimene omavalitsus Hispaanias, kes kontrollib ja mõõdab oma hanketegevuse sotsiaalset mõju. Selleks lisatakse menetluste iga sotsiaalklausli juurde kontrollimeede, et veenduda nõuete täitmisel, ja näitaja, et mõõta klausli tulemuslikkust.
- Nii saab linn süstemaatiliselt hinnata sotsiaalselt vastutustundlike riigihanketavade rakendamise tulemusi ja kasulikkust. Mõõdetav mõju võib hõlmata näiteks tööle võetud puudega inimeste või soolist vägivalda kogenud naiste arvu, tööstandardite järgimist, tähtajatute töölepingute arvu, (töölase integreerimisega tegelevate) sotsiaalsete ettevõtete sõlmitud hanke- või allhankelepingute maksumust, kohaldatavaid soolise võrdõiguslikkuse meetmeid ja neist kasu saavate inimeste arvu või õiglasest kaubandusest või kohalikelt tootjatelt hangitud toodete väärtust.
- Kuna juhiseid on kohaldatud lühikest aega, on sotsiaalset mõju käsitlev aruandlus alles väljatöötamisel.

Muu kasu

- Kõnealust algatust saavad hõlpsasti rakendada ka teised avaliku sektori asutused.

Saadud kogemused ja eesseisvad ülesanded

- Sellise algatuse puhul on väga oluline poliitiline tahe ja toetus. Ent sama palju on vaja valdkonnaülest toetust (omavalitsuse osakonnad ja töötajad). Seetõttu on korraldatud praktikutele nii strateegia kui ka juhendi teemalisi koolitusi.
- Tulevikus on kõige tähtsam tõhusalt jälgida sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete korraldamist kooskõlas juhistega. Selleks tuleb lõimida sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete eeskirjad linna strateegilistesse eesmärkidesse, näiteks Pamplona 2030. aasta strateegiasse.

Kontaktisik

José Costero, Pamplona linnavalitsuse strateegiaosakonna direktor, j.costero@pamplona.es
+34 948420527

ASJAOMASED SOTSIAALSÄTTED

Direktiiv 2014/ 24/EL	Selgitus (asjakohasus sotsiaalselt vastutustundlike riigihangete vaatenurgast)	Näited, kus sättele on osutatud
Artikli 18 lõige 2 <i>Kohustuslik sotsiaalklausel</i>	Tuleb võtta meetmeid, et tagada riigihankelepingute täitmisel kooskõla kohaldatava siseriikliku, ELi ja rahvusvahelise sotsiaal- ja tööõigusega ning kollektiivlepingutega.	Tšehhi Televisioon (5), Euroopa Komisjon (8), Madrid (20), Rumeenia (25), Toscana (26), Tampere (30), Kataloonia (40), Hansel (41), Saksamaa majanduskoostöö ja arengu ministerium (42), Tšehhi töö- ja sotsiaalministerium (44), Bonn (46), Girona (60), Valladolid (64) ja Pamplona (71)
Artikkel 20 <i>Reserveeritud hankelepingud</i>	Lepingu võib reserveerida kaitstud töö keskuste / tööhõiveprogrammide jaoks, mille puhul vähemalt 30% töötajatest on puudega või ebasoodsas olukorras olevad töötajad.	Kataloonia (1), Wrocław (7), Vendée (18), Korfu (21), Belgia (22), Toscana (26), Toledo (27), Salamanca (28), Oslo (31), Madrid (47), Rzgów (50), Conseil Régional Grand-Est (58), Grand Paris Sud Est Avenir (59), Girona (60), Bulgaaria (63), Valladolid (64) ja Pamplona (71).
Artikkel 40 <i>Esialgsed turu-uuringud</i>	Ettevõtjate seas võib korraldada ekspertide abiga esialgseid turu-uuringuid.	Kataloonia (1), Helsingborg (2), Tšehhi Televisioon (5), Rumeenia (25), Oslo (31), Koto-SIB (32), Conseil Régional Grand-Est (58), Sodankylä ja Kittilä (62), Valladolid (64), Bremen (69) ja Pamplona (71)
Artikkel 42 <i>Ligipäasetavusnõuded tehnilises kirjelduses</i>	Kõigi selliste riigihangete puhul, mille eseme kavandatud kasutajateks on füüsilised isikud, peab tehnilises kirjelduses olema arvesse võetud puudega inimeste või kõigi kasutajate ligipääsemise nõuet.	Rumeenia (25), Tampere (30) ja Soome haridusamet (43)
Artikkel 43 <i>Märgised</i>	Tehnilises kirjelduses, pakkumuste hindamise kriteeriumides või lepingu täitmise tingimustes võidakse nõuda sotsiaalseid märgiseid, tingimusel et need vastavad teatavatele läbipaistvuse ja objektiivsuse standarditele; aktsepteeritakse ka samaväärseid märgiseid.	Berliin (11), Oslo (19), Madrid (20), Emilia-Romagna (24), Saksamaa majanduskoostöö ja arengu ministerium (42) ja Valladolid (64)
Artikkel 46 <i>Lepingute osadeks jagamine</i>	Hankelepingu võib osadeks jaotada; otsust seda mitte teha tuleb põhjendada hankedokumentides või aruandes.	Kataloonia (1), Tšehhi Televisioon (5), Ille-et-Vilaine (12), Strasbourg (15), Korfu (21), Toscana (26), Gent (45), Sodankylä ja Kittilä (62), Valladolid (64) ja Pamplona (71)
Artikli 56 lõige 1	Avaliku sektori hankija võib otsustada mitte sõlmida lepingut pakkujaga, kes esitas	

<i>Lepingute sõlmimise põhimõtted</i>	majanduslikult kõige soodsama pakkumuse, kui asjaomane pakkumus ei vasta artikli 18 lõikes 2 osutatud kohaldatavatele kohustustele.	
Artikli 57 lõige 4 <i>Kõrvaldamise alused</i>	Pakkuja võidakse jätta hankemenetluses osalemisest kõrvale, kui avaliku sektori hankija suudab tõendada asjakohast tõendusviisi kasutades, et artikli 18 lõikes 2 sätestatud kohaldatavaid kohustusi ei ole täidetud.	Skien (16), Rumeenia (25), Brescia (34) ja Girona (60) Tsentraliseeritud riigihanked Girona (52)
Artikkel 58 / XI lisa <i>Tarneahela juhtimine</i>	Pakkujatel võidakse paluda märkida tarneahela juhtimise meetmed, mida nad saavad lepingu täitmisel kohaldada.	Tšehhi töö- ja sotsiaalministeerium (44) ning Pamplona (71)
Artikkel 67 <i>Pakkumuste hindamise kriteeriumid</i>	Pakkumuste hindamise kriteeriumid võivad olla seotud sotsiaalsete omaduste või kauplemistingimustega, tingimusel et need on seotud lepingu esemega, neist teatatakse ette, nendega ei anta avaliku sektori hankijale piiramatut valikuvabadust, nad võimaldavad tõhusat konkurentsi ja neid saab tõhusalt kontrollida.	Kataloonia (1), Budapest (3), Århus (4), Tšehhi Televisioon (5), Ballerup (6), Malta (9), olümpiamängud (10), Oslo (19), Rumeenia (25), Salamanca (28), Oslo (31), Gdynia (35), Rotterdam (38), Hansel (41), Saksamaa majanduskoostöö ja arengu ministeerium (42), Rootsi (53), London (54), Dublin (55), Girona (60), Sodankylä ja Kittilä (62), Valladolid (64) ja Viin (68)
Artikkel 70 <i>Lepingu täitmise tingimused</i>	Lepingute täitmise tingimused võivad hõlmata sotsiaalseid või tööhõivega seotud kaalutlusi, tingimusel et need on seotud lepingu esemega ja neist teatatakse ette.	Helsingborg (2), Århus (4), Tšehhi Televisioon (5), Ballerup (6), Euroopa Komisjon (8), Ille-et-Vilaine (12), Castilla-León (14), Skien (16), Grangegorman (17), Oslo (19), Rumeenia (25), Gdynia (35), Falun-Borlänge (48), Varssavi (49), Vantaa ja Helsinki (52), Rootsi (53), London (54), Dublin (55), Dortmund (56), La Rochelle (57), Girona (60), Valladolid (64), Wageningen (66), Haarlem (67), Viin (68), Kopenhaagen (70) ja Pamplona (71)
Artikli 71 lõiked 1 ja 6 <i>Allhanked</i>	Asjakohaste täitemeetmetega tagatakse, et alltöövõtjad täidavad artikli 18 lõikes 2 sätestatud kohustusi; nende kohustuste puhul võidakse kohaldada peatöövõtja ja alltöövõtjate solidaarvastutust; avaliku sektori hankija võib nõuda kohustusi mittetäitva alltöövõtja asendamist.	Hansel (41), Kopenhaagen (70) ja Pamplona (71)
Artiklid 74–77 <i>Lihtsustatud kord sotsiaalteenuste</i>	Avaliku sektori hankija võib kohaldada teatavate sotsiaal-, tervishoiu-, haridus-, kultuuri- ja muude eriteenuste puhul lihtsustatud korda, tingimusel et järgitakse	Vendée (18), Oslo (31), Brescia (34), Riia (36), Leedu (37), Itaalia/Sloveenia (39) ja Valladolid (64)

<i>ja muude eriteenuste jaoks</i>	võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtet; teatavad lepingud võib reserveerida sotsiaalsetele ettevõtetele / usaldusühingutele.	
-----------------------------------	--	--

VÕTKE ELiga ÜHENDUST

Isiklikult kohale tulles

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Teile lähima keskuse aadressi leiate aadressilt https://europa.eu/european-union/contact_et

Telefoni või e-posti teel

Europe Direct on teenus, mille kaudu saate vastuseid oma küsimustele Euroopa Liidu kohta. Sellega saate ühendust võtta,

- helistades tasuta numbril 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades tavanumbril +32 22999696 või
- kirjutades e-posti aadressile, mille leiate veebilehelt https://europa.eu/european-union/contact_et

TEAVE ELI KOHTA

Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil aadressil https://europa.eu/european-union/index_et

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida aadressil <https://op.europa.eu/et/publications>
Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust Europe Directi või oma kohaliku teabekeskusega (vt https://europa.eu/european-union/contact_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi õigusteabega, sh kõigi alates 1952. aastast vastu võetud ELi õigusaktidega, saab kõigis ametlikes keeleversioonides tutvuda EUR-Lexi veebisaidil aadressil <http://eur-lex.europa.eu>

ELi avatud andmed

ELi andmekogud on kättesaadavad ELi avatud andmete portaalis (<http://data.europa.eu/euodp/et>).
Andmeid võib tasuta alla laadida ja kasutada ärilisel ja mitteärilisel eesmärgil.

Publications Office

doi:[number]